Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

C 322

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

60 metai

2017 m. rugsėjo 28 d.

Turinys

IV *Pranešimai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Audito Rūmai

2017/C 322/01 Audito Rūmų 2016 finansinių metų metinė biudžeto vykdymo ataskaita su institucijų atsakymais . . . 1

2017/C 322/02 Audito Rūmų 2016 finansinių metų metinė iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos ataskaita su Komisijos atsakymais 281

LT

© Europos Sąjunga, 2017 m.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti nuotraukas arba kitą medžiagą, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, būtina tiesiogiai kreiptis į autorių teisių subjektus.

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

AUDITO RŪMAI

Vadovaudamiesi SESV sutarties 287 straipsnio 1 ir 4 dalių nuostatomis, 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 148 straipsnio 1 dalies ir 162 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir 2008 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 215/2008 dėl 10-ajam Europos plėtros fondui taikomo Finansinio reglamento, iš dalies pakeisto Reglamentu (ES) Nr. 567/2014, 43, 48 ir 60 straipsnių nuostatomis,

Europos Sąjungos Audito Rūmai 2017 m. liepos 13 d. posėdyje priėmė

METINES ATASKAITAS

dėl 2016 finansinių metų

Ataskaitos kartu su institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas buvo perduotos institucijoms, atsakingoms už biudžeto įvykdymo patvirtinimą, ir kitoms institucijoms.

Audito Rūmų nariai:

Klaus-Heiner LEHNE (Pirmininkas), Karel PINXTEN, Henri GRETHEN, Ladislav BALKO, Lazaros S. LAZAROU, Hans Gustaf WESSBERG, Pietro RUSSO, Ville ITÄLÄ, Kevin CARDIFF, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA, George PUFAN, Neven MATES, Alex BRENNINKMEIJER, Danièle LAMARQUE, Nikolaos MILIONIS, Phil WYNN OWEN, Oskar HERICS, Bettina JAKOBSEN, Janusz WOJCIECHOWSKI, Samo JEREB, Jan GREGOR, Mihails KOZLOVS, Rimantas ŠADŽIUS, Leo BRINCAT, João FIGUEIREDO, Juhan PARTS, Ildikó GÁLL-PELCZ.

METINĖ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITA

(2017/C 322/01)

TURINYS

Puslapis

Bendrasis įvadas 7

1 skyrius. Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija 9

2 skyrius. Biudžeto ir finansų valdymas 39

3 skyrius. Siekiant ES biudžeto rezultatų 65

4 skyrius. Pajamos 133

5 skyrius. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti 149

6 skyrius. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda 165

7 skyrius. Gamtos ištekliai 205

8 skyrius. Saugumas ir pilietybė 241

9 skyrius. Europos vaidmuo pasaulyje 251

10 skyrius. Administravimas 269

BENDRASIS ĮVADAS

0.1. Europos Audito Rūmai buvo įsteigti Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo ([1]) kaip ES finansų išorės auditorius. Vykdydami šiuos įgaliojimus, mes atliekame nepriklausomo visų ES piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį ir padedame gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie mūsų darbą galima rasti mūsų metinėje veiklos ataskaitoje, mūsų specialiosiose ataskaitose, mūsų padėties apžvalgose bei mūsų nuomonėse apie naujus ar atnaujintus ES teisės aktus arba kitus sprendimus, turinčius poveikį finansų valdymui ([2]).

0.2. Šioje metinėje ataskaitoje, mūsų 40-ojoje ES biudžeto vykdymo ataskaitoje, nagrinėjami 2016 finansiniai metai. Atskira metinė ataskaita skirta Europos plėtros fondams.

0.3. Kiekvienais metais Taryba ir Europos Parlamentas tvirtina ES bendrąjį biudžetą. Mūsų metine ataskaita, taip pat specialiosiomis ataskaitomis, remiamasi atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, kai Parlamentas, Tarybai pateikus rekomendaciją, sprendžia, ar Komisija tinkamai įvykdė savo su biudžetu susijusias pareigas. Ją paskelbus, mes ją siunčiame nacionaliniams parlamentams, Europos Parlamentui ir Tarybai.

0.4. Svarbiausia mūsų metinės ataskaitos dalis yra patikinimo pareiškimas dėl ES konsoliduotų finansinių ataskaitų patikimumo bei operacijų teisėtumo ir tvarkingumo (*„operacijų tvarkingumas“*). Šis pareiškimas papildomas konkrečiais kiekvienos didelės ES veiklos srities įvertinimais.

0.5. Šiais metais mūsų ataskaitos struktūra yra tokia:

— 1 skyriuje pateikiamas *patikinimo pareiškimas* ir mūsų atlikto finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo audito rezultatų santrauka,

— 2 skyriuje pateikiama mūsų biudžeto ir finansų valdymo analizė,

— 3 skyriuje šiais metais daugiausia dėmesio skiriama Komisijos veiksmingumo ataskaitų teikimo sistemai, pristatomi reikšmingi rezultatai iš mūsų 2016 m. veiksmingumui skirtų specialiųjų ataskaitų ir analizuojama, kaip Komisija įgyvendino rekomendacijas, kurias mes pateikėme ankstesnių metų specialiosiose ataskaitose,

— 4 skyriuje pateikti nustatyti faktai, susiję su ES pajamomis,

— su pagrindinėmis *daugiametės finansinės programos (DFP)* ([3]) išlaidų kategorijomis susijusiuose 5–10 skyriuose parodyti mūsų operacijų tvarkingumo testavimo ir metinių veiklos ataskaitų ir kitų vidaus kontrolės sistemų elementų bei valdymo priemonių nagrinėjimo rezultatai.

0.6. Kadangi atskirų finansinės būklės ataskaitų atskiroms DFP išlaidų kategorijoms nėra, todėl kiekviename skyriuje pateiktos išvados nėra audito nuomonės. Šiuose skyriuose aprašomi kiekvienai DFP išlaidų kategorijai būdingi svarbūs klausimai.

0.7. Mes siekiame pristatyti savo pastabas aiškiai ir glaustai. Ne visada galime išvengti tik ES, jos politikoms ir biudžetui bei apskaitai ir auditui būdingų terminų. Savo svetainėje paskelbėme terminų žodynėlį pateikdami daugumos šių specifinių terminų apibrėžtis ir paaiškinimus ([4]). Žodynėlyje apibrėžti terminai pažymėti *kursyvu* pirmą kartą juos panaudojus kiekviename skyriuje.

0.8. Komisijos atsakymai į mūsų pastabas (arba, konkrečiais atvejais, atsakymai kitoms ES institucijoms ir įstaigoms) pateikti šioje ataskaitoje ir į juos turėtų būti atsižvelgta kartu su visu jos tekstu. Tačiau mes, kaip išorės auditorius, privalome pranešti apie audito metu nustatytus faktus ir padaryti būtinas išvadas, kad pateiktume nepriklausomą ir nešališką finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo įvertinimą.

([1]) 285–287 straipsniai (OL C 326, 2012 10 26, p. 169–171).

([2]) Paskelbta mūsų svetainėje www.eca.europa.eu.

([3]) 8 skyrius skirtas 3 išlaidų kategorijai („Saugumas ir pilietybė“). Į 3 išlaidų kategorijos analizę įvertintas klaidų lygis nėra įtrauktas. Mes nepateikiame 6 išlaidų kategorijos („Kompensacijos“) ir išlaidų, kurių neapima DFP, specialiojo vertinimo.

([4]) http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/GLOSSARY_AR_2016/GLOSSARY_AR_2016_LT.pdf

1 SKYRIUS

Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

TURINYS

	Dalis
Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai – nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I–XXVIII
Įvadas	1.1–1.3
Europos Audito Rūmų vaidmuo	1.1–1.2
ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų	1.3
Finansinių ataskaitų patikimumas, 2016 finansinių metų audito metu nustatyti faktai	1.4–1.7
Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų	1.4–1.6
Pagrindiniai audito dalykai	1.7
Operacijų tvarkingumas: pajamose ir beveik pusėje išlaidų nėra reikšmingo klaidų lygio	1.8–1.34
Mūsų 2016 m. audito rezultatai rodo pagerėjimą	1.9–1.21
Komisijos klaidų lygio įverčiai…	1.22–1.24
…daugeliu atvejų iš esmės sutampa su mūsų nustatytais faktais	1.25–1.27
Komisija pateikė duomenis apie pataisymus ir susigrąžinimus	1.28–1.30
Pataisymai ir susigrąžinimai gali būti taikomi įvairiais būdais	1.31–1.32
Kai kuriais atvejais, vertindami klaidų lygį, mes atsižvelgiame į taisomąsias priemones	1.33–1.34
Apie įtariamo sukčiavimo atvejus pranešame OLAF	1.35–1.36
Išvados	1.37–1.38
Audito rezultatai	1.38

1.1 priedas. Audito metodas ir metodika

1.2 priedas. 2016 m. audito imtyje nustatytų klaidų dažnis

AUDITO RŪMŲ PATIKINIMO PAREIŠKIMAS, TEIKIAMAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI – NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS ATASKAITA

Nuomonė

I. Mes auditavome:

a) 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų *Europos Sąjungos konsoliduotas finansines ataskaitas*, kurias sudaro konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos ([1]) ir biudžeto vykdymo ataskaitos ([2]) ir kurias Komisija patvirtino 2017 m. birželio 26 d., ir

b) šiose ataskaitose atspindimų *operacijų* teisėtumą ir *tvarkingumą*, kaip to reikalauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnis.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

II. Mūsų nuomone, 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos (ES) konsoliduotose finansinėse ataskaitose 2016 m. gruodžio 31 d. finansinė būklė bei tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų ir pinigų srautų rezultatai bei grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, laikantis Finansinio reglamento ir apskaitos taisyklių, pagrįstų tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

III. Mūsų nuomone, 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Sąlyginė nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

IV. Mūsų nuomone, išskyrus Pagrindo pareikšti sąlyginę nuomonę dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo dalyje aprašytų dalykų poveikį, 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

([1]) Konsoliduotas finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų lentelė, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kita aiškinamoji informacija (įskaitant segmentų informaciją).

([2]) Biudžeto vykdymo ataskaitas taip pat sudaro aiškinamoji informacija.

Pagrindas pareikšti nuomonę

V. Mes auditą atlikome remdamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (TAAIS). Mūsų pagal šiuos standartus nustatytos pareigos plačiau apibūdintos mūsų ataskaitos skirsnyje „Auditoriaus atsakomybė“. Pagal Tarptautinių buhalterių etikos standartų valdybos Buhalterių profesionalų etikos kodeksą (IESBA kodeksą) bei mūsų auditui svarbius etinius reikalavimus mes esame nepriklausomi ir atlikome kitas savo etines pareigas laikydamiesi šių reikalavimų ir IESBA kodekso. Esame įsitikinę, kad savo nuomonei pagrįsti surinkome pakankamus ir tinkamus audito įrodymus.

Sąlyginės nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

VI. 2016 m. registruotos išlaidos, apimančios kompensavimu pagrįstas išlaidas ([3]), yra paveiktos reikšmingo *klaidų* lygio. Mūsų *įvertintas* kompensavimu pagrįstų mokėjimų *klaidų lygis* yra 4,8 %. Mūsų bendras įvertintas (3,1 %) klaidų lygis vis dar viršija mūsų *reikšmingumo ribą*, tačiau nėra paplitęs. Mokėjimai, atlikti teisių į išmokas pagrindu, nėra veikiami reikšmingo klaidų lygio ([4]). Mūsų bendrą išvadą patvirtina Komisijos atlikta ir metinėje ES biudžeto valdymo ir *veiksmingumo* ataskaitoje pateikta rizikos veikiamų sumų analizė.

Pagrindiniai audito dalykai

VII. Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio konsoliduotų finansinių ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami mūsų bendro konsoliduotų finansinių ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, ir apie juos mes neteikiame atskiros nuomonės.

Mes vertinome finansinėse ataskaitose pateiktą pensijų ir kitų išmokų darbuotojams rezervą.

VIII. ES balanse 2016 m. pabaigoje įrašyta 67,2 milijardo eurų suma, skirta pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams. Tai yra vienas didžiausių įsipareigojimų balanse, sudarantis beveik trečdalį visų 234,8 milijardo eurų įsipareigojimų 2016 m.

IX. Didžioji šio pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams skirto rezervo *dalis* (58,7 milijardo eurų) yra susijusi su Europos Sąjungos pareigūnų ir kitų tarnautojų pensijų sistema („EPPS“). Šis pensijų įsipareigojimas apima „nustatyto dydžio išmokas“, užtikrinamas pagal Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų („Tarnybos nuostatų“) 83 straipsnį ir Europos Sąjungos sutarties („ES sutarties“) 4 straipsnio 3 dalį. Į finansines ataskaitas įrašytas įsipareigojimas atspindi sumą, kuri būtų buvusi įtraukta į pensijų fondą, jei jis būtų įsteigtas apmokėti esamus su senatvės pensija susijusios ([5]). Be senatvės pensijų jis apima invalidumo pensijas ir ES pareigūnų našlių (našlaičių) pensijas. Pagal Tarnybos nuostatų 83 straipsnį išmokos pagal šią pensijų sistemą mokamos į ES biudžetą, valstybės narės bendrai užtikrina išmokų mokėjimą, o pareigūnai padengia vieną trečdalį sistemos finansavimo.

([3]) 66,0 milijardo eurų. Daugiau informacijos pateikiame mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 1.10 dalyje.
([4]) 63,3 milijardo eurų. Daugiau informacijos pateikiame mūsų 2016 m. metinės ataskaitos 1.11 dalyje.
([5]) Žr. 25 Tarptautinį viešojo sektoriaus apskaitos standartą (TVSAS) „Išmokos darbuotojams“. Dėl EPPS, nustatyto dydžio išmokos įsipareigojimas atspindi dabartinę numatomų būsimų mokėjimų, kuriuos ES turės atlikti, vykdydama pensijos įsipareigojimus, susijusius su darbuotojo tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais, vertę.

X. EPPS – tai privaloma ES valstybės tarnautojų profesinė pensijų sistema, pagal kurią institucijų ir įstaigų bei jose dirbančių darbuotojų įnašai naudojami finansuoti pensijas ateityje. Ji yra pritaikyta, atliekant įnašų į šią sistemą ir pensinio amžiaus lygio pataisymus, būti aktuarinėje pusiausvyroje. Parametrų, naudojamų apskaičiuoti ilgalaikę pensijų išlaidų prognozę skaičius ir įvairovė pabrėžia šio skaičiavimo, kurį galiausiai kiekvienais metais turi atlikti Eurostatas, aktuarinę pusiausvyrą.

XI. Mūsų audito metu mes vertinome, aktuarines prielaidas ir pensijų rezervo vertę. Mes patikrinome kiekybinius duomenis, aktuarinius parametrus, rezervo skaičiavimą ir pateikimą konsoliduotame balanse ir konsoliduotų finansinės būklės ataskaitų aiškinamosiose pastabose. Atlikus rezervo tikrosios vertės auditą nustatėme kai kurių trūkumų ir netikslumų susijusioje pirminėje duomenų bazėje, kurie neturi reikšmingo poveikio ES konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms. Komisija, kaip nurodyta konsoliduotųjų finansinės būklės ataskaitų 2.9 pastaboje, imsis tolesnių veiksmų stiprinti savo procesus, naudojamus apskaičiuojant išmokų darbuotojams įsipareigojimą, kuriuos nuolat stebėsime.

Mes vertinome finansinėse ataskaitose sukauptas sąnaudas

XII. 2016 m. pabaigoje Komisija įvertino, kad patirtos, bet *paramos gavėjų* dar nepraneštos tinkamos finansuoti išlaidos sudarė 102 milijardus eurų (2015 m. pabaigoje jos sudarė 106 milijardus eurų. Ji jas į apskaitą įrašė kaip sukauptas sąnaudas.

XIII. Mes tikrinome metodiką ir kontrolės sistemas, taikomas pagrindiniuose generaliniuose direktoratuose metų pabaigos įverčiams. Mes sudarėme sąskaitų faktūrų ir išankstinių mokėjimų imtis bei vykdėme su šiais elementais susijusį darbą, kad būtų išvengta klaidų sukauptose sumose rizikos. Mes paprašėme Komisijos apskaitos tarnybų pateikti papildomą paaiškinimą apie bendrus taikomus metodus, visų pirma apie naują metodą, taikomą 2014–2020 m. *programavimo laikotarpiu* sanglaudos srityje.

XIV. Mūsų atliktas darbas leidžia mums daryti išvadą, kad bendrų sukauptų sąnaudų sumos įvertis, pateiktas konsoliduotajame balanse nurodytas teisingai pagrindinių generalinių direktoratų atveju. Tačiau mes nustatėme, kad kai kuriuose mažesniuose generaliniuose direktoratuose buvo sisteminių trūkumų, susijusių su metų pabaigos įrašais. Komisija šiuo klausimu parengė veiksmų planą.

Mes Komisijos paprašėme papildomos informacijos, kuria būtų galima pagrįsti finansinių priemonių vertę taikant pasidalijamąjį valdymą

XV. Valstybių narių institucijos Komisijos skirtų avansų dalį perveda į *finansines priemones* paskolų, nuosavo kapitalo ar garantijų forma.

XVI. 2007–2013 m. daugiametės finansinės programos (*DFP*) atveju ES teisės aktuose nebuvo reikalaujama, kad šios institucijos rengiant finansines ataskaitas pateiktų periodines ataskaitas dėl sumų šiose finansinėse priemonėse. Todėl Komisija atliko avansų panaudojimo vertinimą, remdamasi paskutine turima ataskaita (šiuo atveju – 2015 m. pasibaigusių metų ataskaita) ir manydama, kad lėšos bus iki galo ir tolygiai panaudotos per visą veiklos laiką (iš pradžių ją buvo numatyta vykdyti iki 2015 m. gruodžio 31 d., tačiau vėliau terminas buvo pratęstas iki 2017 m. kovo 31 d.). Atkreipiame dėmesį į tai, kad net jei mes manome, jog 2016 m. finansinės priemonės naudojamos ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu (žr. 6 skyrių, 6.20 ir 6.21 dalis), Komisija neprašo sugrąžinti šias sumas. Todėl balanse ir konsoliduotų finansinės būklės ataskaitų 2.5 aiškinamojoje pastaboje atsispindi ši Komisijos pozicija.

XVII. Dėl 2014–2020 m. DFP, institucijos kiekvienoje išlaidų deklaracijoje turi pateikti informaciją apie sumokėtus avansus finansinėms priemonėms ir iš jų atliktus mokėjimus galutiniams paramos gavėjams. Remiantis šia informacija apskaičiuojama įvertinta suma, kuri įrašoma į sąskaitas laikotarpiui tarp paskutinės gautos išlaidų deklaracijos ir metų pabaigos.

XVIII. Mes tikrinome įdiegtą procedūrą, skirtą registruoti susijusį išankstinį finansavimą, ir manome, kad balanse pateikta suma yra teisinga.

Kita

XIX. Vadovybė yra atsakinga už kitą informaciją. Kita informacija apima dokumentą *„Svarstymai dėl finansinės būklės ataskaitų ir jų analizė“*, bet neapima konsoliduotų finansinių ataskaitų ir su jomis susijusios mūsų auditoriaus ataskaitos. Mūsų nuomonė dėl konsoliduotų finansinių ataskaitų neapima kitos informacijos ir mes nepateikiame jokios susijusios patikinimo išvados. Atsižvelgiant į mūsų su konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis susijusį auditą, mūsų pareiga yra perskaityti kitą informaciją ir įvertinti, ar kita informacija yra iš esmės nesuderinama su konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis ar mūsų audito metu įgytomis žiniomis, ar kitaip yra reikšmingai iškraipyta. Jei, remiantis savo darbu, mes darome išvadą, kad ši kita informacija yra reikšmingai iškraipyta, mes privalome pranešti apie tai pranešti. Šiuo klausimu mes neturime nieko pranešti.

Vadovybės atsakomybė

XX. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Finansinį reglamentą vadovybė yra atsakinga už Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, bei už jose atspindimų operacijų teisėtumą ir *tvarkingumą*. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių nustatymą, vykdymą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinės būklės ataskaitose atspindima veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų jas reglamentuojančius teisės aktus. Galutinė atsakomybė už Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai (SESV 317 straipsnis).

XXI. Rengiant konsoliduotas finansines ataskaitas, vadovybė yra atsakinga už ES gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą vertinimą, už deramą su tęstinumu susijusių dalykų atskleidimą ir už veiklos tęstinumo prielaidos taikymą apskaitai, nebent vadovybė ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priversta tą padaryti, neturėdama kitos realios išeities.

XXII. Komisija atsakinga už ES finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už konsoliduotų finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą

XXIII. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar Europos Sąjungos konsoliduotose finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, bei, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai *patikinimo pareiškimą* dėl finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu bus visuomet nustatyti reikšmingi iškraipymai ar neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką naudotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis konsoliduotomis finansinėmis ataskaitomis.

XXIV. Pajamų srityje mūsų pridėtinės vertės mokesčiu ir *bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis* pagrįstas *nuosavų išteklių* tikrinimas pradedamas nuo atitinkamų makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šios pajamos yra skaičiuojamos, taip pat įvertinamos Komisijos sistemos, skirtos šiems duomenims apdoroti, prieš tai, kai yra gaunami ir į konsoliduotas finansines ataskaitas įtraukiami valstybių narių įnašai. Tradicinių nuosavų išteklių srityje mes nagrinėjame muitinės įstaigų finansines ataskaitas bei analizuojame muito mokesčių srautą prieš tai, kai sumas gauna Komisija ir jos įtraukiamos į finansines ataskaitas.

XXV. Išlaidų srityje mes nagrinėjame mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis nagrinėjimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą), išskyrus avansus jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai nagrinėjami tuo metu, kai lėšų *gavėjas* pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir kai institucija ar įstaiga sutinka su tuo įrodymu ir patvirtina išankstinį mokėjimą tais pačiais arba vėlesniais metais.

XXVI. Atlikdami auditą pagal TAS IR TAAIS, per visą auditą mes remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

— Nustatome ir vertiname reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių konsoliduotų finansinių ataskaitų iškraipymų ir reikšmingo operacijų neatitikimo Europos Sąjungos teisinio pagrindo reikalavimams riziką, parengti ir atlikti audito procedūras, kurių buvo imtasi atsižvelgiant į šią riziką, bei gauti savo nuomonei pagrįsti skirtus pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Dėl sukčiavimo atsiradusio reikšmingo iškraipymo arba neatitikties neaptikimo rizika yra didesnė nei dėl klaidų atsiradusio iškraipymo neaptikimo rizika, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą.

— Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume nustatyti pagal esamas aplinkybes tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo.

— Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios informacijos pagrįstumą.

— Darome išvadą dėl vadovybės apskaitos veiklos tęstinumo principo tinkamumo ir, remiantis gautais audito įrodymais, nustatyti, ar egzistuoja reikšmingas su įvykiais arba sąlygomis susijęs netikrumas, dėl kurio gali kilti didelių abejonių dėl subjekto gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą. Jei mes darome išvadą, kad reikšmingas netikrumas egzistuoja, mes privalome atkreipti dėmesį savo auditoriaus ataskaitoje į susijusią atskleidžiamą informaciją konsoliduotose finansinėse ataskaitose arba, jei tokia atskleidžiama informacija yra netinkama, pakeisti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų auditoriaus ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau dėl būsimų įvykių arba sąlygų subjektas gali daugiau neužtikrinti veiklos tęstinumo.

— Įvertiname bendrą konsoliduotų finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidžiamą informaciją, ir tai, ar konsoliduotose finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.

— Gauname pakankamų ir tinkamų audito įrodymų, susijusių su finansine informacija apie subjektus Europos Sąjungos konsoliduotose ataskaitose, kad galėtume pateikti nuomonę dėl konsoliduotų finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų. Esame atsakingi už vadovavimą auditui, jo priežiūrą ir vykdymą. Mes ir toliau esame vieninteliai atsakingi už mūsų audito nuomonę.

XXVII. Mes vadovybei pranešame, be kita ko, apie planuojamą audito apimtį ir tvarkaraštį bei reikšmingus audito metu nustatytus faktus, taip pat apie bet kokius reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos mes nustatome savo audito metu.

XXVIII. Iš tų dalykų, kurie buvo pranešti Komisijai ir kitiems audituotiems subjektams, mes nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio konsoliduotų finansinių ataskaitų auditui, ir kurie todėl yra pagrindiniai audito dalykai. Mes apibūdiname šiuos dalykus mūsų auditoriaus ataskaitoje, nebent remiantis teisės aktu ar reglamentu tokio dalyko neleidžiama viešai atskleisti arba kai mes ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateiktas mūsų ataskaitose, kadangi pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers tokio pateikimo viešojo intereso naudą.

2017 m. liepos 13 d.

Klaus-Heiner LEHNE

Pirmininkas

Europos Audito Rūmai

12, rue Alcide De Gasperi, Luxembourg, LUXEMBOURG

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

Europos Audito Rūmų vaidmuo

1.1. Mes esame ES nepriklausomas auditorius. Vadovaudamiesi Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), mes:

— teikiame nuomonę dėl ES finansinių ataskaitų,

— tikriname, ar ES biudžetas naudojamas laikantis galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų,

— teikiame ataskaitą dėl ES lėšų panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo ([6]) ir

— teikiame patarimus dėl siūlomų finansinį poveikį turinčių teisės aktų.

1.2. Su patikinimo pareiškimu susijęs mūsų darbas (paaiškintas ***1.1 priede***) tiesiogiai skirtas įgyvendinti pirmąjį ir antrąjį tikslus. Su 3 skyriumi ir su kai kuriomis politikos sritimis ([7]) susijęs mūsų darbas rengiant metinę ataskaitą taip pat skirtas tikrinti išlaidų ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą. Iš esmės jis taip pat yra svarus indėlis mums rengiant nuomones dėl siūlomų finansinių teisės aktų.

ES išlaidos – svarbi priemonė siekiant politikos tikslų

1.3. Europos Sąjungos (ES) išlaidos yra svarbi, bet ne vienintelė, priemonė siekiant politikos tikslų. Kitos svarbios priemonės – teisės aktų taikymas ir laisvo prekių, paslaugų, kapitalo ir žmonių judėjimo visoje ES užtikrinimas. 2016 m. ES išlaidos sudarė 136,4 milijardo eurų ([8]), iš kurių 2 % buvo visų ES valstybių narių bendrosios valdžios sektoriaus išlaidos ir 0,9 % ES bendrosios nacionalinės pajamos (***1.1 langelis***).

([6]) Žr. žodynėlį: *patikimas finansų valdymas*.
([7]) Žr. 5, 7 ir 7 skyrių 2 dalis.
([8]) Žr. 2016 metų ES konsoliduotąsias metines finansines ataskaitas, biudžeto vykdymo ataskaitas ir aiškinamąją informaciją, DFP 4.3: mokėjimų *asignavimų* panaudojimas.

1.1 langelis. ES išlaidų dalis, palyginti su visų valstybių narių bendrosiomis valdžios sektoriaus išlaidomis ir bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis

Valstybių narių BNPj šaltinis: suderintas tradicinių nuosavų išteklių ir PVM (*BNPj*) bazių prognozių rinkinys, 2016 5 19, Europos Komisija.

Valstybių narių bendrųjų valdžios sektoriaus išlaidų šaltinis: Eurostatas, metinės nacionalinės sąskaitos.

ES išlaidų šaltinis: Europos Komisijos apskaitos duomenys.

Apibendrinta Audito Rūmų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATIKIMUMAS, 2016 FINANSINIŲ METŲ AUDITO METU NUSTATYTI FAKTAI

Finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų

1.4. Mūsų pastabos teikiamos dėl 2016 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų ([9]) („ataskaitų“). Šias finansines ataskaitas kartu su apskaitos pareigūno vadovybės pareiškimu gavome 2017 m. birželio 26 d. Šios ataskaitos teikiamos kartu su dokumentu „Svarstymai dėl finansinės būklės ataskaitų ir jų analizė“ (FSDA) ([10]). Ši analizė mūsų audito nuomonėje nėra nagrinėjama. Tačiau laikydamiesi audito standartų mes įvertinome, ar ji atitinka finansinėse ataskaitose pateiktą informaciją.

1.5. Komisijos paskelbtose finansinėse ataskaitose matyti, kad 2016 m. gruodžio 31 d. visi įsipareigojimai sudarė 234,8 milijardo eurų, palyginti su visu turtu, siekiančiu 162,7 milijardo eurų. 2016 m. *ekonominis rezultatas* sudarė 1,7 milijardo eurų ([11]).

1.6. Audito metu nustatėme, kad finansinės ataskaitos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų. Mūsų pastabos dėl su ES lėšomis susijusio finansų ir biudžeto valdymo pateiktos 2 skyriuje.

([9]) Konsoliduotas finansines ataskaitas sudaro:
a) konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos, kurias sudaro balansas (kuriame pateiktas turtas ir įsipareigojimai finansinių metų pabaigoje), pelno ir nuostolio ataskaita (kurioje pripažįstamos finansinių metų pajamos ir išlaidos), pinigų srautų ataskaita (kurioje parodyta, kaip sąskaitų pokyčiai paveikia pinigus ir pinigų ekvivalentus) ir grynojo turto pokyčių ataskaita bei susijusios aiškinamosios pastabos;
b) biudžeto vykdymo ataskaitos dėl finansinių metų pajamų ir išlaidų ir susijusios aiškinamosios pastabos.

([10]) Žr. 2-ą Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdybos (IPSASB) rekomenduojamą praktikos gairę (RPG 2) „Svarstymai dėl finansinės būklės ataskaitų ir jų analizė“.

([11]) Žr. finansinės veiklos ataskaitą 2016 m. ES konsoliduotose metinėse finansinėse ataskaitose.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Pagrindiniai audito dalykai

1.7. Pagrindiniai audito dalykai ([12]) – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio finansinės būklės ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami mūsų bendro finansinės būklės ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, tačiau apie juos mes neteikiame atskiros nuomonės. Pagal tarptautinių aukščiausiųjų audito institucijų standartą (TAAIS) 1701 mes pateikiame pagrindinius audito dalykus kaip mūsų nuomonės dalį (patikinimo pareiškimo VII–XVIII dalys).

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS: PAJAMOSE IR BEVEIK PUSĖJE IŠLAIDŲ NĖRA REIKŠMINGO KLAIDŲ LYGIO

1.8. Mes tikriname ES pajamas ir išlaidas ([13]) siekdami įvertinti, ar jos atitinka taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus. 4 skyriuje mes pateikiame savo audito rezultatus, susijusius su pajamomis, o 5–10 skyriuose – su išlaidomis (žr. ***1.2 langelį***). Mūsų nustatyti pagrindiniai faktai yra šie:

a) Pajamose reikšmingo klaidų lygio nebuvo (žr. 4.21 dalį).

b) Išlaidose ir vėl nustatėme reikšmingą klaidų lygį, tačiau klaidos nėra paplitusios. Mūsų įvertintas bendras klaidų lygis išlaidose yra 3,1 %, tačiau reikšmingas klaidų lygis buvo iš esmės tik kompensavimu pagrįstose išlaidose, kurios sudaro apie pusę audituotos populiacijos (***1.4 langelis***).

1.8 ir 1.9. *Komisija su malonumu pažymi, kad šių metų rezultatai yra gerokai geresni už ankstesnių metų rezultatus.*

Dėl sanglaudos politikos finansinių priemonių (nurodytų 1.2 langelyje) Komisija mano, kad pagal užbaigimo gaires galutiniams gavėjams iki 2017 m. kovo mėn. pabaigos išmokėtos lėšos patenka į nustatytą tinkamumo finansuoti laikotarpį (žr. Komisijos atsakymą į 6.20 ir 6.21 dalių pastabas).

([12]) 2016 m. įsigaliojus 1701 TAAIS, atsižvelgiant į TAS 701, auditoriai privalo informuoti apie pagrindinius audito dalykus.

([13]) ***1.1 priedas,*** 7–10 dalys.

1.2 langelis. 2016 m. su operacijų tvarkingumu susijusių nustatytų faktų santrauka

Metinės ataskaitos skyrius	DFP išlaidų kategorijos	Audituotos operacijos *(milijardais eurų)*	Įvertintas klaidų lygis 2016 m. (%)	Patikimumo intervalas (%)		Įvertintas klaidų lygis 2015 m. (%)
				Apatinė klaidų riba (AKR)	Viršutinė klaidų riba (VKR)	
5. Konkurencingumas	1a išlaidų kategorija	15,2	4,1	2,1	6,1	4,4
6. Sanglauda	1b išlaidų kategorija	35,7	4,8 ([1])	2,2	7,4	5,2
7. Gamtos ištekliai	2 išlaidų kategorija	57,9	2,5	1,5	3,5	2,9
8. Saugumas ir pilietybė	3 išlaidų kategorija	2,4	—	—	—	—
9. Europos vaidmuo pasaulyje	4 išlaidų kategorija	8,3	2,1	0,6	3,6	2,8
10. Administravimas	5 išlaidų kategorija	9,4	0,2	0,0	0,8	0,6
Kitos išlaidos ([2])	6 išlaidų kategorija ir kitos išlaidos	0,4	—	—	—	—
Iš viso		**129,3**	**3,1** ([1])	**2,2**	**4,0**	**3,8**
Pajamos		**144,7**	**0**	**0**	**0**	**0**

([1]) Įvertintas klaidų lygis sanglaudos srityje neapima su finansinėmis priemonėmis susijusių 2016 m. išmokų, kurios sudaro 2,5 milijardo eurų, kiekybinio įvertinimo, kurios, mūsų nuomone, nėra susijusios su tinkamumo laikotarpiu, nustatytu Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 56 straipsnio 1 dalyje (OL L 201, 2006 7 31, p. 25) (6.20 ir 6.21 dalys). Šios išmokos sudarytų 2,0 % įvertinto klaidų lygio visose ES išlaidose.

([2]) Mes neteikiame specialaus vertinimo dėl išlaidų pagal DFP 3 išlaidų kategoriją (Saugumas ir pilietybė) ir DFP 6 išlaidų kategoriją (Kompensacijos), nei dėl kitų išlaidų (specialios priemonės, nepatenkančios į 2014–2020 m. DFP taikymo sritį, kaip antai Neatidėliotinos pagalbos rezervas, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas, Europos Sąjungos solidarumo fondas ir Lankstumo priemonė). Tačiau šiose srityse mūsų vykdomas darbas prisideda prie mūsų bendros išvados dėl 2016 m. išlaidų.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Mūsų 2016 m. audito rezultatai rodo pagerėjimą

1.9. Mūsų bendras *įvertintas klaidų lygis* pagerėjo, palyginti su ankstesniais metais (***1.3 langelis***), tačiau vis dar reikšmingai viršija mūsų orientacinę 2 % reikšmingumo ribą. Tačiau maždaug pusėje 2016 m. išlaidų reikšmingo klaidų lygio nebuvo (***1.4 langelis***).

1.3 langelis. Įvertintas klaidų lygis (labiausiai tikėtinas klaidų lygis, LTKL) (2014–2016 m.)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Skirtingų išlaidų sričių rezultatai atspindi konkrečius klaidų tipus

1.10. Mes įvertinome, kad klaidų lygis kompensavimu pagrįstose išlaidose yra 4,8 % (2015 m. – 5,2 %), o tai reikšmingai viršija 2 % *reikšmingumo ribą* (***1.4 langelis***). Šio tipo išlaidų atveju *paramos gavėjai* prašo ES lėšų, kurios padengtų jų turėtas tinkamas finansuoti sąnaudas. Šie mokėjimai apima mokslinių tyrimų projektus (5 skyrius), mokymo schemas (6 skyrius), regioninės ir kaimo plėtros projektus (6 ir 7 skyrius) ir vystymo projektus (9 skyrius). Pagal šias schemas lėšų gavėjai privalo pateikti informaciją, įrodančią kad užsiima paramos teikimo reikalavimus atitinkančia veikla, ir būti turėję sąnaudų, už kurias jie gali prašyti kompensacijos. Tai darydami jie privalo laikytis sudėtingų taisyklių, susijusių su tuo, kas gali būti prašoma apmokėti (tinkamumas) ir kaip gali būti tinkamai patiriamos sąnaudos (pavyzdžiui, *viešieji pirkimai* ar *valstybės pagalbos* taisyklės). Dėl to atsiranda klaidų, kurios turi įtakos mūsų išvadai dėl DFF 1a išlaidų kategorijos „Konkurencingumas“ (5.28 ir 5.29 dalys), 1b išlaidų kategorijos „Sanglauda“ (6.38 ir 6.39 dalys), 2 išlaidų kategorijos „Gamtos ištekliai“ (iš esmės 7.32 ir 7.33 dalys) ir 4 išlaidų kategorijos „Europos vaidmuo pasaulyje“ (9.34 ir 9.35 dalys).

1.11. Mes įvertinome, kad klaidų lygis teisėmis į išmokas pagrįstose išlaidose (įskaitant administravimo išlaidas) yra 1,3 % (2015 m. – 1,9 %, ***1.4 langelis***). Šio tipo išlaidų atveju paramos gavėjai gauna išmoką, jei įvykdo tam tikras sąlygas. Atitinkami mokėjimai apima stipendijas studentams ir tyrėjams (5 skyrius), *tiesioginę pagalbą* ūkininkams ir agrarinės aplinkosaugos priemones (7 skyrius), atlyginimus ir pensijas (10 skyrius). Mes nustatėme pagerėjimą visose teisėmis į išmokas pagrįstų išlaidų srityse ir darome išlaidą, kad įvertintas klaidų lygis tiesioginės pagalbos ūkininkams srityje buvo žemiau reikšmingumo ribos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.10. *Paprastinimas yra veiksmingiausias būdas sumažinti kontrolės išlaidas bei naštą ir klaidų riziką. Politikos srityse, kurių valdymo ir kontrolės sistemos yra patikimos, o tinkamumo finansuoti taisyklės ne tokios sudėtingos, taip pat daroma mažiau klaidų.*

Audito Rūmai patvirtino, kad projektuose, kuriuose taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimas, daroma mažiau klaidų nei kompensuojant faktines išlaidas. Todėl Komisija keletą pastarųjų metų aktyviai skatina jį taikyti sanglaudos politikos ir kaimo plėtros projektuose. Be to, taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą sumažėja administracinė našta, o valdančiosios institucijos, mokėjimo agentūros ir naudos gavėjai daugiau dėmesio skiria rezultatams, ypač kai supaprastintas apmokėjimas grindžiamas pasiektais projekto rodikliais ar rezultatais.

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisyklės taikomos ne vien tik ES išlaidoms. Siekdama įveikti sunkumus, su kuriais susiduriama šiose srityse, Komisija su valstybėmis narėmis įgyvendina veiksmų planus (žr. Komisijos atsakymą į 6.15 ir 6.18 dalių pastabas).

Žemės ūkio sektoriuje kaimo plėtra tebėra sritis, kurią reikia atidžiai tikrinti, visų pirma kiek tai susiję su investicinėmis priemonėmis. Nustačius kontrolės trūkumų, Komisija sistemingai prašo, kad valstybės narės parengtų taisomųjų veiksmų planus, ir padeda juos įgyvendinti. Tačiau, atsižvelgiant į būtinybę teisėtumą ir tvarkingumą suderinti su politikos tikslų pasiekimu, tuo pat metu turint omenyje finansavimo teikimo (valdymo ir kontrolės) išlaidas, negalima pagrįstai tikėtis, kad dedant deramas pastangas būtų pasiektas mažesnis nei 2 % išmokų naudos gavėjams klaidų lygis. Vis dėlto taisomoji geba dėl valstybių narių susigrąžintų lėšų ir Komisijos finansiniai pataisymai, kuriuos ji atlieka kitais metais, einančiais po metų, kai buvo patirtos išlaidos, Komisijai leidžia gauti patikinimą dėl BŽŪP išlaidų.

Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 1.12 ir 6.7 dalių pastabas.

1.11. *Komisija palankiai vertina Audito Rūmų atliktą teisėmis į išmokas pagrįstų išlaidų įvertinimą.*

1.4 langelis. 2016 m. teisėmis į išmokas pagrįstuose ir su administravimu susijusiuose mokėjimuose nėra reikšmingo klaidų lygio

(milijardais eurų)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.12. Kaip parodyta ***1.5 langelyje***, „Sanglauda“ buvo daugiausia prie mūsų 2016 m. įvertinto klaidų lygio prisidėjusi sritis, po jos sekė „Gamtos ištekliai“, „Konkurencingumas“ ir „Europos vaidmuo pasaulyje“. Šis pasiskirstymas atitinka mūsų nustatytus faktus dėl 2015 m.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.12. *Komisija nuolat dirba su valstybėmis narėmis gerindama jų valdymo ir kontrolės sistemas bei toliau griežtai ir laiku taikys turimas teisines priežiūros priemones siekdama užtikrinti, kad visos reikšmingos klaidos būtų ištaisytos. Prireikus sistemingai įgyvendinami veiksmų planai, skirti konkrečioms klaidų priežastims šalinti.*

1.5 langelis. Prisidėjimas prie 2016 m. bendro įvertinto klaidų lygio pagal DFP išlaidų kategoriją

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.13. „Konkurencingumas“ (5 skyrius): įvertintas klaidų lygis yra 4,1 %, mažesnis nei 2015 m. (4,4 %). Daug išlaidų daroma sąnaudų kompensavimo pagrindu, o klaidos čia iš esmės atspindi skirtingas netinkamų finansuoti sąnaudų kategorijas (visų pirma personalo sąnaudas, kitas tiesiogines ir *netiesiogines sąnaudas*).

1.14. „Sanglauda“ (6 skyrius): įvertintas klaidų lygis yra 4,8 %, mažesnis nei 2015 m. rezultatas (5,2 %). Šios srities išlaidos susijusios su sąnaudų kompensavimu. Netinkamos finansuoti sąnaudos išlaidų deklaracijose ir netinkami finansuoti projektai sudaro 70 % klaidų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.13. *Komisija daro nuorodą į savo bendrą atsakymą į 5.9 ir 5.10 dalių pastabas.*

1.14. *Komisija daro nuorodą į savo atsakymą į 1.10, 1.12, 6.7 ir 6.11 dalių pastabas.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.15. „Gamtos ištekliai“ (7 skyrius): įvertintas klaidų lygis yra 2,5 %, mažesnis nei 2015 m. (2,9 %). Europos žemės ūkio garantijų fondui (EŽŪGF) tenka daugiau kaip trys ketvirtadaliai šios srities išlaidų; jame nėra reikšmingo klaidų lygio (1,7 %), tačiau kaimo plėtros srityje ir toliau nustatome aukštus klaidų lygius (4,9 %), visų pirma kompensavimo išlaidų atveju. Mes nenustatėme reikšmingo klaidų lygio teisėmis į išmokas pagrįstose išlaidose *tiesioginės paramos* ūkininkams atveju, kuriai taikomos supaprastintos žemės tinkamumo finansuoti taisyklės ir veiksminga *ex ante* kontrolės sistema (*IAKS*), kurią taikant galima atlikti automatizuotas kryžmines patikras tarp skirtingų duomenų bazių.

1.16. „Europos vaidmuo pasaulyje“ (9 skyrius): įvertintas klaidų lygis yra 2,1 %, mažesnis nei 2015 m. (2,8 %). Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas ir Komisijos per dideli tarpiniai ([14]) patvirtinimai sudaro apie du trečdalius šios dalies.

1.17. „Administravimas“ (10 skyrius): ši sritis nėra paveikta reikšmingo klaidų lygio. Įvertintas klaidų lygis yra 0,2 %, mažesnis nei 2015 m. rezultatai (0,6 %). Didžiausia išlaidų dalis šioje srityje buvo skirta ES institucijų ir įstaigų mokamiems atlyginimams, pensijoms ir išmokoms.

1.18. Mes nevertiname klaidų lygio kitose išlaidų srityse, įskaitant DFP 3 išlaidų kategoriją (8 skyrius). Iš viso su mūsų patikinimo pareiškimu susijusios išlaidos šiose srityse sudarė 2,8 milijardo eurų (2,2 % su mūsų auditu susijusių išlaidų). Su šiomis sritimis susijęs darbas ir toliau prisideda prie mūsų bendrų išvadų dėl 2016 m.

1.19. Tinkamumo finansuoti klaidos sąnaudų kompensavimo schemose ir toliau labiausiai prisideda prie įvertinto klaidų lygio:

— į išlaidų deklaracijas įtrauktos netinkamos finansuoti sąnaudos ir

— netinkami finansuoti projektai, veikla ir paramos gavėjai (***1.6 langelis***).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.15. *Dėl EŽŪGF Komisija palankiai vertina Audito Rūmų įvertinimą, visų pirma dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS), kuri labai padeda išvengti klaidų ir sumažinti jų lygius (žr. 7.13 dalies pastabas). Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad būtų išlaikyta Žemės sklypų identifikavimo sistemos ir IAKS kokybė.*

Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 1.10 ir 1.12 dalių pastabas.

1.19. *Komisija daro tokias pačias išvadas dėl klaidų pobūdžio ir pagrindinių priežasčių.*

Paprastinimas yra veiksmingiausias būdas sumažinti tiek klaidų riziką, tiek kontrolės išlaidas ir naštą. Programų, kuriose nuolat nustatomas aukštas klaidų lygis, atžvilgiu Komisija nuolat imasi prevencinių ir taisomųjų veiksmų, kad pašalintų jų pagrindines priežastis ir poveikį. Daugiau informacijos pateikta 2017 m. vasario 28 d. Komisijos komunikate „Klaidų pagrindinių priežasčių ir veiksmų, kurių imtasi, analizė (Finansinio reglamento 32 straipsnio 5 dalis)“, COM(2017) 124.

([14]) Patvirtinimas pakeičia išankstinį finansavimą į patvirtintas išlaidas. Sumos, kuri į finansines ataskaitas buvo įrašyta kaip išlaidos, per didelio patvirtinimo dalis nėra pagrįsta finansinėmis ataskaitomis.

1.6 langelis. Bendro įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Valdymo būdas turi ribotą poveikį klaidų lygiams

1.20. Mūsų įvertintas klaidų lygis įvairiose išlaidų srityse [daug] stipriau susijęs su mokėjimo pagrindu (t. y. kompensavimu ar išmokomis) nei su valdymo būdu ([15]). Didžiausius klaidų lygius mes nustatėme sanglaudos (valdomos pasidalijamojo valdymo būdu) ir konkurencingumo (tiesiogiai valdomos Komisijos ir netiesiogiai institucijų, kurioms patikėtas valdymas) srityse. Kompensavimo schemos vyrauja abiejų šių dviejų sričių išlaidose (***1.7 langelis***).

([15]) *Tiesioginio valdymo* (biudžetą tiesiogiai vykdo Europos Komisija), netiesioginio valdymo (biudžeto vykdymas patikimas ES nepriklausančioms šalims partnerėms, tarptautinėms organizacijoms, nacionalinėms agentūroms, EIB grupei ir pan.), *pasidalijamojo valdymo* (biudžetą bendrai vykdo Komisija ir valstybės narės).

1.7 langelis. Vidutinis įvertintas klaidų lygis pagal valdymo būdą ir mokėjimo pagrindą (2016 m.)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.21. 2016 m. įvertintas klaidų lygis pasidalijamojo valdymo išlaidų srityje iš viso sudaro 3,3 % (2015 m. – 4,3 % ir 3,3 % (2015 m. – 4,2 %) visų kitų rūšių veiklos išlaidų ([16]). Įvertintas administravimo išlaidų klaidų lygis yra 0,2 % (2015 m. – 0,6 %).

Komisijos klaidų lygio įverčiai…

1.22. Kiekvienas Komisijos generalinis direktoratas (GD) parengia *metinę veiklos ataskaitą (MVA)*. Ji apima pareiškimą, kuriame generalinis direktorius teikia patikinimą, kad ataskaitoje finansinė informacija yra tinkamai pateikta ir kad operacijos, už kurias jis yra atsakingas, yra teisėtos ir tvarkingos. Ataskaitoje taip pat pateikiama pagrindinių politikos tikslų pasiekimo ataskaita (aptarta 3.5, 3.18–3.32 dalyse) ir Komisijos nariams skirta generalinio direktoriaus valdymo ataskaita.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.22. *Metinė veiklos ataskaita (MVA) – tai generalinio direktoriaus ataskaita Komisijos narių kolegijai apie savo pareigų vykdymą. Metinėse veiklos ataskaitose nurodoma pažanga, padaryta siekiant generalinio direktorato strateginiame ir valdymo plane nustatytų bendrųjų ir konkrečių tikslų. Be to, jose pateikiami rezultatai, pasiekti finansų valdymo, vidaus kontrolės ir organizacijos valdymo srityje.*

([16]) Daugiausia tai 5 ir 8 skyrių išlaidos, tačiau taip pat dalis 6 ir 7 skyrių išlaidų, įgyvendintų tiesioginio ir netiesioginio valdymo būdu. Pasidalijamojo valdymo išlaidų ekstrapoliuotas klaidų lygis pagrįstas 560 operacijų (paimtų iš 94,5 milijardo eurų populiacijos) tikrinimu, kitų rūšių veiklos išlaidų ekstrapoliavimas pagrįstas 321 operacijų (paimtų iš 25,4 milijardų eurų populiacijos) tikrinimu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.23. Šiais metais pirmą kartą visi generaliniai direktoratai klaidų lygį įvertino „atitinkamose išlaidose“. Atitinkamų išlaidų apibrėžtis ([17]) atitinka mūsų atspindimų operacijų apibrėžtį (***1.1 priedas***, 10 dalis).

1.8 langelis. Audito Rūmų 2016 m. audito rezultatai, palyginti su Komisijos rizikos veikiamų sumų įverčiais mokėjimo metu jos 2016 m. metinėse veiklos ataskaitose

Metinės ataskaitos skyrius	Įvertintas klaidų lygis (%) ([1])	Patikimumo intervalas (%)		Komisijos metinės veiklos ataskaitos, generaliniai direktoratai ([2]) ([3])	Įvertinta bendra rizikos veikiama suma mokėjimo metu (%) ([5]) ([6])	
		Apatinė klaidų riba (AKR)	Viršutinė klaidų riba (VKR)		Mažiausia vertė	Didžiausia vertė
5 skyrius. Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti	**4,1**	**2,1**	**6,1**	CNECT, EAC, EACEA, EASME, ECFIN, ENER, ERCEA, FISMA, GROW, INEA, JRC, MOVE, REA, RTD ir TAXUD	**2,0**	**2,4**
6 skyrius. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	**4,8**	**2,2**	**7,4**	EMPL ir REGIO	**2,2**	**3,6**
7 skyrius. Gamtos ištekliai	**2,5**	**1,5**	**3,5**	AGRI, MARE, ENV ir CLIMA	**2,5**	**2,5**
9 skyrius. Europos vaidmuo pasaulyje	**2,1**	**0,6**	**3,6**	DEVCO, NEAR, ECHO, FPI, TRADE, AGRI, EMPL, REGIO, EACEA ir ECFIN	**1,3**	**1,4**
10 skyrius. Administravimas	**0,2**	**0,0**	**0,8**	Administravimas ([4])	**0,2**	**0,2**
Iš viso	**3,1**	**2,2**	**4,0**	**Iš viso**	**2,1**	**2,6**
Šaltinis: Europos Audito Rūmai.				*Šaltinis:* Europos Audito Rūmai, remiantis Komisijos metinėmis veiklos ataskaitomis.		

([1]) Įvertintas klaidų lygis: žr. ***1.2 langelį*** ir išnašas.
([2]) Kai kurie generaliniai direktoratai valdo išlaidas, priskirtas daugiau nei vienai DFP išlaidų kategorijai (AGRI, EACEA, ECFIN, EMPL ir REGIO).
([3]) Šiame langelyje sutrumpintus Komisijos generalinių direktoratų ir vykdomųjų įstaigų (ilguosius) pavadinimus galima rasti Institucijų leidinių rengimo vadovo 9.6 skyriuje (http://publications.europa.eu/code/en/en-390600.htm).
([4]) BUDG, COMP, DGT, DIGIT, EPSC, EPSO/EUSA, ESTAT, HR, IAS, OIB, OIL, OLAF, OP, PMO, SCIC, SG, SJ ir SRSS.
([5]) Procentinė dalis išlaidų, kurios mokėjimo metu gali neatitikti taikomų reglamentavimo ir sutartinių reikalavimų.
([6]) Dauguma GD pateikė rizikos veikiamą sumą ir taisomąją gebą kaip vieną skaičių. Kai kurie generaliniai direktoratai intervalą pateikė nuo mažiausios iki didžiausios sumos (ECFIN, FISMA, CNECT, RTD, REA, OIB ir INEA), o DG REGIO –nuo vidurkio iki didžiausios sumos.

([17]) Atlikti mokėjimai, atėmus naują išankstinį finansavimą, bet pridėjus ankstesnį išankstinį finansavimą, kuris buvo faktiškai patvirtintas finansiniais metais (2016 m. MVVA, COM(2017) 351 *final*, 3 priedas, p. 16).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.24. 2015 m. metinėje valdymo ir veiksmingumo ataskaitoje (MVVA) pradėjus taikyti sąvoką „rizikos veikiama suma užbaigiant laikotarpį“, generaliniai direktoratai šią informaciją įtraukė į metines veiklos ataskaitas. Komisija daugiausiai dėmesio skyrė daugiamečių taisomųjų mechanizmų, kurie sumažins jos įvertintą klaidų lygį, poveikiui.

…daugeliu atvejų iš esmės sutampa su mūsų nustatytais faktais

1.25. Dėl teisėtumo ir tvarkingumo rodiklių, metinėse veiklos ataskaitose pateikti skaičiai, atspindintys rizikos veikiamas sumas mokėjimo metu, didžia dalimi atitinka mūsų klaidų lygio įvertinimus (***1.8 langelis***) ([18]).

1.26. Mes nustatėme, kad generaliniai direktoratai, susiję su ta pačia DFP išlaidų kategorija, taikė skirtingus klaidų lygių ir rizikos veikiamų sumų pateikimo metodus ([19]). Mes taip pat nustatėme, kad buvo metodinės rizikos *audito institucijų* darbe, susijusiame su 2014–2020 m. išlaidomis ([20]). Mes taip pat nustatėme, kad Komisija turi atlikti reikšmingus pataisymus, kad būtų kontroliuojami *mokėjimo agentūrų* pateikti statistiniai duomenys ([21]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.24. *Sąvoka „rizikos veikiama suma užbaigiant laikotarpį“ papildo bendrą daugiamečių programų vaizdą, nes teikia papildomos informacijos apie rizikos veikiamą sumą, kuri lieka atsižvelgus į visus taisomuosius veiksmus, įskaitant „taisomąją gebą“, t. y. tiksliausią pataisymų, kurie bus atlikti metais, einančiais po metų, kuriais patirtos išlaidos, įvertį.*

1.25. *Dėl įvertintos bendros rizikos veikiamos sumos atliekant mokėjimus (kuri minima 1.8 pav.) reikėtų pažymėti, kad 2016 m. MVA ir metinėje valdymo ir veiksmingumo ataskaitoje (AMPR) pateikti duomenys tinkamai apima tiek 2007–2013 m., tiek 2014–2020 m. programavimo laikotarpių programų išlaidas. Sanglaudos srityje nurodytas 2007–2013 m. klaidų lygis sudaro 2,6–4,2 %. Tačiau Komisija mano, kad dabartinės sanglaudos programos yra savaime mažiau rizikingos, kaip matyti iš 2014–2020 m. duomenų, kuriuose Komisijos nurodytas klaidų lygis yra 0,9–1,7 %.*

1.26. *Komisija taiko patikimą operacijų klaidų lygio įvertinimo metodiką. Komisijos tarnybos šią metodiką taiko atsižvelgdamos į savo konkrečios teisinės sistemos ir valdymo būdo reikalavimus. Todėl kiekvienas generalinis direktorius taiko tokį metodą, kuris yra tinkamiausias tikroviškam klaidų lygiui įvertinti politikos srityse, už kurias jis yra atsakingas, atsižvelgdamas į programoms būdingas rizikos savybes (pvz., didesnę MVĮ riziką ir mažesnę programų „Marie Curie“ riziką) ir turimus skirtingų išlaidų sričių kontrolės rezultatus (pvz., pakankamų* ex post *rezultatų prieinamumą, institucijų, kurioms patikėtas valdymas, atskaitomybės kokybę).*

Taip pat žr. Komisijos atsakymus į 6.33 ir 6.34 dalių pastabas.

([18]) Mes peržiūrėjome BUDG ir ESTAT (4.20 dalis); RTD, EAC ir MOVE (5.20 dalis); REGIO ir EMPL (6.26 dalis); AGRI (7.28 dalis); MARE, ENV ir CLIMA (7.31 dalis); NEAR (9.29 dalis); HR, DIGIT, OIB, OIL, OP, PMO (10.7 dalis) ir DEVCO (metinė ataskaita, EPF, 33 dalis) metines veiklos ataskaitas.

([19]) DFP 1.a išlaidų kategorija „Konkurencingumas“ (žr. 5.21 dalį).

([20]) DFP 1b išlaidų kategorijos „Sanglauda“ (žr. 6.34 dalį).

([21]) DFP 2 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“ (žr. 7.29 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.27. Bendras klaidų lygis mokėjimo metu, apskaičiuotas Komisijos 2016 m. MVVA buvo reikšmingas, jis sudarė 2,1 % ir 2,6 % (palyginti su 2,3 % ir 3,1 % 2015 m.). Mūsų įvertintas klaidų lygis yra 3,1 % (2015 m. – 3,8 %).

Komisija pateikė duomenis apie pataisymus ir susigrąžinimus…

1.28. 2016 m. FSDA ataskaitose nurodyta bendra 3,4 milijardo eurų finansinių pataisymų ir susigrąžinimų suma. ***1.9 langelyje*** pateiktas nurodytų sumų pasiskirstymas pagal išlaidų sritis ir išlaidų ciklo etapas, kuriame Komisija taikė taisomuosius veiksmus (deklaravimas, išlaidų patvirtinimas, išmoka iš biudžeto).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.27. *Komisija padarė pažangą ribodama bendrą klaidų lygį atliekant mokėjimus. AMPR nurodyta, kad įvertinta bendra rizikos veikiama suma užbaigiant laikotarpį 2016 m. sudarė mažiau nei 2 % bendrų atitinkamų išlaidų atsižvelgus į įvertintus būsimus pataisymus.*

1.28. *Išsami informacija apie finansinius pataisymus ir susigrąžinimus pateikta AMPR priedo II dalyje ([1]).*

([1]) *2016 m. metinė valdymo ir veiksmingumo ataskaita (COM(2017) 351 final), II dalis.*

1.9 langelis. 2016 m. taisomosios priemonės: kaip jos buvo įgyvendintos įvairiose išlaidų srityse?

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis 2016 m. ES konsoliduotų finansinių ataskaitų FSDA ir susijusiais duomenimis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.29. 2016 m. Komisija užregistravo 0,6 milijardo eurų pataisymų ir susigrąžinimų pradžioje, prieš patvirtinant išlaidas. Tai yra išskaičiavimai iš netinkamų finansuoti sumų mokėjimo prašymuose prieš atliekant atitinkamus mokėjimus iš ES biudžeto (t. y. išskaičiuotos sumos vėliau nėra įtraukiamos į mūsų audituojamą populiaciją, kadangi operacijos mūsų testavimui pasirenkamos iš Komisijos parvirtintų mokėjimų). Šie susigrąžinimai (0,4 milijardo eurų) sudarė daugiau nei keturis penktadalius visų taisomųjų veiksmų 2016 m. tiesioginio ir netiesioginio valdymo srityse.

1.30. Likusi 2,8 milijardo eurų suma susijusi su mokėjimo prašymais, kuriuos Komisija jau buvo patvirtinusi (ir jie buvo įtraukti į mūsų audituotų mokėjimų populiaciją). Iš šios sumos:

a) „Gamtos išteklių srityje“ apie 2 milijardų eurų suma buvo susijusi su žemės ūkio srityje priimtais *sprendimais dėl atitikties*, kuriuos Komisija užregistravo kaip *asignuotąsias pajamas*, kurios gali būti naudojamos finansuoti žemės ūkio išlaidas.

b) „Sanglaudos“ srityje apie 0,6 milijardo eurų sudarė valstybių narių anksčiau patvirtintų kompensavimo prašymų dėl sanglaudos srities projektų (išlaidų) panaikinimai ir jų pakeitimas naujais projektais (išlaidomis). Atlikus šiuos panaikinimus, lėšos į ES biudžetą nėra grąžinamos ([22]).

c) Tiesioginio ir netiesioginio valdymo srityse (iš esmės „Konkurencingumo“ ir „Europos vaidmens pasaulyje“) apie 0,1 milijardo eurų suma buvo susijusi su po mokėjimo susigrąžintomis sumomis.

Pataisymai ir susigrąžinimai gali būti taikomi įvairiais būdais

1.31. Komisija ir valstybės narės gali taikyti pataisymus ir susigrąžinimus įvairiais būdais, remiantis Finansiniame reglamente nustatyta tvarka ([23]):

a) Netinkamai panaudotos lėšos: pagrindžiant pataisymus klaidingų operacijų verte (atskiri pataisymai).

b) Sisteminės klaidos reprezentatyvioje operacijų imtyje: ekstrapoliuojant rezultatus visai populiacijai (ekstrapoliuoti pataisymai);

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.29. *Iš pataisymų ir pradžioje susigrąžintų sumų matyti, kad Komisija, prieš patvirtindama išlaidas, ypatingą dėmesį skiria prevencinėms priemonėms, kad būtų apsaugotas ES biudžetas.*

1.30.

b) *Teisės aktuose numatyta, kad valstybės narės turi galimybę atšaukti netvarkingas išlaidas ir jas pakeisti naujomis tvarkingomis išlaidomis. Taip apsaugomas ES biudžetas vadovaujantis principu, kad pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybės narės yra pirmoji instancija, atsakinga už pažeidimų nustatymą ir prireikus finansinių pataisymų atlikimą.*

1.31.

([22]) Žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 4/2017:

([23]) Finansinio reglamento 80 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „Komisija savo finansinių klaidų ištaisymą pagrindžia netinkamai išleistų sumų nustatymu ir finansiniu poveikiu biudžetui. Jei tokios sumos negali būti tiksliai nustatytos, Komisija gali taikyti ekstrapoliuoto ar nustatyto dydžio pataisą pagal konkretiems sektoriams taikomas taisykles.“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

c) Sistemų trūkumai, kai negalima tiksliai apskaičiuoti finansinio poveikio biudžetui: taikant lygius, nustatytus konkretiems sektoriams taikomose gairėse kiekvienai situacijai („nustatyto dydžio pataisymai“).

1.32. Savo klaidų lygio vertinime mes kiekybiškai nevertiname daugelio situacijų, kuriose Komisija ir valstybės narės taiko pataisymus ir susigrąžinimus ir apie juos praneša:

a) Nustatyto dydžio pataisymai taikomi, siekiant ištaisyti sistemų trūkumus, o ne panaikinti atskirus *pažeidimus*. Sistemos trūkumai rodo netvarkingų išlaidų riziką, tačiau ne visada įmanoma nustatyti ryšį tarp šių trūkumų ir bet kokio netvarkingo mokėjimo, kurį mes nustatome ir kiekybiškai įvertiname savo klaidų lygio įvertinime.

b) Kai kurie atvejai, kuriuos Komisija įvertina kaip klaidas ir dėl kurių turi būti atlikti pataisymai, mūsų nuomone, nėra (kiekybiškai įvertinamos) klaidos. Pavyzdžiui, mūsų klaidų lygio įvertinime neatsižvelgiama į neįvykdytus terminus, viešinimo stoką ir *kompleksinės paramos* pažeidimus.

Kai kuriais atvejais, vertindami klaidų lygį, mes atsižvelgiame į taisomuosius veiksmus

1.33. Mes stengiamės atsižvelgti į valstybių narių ir Komisijos taikomas taisomąsias priemones, kai jos yra taikomos prieš mums atliekant patikrinimą. Mes tikriname, ar šie pataisymai (jie apima netinkamai skirtų lėšų susigrąžinimus iš paramos gavėjų ir pataisymus projektų lygmeniu) yra taikomi ir, prireikus, tiksliname klaidų lygio įvertį. Tačiau taisomųjų priemonių poveikis skirtingose išlaidų srityse ir taikant skirtingas taisomąsias priemones yra labai nevienodas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

c) *Nustatyto dydžio pataisymai atliekami tada, kai yra pagrįsta rizika, kad nustatyti sistemos trūkumai turi finansinį poveikį ES biudžetui, tačiau dedant proporcingas pastangas neįmanoma tiksliau nustatyti finansinės žalos dydžio. Jie taikomi siekiant pašalinti sistemų trūkumus ir susijusią ES biudžetui kylančią riziką, todėl jais ištaisomi ir atskiri pažeidimai.*

Nustatyto dydžio pataisymai, kurie yra svarbus pasidalijamajam valdymui paprastai taikomo sistemų audito metodo elementas, yra šiuo metu atliekamo ES teisės aktų supaprastinimo ateities perspektyva. Nustatyto dydžio pataisymai yra stipri paskata valstybėms narėms pagerinti savo valdymo ir kontrolės sistemas ir tokiu būdu prisidėti prie atskirų atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo.

Todėl Komisija mano, kad nustatyto dydžio pataisymai yra labai svarbūs analizuojant politikos srities klaidų lygį.

1.32.

a) *Komisija ES biudžetą saugo nuo neteisėtai patirtų išlaidų. Kai proporcingų pastangų nepakanka tikslioms sumoms nustatyti, Komisija gali taikyti ekstrapoliuoto ar nustatyto dydžio pataisymus, kad būtų įvykdyta ši pareiga. Nustatyto dydžio pataisymai yra stipri paskata valstybėms narėms pagerinti savo valdymo ir kontrolės sistemas.*

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 1.31 dalies c punkto pastabą ir Komisijos atsakymus į Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 4/2017 „ES biudžeto apsauga nuo neteisėtų išlaidų“ pastabas.

b) *Komisija pažymi, kad į jos taisomosios gebos įvertį neįtraukti pataisymai dėl kompleksinės paramos pažeidimų.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.34. 2016 m. į imtį įtrauktos 41 operacijos atveju Komisija ir valstybių narių institucijos taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė atitinkamą operaciją ir buvo svarbios mūsų skaičiavimams. Šios priemonės sumažino mūsų įvertintą klaidų lygį 1,2 procentinio punkto (2015 m. – 0,5 procentinio punkto). Su paveiktų operacijų skaičiumi ir poveikiu mūsų įvertintam klaidų lygiui susiję pokyčiai nereiškia, kad taisomieji veiksmai tapo veiksmingesni ar ne tokie veiksmingi, kadangi šios priemonės susijusios su santykinai maža mūsų imties dalimi ir kiekvienais metais galima tikėtis tam tikrų svyravimų.

APIE ĮTARIAMO SUKČIAVIMO ATVEJUS PRANEŠAME OLAF

1.35. Apie įtariamo sukčiavimo atvejus, kuriuos nustatome atlikdami auditą (įskaitant mūsų su veiksmingumu susijusį darbą) arba remdamiesi mums tiesiogiai perduota informacija, mes pranešame Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF), kad ši atliktų preliminarią analizę ir prireikus pradėtų tyrimą. Mes negalime komentuoti atskirų atvejų arba dėl jų pateiktų OLAF atsakymų. 2016 m.:

— dirbdami su mūsų metine ataskaita susijusį audito darbą, įvertinome apie 1 000 operacijų teisėtumą ir tvarkingumą ir parengėme 36 specialiąsias ataskaitas,

— pranešėme OLAF apie 11 mūsų auditų metu nustatytų įtariamo sukčiavimo atvejų (2015 m.– 27) ir apie penkis atvejus, remiantis visuomenės pateikta informacija (2015 m. – 15),

— dažniausi įtariamo sukčiavimo atvejai buvo susiję su dirbtinių sąlygų, siekiant atitikti tinkamumo finansuoti kriterijus, sukūrimu, nepristatytomis prekėmis ar nesuteiktomis paslaugomis, tinkamumo finansuoti kriterijus neatitinkančių išlaidų deklaravimu, interesų konfliktais ir kitais viešųjų pirkimų pažeidimais.

1.36. 2016 m. gruodžio 31 d. dėl įtariamo sukčiavimo atvejų, apie kuriuos mes pranešėme OLAF 2010–2016 m., buvo pradėti 67 tyrimai, iš kurių 16 vis dar buvo vykdomi. Dėl kito 51 užbaigto tyrimo, OLAF mums pranešė, kad 28 buvo baigti pateikiant rekomendacijas grąžinti lėšas ir apsvarstyti teisminių procedūrų galimybę, arba buvo nutraukti, kadangi Komisija arba nacionalinės institucijos jau ėmėsi priemonių. 2016 m. gruodžio 31 d. OLAF pateikė rekomendacijas dėl su šiais atvejais susijusių lėšų, kurių bendra vertė buvo 247 milijonai eurų, susigrąžinimo. Tais atvejais, kai OLAF užbaigdavo atvejo nagrinėjimą nepateikdama rekomendacijų dėl tolesnių veiksmų, dažniausiai jos išvada buvo ta, kad nebuvo įrodymų apie sukčiavimą, veikiantį ES finansinius ar kitus interesus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.34. *Komisija toliau vykdys savo priežiūros funkciją, visų pirma atlikdama finansinius pataisymus ir susigrąžindama sumas tokiu mastu, kuris atitinka nustatytų pažeidimų ir trūkumų mastą.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IŠVADOS

1.37. Pagrindinė šio skyriaus funkcija – paremti patikinimo pareiškime pateiktą audito nuomonę.

Audito rezultatai

1.38. Mūsų audito rezultatai rodo pagerėjimą per keletą pastarųjų metų. Darome išvadą, kad teisėmis į išmokas pagrįstose išlaidose nėra reikšmingų klaidų lygio ir kad kompensavimu pagrįstos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio. Atsižvelgiant į tai, darome išvadą, kad klaidos nėra paplitusios.

1.1 PRIEDAS

AUDITO METODAS IR METODIKA

1. Mūsų audito metodas yra nustatytas Finansinio ir atitikties audito vadove, su kuriuo galima susipažinti mūsų interneto svetainėje. Planuodami savo darbą mes naudojamės patikinimo modeliu. Planavimo etape mes nagrinėjame riziką, kad klaidos atsiras (būdingą riziką), ir riziką, kad klaidos nebus užkardytos arba nebus aptiktos ir ištaisytos (kontrolės riziką).

1 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su finansinių ataskaitų patikimumu

2. Mes tikriname ES konsoliduotas finansines ataskaitas, kad nustatytume jų patikimumą. Jas sudaro:

a) konsoliduotos finansinės būklės ataskaitos; ir

b) biudžeto vykdymo ataskaitos.

3. Konsoliduotos finansinės ataskaitos turėtų visais reikšmingais aspektais tinkamai atspindėti:

a) Europos Sąjungos finansinę būklę metų pabaigoje;

b) jos operacijų ir pinigų srautų rezultatus; ir

c) pasibaigusių finansinių metų grynojo turto pokyčius.

4. Savo audito metu mes:

a) įvertiname apskaitos kontrolės aplinką;

b) tikriname pagrindinių apskaitos procedūrų ir metų pabaigos užbaigimo procedūrų veikimą;

c) analizuojame pagrindinių apskaitos duomenų nuoseklumą ir pagrįstumą;

d) analizuojame ir sutikriname finansines ataskaitas ir (arba) likučius;

e) atliekame reprezentatyviomis imtimis pagrįstus *įsipareigojimų*, mokėjimų ir konkrečių balanso straipsnių pagrindinius testus;

f) kur įmanoma, remiamės kitų auditorių darbu, atsižvelgdami į tarptautinius audito standartus, visų pirma audituojant Komisijos valdomas skolinimosi ir skolinimo veiklas, kurioms buvo išduoti išorės audito sertifikatai.

2 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su operacijų tvarkingumu

5. Audituojant finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumą, testuojama, ar jos atitinka galiojančias taisykles ir teisės aktus (***1.2 langelis***).

6. Atlikdami audito darbą, atsižvelgiame į tai, ar mes galime veiksmingai pasinaudoti kitų auditorių atliktomis tvarkingumo patikromis. Jei norime pasinaudoti šių patikrų rezultatais, kaip numatyta audito standartuose, mes įvertiname trečiųjų šalių nepriklausomumą ir kompetenciją ir jų darbo apimtį ir tinkamumą.

Kaip mes testuojame operacijas

7. Kiekvienos DFP išlaidų kategorijos atveju (5–10 skyriai) mes testuojame reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami įvertinti netvarkingų operacijų dalį visoje populiacijoje.

8. Kiekvienos atrinktos operacijos atveju mes nustatome, ar pateiktas prašymas arba atliktas mokėjimas atitiko biudžete patvirtintą ir atitinkamuose teisės aktuose nustatytą tikslą. Mes tikriname, kaip buvo apskaičiuota mokėjimo prašymo ar mokėjimo suma (didesnės apimties paraiškų atveju remiamasi reprezentatyvia visų elementų operacijoje atranka). Tai atliekant, operacija atsekama nuo biudžeto sąskaitų iki galutinio gavėjo lygmens (pavyzdžiui, ūkininko, mokymo kursų organizatoriaus ar paramos vystymuisi projekto) bei kiekvienu lygmeniu testuojama atitiktis.

9. Testuodami pajamų operacijas, mes pradedame pridėtinės vertės mokesčiu ir *BNPj* pagrįstų nuosavų išteklių tikrinimą nuo atitinkamų makroekonominių suvestinių duomenų, pagal kuriuos šie ištekliai yra skaičiuojami. Mes tikriname Komisijos kontrolės priemones, skirtas šiems valstybių narių įnašams, iki tol, kol jie gaunami ir įtraukiami į konsoliduotas finansines ataskaitas. Tradicinių nuosavų išteklių srityje mes tikriname muitinės įstaigų finansines ataskaitas bei analizuojame muito mokesčių srautą iki tol, kol juos gauna ir užregistruoja Komisija.

10. Išlaidų srityje mes tikriname mokėjimus, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą). Mes netikriname avansų jų išmokėjimo momentu, tačiau tuomet, kai:

a) galutinis ES lėšų gavėjas (pavyzdžiui, ūkininkas, mokslinių tyrimų institutas, bendrovė, vykdanti darbus ar teikianti paslaugas per viešuosius pirkimus) pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą; ir

b) Komisija (ar kita ES lėšas administruojanti institucija ar įstaiga) pritaria galutiniam lėšų panaudojimui ir išankstinį mokėjimą patvirtina.

11. Mūsų audito imtis sudaroma taip, kad būtų galima įvertinti visų išlaidų, o ne atskirų operacijų (pavyzdžiui, atskiro projekto), klaidų lygį. Atrinkdami mokėjimo prašymus ar mokėjimus, naudojame *piniginio vieneto atranką* ir, žemesniu lygmeniu, atskirus elementus operacijoje (pavyzdžiui, projekto sąskaitas faktūras, ūkininko mokėjimo prašyme nurodytus žemės sklypus). Su šiais elementais susiję pateikti klaidų lygiai neturėtų būti laikomi išvada dėl jų atitinkamų operacijų, šia informacija veikiau tiesiogiai prisidedama prie bendro visų ES klaidų lygio.

12. Mes ne kasmet tikriname operacijas kiekvienoje valstybėje narėje, naudos gavėjų valstybėje ir regione. Kai minimos kai kurios valstybės narės, naudos gavėjų valstybės ir (arba) regionai, tai nereiškia, kad pavyzdžiai negalėtų būti aptikti kitur. Šioje ataskaitoje pateikti susipažinti pavyzdžiai nesudaro pagrindo išvadoms dėl atitinkamų valstybių narių, naudos gavėjų valstybių ir (arba) regionų.

13. Mūsų metodas nėra skirtas surinkti duomenis apie klaidų dažnį visoje populiacijoje. Todėl pateikti duomenys apie DFP išlaidų kategorijoje, DG valdomose išlaidose ar atitinkamos valstybės narės išlaidose nustatytą klaidų skaičių nėra klaidų dažnio ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse rodiklis. Pagal mūsų imties sudarymo metodą skirtingi svertiniai koeficientai taikomi skirtingoms operacijoms, atsižvelgiant į susijusių išlaidų vertę ir mūsų audito darbo intensyvumą. Šis lyginamasis svoris informacijoje apie dažnius nenurodytas, todėl joje tiek pat svorio skiriama kaimo plėtrai ir tiesioginei paramai gamtos išteklių srityje bei Europos socialinio fondo išlaidoms ir regioninėms ir sanglaudos išmokoms.

Kaip mes vertiname ir pateikiame operacijų testavimo rezultatus

14. Klaida gali būti susijusi su visa atskiros operacijos suma ar jos dalimi. Mes nustatome, ar klaidos yra kiekybiškai įvertinamos, ar ne, pagal tai, ar įmanoma įvertinti, kokią tikrintos sumos dalį paveikė klaida. Klaidos, nustatytos ir ištaisytos prieš mūsų patikras ir nepriklausomai nuo jų, neįtraukiamos skaičiuojant ir nustatant klaidų dažnį, jei, jų nustatymas ir ištaisymas rodo, kad kontrolės sistemos yra veiksmingos.

15. Mūsų viešųjų pirkimų klaidų kiekybinio vertinimo kriterijai apibūdinti dokumente „Neatitiktis viešųjų pirkimų taisyklėms: pažeidimų tipai ir kiekybinio vertinimo pagrindas“ ([1]).

16. Priimant sprendimą dėl to, kokių priemonių reikėtų imtis netinkamo viešųjų pirkimų taisyklių taikymo atveju, mūsų kiekybinis įvertinimas gali skirtis nuo Komisijos ar valstybių narių atliekamo kiekybinio vertinimo.

Įvertintas klaidų lygis

17. Mes vertiname „labiausiai tikėtiną klaidų lygį“ (LTKL). Mes nustatome didžiosios DFP išlaidų kategorijų dalies ir visų biudžeto išlaidų labiausiai tikėtiną klaidų lygį. LTKL apima tik kiekybiškai įvertinamas klaidas ir išreiškiamas procentine dalimi. Klaidų pavyzdžiai – taikytinų teisės aktų, taisyklių, sutarčių ir *dotacijų* skyrimo sąlygų kiekybiškai įvertinami pažeidimai. Mes taip pat įvertiname apatinę klaidų ribą (AKR) ir viršutinę klaidų ribą (VKR).

18. Rengdami savo nuomonę naudojame 2 % reikšmingumo ribą. Taip pat atsižvelgiame į klaidų pobūdį, mastą ir kontekstą.

([1]) http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/Guideline_procurement/Quantification_of_public_procurement_errors.pdf

Kaip mes vertiname sistemas ir pranešame rezultatus

19. Komisija, kitos ES institucijos ir įstaigos bei valstybių narių institucijos naudą gaunančios šalys ir (arba) regionai įdiegia sistemas, kad galėtų valdyti biudžetui kylančią riziką ir prižiūrėtų (užtikrintų) operacijų tvarkingumą. Yra naudinga tikrinti šias sistemas, kad būtų galima nustatyti tobulintinas sritis.

20. Kiekvienoje DFP išlaidų kategorijoje, įskaitant pajamas, naudojama daug atskirų sistemų. Kiekvienais metais mes atrenkame sistemų imtį ir pateikiame rezultatus su rekomendacijomis dėl patobulinimo.

Kaip mes rengiame patikinimo pareiškime pateikiamas nuomones

21. 4–10 skyriuose pateiktas darbas sudaro mūsų nuomonės dėl Europos Sąjungos konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų tvarkingumo pagrindą. Mūsų nuomonė teikiama patikinimo pareiškime. Mūsų darbas leidžia mums suformuluoti pagrįstą nuomonę, ar klaidos populiacijoje viršija reikšmingumo ribas, ar jų neviršija.

22. Kai aptinkame reikšmingą klaidų lygį ir nustatome jo poveikį audito nuomonei, turime nustatyti, ar klaidos arba audito įrodymų nebuvimas yra „paplitę“ ar ne. Tai darydami taikome TAAIS 1705 pateiktas gaires (išplėsdami šių gairių taikymo sritį teisėtumo ir tvarkingumo klausimams, atsižvelgiant į mūsų platesnius įgaliojimus). Kai klaidos yra reikšmingos ir paplitusios, pateikiame neigiamą nuomonę.

23. Klaida arba audito įrodymų nebuvimas yra laikomi „paplitusiais“, kai, remiantis auditoriaus nuožiūra, jie neapsiriboja konkrečiais elementais, sąskaitomis arba finansinės būklės ataskaitų eilutėmis (t. y. jie pasklidę po įvairias testuojamas sąskaitas arba operacijas) arba, jeigu jais apsiribojama, jie sudaro arba gali sudaryti svarbią finansinės būklės ataskaitų dalį arba yra susijęs su atskleidimais, kurie yra labai svarbūs, kad naudotojai galėtų suprasti finansinės būklės ataskaitas.

24. Mūsų 2016 m. geriausias bendrų išlaidų klaidų lygio įvertis yra 3,1 %. Mes nemanome, kad šios klaidos yra paplitusios, kadangi apsiribojama konkrečia išlaidų rūšimi tik keliose išlaidų srityse. Įvairiose DFP išlaidų kategorijoje nustatyti klaidų lygiai skiriasi, kaip aprašyta 5–7, 9 ir 10 skyriuose.

Įtariamo sukčiavimo atvejai

25. Jei galime pagrįstai įtarti sukčiavimą, mes apie tai pranešame ES kovos su sukčiavimu tarnybai OLAF. OLAF atsako už bet kokių susijusių tyrimų atlikimą. Per metus mes pranešame OLAF apie keletą tokių atvejų.

3 DALIS. Ryšys tarp audito nuomonių dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo

26. Mes paskelbėme:

a) audito nuomonę dėl pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų; ir

b) audito nuomones dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų ir mokėjimų tvarkingumo.

27. Mūsų darbas atliekamas ir nuomonės rengiamos vadovaujantis IFAC tarptautiniais audito standartais ir etikos kodeksais bei INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais.

28. Kai auditoriai pateikia audito nuomones dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų tvarkingumo, pagal šiuos standartus nustatyta, kad pakeista nuomonė dėl operacijų tvarkingumo savaime nereiškia, kad turi būti keičiama nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo. Finansinės būklės ataskaitose, dėl kurių mes teikiame nuomonę, pripažinta, kad yra reikšminga problema, susijusi su išlaidas iš ES biudžeto reglamentuojančių taisyklių pažeidimais. Todėl nusprendėme, jog vien tai, kad yra nustatytas reikšmingas tvarkingumą paveikiantis klaidų lygis, savaime nėra priežastis keisti mūsų atskirą nuomonę dėl finansinių ataskaitų patikimumo.

1.2 PRIEDAS

2016 M. AUDITO IMTYJE NUSTATYTŲ KLAIDŲ DAŽNIS

[1] Šis priedas papildo šį skyrių įtrauktą informaciją. Tačiau mūsų metodas nėra skirtas surinkti duomenis apie klaidų dažnį populiacijoje (žr. ***1.1 priedo*** 13 dalį). Mes atsižvelgiame į taisomąsias priemones ir jų poveikį atskiriems į lentelę įtrauktiems nustatytiems faktams (taip pat žr. 1.33 ir 1.34 dalis), tai taip pat turi įtakos klaidų dažniui.

[2] Šioje diagramoje pateiktos ES institucijų ir Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų pavadinimų santrumpos. Ilgesnius ir oficialiuosius pavadinimus galima rasti Institucijų leidinių rengimo vadovo 9.5.1 skyriuje ((http://publications.europa.eu/code/en/en-390500.htm) ir, atitinkamai, 9.6 skyriuje (http://publications.europa.eu/code/en/en-390600.htm).

2 SKYRIUS

Biudžeto ir finansų valdymas

TURINYS

	Dalis
Įvadas	2.1-2.3
Biudžeto valdymas 2016 m.	2.4-2.14
Mokėjimai neviršijo metiniame biudžete nustatytų ribų	2.4-2.7
Dažnas specialių priemonių ir maržų naudojimas palieka mažai galimybių lanksčiai reaguoti į nenumatytus įvykius	2.8-2.10
Neįvykdyti įsipareigojimai pasiekė visų laikų aukščiausią lygį	2.11-2.14
Finansų valdymo klausimai, susiję su 2016 m. biudžetu	2.15-2.31
ES biudžeto finansinės rizikos poveikis yra labai didelis	2.15-2.20
ES vis labiau taiko finansines priemones	2.21-2.23
Valstybės narės gali susidurti su sunkumais naudojant numatytas ES lėšas	2.24-2.26
Ataskaitų apie visas migracijai ir pabėgėlių krizei skirtas išlaidas teikimas turi būti nuoseklesnis ir išsamesnis	2.27-2.28
ES finansavimo mechanizmai toliau sudėtingėja	2.29-2.31
Rizika ir sunkumai ateityje	2.32-2.39
Kelio dar vienam neapmokėtų mokėjimo prašymų susikaupimui užkirtimas	2.32-2.33
Naujosios DFP finansavimas	2.34-2.39
Išvados ir rekomendacijos	2.40-2.48
Išvados	2.40-2.47
Rekomendacijos	2.48

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

2.1. Šiame skyriuje pateiktos mūsų pastabos dėl ES biudžeto ir finansų valdymo 2016 m. ir nustatyti keli būsimiems biudžetams svarbūs pagrindiniai pavojai ir sunkumai.

2.2. Konkrečių metų biudžetas turi atitikti *įsipareigojimų* ir mokėjimų *asignavimų viršutines ribas,* nustatytas 2014–2020 m. *daugiametėje finansinėje programoje (DFP)* ([1]), kurioje nurodyta, kad dabartinėmis kainomis Europos Sąjunga 2014–2020 m. gali prisiimti iki 1 087,2 milijardo eurų įsipareigojimų ir atlikti iki 1 025,4 milijardo eurų mokėjimų ([2]). Metų įsipareigojimų asignavimai ir mokėjimų asignavimai ([3]) neturi viršyti ribų, nustatytų sprendime dėl nuosavų išteklių sistemos ([4]) (SNIS).

2.3. Komisija paskelbė dabartinės DFP įgyvendinimo laikotarpio vidurio peržiūrą, po kurios buvo pateikta teisėkūros pasiūlymų. Dalis šio skyriaus yra pagrįsta anksčiau mūsų pareikštomis nuomonėmis dėl teisėkūros pasiūlymų, kurie yra susiję su būsimos DFP pasiūlymu ([5]).

([1]) 2013 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa („DFP reglamentas“) (OL L 347, 2013 12 20, p. 884).

([2]) Pagal šiuos skaičius įsipareigojimų asignavimai atitinka 1,04 % ES BNPj, o mokėjimų asignavimai – 0,98 % ES BNPj 2014–2020 m., kaip nustatyta paskutiniame DFP techniniame patikslinime (COM (2016) 311 final, 2016 m. birželio 30 d.: „Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui: 2017 m. finansinės programos techninis patikslinimas atsižvelgiant į BNPj pokyčius ir sanglaudos finansinių paketų patikslinimus (Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa, 6 ir 7 straipsniai)“ („2017 m. techninis patikslinimas“).

([3]) Papildomų mokėjimų asignavimų, kuriais viršijamos nuosavų išteklių ribos, gali būti skirta panaudojant ne nuosavų išteklių pajamas.

([4]) 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendime 2014/335/ES, Euratomas dėl Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos (OL L 168, 2014 6 7, p. 105) nustatyta 1,26 % ES BNPj asignavimų įsipareigojimams riba ir 1,20 % ES BNPj asignavimų mokėjimams riba.

([5]) Informacinis pranešimas dėl Komisijos komunikato „ES biudžetas: atėjo laikas reformai? Informacinis pranešimas dėl 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūros“, nuomonė dėl pasiūlymo pratęsti ir išplėsti Europos strateginių investicijų fondą (ESIF), Nuomonė Nr. 2/2016 (OL C 465, 2016 12 13) ir nuomonė dėl pasiūlymo peržiūrėti Finansinį reglamentą, Nuomonė Nr. 1/2017 (OL C 91, 2017 3 23).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

BIUDŽETO VALDYMAS 2016 M.

Mokėjimai neviršijo metiniame biudžete nustatytų ribų

2.4. Mokėjimai pagal biudžeto asignavimus buvo 13,7 milijardo eurų mažesni už pradiniame biudžete nustatytus asignavimus (130,2 milijardo eurų iš galimų 143,9 milijardo eurų ([6]) arba 90,5 % visos skirtos sumos) (žr. ***2.1 langelį***).

2.5. Žemas mokėjimų lygis iš esmės susijęs su tuo, kad valstybių narių valdžios institucijų pateikta prašymų dėl Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų išlaidų kompensavimo suma buvo mažesnė nei prognozuota. Taip atsitiko dėl vėlavimų įgyvendinant programas keliais pirmaisiais dabartinės DFP metais. Komisija pateikė šiuos šių vėlavimų paaiškinimus ([7]):

a) buvo labai vėluojama įgyvendinti 2007–2013 m. programas;

b) ES vėlavo priimti 2014–2020 m. programoms skirtą teisinį pagrindą ([8]);

c) valstybių narių vėlavimas įsteigti už ES lėšų valdymą atsakingas nacionalines institucijas ir apie tai pranešti Europos Sąjungai;

d) reikėjo laiko, kad būtų galima prisitaikyti prie naujuoju laikotarpiu programoms ir projektams taikomų taisyklių;

e) 2014–2020 m. laikotarpiu buvo suteikti papildomi metai valstybėms narėms, kad jos galėtų pagal įsipareigojimus atlikti mokėjimus („n + 3 taisyklė“) ([9]).

([6]) Išskyrus perkėlimus į kitus metus ir asignuotąsias pajamas.

([7]) Dėl šių vėlavimų žr. „2016 finansinių metų Europos Komisijos ataskaitos dėl biudžeto ir finansų valdymo“ 45 ir 46 puslapius ir 2016 m. rugsėjo 14 d. dokumento SWD(2016) 299 *final* „Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie dokumento „Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai: 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūra/persvarstymas“ (COM(2016) 603 *final*)“ 6 priedo „Mokėjimų prognozė“ 3 skirsnio trečią pastraipą.

([8]) Ilgos 2014–2020 m. programų teisinių pagrindų priėmimo procedūros trukmės priežastys yra pateiktos mūsų Specialiosios ataskaitos Nr. 2/2017 11 ir 36 dalyse (http://eca.europa.eu).

([9]) Specialioji ataskaita Nr. 36/2016 (http://eca.europa.eu).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.6. Kaip pažymėjo Komisija ([10]), ESI fondų programų įgyvendinimo vėlavimai per pirmuosius trejus 2014–2020 DFP metus buvo didesni nei struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo programų vėlavimai 2007–2013 m. laikotarpio pradžioje.

2.7. Atsižvelgdamos į žemą per metus gautų mokėjimo prašymų lygį, biudžeto valdymo institucijos iš dalies pakeitė 2016 m. biudžetą sumažindamos mokėjimų asignavimus 7,3 milijardo eurų suma ([11]). Net ir atsižvelgiant į šį sumažinimą, dėl žemo mokėjimo prašymų lygio susidarė didžiausias nuo 2002 m. 6,4 milijardo eurų perteklius ([12]) (2015 m.: 1,3 milijardo eurų).

2.1 langelis. 2016 m. biudžetas

(milijonais eurų)

Šaltinis: Europos Sąjungos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos – 2016 finansiniai metai, „Suvestinės biudžeto vykdymo ataskaitos ir aiškinamosios pastabos“, 4.1 ir 4.3 lentelės.

([10]) 6 priedo „Mokėjimų prognozė“ 3 skirsnio trečia pastraipa – SWD (2016)299 final.

([11]) *Taisomasis biudžetas* Nr. 4. Šio ir kitų taisomųjų biudžetų įsipareigojimų asignavimai padidėjo 273 milijonais eurų, o mokėjimų asignavimai – 31 milijonu eurų.

([12]) Žr. „2016 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų“ („2016 m. ES finansinių ataskaitų“) skirsnio „Biudžeto vykdymo ataskaitos ir aiškinamosios pastabos“ puslapį „ES biudžeto rezultatai“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Dažnas specialių priemonių ir maržų naudojimas palieka mažai galimybių lanksčiai reaguoti į nenumatytus įvykius

2.8. 2014–2020 m. DFP yra nemažai priemonių, kurios palengvina biudžeto vykdymą ir leidžia atidėti lėšų rezervą. Svarbiausios jų yra šios:

a) Bendra mokėjimų marža (BMM), kuri, kaip nustatyta DFP reglamento 5 straipsnyje, suteikia galimybę perkelti nepanaudotus mokėjimų asignavimus į ateinančius metus, jei neviršijama DFP viršutinė riba. Todėl 2.4 dalyje nurodyta 2016 m. nepanaudota 13,7 milijardo eurų suma gali būti perkelta ir naudojama kelerius ateinančius metus. DFP nustatyta nepanaudotų mokėjimų asignavimų perkėlimo riba 2018–2020 m. yra 31 milijardas eurų 2011 m. kainomis (2018 m.: 7 milijardai eurų; 2019 m.: 11 milijardų eurų; 2020 m.: 13 milijardų eurų).

b) Keturios „specialios priemonės“ ([13]), skirtos reaguoti į nenumatytus įvykius ir besikeičiančius prioritetus. Remiantis Komisijos 2016 m. laikotarpio vidurio peržiūra ([14]), bendra suma, kuri dar gali būti panaudota iki 2020 m., sudarė 7,4 milijardo eurų. Remiantis Tarybos pareiškimu ([15]), paskelbtu atliekant DFP laikotarpio vidurio peržiūrą, biudžeto valdymo institucijai yra suteikti įgaliojimai kiekvienu konkrečiu atveju nuspręsti, ar su specialiomis priemonėmis susiję mokėjimai gali būti skaičiuojami peržengiant mokėjimų viršutinę ribą.

c) Iki 0,03 % BNPj (apie 4,5 milijardo eurų) nenumatytų atvejų marža ([16]), kuri taikoma kaip paskutinė priemonė, leidžianti perkelti asignavimus tarp finansinių metų ir išlaidų kategorijų reaguojant į nenumatytas aplinkybes, jei neviršijamos DFP viršutinės ribos. Ši marža buvo panaudota 2014 m. mokėjimų asignavimams ir bus kompensuota 2017–2020 m. laikotarpiu. Kalbant apie įsipareigojimų asignavimus, nenumatytų atvejų marža buvo panaudota iš kitų DFP kategorijų perkeliant 2,1 milijardo eurų sumą į 3 ir 4 DFP kategorijas 2016 ir 2017 m. reaguojant į pabėgėlių krizę ([17]).

([13]) Neatidėliotinos pagalbos rezervas, Europos Sąjungos solidarumo fondas, Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas ir lankstumo priemonė. Žr. DFP reglamento 9–12 straipsniai.

([14]) SWD(2016)299 *final* dokumento 6 priedo „Mokėjimų prognozė“ 6 skirsnis.

([15]) Žr. Tarybos dokumentą Nr. 7031/17 ADD 1.

([16]) DFP reglamento 13 straipsnis.

([17]) 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimai (ES) 2017/339 ir (ES) 2017/344 dėl nenumatytų atvejų rezervo lėšų mobilizavimo (OL L 50, 2017 2 28).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

d) Bendra įsipareigojimų marža (BĮM) ([18]), kuri suteikia galimybę perkelti į kelis ateinančius metus nepanaudotus įsipareigojimų asignavimus, tačiau gali būti naudojama tik skatinant ekonomikos augimą ir užimtumą, visų pirma sprendžiant jaunimo nedarbo klausimą. Beveik visa BĮM suma 2014 m. ir 2015 m. (1,8 milijardo eurų iš 2,0 milijardo eurų ([19])) buvo skirta ESIF.

2.9. Šios priemonės buvo įgyvendintos siekiant reaguoti į kritines situacijas ir užtikrinti tam tikrą lankstumą, atsižvelgiant į ES biudžeto sistemą, kuri parengta taip, kad suteiktų prognozuojamą finansavimą ilgalaikėms ES išlaidų programoms. Tačiau, kadangi ES išlaidų programos pirmaisiais 2014–2020 m. DFP metais vėlavo ir yra tikimasi, kad iki 2020 m. jos paspartės, DFP viršutinės ribos gali nesuteikti pakankamo lankstumo, kad būtų galima finansuoti ES atsakomąsias priemones nenumatytų įvykių, kurie dar gali įvykti iki dabartinės DFP pabaigos, atveju.

2.10. Be to, kad gali būti taikomos pirmiau aprašytos maržos, Taryba gali vieningu sprendimu iš dalies pakeisti patį DFP reglamentą nustatydama kitas asignavimų viršutines ribas ([20]).

Neįvykdyti įsipareigojimai pasiekė visų laikų aukščiausią lygį

2.11. 2016 m. ES prisiėmė 155,2 milijardo eurų įsipareigojimų iš galimos 156,1 milijardo eurų sumos – tai sudaro 99,4 % visos galimos sumos ([21]), išskyrus *asignuotąsias pajamas*.

2.12. Dėl beveik visiško įsipareigojimų asignavimų panaudojimo ir dėl žemesnio nei planuotas mokėjimų lygio, nepanaudoti įsipareigojimų asignavimai iš pradžių 2014 m. sumažėjo, o vėliau 2015 m. ir 2016 m. vėl didėjo, kol pasiekė visų laikų aukščiausią 238,8 milijardo eurų lygį (žr. ***2.9 langelį***). Numatoma, kad 2017 m. jie dar didės, nes 2017 m. biudžete numatyta 157,9 milijardo eurų įsipareigojimų asignavimų ir 134,4 milijardo eurų mokėjimų asignavimų, o tai reiškia, kad iki 23,5 milijardo eurų padidės neįvykdyti įsipareigojimų asignavimai.

2.13. Ši neįvykdytų įsipareigojimų suma sudaro skirtumą tarp įsipareigojimų ir iki tam tikros dienos jais remiantis atliktų mokėjimų, atėmus *panaikintus įsipareigojimus*. Panaikinti įsipareigojimai sudarė palyginti mažą 2007–2016 m. laikotarpiu prisiimtų įsipareigojimų dalį (27 milijardai eurų arba 1,9 % visos 1 446 milijardų eurų sumos).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.9. *Remiantis DFP laikotarpio vidurio peržiūra/tikslinimu, per likusius 2014–2020 m. DFP metus numatytas didesnis lankstumas (žr. Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2017/1123).*

([18]) DFP reglamento 14 straipsnis.
([19]) Remiantis 2017 m. techniniu patikslinimu.
([20]) DFP reglamento 17 straipsnis.
([21]) „Įsipareigojimo“ pagrindas įvairių biudžeto sričių atveju yra skirtingas (žr. mūsų 2015 m. metinės ataskaitos 2.5 dalį ir 2.1 diagramą).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.14. Didžioji neįvykdytų įsipareigojimų dalis yra skirta daugiametėms išlaidų programoms, kurių atveju laiko tarpas tarp įsipareigojimo ir pagal jį atliekamo mokėjimo gali būti didesnis kaip vieni metai, o dažnai ir iki trejų metų. Remiantis 2016 m. duomenimis, neįvykdyti įsipareigojimai metų pabaigoje buvo 72 % didesni ir tapatūs 2,9 metų mokėjimams ([22]), palyginti su 2,2 metų laikotarpiu 2007 m. Dėl šio neįvykdytų įsipareigojimų padidėjimo iškyla finansavimo problemų ateityje pavojus (žr. 2.32–2.39 dalis).

FINANSŲ VALDYMO KLAUSIMAI, SUSIJĘ SU 2016 M. BIUDŽETU

ES biudžeto finansinės rizikos poveikis yra labai didelis

2.15. Be neįvykdytų įsipareigojimų asignavimų, 2016 m. pabaigoje ES turėjo keletą reikšmingų ilgalaikių įsipareigojimų, garantijų ir teisinių įsipareigojimų.

2.16. Didžiausias atskiras ES ilgalaikis įsipareigojimas yra 67,2 milijardo eurų įsipareigojimas dėl darbuotojų pensijų (2015 m. – 63,8 milijardo eurų). Nors ES darbuotojai moka savo pensijoms skirtus įnašus, šie įnašai laikomi ES biudžeto bendrosiomis pajamomis ir į apskaitą nėra įrašomas joks šiuos įsipareigojimus atitinkantis konkretus turtas.

2.17. Pastaraisiais metais ES vis dažniau naudoja biudžetą suteikdama paskolų ir finansinių priemonių garantijas (žr. ***2.2 langelį***). Tai yra *neapibrėžtieji įsipareigojimai*, kurie parodomi ES finansinėse ataskaitose ([23]). Tam, kad iškilus poreikiui, būtų galima vykdyti šias garantijas, turi būti išlaikyta marža tarp biudžete nustatyto mokėjimų asignavimų lygio ir maksimalaus pagal SNIS leidžiamo jų lygio.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.14. *ESI fondų neįvykdytų įsipareigojimų padidėjimas trečiaisiais programavimo laikotarpio metais būdingas įprastam įgyvendinimo ciklui – šių fondų atveju tokia tendencija pastebėta jau anksčiau. Neįvykdyti įsipareigojimai smarkiai padidėjo dėl sklandaus metinio įsipareigojimų asignavimo paskirstymo 2014–2020 m. laikotarpiu, pradėtos taikyti „n + 3“ taisyklės ir lėto įgyvendinimo.*

([22]) Šią sumą galima gauti neįvykdytus įsipareigojimus (2016 m. – 238,3 milijardo eurų; 2007 m. – 138,4 milijardo eurų) padalijus iš atliktų diferencijuotų mokėjimų, t. y. mokėjimų, kurie buvo atlikti pagal daugiamečius įsipareigojimus per metus (2016 m. – 81,5 milijardo eurų; 2007 m. – 63,3 milijardo eurų).

([23]) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 4 pastabą.

2.2 langelis. Rizikos pozicija garantijų atžvilgiu

(milijardais eurų)

(*) 2016 m. gruodžio 31 d. rizikos poveikis apima tik galutiniams naudos gavėjams išmokėtas sumas. Už papildomą 17,5 milijardo eurų sumą buvo sudaryta sutarčių, kurių mokėjimai 2016 m. pabaigoje dar nebuvo atlikti (9,0 milijardai eurų pagal išorės skolinimo įgaliojimo garantiją, 6,9 milijardo eurų pagal ESIF garantiją ir 1,6 milijardo eurų pagal finansinę pagalbą, skirtą makrofinansinės pagalbos priemonės (MFP) ir Euratomo paskoloms).

(1) Žr. 2016 finansinių metų konsoliduotųjų ES finansinių ataskaitų („2016 m. ES finansinių ataskaitų“) 4.1.1 pastabą.

(2) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 4.1.2 pastabą.

(3) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 4.1.3 pastabą.

Šaltinis: 2016 m. ES finansinės ataskaitos, Finansinės būklės ataskaitų 4.1.1–4.1.3 pastabos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.18. ES biudžete yra du fondai, iš kurių gali būti vykdomos biudžeto garantijos: Išorės veiksmų garantijų fondas, kurio turto vertė sudarė 2,3 milijardo eurų, ir ESIF garantijų fondas, kurio turto vertė sudarė 1,0 milijardo eurų 2016 m. pabaigoje ([24]) ir kuri padidės iki 8 milijardų eurų iki 2022 m. Jame taip pat nustatytas atidėjinys, skirtas apsisaugoti nuo su garantijomis susijusių įvertintų nuostolių, kuris 2016 m. pabaigoje sudarė 0,9 milijardo eurų ([25]), pridėjus per visus metus nustatytus 0,5 milijardo eurų atidėjinius, įskaitant paskoloms Sirijai skirtus atidėjinius. Bet kokiems įsipareigojimams, kurie atsiranda dėl garantijų, susijusių su finansine pagalba valstybėms narėms, gali būti taikomi asignavimai, kuriais viršijama DFP viršutinė riba ([26]), tačiau jie turi būti sumokėti iš ES biudžeto.

2.19. Komisija pasiūlė įsteigti bendrą atidėjinių fondą, skirtą padengti finansinius įsipareigojimus, kurie atsiranda taikant finansines priemones, biudžeto garantijas ir finansinę pagalbą ([27]).

2.20. Taip pat buvo reikšmingų ilgalaikių teisinių įsipareigojimų, kurių neapėmė neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai ir kurie metų pabaigoje iš viso sudarė 22 milijardus eurų ([28]) (žr. ***2.3 langelį***) bei bus išmokėti iš būsimų metinių biudžetų.

([24]) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 2.4.1 pastabą.
([25]) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 2.10 pastabą.
([26]) DFP reglamento 3 straipsnio 3 dalis.
([27]) Mes pateikėme rekomendaciją savo nuomonėje Nr. 1/2017 dėl pasiūlymo.
([28]) Žr. 2016 m. ES finansinių ataskaitų 5.3 pastabą.

2.3 langelis. Kiti ilgalaikiai teisiniai įsipareigojimai 2016 m. pabaigoje

(milijonais eurų)

Šaltinis: 2016 m. ES finansinės ataskaitos, Finansinės būklės ataskaitų 5.3 pastaba.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ES vis labiau taiko finansines priemones

2.21. Finansinių priemonių, pagal kurias teikiama ES biudžeto parama, taikymas vis didėjo (žr. ***2.4 langelį***) ir prognozuojama, kad jis toliau didės iki 2020 m. Siekiant užtikrinti veiksmingą, efektyvų ir ekonomišką turimų lėšų panaudojimą, būtinas rūpestingas valdymas ir kad visi pakeitimai būtų daromi tik atlikus nuodugnų poveikio vertinimą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.21. *Komisija įgyvendino priemones, kuriomis užtikrinamas skaidrumas ir patikimas finansų valdymas naudojant turimas lėšas.*

Numačius atlikti pakeitimų, ex ante *vertinime turėtų būti pateikiama patirties, įgytos įgyvendinant ankstesnes panašias priemones, analizė.*

Centralizuotai valdomų priemonių laikotarpio vidurio peržiūros arba vertinimai numatyti pagal susijusius teisinius pagrindus.

Komisija užtikrins, kad visose tokiose būsimose finansinių priemonių laikotarpio vidurio peržiūrose būtų atsižvelgiama į įgytą patirtį ir bet kokių svarbių socialinių ir ekonominių pokyčių poveikį priemonių pagrindimui, taip pat į atitinkamą ES biudžeto įnašą.

2.4 langelis. Finansinės priemonės, pagal kurias teikiama ES biudžeto parama

(milijardais eurų)

	2007–2013 m. programavimo laikotarpis (*)	2014–2020 m. programavimo laikotarpis*
Pagal pasidalijamąjį valdymą		
ERPF, ESF ([1]) ir Kaimo plėtra ([2]) 2007–2013 m. laikotarpiu/ESI fondai 2014–2020 m. laikotarpiu,	12,0	21,5
iš kurių MVĮ iniciatyva	0	1,2 (**)
Pagal tiesioginį/netiesioginį valdymą ir biudžeto garantijas		
Finansinės priemones pagal netiesioginį valdymą	3,8 ([3])	7,4 (***)
ESIF – maksimali ES biudžeto garantija, kuri apima:	0	16
— Garantijų fondo atidėjinius		8
— Nepadengtas įsipareigojimas dabartiniam ir būsimiems ES biudžetams		8
Iš viso	**16,1**	**45,6**
Pasiūlytas finansavimo padidinimas ([4])		10
Iš viso po pasiūlyto padidinimo		**55,6**

(*) Remiantis naujausiomis turimomis įgyvendinimo ataskaitomis.
(**) Remiantis maksimaliais pagal veiksmų programą skiriamais asignavimais 2016 m. gruodžio 31 d.
(***) Mes įvertinome, kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansinių priemonių, kurioms taikomas netiesioginis valdymas, orientacinis biudžetas sudaro 7,4 milijardo eurų (2015 m. metinė ataskaita, 2.10 diagrama).
([1]) ERPF ir ESF finansinių priemonių atveju visas atitinkamas 2015 m. gruodžio 31 d. sumokėtas ES įnašas sudarė 11,6 milijardo eurų, iš kurių tik 8,5 milijardo eurų (73 %) pasiekė galutinius naudos gavėjus. Šios sumos atitinka devynerių metų įgyvendinimo laikotarpį (2007–2015 m.) (Komisijos dokumentas EGESIF_16–0011–00, Duomenų apie finansų inžinerijos priemonių finansavimo ir įgyvendinimo pažangą, apie kurią *vadovaujančiosios institucijos* informavo vadovaudamosi Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 210, 2006 7 31, p. 25) 67 straipsnio 2 dalies j punktu, suvestinė, p. 66).
([2]) Specialioji ataskaita Nr. 5/2015 (http://eca.europa.eu)
([3]) 2014 m. gruodžio 31 d. visas ES įnašas, skirtas finansinėms priemonėms, kurioms taikomas netiesioginis valdymas, 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, sudarė beveik 3,8 milijardo eurų (išskyrus maišymo įrenginius).
([4]) Žr. 2.22 dalį ir 35 išnašą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.22. ESIF toliau didės ir tampa pagrindiniu finansavimo šaltiniu ([29]). Iki 2016 m. pabaigos EIB grupė pasirašė su ESIF susijusių sutarčių, kurių vertė sudarė 21,3 milijardo eurų ([30]). ESIF investavimo laikotarpis dar nesibaigė, ***2.5 langelyje*** parodytas ESIF finansavimo pasiskirstymas pagal valstybes nares iki 2016 m. pabaigos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.22. *Komisija laikosi nuomonės, kad, siekiant išsamiai atskleisti ESIF finansavimo skirtingose valstybėse narėse mastą, 2.5 langelyje reikėtų pateikti ne tik ESIF intervencijų sumas pagal valstybes nares, bet ir tokius atitinkamų šalių rodiklius, kaip ESIF investicijų santykis su BVP bei vienam gyventojui tenkančios ESIF investicijos.*

([29]) Komisija pateikė pasiūlymą biudžeto valdymo institucijai padidinti ESIF. Mes pateikėme nuomonę Nr. 2/2016 dėl pasiūlymo.
([30]) EIB metų pabaigos veiklos ataskaita „Europos strateginių investicijų fondas – Infrastruktūros ir inovacijų linija (IIW) ir Mažų ir vidutinių įmonių linija (SMEW). ESIF susitarimo II tvarkaraštis“. Ataskaitų teikimo data: 2016 m. gruodžio 31 d. ESIF garantijos suma sudaro 11,2 milijardo eurų.

2.5 langelis. Valstybių narių teikiamas ESIF finansavimas

(milijonais eurų)

Šaltinis: EIB metų pabaigos veiklos ataskaita „Europos strateginių investicijų fondas – Infrastruktūros ir inovacijų linija (IIW) ir Mažų ir vidutinių įmonių linija (SMEW). ESIF susitarimo II tvarkaraštis“. Ataskaitų teikimo data: 2016 m. gruodžio 31 d.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.23. ESIF yra nauja centralizuota novatoriška priemonė, pagal kurią valstybės narės remia investicijas Europos Sąjungoje. Remiantis ESIF valdymo tvarka, įgyvendinimo įgaliojimus pavesta vykdyti EIB, suteikiant labiau apribotas viešosios kontrolės funkcijas nei kitų iš ES biudžeto remiamų priemonių atveju, kaip parodyta ***2.8 langelyje***.

Valstybės narės gali susidurti su sunkumais naudojant numatytas ES lėšas

2.24. Kadangi ESI fondų lėšos sudaro didelę kai kurių valstybių narių bendrojo valdžios sektoriaus išlaidų dalį, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad devyniose valstybėse narėse ESI fondų neįvykdyti įsipareigojimai sudaro daugiau nei 15 % bendrojo valdžios sektoriaus išlaidų 2016 m. (žr. ***2.6 langelį***).

2.25. Atsižvelgiant į tai, kad pagal 2014–2020 m. DFP dar nėra įvykdyta didelė įsipareigojimų asignavimų dalis, valstybėms narėms, kuriose ESI fondų lėšos sudaro didelę bendrojo valdžios sektoriaus išlaidų dalį, gali būti sudėtinga nustatyti pakankamai aukštos kokybės projektų, kuriems būtų galima panaudoti turimas ES lėšas arba skirti bendrą finansavimą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.23. *Komisija laikosi nuomonės, kad atliekamas tinkamas viešas ESIF tikrinimas.*

2.25. *Komisija laikosi nuomonės, kad šiuo 2014–2020 m. DFP etapu dar per anksti vertinti susijusių valstybių narių pajėgumą panaudoti joms numatytas lėšas.*

2.6 langelis. ESI fondų neįvykdyti įsipareigojimai 2016 m. gruodžio 31 d. kaip 2016 m. bendrųjų vyriausybės išlaidų procentinė dalis pagal valstybes nares

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis Komisijos pateikta informacija. Eurostato duomenys apie 2016 m. viso valdžios sektoriaus išlaidas; 2017 m. balandis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.26. Iš ES biudžeto gautos pajamos sudaro didžiąją dalį kai kurių valstybių narių kapitalo investicijų bet kuriais konkrečiais metais. Tai reiškia, kad tokių pajamų dydis ir laikas gali turėti didelį makroekonominį poveikį, pavyzdžiui, investicijoms, augimui ir darbo vietų kūrimui, o į tai turi būti pakankamai atsižvelgta planuojant būsimas ES biudžeto išlaidas (žr. ***2.7 langelį***) ([31]).

2.7 langelis. ES lėšos (*) kaip valstybių narių bendrojo pastovaus kapitalo formavimo dalis (**)

(*) ES lėšos neapima DFP 5 išlaidų kategorijos „Administravimas“.
(**) Valstybės narės, kuriose ES lėšų suma buvo didesnė nei 5 % bendrojo pastovaus kapitalo formavimo (BPKF), imant vidurkį 2007–2015 m. laikotarpiu. BPKF sudaro šalyje įsikūrusių gamintojų pirkimai, atėmus pastovaus materialiojo arba nematerialiojo turto perleidimus.
(***) Kroatija į ES įstojo 2013 m.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis Komisijos pateikta informacija. Eurostato duomenys apie bendrąjį pastovaus kapitalo formavimą (investicijos).

([31]) BPKF ekonomistai dažnai laiko svarbiu ilgalaikio ekonomikos augimo ir našumo rodikliu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Ataskaitų apie visas migracijai ir pabėgėlių krizei skirtas išlaidas teikimas turi būti nuoseklesnis ir išsamesnis

2.27. Svarbiausias finansų valdymo uždavinys 2016 m. buvo išteklių sutelkimas siekiant spręsti pabėgėlių krizės ir migrantų integravimo klausimus, įskaitant neatidėliotiną paramą Europos Sąjungoje. ES finansinis atsakas buvo finansavimo padidinimas kai kuriose esamose srityse, naujų finansavimo priemonių įsteigimas ir papildomų trečiųjų šalių įnašų skatinimas ([32]).

2.28. Komisija 2016 m. nepaskelbė visos lėšų sumos, kuri buvo pritraukta pabėgėlių ir migracijos krizės klausimų sprendimui, ir ją sudėtinga įvertinti. Kaip ir daugeliu atvejų, šios lėšos sudaro tik dalį susijusiose politikos srityse skirtų biudžeto asignavimų. Nepaisant to, kad Komisija teikia ataskaitas apie kiekvieną atskirą priemonę, norėdama paskelbti bendrą skaičių, Komisija turėtų pradėti taikyti specialią ataskaitų struktūrą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.28. *Su pabėgėlių ir migrantų krize susijusių intervencijų formos ilgainiui gali keistis, todėl šį klausimą sunku iš anksto išsamiai apibrėžti, o jo turinys ir numanoma teikiamos informacijos apibrėžtis laikui bėgant gali skirtis. Komisija prašo, kad EBPO pritaikytų savo PVK kodus ir būtų galima nustatyti bendrai priimtiną migracijos apibrėžtį.*

Komisija išanalizuos galimybę konsoliduoti savo esamas ataskaitas, siekdama rengti išsamią informaciją apie pabėgėliams ir migracijai skirtas išlaidas.

([32]) Kai kurios priemonės, kurių buvo imtasi iki šiol, buvo šios:
- Turkijos pabėgėlių priemonės įsteigimas; Centrinės Afrikos Respublikai skirto neatidėliotinos pagalbos patikos fondo (ES PF „Bêkou“) įsteigimas,
- Sirijos patikos fondo (ES PF „Madad“) sustiprinimas,
- finansavimo Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondui (PMIF) ir Vidaus saugumo fondui (VSF) padidinimas,
- lėšų pervedimas į naują biudžeto eilutę, skirtą teikti neatidėliotiną paramą Europos Sąjungoje, ir
- susijusių agentūrų – FRONTEX, Europolo, Europos prieglobsčio paramos biuro ir Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centro – biudžetų padidinimas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ES finansavimo mechanizmai toliau sudėtingėja

2.29. ES biudžetas pastaraisiais metais labai pasikeitė ir pasipildė kitais mechanizmais, skirtais finansuoti ES politikas. Šį pokytį paskatino poreikis surasti papildomų lėšų siekiant reaguoti į naujus iššūkius, kaip antai finansų krizė, klimato kaita, migracija ir pabėgėliai, ir efektyviau bei novatoriškai naudoti turimas lėšas, pavyzdžiui, teikiant paskolas, garantijas ir vykdant investicijas į nuosavą kapitalą.

2.30. Dėl šios priežasties subjektų ir priemonių, susijusių su ES politikos įgyvendinimui skirtu finansavimu, skaičius labai padidėjo ir ES biudžetą apipynė sudėtingas mechanizmų tinklas (žr. ***2.8 langelį***).

2.31. ES biudžetas yra atskiras mechanizmas, kuriam taikomos konkrečios taisyklės. Tai padeda užtikrinti atskaitomybę ir skaidrumą mūsų suinteresuotosioms šalims, įskaitant Europos Parlamentą ir Tarybą. Dėl dažnesnio kitų finansinių mechanizmų naudojimo kartu su ES biudžetu siekiant įgyvendinti ES politiką iškyla pavojus, kad nukentės šis atskaitomybės ir skaidrumo lygis, nes nėra suderinti ataskaitų teikimo, audito ir viešosios kontrolės mechanizmai. Pavyzdžiui, mes audituojame ir teikiame ataskaitas tik apie kai kuriuos finansinius mechanizmus, o tai riboja viešąją kontrolę. Mūsų požiūriu, taikant dabartinius mechanizmus, sudėtinga veiksmingai valdyti, audituoti, vykdyti kontrolę ir teikti ataskaitas bei pateikti piliečiams tinkamą ES sąnaudų ir naudos apžvalgą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.29–2.31.

Dabartinė ES finansinė struktūra sudarė sąlygas mobilizuoti lėšas naujiems prioritetams ir padaryti daugiau, išleidžiant mažiau. ES biudžetas nėra vienintelė ES politikos sričių finansavimo priemonė. Tačiau ES finansinėse ataskaitose nurodomos visos priemonės ir konsoliduojamos visos agentūros, kurios turi poveikį ES biudžetui. ES finansines ataskaitas audituoja EAR. Tam tikri mechanizmai buvo sukurti reaguojant į euro zonos valstybių krizę ir yra tarpvyriausybiniai. Dėl šios priežasties jie nepriklauso ES biudžeto sistemai. Kitos priemonės, kaip antai ESIF ir Europos investicijų fondas, papildo įprastesnius ES biudžeto vykdymo mechanizmus plėsdamos jo aprėptį ir didindamos sverto poveikį.

Visos naujus finansavimo mechanizmus valdančios įstaigos teikia metines atskaitomybės ataskaitas ir išorės auditoriaus nuomonę. Be to, atskaitomybės ir skaidrumo sumetimais teikiamos ir specialiosios ataskaitos, kaip antai dėl finansinių priemonių, patikos fondų ir Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės.

Komisija priėmė diskusijoms skirtą dokumentą dėl ES finansų ateities, kuriame paaiškinama dabartinė ES finansinė struktūra. Šis klausimas bus vienas pagrindinių kitos DFP elementų.

2.8 langelis. Subjektai ir priemonės, susiję su ES politikų finansavimu ir įgyvendinimu

Paaiškinimai:

	Platesnė ES politikos, veiklos ir finansinės veiklos įgyvendinimo perspektyva 2017 m. birželio mėn.
	Biudžeto valdymo institucijos ataskaita ir *biudžeto įvykdymo patvirtinimas*: Europos Parlamentas ir Taryba
	Tam tikru mastu biudžeto valdymo institucijos ataskaita ir biudžeto įvykdymo patvirtinimas: EP ir Taryba
	Europos Audito Rūmų auditas
	Valdo Komisija – tiesioginis/pasidalijamasis valdymas
	Valdo EIB grupė
	ESIF iniciatyva
	Tam tikru mastu ESIF iniciatyva
	ES konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose

Langelių spalva parodo finansavimo šaltinius:

Finansuojama iš ES bendrojo biudžeto	*Iš dalies finansuojama iš ES bendrojo biudžeto ir (arba) juo remiantis suteikiama garantija*	*Finansuojama ne iš ES bendrojo biudžeto*

Išnašos:

(1) Įskaitant teisinius įsipareigojimus, kurių biudžeto įsipareigojimai dar nepatvirtinti: Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP), Copernicus, ITER, Galileo, žuvininkystės susitarimai ir kt.

(2) MVĮ iniciatyva, kurią valstybių narių vardu valdo EIB pagal pasidalijamąjį valdymą su Komisija; kitos finansinės priemonės, kurias Komisijos vardu valdo EIB kaip įgaliotasis subjektas.

(3) Valdančioji taryba/valdyba, kurią sudaro nariai iš kiekvienos valstybės narės, kaip sprendimų priėmimo organas.

(4) Komisijos vardu valdo EIB kaip įgaliotasis subjektas.

(5) Fondus įgyvendina ir veiklą vykdo valstybės narės.

(6) Valdančioji taryba/valdyba, kurią sudaro nariai iš kiekvienos valstybės narės ir kitų suinteresuotųjų šalių, kaip sprendimų priėmimo organas. Ne visos valstybės narės turi savo atstovus kiekvienoje valdyboje.

(7) Biudžeto valdymo institucijos tvirtina tik iš ES bendrojo biudžeto finansuojamų Derinimo priemonių biudžeto įvykdymą.

(8) Vystomojo bendradarbiavimo priemonės (VBP): Kaimynystės investicinė priemonė (NIF); Vidurio Azijos investicinė priemonė (IFCA) ir Azijos investicinė priemonė (AIF); Lotynų Amerikos investicinė priemonė (LAIF).

(9) Finansuoja komerciniai bankai. Valdybą sudaro nariai iš kiekvienos valstybės narės.

(10) Audito Rūmai audituoja tik operacijas, kurioms suteikiama ES bendrojo biudžeto garantija.

(11) Agentūrų valdybos siunčia biudžeto vykdymo ataskaitą Tarybai, kad būtų patvirtintas biudžeto įvykdymas. Komisija gali ES vardu dalyvauti agentūrų projektuose. Kiekvienos agentūros valstybės narės teikia finansavimą. Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai yra atsakingas už visą agentūrų organizaciją ir veiklą.

(12) Tarpvyriausybinis subjektas.

(13) Audito Rūmų audito įgaliojimai apima tik ECB vadovybės veiklos efektyvumo tikrinimą.

(14) Europos Audito Rūmai audituoja tik Europos Sąjungos suteiktus EIB įgaliojimus. EIF priklauso EIB grupei.

(15) Akcininkai yra ES valstybės narės, kitos šalys, ES ir EIB.

Naudojamos santrumpos ir akronimai

AKR IR ES	Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno valstybių ir Europos Sąjungos partnerystė	ES PF „Colombia“	Kolumbijai skirtas patikos fondas
Asign.	Asignavimai	ES PF „Madad“	ES regioninis patikos fondas, įsteigtas reaguojant į krizę Sirijoje
Copernicus	Europos žemės stebėjimo programa	ESF	Europos socialinis fondas
COSME	Įmonių konkurencingumo ir MVĮ programa (COSME)	ESI fondas	Europos struktūrinis ir investicijų fondas
CPVO	Bendrijos augalų veislių tarnyba	ESIF	Europos strateginių investicijų fondas
EAPB	Europos anglių ir plieno bendrija	ESM	Europos stabilumo mechanizmas
EaSI	Užimtumo ir socialinių inovacijų programa (EaSI)	EUIPO	Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba
ECB	Europos centrinis bankas	EŽŪFKP	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
EFPSP	Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė	FRT	Pabėgėliams skirta priemonė Turkijoje
EFSF	Europos finansinio stabilumo fondas	Galileo	Europos Sąjungos pasaulinė palydovinės navigacijos sistema (GNSS)
EIB	Europos investicijų bankas	GPP	Graikijos paskolų priemonė
EIF	Europos investicijų fondas	H2020	ES bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“
EJRŽF	Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas	IPOL	Vidaus politika
ELM	Išorės skolinimo įgaliojimas	ITER	Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius (susitarimas ir organizacija)
EP	Europos Parlamentas	MB	Mokėjimų balansas
EPF	Europos plėtros fondas	MFP	Makrofinansinė pagalba
ERPB	Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas	MVĮ iniciatyva	Mažų ir vidutinių įmonių iniciatyva
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas	Prog.	Programa
ES PF „Bêkou“	Centrinės Afrikos Respublikai skirtas neatidėliotinos pagalbos patikos fondas	SF	Sanglaudos fondas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

PAVOJAI IR SUNKUMAI ATEITYJE

Kelio dar vienam neapmokėtų mokėjimo prašymų susikaupimui užkirtimas

2.32. Yra pavojus, kad dabartinės DFP paskutiniais metais ir kitos DFP pirmais metais gali susikaupti daug neapmokėtų mokėjimo prašymų, panašiai kaip buvo 2013–2015 m. Taip yra dėl to, kad pagal dabartinę DFP patvirtintų mokėjimų asignavimų gali neužtekti, kad būtų sumokėti visi iki 2020 m. pateikti mokėjimo prašymai ([33])

2.33. Savo laikotarpio vidurio peržiūroje pateiktoje prognozėje laikotarpiui iki 2020 m. pabaigos Komisija padarė išvadą ([34]), kad „2014–2020 m. DFP bendros mokėjimų viršutinės ribos turėtų būti su nedidele atsarga pakankamos, išvengiant bet kokio nenormalaus neapmokėtų prašymų susikaupimo laikotarpio pabaigoje“. Tačiau tai taikytina su sąlyga, kad specialios priemonės bus skaičiuojamos taip, kad galėtų būti peržengiamos DFP viršutinės ribos, ir bus panaikintos DFP reglamente nustatytos 2018–2020 m. bendrai mokėjimų maržai taikomos maksimalios sumos. Po DFP reglamento peržiūros ([35]) dar nėra aišku, ar specialios priemonės bus iš tikrųjų skaičiuojamos taip, kad galėtų būti peržengiamos viršutinės ribos (žr. 2.8 dalies b punktą), ir ar išliks bendrai mokėjimų maržai taikomos maksimalios sumos (žr. 2.8 dalies a punktą). Be to, valstybių narių pateikti mokėjimo prašymai gali sudaryti didesnę sumą nei tikėtasi.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.32. *Pavojus, kad gali susikaupti daug neapmokėtų mokėjimo prašymų, susijęs ne tik su nustatytomis DFP viršutinėmis ribomis, bet ir su sumomis, kurias Taryba ir Parlamentas skyrė savo metiniuose biudžetuose, taip pat su faktiniu programų mokėjimų profiliu. Pagal šią DFP nustatyta bendroji mokėjimo marža turėtų užtikrinti, kad būtų galima panaudoti visus mokėjimus iki viršutinės ribos.*

2.33. *Specialioms priemonėms skirtus mokėjimus Komisija visada siūlo skaičiuoti atskirai nuo viršutinių ribų. Tačiau galutinį sprendimą kiekvienu konkrečiu atveju priims biudžeto valdymo institucija, remdamasi ataskaita, pridedama prie DFP laikotarpio vidurio peržiūros/tikslinimo. Kalbant apie bendros mokėjimų maržos naudojimą, remiantis DFP laikotarpio vidurio peržiūra/tikslinimu, per likusius 2014–2020 m. DFP metus numatytas didesnis lankstumas.*

([33]) Žr. Mūsų 2012 m. metinės ataskaitos 1.46 ir 1.52 dalis.
([34]) Dokumento SWD(2016) 299 final 6 priedo išvados.
([35]) Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2017/1123 (OL L 163, 2017 6 24, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Naujosios DFP finansavimas

2.34. Jei išliks dabartinės tendencijos ([36]), mes prognozuojame, kad neįvykdyti įsipareigojimai (žr. ***2.9 langelį***) iki 2020 m. pasieks rekordinę 262 milijardų eurų sumą, kuri yra artima Komisijos prognozei laikotarpio vidurio peržiūroje ([37]).

2.35. Šie neįvykdyti įsipareigojimai turės būti apmokėti naudojant kitos DFP mokėjimų asignavimus, daugiausia per pirmuosius trejus kitos DFP metus.

([36]) Remdamiesi 2016 m. pabaigoje turimais rezultatais ir DFP, įskaitant 2017 m. techninį patikslinimą, padarėme atsargią prielaidą, kad 98 % įsipareigojimų asignavimų bus paversta į įsipareigojimus. Remdamiesi Komisijos laikotarpio vidurio peržiūroje apskaičiuotu įsipareigojimų panaikinimų įverčiu, mes darėme prielaidą, kad 99 % mokėjimų asignavimų pavirs mokėjimais, išskyrus mokėjimus, susijusius su specialiomis priemonėmis, vadovaujantis analogiška Komisijos prielaida. Asignuotosios pajamos ir perkėlimai į kitus metus nebuvo įtraukti į 2017–2020 m. prognozes, nes jas sudėtinga apskaičiuoti ir jų poveikis prognozėms yra minimalus.

([37]) Dokumento SWD(2016)299 *final* 6 priede pateikta 254 milijardų eurų suma. Mūsų prognozė paremta įvertinimu, kad bus panaudota 648,1 milijardo eurų įsipareigojimų asignavimų ir 604,3 milijardo eurų mokėjimų asignavimų, numatytų DFP 2017–2020 m. laikotarpiu (remiantis 2017 m. techniniu patikslinimu).

[2.9 langelis. Įsipareigojimų ir mokėjimų prognozės iki DFP pabaigos 2020 m.

(milijardais eurų)

Šaltinis: dėl 2007–2016 finansinių metų: Europos Sąjungos konsoliduotosios metinės finansinės ataskaitos; dėl 2017–2020 finansinių metų prognozių: DFP reglamentas ir 2017 m. techninis patikslinimas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.36. Sutvarkyti šį neįvykdytų įsipareigojimų padidėjimą, o kartu ir išspręsti papildomą rizikos poveikį ir riziką, kad susidarys neįvykdytų įsipareigojimų sankaupa, galima būtų įtraukiant pakankamai papildomų mokėjimų asignavimų virš sumos, kuri reikalinga norint finansuoti naujas sekančios DFP programas, ir (arba) sumažinant įsipareigojimų asignavimus naujoms sekančios DFP programoms, siekiant palikti pakankamai mokėjimų asignavimų, kad būtų galima finansuoti šiuos neįvykdytus įsipareigojimus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.37. Tai būtų geriau nei naudoti bet kokį pagal naują DFP įgyvendinamų programų vėlavimą, siekiant sukaupti pakankamai mokėjimų asignavimų, kad būtų galima finansuoti neįvykdytus įsipareigojimus, kaip atsitiko neplanuotai per pirmuosius kelis dabartinės DFP metus, nes tai paprasčiausiai vėl nukeltų problemos sprendimą į ateitį.

2.38. SESV 323 straipsnyje nustatyta, kad „[…] Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija užtikrina, kad būtų prieinamos finansinės priemonės, kurių reikia, kad Sąjunga galėtų vykdyti savo teisinius įsipareigojimus trečiosioms šalims“. Sprendimu dėl nuosavų išteklių Taryba ([38]) reikalauja išlaikyti „tinkamą asignavimų įsipareigojimams ir asignavimų mokėjimams santykį, siekiant užtikrinti jų suderinamumą […]“.

2.39. Komisija turės galimybę išnagrinėti šį klausimą pateikdama savo pasiūlymus dėl naujos DFP ([39]), remdamasi išlaidų poreikių laikotarpiu po 2020 m. prognoze ([40]), kaip buvo rekomenduota mūsų pastarųjų metų metinėse ataskaitose ([41]).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

2.40. Programų įgyvendinimo vėlavimai per pirmuosius trejus dabartinės DFP metus lėmė įsipareigojimų asignavimų perkėlimą iš 2014 m. į daugiausia 2015 m. ir 2016 m., ir mažus mokėjimus 2016 m. (2.4–2.10 dalys).

2.41. Buvo plačiai naudojamos specialios priemonės ir maržos, tačiau sumos gali būti nepakankamos siekiant finansuoti nenumatytus įvykius, kurie dar gali įvykti iki 2020 m. (2.8–2.10 dalys).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.41. *Remiantis DFP laikotarpio vidurio peržiūra/tikslinimu, per likusius 2014–2020 m. DFP metus numatytas didesnis lankstumas.*

([38]) Sprendimo 2014/335/ES, Euratomas 3 straipsnio 2 dalies antra pastraipa.
([39]) DFP reglamento 25 straipsnis.
([40]) 2013 m. gruodžio 2 d. Tarpinstitucinio Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos susitarimo dėl biudžeto disciplinos, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir *patikimo finansų valdymo* 9 straipsnis.
([41]) Žr. Mūsų 2015 m. metinės ataskaitos 2.47 dalį, 2 rekomendaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.42. Susidarė rekordinis neįvykdytų įsipareigojimų lygis, kuris buvo 72 % aukštesnis nei 2007 m. Dėl to padidėjo sumos, kurias skolinga ES, ir kartu padidėjo finansinės rizikos poveikis ES biudžetui (2.11–2.14 dalys). Išaugo bendras finansinės rizikos poveikis, susidarė dideli ilgalaikiai įsipareigojimai, garantijos ir teisiniai įsipareigojimai (2.15–2.20 dalys), o tai reiškia, kad ateityje būtina taikyti rūpestingą valdymą.

2.43. ES vis dažniau naudoja finansines priemones. Dėl ESIF įsteigimo atsiranda nauji valdymo mechanizmai, kurių viešoji kontrolė yra labiau apriboti nei kitos iš ES biudžeto remiamos priemonės (2.21–2.23 dalis).

2.44. ES lėšos sudaro didelę dalį kai kurių valstybių narių išlaidų, todėl lėšų dydis ir jų gavimo laikas gali turėti didelį makroekonominį poveikį, pavyzdžiui, investicijoms, augimui ir darbo vietoms (2.24–2.26 dalys).

2.45. Komisija sutelkė įvairius išteklius, skirtus pabėgėlių ir migracijos krizės sprendimui, tačiau ji nenustatė ataskaitų struktūros, kuri suteiktų jai galimybę teikti išsamias ataskaitas apie lėšų panaudojimą (2.27 ir 2.28 dalis).

2.46. ES politikos finansavimui skirti mechanizmai vis sudėtingėja, o tai gali susilpninti atskaitomybę ir skaidrumą (2.29–2.31 dalys).

2.47. Baigiantis dabartinei DFP ir pirmaisiais sekančios DFP metais gali susikaupti neįvykdytų mokėjimų, o naujos DFP finansavimas pareikalaus realistiškų biudžeto asignavimų, kurie leistų finansuoti prognozuojamus neįvykdytus įsipareigojimus (2.32–2.39 dalys).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.42. *Neįvykdyti įsipareigojimai yra ir bus atidžiai stebimi per dabartinę ir būsimas DFP.*

2.43. *Komisija laikosi nuomonės, kad 2016 m. finansinėse ataskaitose ir informacijos atskleidimo pranešimuose visą susijusią informaciją ji pateikė išsamiai, aiškiai ir skaidriai ir kad atliekamas tinkamas viešas ESIF tikrinimas.*

2.45. *Su pabėgėlių ir migrantų krize susijusių intervencijų formos ilgainiui gali keistis, todėl šį klausimą sunku iš anksto išsamiai apibrėžti, o jo turinys ir numanoma teikiamos informacijos apibrėžtis laikui bėgant gali skirtis. Komisija prašo, kad EBPO pritaikytų savo PVK kodus ir būtų galima nustatyti bendrai priimtiną migracijos apibrėžtį.*

Komisija išanalizuos galimybę konsoliduoti savo esamas ataskaitas, siekdama rengti išsamią informaciją apie pabėgėliams ir migracijai skirtas išlaidas.

2.46. *Komisija priėmė diskusijoms skirtą dokumentą dėl ES finansų ateities, kuriame paaiškinama dabartinė ES finansinė struktūra. Šis klausimas bus vienas pagrindinių kitos DFP elementų.*

2.47. *Dėl bendrosios mokėjimų maržos taikymo neįprastai daug neįvykdytų mokėjimo prašymų baigiantis DFP neturėtų susikaupti.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

2.48. Mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija.** Atsižvelgti į neįvykdytų įsipareigojimų augimą jos sekančios DFP mokėjimų asignavimų prognozėje, siekiant padėti užtikrinti deramą pusiausvyrą tarp įsipareigojimų asignavimų ir mokėjimų asignavimų.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija užtikrins, kad jos pasiūlymuose įsipareigojimai ir mokėjimai būtų tinkamai subalansuoti. Tačiau Komisija atkreipia dėmesį, kad galutinius sprendimus priima teisėkūros institucijos.

— **2 rekomendacija.** Kartu su Europos Parlamentu ir Taryba užtikrinti, kad taikant nuoseklų metodą būtų išnagrinėtas klausimas, ar specialioms priemonėms taikomos DFP mokėjimų asignavimams nustatytos viršutinės ribos.

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Specialioms priemonėms skirtus mokėjimus Komisija visada siūlo skaičiuoti atskirai nuo viršutinių ribų. Tačiau galutinį sprendimą kiekvienu konkrečiu atveju priims biudžeto valdymo institucija.

— **3 rekomendacija.** Valdymo ir ataskaitų teikimo tikslais nustatyti tokį ES biudžeto išlaidų įrašymo į apskaitą būdą, kuris suteiktų galimybę pranešti apie visą finansavimą, susijusį su pabėgėlių ir migracijos krize.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija išanalizuos galimybę konsoliduoti savo esamas ataskaitas, siekdama rengti išsamią informaciją apie pabėgėliams ir migracijai skirtas išlaidas.

— **4 rekomendacija.** Pakviesti Europos Parlamentą ir Tarybą diskusijos dėl Europos ateities kontekste apsvarstyti, kaip būtų galima pertvarkyti ES biudžeto sistemą, siekiant geriau subalansuoti nuspėjamumą ir gebėjimą reaguoti, taip pat, kaip būtų galima geriausiai užtikrinti, kad bendro finansavimo mechanizmai nebūtų sudėtingesni nei būtina siekiant įvykdyti ES politikos tikslus ir užtikrinti atskaitomybę, skaidrumą ir gebėjimą audituoti.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Prieš pradedant rengti kitą DFP, Baltąja knyga dėl Europos ateities 2025 m. inicijuotas bendros diskusijos ir svarstymo procesas. Atsižvelgdama į tai, 2017 m. birželio mėn. Komisija priėmė diskusijoms skirtą dokumentą dėl ES finansų ateities. Siekiant parengti kitą DFP, per bendrą svarstymo procesą bus aptariama ES finansinė struktūra ir kiti klausimai, kaip antrai trukmė, lankstumas ir nuspėjamumas.

3 SKYRIUS

Siekiant ES biudžeto rezultatų

TURINYS

	Dalis
Įvadas	3.1
1 dalis. Veiksmingumo ataskaitų teikimas. Kaip Komisijos metodas vertintinas lyginant su gera praktika	3.2–3.51
1 skirsnis. Veiksmingumo ataskaitų teikimo sistema	3.3–3.12
2 skirsnis. Palyginimas su gera veiksmingumo ataskaitų teikimo praktika kitur	3.13–3.51
2 dalis. Audito Rūmų veiksmingumo auditų rezultatai: kai kuriose 2016 m. specialiosiose ataskaitose nustatyti bendri iššūkiai	3.52–3.59
3 dalis. Atsižvelgimas į rekomendacijas	3.60–3.71
Išvados ir rekomendacijos	3.72–3.77
Išvados	3.72–3.75
Rekomendacijos	3.76–3.77

3.1 priedas. Detali rekomendacijų vykdymo būklė pagal ataskaitas

3.2 priedas. Svarbūs patobulinimai ir nepašalinti trūkumai pagal ataskaitas

3.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl veiksmingumo problemų

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

ĮVADAS

3.1. Kiekvienais metais šiame skyriuje mes nagrinėjame įvairius su veiksmingumu susijusius aspektus, pasiektus ES biudžeto, kurį Komisija vykdo kartu su valstybėmis narėmis ([1]), veiklos *rezultatus*. Šiais metais mes konkrečiai domėjomės:

i) Komisijos taikoma *veiksmingumo* ataskaitų teikimo sistema,

ii) reikšmingais mūsų 2016 m. specialiųjų ataskaitų veiksmingumo rezultatais;

iii) kaip Komisija įgyvendino keleto mūsų ankstesnių specialiųjų ataskaitų rekomendacijas.

1 DALIS. VEIKSMINGUMO ATASKAITŲ TEIKIMAS. KAIP KOMISIJOS METODAS VERTINTINAS LYGINANT SU GERA PRAKTIKA.

3.2. Daugumoje didelių ir sudėtingų organizacijų yra įdiegtos veiksmingumo vertinimo ir ataskaitų apie jį teikimo procedūros, leidžiančios nustatyti operacijų sėkmingumą ir išsiaiškinti, ką dar galima patobulinti. 3.3–3.12 dalyse mes pristatome veiksmingumo ataskaitų teikimo sistemą. 3.13–3.51 dalyse mes palyginame jį su kitur taikomais standartais ir gerąja patirtimi.

1 skirsnis. Veiksmingumo ataskaitų teikimo sistema

3.3. Pastaraisiais metais šioje srityje Komisija įvedė keletą naujovių, visų pirma susijusių su jos vadovaujama „Į rezultatus orientuoto ES biudžeto“ (BFOR) iniciatyva ([2]). Veiksmingumo ataskaitų teikimas yra pagrindinis šios iniciatyvos elementas, kurio tikslas pagerinti pranešimų apie ES biudžeto rezultatus atvirumą, savalaikiškumą ir efektyvumą.

3.3. *ES biudžeto ir susijusių ataskaitų teikimo veiksmingumas dabartinėje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) buvo sustiprintas. Komisija ėmėsi į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvos ir reikšmingai pagerino bei suderino savo veiksmingumo ataskaitų teikimą. Pavyzdžiui, 2016 m. Komisija pirmą kartą parengė vieną finansinių ataskaitų rinkinį, kuriame pagal geriausią skaidrumo ir atskaitomybės sričių praktiką pateikė išsamią informaciją apie ES biudžeto įplaukas, išlaidas, valdymą ir rezultatus.*

([1]) SESV 317 straipsnis.

([2]) Iniciatyvą sudaro keturi pagrindiniai klausimai: „Kur mes naudojame lėšas? Kaip naudojame lėšas? Kaip mes vertinami? Kaip mes komunikuojame? http://ec.europa.eu/budget/budget4-results/index_en.cfm

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.4. ***3.1 langelyje*** pateikta veiksmingumo ataskaitų teikimo sistemos apžvalga. Joje parodytas kaip skirtingai Komisija mato savo pačios veiksmingumą ir ES biudžeto veiksmingumą. Šiame skirsnyje mes aprašome langelyje pateiktas pagrindines ataskaitas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.4. *Institucijos lygmeniu teikiamos ES biudžeto veiksmingumo ataskaitos apima dvi svarbiausias ataskaitas: programų ataskaitas ir metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą. Su biudžeto projektu pateikiamos programų ataskaitos yra priemonė, kuria naudodamasi Komisija biudžeto valdymo institucijai pagrindžia finansinių išteklių asignavimus, ir būdas atsižvelgti į veiksmingumo informaciją. Metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje biudžeto įvykdymą tvirtinančioms institucijoms pateikiama labai kokybiška informacijos santrauka apie tai, kaip ES biudžetas padėjo siekti Europos Sąjungos politinių prioritetų, ir kokių rezultatų pasiekta vykdant ES biudžetą, taip pat informuojama apie Komisijos vykdomą biudžeto valdymą.*

3.1 langelis. Komisijos taikoma veiksmingumo ataskaitų teikimo sistema

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis Komisijos informacija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

A. *Programų ataskaitos*

3.5. *Finansinis reglamentas* reikalauja, kad Komisija rengtų „programų ataskaitas“ ([3]), kuriose būtų pagrįstos ES programoms biudžeto projekte prašomos lėšos. Kiekvienos programos atveju šiose ataskaitose pateikiama naujausia informacija apie įgyvendinimą, taip pat pagrindinė finansinė ir veiksmingumo informacija ([4]), naudojant rodiklius, kurie bus taikomi per visus septynerius *daugiametės finansinės programos* metus (žr. ***3.2 langelį***). Toks metodas leidžia biudžeto valdymo institucijai atsižvelgti į veiksmingumą, vykdant biudžeto procedūrą.

3.5. *Langelyje pateikiama informacija apie 2017 m. programų ataskaitas, paskelbtas 2016 m. birželio mėn. Programų ataskaitos apima daugiau kaip 700 rodiklių, kurie buvo naudojami stebint programų veiksmingumą jų gyvavimo ciklu. Tačiau dėl tam tikro skaičiaus rodiklių duomenų nebuvo. 2018 m. programų ataskaitose ([1]) pateikti duomenys dėl daugiau nei 80 % rodiklių – palyginti su praėjusiais metais tokių rodiklių skaičius išaugo daugiau kaip 20 %. Įgyvendinant bendrai iš ES biudžeto finansuojamas programas veiksmingumo duomenų kiekis toliau didės.*

3.2 langelis. 2017 m. programų ataskaitos: tikslai ir rodikliai

	Bendrųjų tikslų skaičius	**Konkrečiųjų tikslų skaičius**	**Naudotų rodiklių skaičius**	**Dėl rodiklių trūkumo išbraukti rodikliai**	**2016 m. mokėjimų biudžetas (*milijardais eurų*)**	**Rodiklių skaičius kiekvienam milijardui eurų**
1A išlaidų kategorija — Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti	25	90	154	93	17,4	14
1b išlaidų kategorija — Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda	3	21	8	76	48,8	2
2 išlaidų kategorija — Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	6	28	29	69	55,1	2
3 išlaidų kategorija — Saugumas ir pilietybė	13	48	148	28	3,0	59
4 išlaidų kategorija — Europos vaidmuo pasaulyje	14	44	97	5	10,2	10
Specialios priemonės	0	2	2	0	0,4	5
BENDRA SUMA	**61**	**233**	**438**	**271**	**134,9**	**5**
	294 tikslai		**709 rodikliai**			

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis dokumentu „2017 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektas – programų veiklos išlaidų ataskaitos“ (COM (2016) 300 – 2016 m. birželio mėn.).

([3]) 38 straipsnio 3 dalies e punktas. Iki 2017 metų pabaigos Finansiniame reglamente vartojamas terminas „veiklos ataskaita“.

([4]) Nuo 2017 metų šių ataskaitų struktūra ir turinys buvo pakeisti. Šis aprašymas atspindi pakeistas ataskaitas.

([1]) *http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2018/DB2018_WD01_en.pdf*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

B. *Sektorių ataskaitos*

3.6. Kai kuriose išlaidų srityse SESV, Finansinis reglamentas ar sektoriams taikomos taisyklės reikalauja, kad Komisija rengtų sektorių ataskaitas. Kadangi pagal įvairius reikalavimus šių ataskaitų tikslas, struktūra ir turinys yra skirtingi, skirtingai jose traktuojami ir veiksmingumo aspektai. Kai kuriose sektorių ataskaitose pateikiami išsamūs, kiekybiškai įvertinti duomenys apie veiksmingumą. Komisija stebi tam tikrus sektorių veiksmingumo duomenis internete ir informaciją dažnai atnaujina.

C. *Strateginiai planai, valdymo planai ir metinės veiklos ataskaitos*

3.7. Komisijos generaliniai direktoratai (GD) parengė daugiamečius „strateginius planus“, kuriuose nustatė tikslus, suteikiančius vidutinės trukmės kryptį pagrindinei veiklai. „Valdymo planuose“ generaliniai direktoratai suskirsto savo daugiametę strategiją ir tikslus pagal metinius *išdirbius*, veiksmus ir intervencijas. Kiekvienoje GD *metinėje veiklos ataskaitoje* (MVA) pateikiami rezultatai pagal nuorodą į nustatytus tikslus ir vertinimas, kokiu mastu veiklos išlaidos prisidėjo prie politikos pasiekimų ([5]). MVA taip pat apima finansinę ir valdymo informaciją, pavyzdžiui, teisėtumo ir *tvarkingumo* patikrų rezultatus.

D. *Vertinimai*

3.8. Komisija savo Geresnio reglamentavimo gairėse (GRG) ([6]) apibrėžia *vertinimą* kaip įrodymais pagrįstą sprendimą, kokiu mastu intervencija yra:

— veiksminga ir efektyvi,

— svarbi poreikių ir jos tikslų požiūriu,

— Nuosekli tiek vykdant vidaus politiką, tiek kitas ES politikos intervencijas, ir

— ES pridėtinės vertės sukūrimo atžvilgiu.

([5]) Finansinio reglamento 66 straipsnio 9 dalis.
([6]) Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Geresnio reglamentavimo gairės“, SWD (2015) 111 *final*, 2015 5 19, p. 49.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.9. GRG įpareigoja Komisiją proporcingai vertinti visas ES išlaidas ir su išlaidomis nesusijusią veiklą, kad ji turėtų socialinį ar ekonominį *poveikį*. Kiekvienas GD atsakingas už savo paties veiklos vertinimą. Vertinimai gali būti visapusiškai centralizuoti horizontaliajame padalinyje, visapusiškai pavesti veiklos padaliniams taikant hibridinį modelį, decentralizuoti veiklos valdymo tikslais, tačiau remiant centriniam vertinimo padaliniui.

3.10. Iki 2015 m. pabaigos Komisija tvarkė vertinimų duomenų bazę ([7]), į kurią buvo įtraukti beveik 1 600 vertinimų, kurie buvo vykdyti 1999–2015 m., įrašai arba vidutiniškai 100 įrašų kiekvienais metais (žr. ***3.3 langelį***). 2016 m. bendros vertinimų išlaidos sudarė daugiau nei 60 milijonų eurų (210 milijonų eurų įtraukus ([8]) tyrimus). Vėliau Komisija nustojo naudoti viešą vertinimų duomenų bazę ir įdiegė „tyrimų duomenų bazę“. Pasak Komisijos, pagrindinis pastarosios bazės tikslas – sudaryti sąlygas skirtingoms ES institucijoms keistis vertinimų metu nustatytais faktais, tuo tarpu viešoji visų vertinimų ir tyrimų informacijos platforma yra ES knygynas.

3.3 langelis. 2000–2015 m. Komisijoje atliktų vertinimų skaičius (trejų metų slenkamojo vidurkio tiesė ir metiniai skaičiai)

Šaltinis: Komisijos vertinimų duomenų bazė (2000–2015 m.).

([7]) http://ec.europa.eu/smart-regulation/evaluation/search/search.do
([8]) Pagal GRG reikalavimas pateikti vertinimus gali būti esminis veiksnys, atskiriantis vertinimą nuo tyrimo.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

E. *Metinė valdymo ir veiksmingumo ataskaita (MVVA)*

3.11. MVVA yra atsakas į reikalavimus, pateiktus tiek SESV 318 straipsnyje (dėl ES finansų rezultatais grindžiamo vertinimo), tiek Finansinio reglamento 66 straipsnio 9 dalyje (dėl metinių veiklos ataskaitų santraukos). Sujungdama dvi anksčiau atskiras ataskaitas, Komisija siekė parengti vieną dokumentą *biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai*, apimantį tiek ES biudžeto valdymą, tiek gautų rezultatų vertinimą.

F. *Kitos ataskaitos, kuriose pateikta veiksmingumo informacija*

3.12. Yra ir kitų Komisijos ataskaitų, tiek reguliarių, tiek tam tikram tikslui skirtų ataskaitų, kuriose pateikiama informacija apie tikslus ir veiksmingumo rodiklius bei projektų naudą arba pasiekimus.

i) Kovo mėn. paskelbtoje metinėje bendrojoje Europos Sąjungos veiklos ataskaitoje ([9]) pateikta išsami informacija apie pagrindinius praeitų metų įvykius, iniciatyvas ir sprendimus, kuriuos Komisija sugrupavo į dešimt prioritetų.

ii) Liepos mėn. kaip Komisijos integruoto finansinių ataskaitų teikimo paketo dalis paskelbtoje metinėje ES biudžeto finansų ataskaitoje ([10]) nagrinėjamas praeitų metų biudžeto valdymas.

iii) Jean-Claude Juncker vadovaujamos Europos Komisijos dvejų veiklos metų apžvalga' ([11]) buvo 2016 m. lapkričio mėn. paskelbtas pristatymų rinkinys, kurio tikslas – pateikti pažangos, padarytos vykdant dešimt Komisijos prioritetų per dvejus metus nuo tos dienos, kai ji pradėjo savo veiklą, apžvalgą.

iv) Rugsėjo mėn. Komisijos pirmininko metinis pranešimas apie Sąjungos padėtį ([12]), skirtas Europos Parlamentui, su kuriuo susiję patvirtinamieji dokumentai yra paskelbti.

v) ES rezultatų interneto svetainė ([13]) – internetinis ES finansuojamų projektų rinkinys; kiekviename jų pateikta rezultatų ataskaita, o kartais ir skaitmeniniai duomenys.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.11. *Paskelbusi ES biudžeto 2015 m. metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą Komisija toliau derino ir gerino ES biudžeto veiksmingumo ataskaitų teikimą. 2016 m. metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita parodo dar didesnę pažangą šioje srityje.*

([9]) https://ec.europa.eu/commission/news/eu-2016-general-report-activities-european-union_en
([10]) http://ec.europa.eu/budget/financialreport/2015/foreword/index_en.html
([11]) http://europa.eu/rapid/press-release_AC-16-3892_en.htm?locale=FR
([12]) https://ec.europa.eu/commission/state-union-2016_en
([13]) https://ec.europa.eu/budget/euprojects/search-projects_en

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2 skirsnis. Palyginimas su gera veiksmingumo ataskaitų teikimo praktika kitur

A. *Įvadas*

3.13. Siekdami nustatyti veiksmingumo ataskaitų teikimo gerosios patirties pavyzdžius, mes:

i) Susipažinome su atitinkamais tarptautiniais standartais, kaip antai 3-ia TVSASV rekomenduojama praktikos gaire „Informacijos apie tarnybų veiksmingumą teikimas“ ([14]).

ii) atlikome apklausą dėl veiksmingumo ataskaitų teikimo; be išsamaus Komisijos atsakymo, mes nagrinėjome 17 ES valstybių narių, kitų nacionalinių vyriausybių ir kitų tarptautinių organizacijų atsakymų;

iii) Peržiūrėjome viešai prieinamą veiksmingumo informaciją, susijusią su 14 vyriausybių ir tarptautinių organizacijų atranka ([15]);

iv) Nagrinėjome 2016–2011 m. Daugiašalių organizacijų veiklos vertinimo tinklo (MOPAN) ([16]) paskelbtas vertinimo ataskaitas; į jas visuomet būdavo įtraukiami organizacijų veiksmingumo ataskaitų elementai.

3.14. Nors yra svarbių skirtumų tarp ES ir kitų tarptautinių organizacijų ir vyriausybių, pastarosios taip pat turi laikytis teisinių reikalavimų ir susiduria su konkrečiais veiklos apribojimais. Kitos tarptautinės organizacijos patiria ne ką mažiau komplikacijų nustatydamos sąsają tarp savo veiksmų ir galutinio poveikio/veiksmingumo. Mes nustatėme šešias sritis (B–G, pateikta toliau), kuriose mūsų aptikti gerosios patirties pavyzdžiai gali padėti Komisijai toliau plėtoti savo veiksmingumo ataskaitų teikimą.

3.14. *Įgyvendindama į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą Komisija pradėjo dialogą su atitinkamais nacionalinių administracijų ir kitų tarptautinių organizacijų, įskaitant EBPO, ekspertais dėl veiksmingumo sistemos siekdama sukaupti įgytą patirtį ir nustatyti gerąją patirtį. Šiame dialoge taip pat dalyvavo Europos Parlamento ir Tarybos atstovai ir jam vykstant aptarti įvairūs klausimai (pvz., veiksmingumas, vertinimas ir ES pridėtinė vertė). Diskusijose buvo nuspręsta, kad veiksmingumo sistema turėtų būti plėtojama laipsniškai ir kad ji negali būti grindžiama požiūriu, pagal kurį vienas sprendimas gali tikti visiems. Komisija tęsia šį dialogą su ekspertais ir suinteresuotosiomis šalimis ir atsižvelgs į rezultatus rengdama kitos DFP veiksmingumo sistemą.*

([14]) kurią 2015 m. kovo mėn. paskelbė Tarptautinių viešojo sektoriaus apskaitos standartų valdyba (TVSASV).

([15]) Vyriausybės: Australija, Kanada, Prancūzija, Nyderlandai, JK ir JAV. Kitos tarptautinės organizacijos: Europos Taryba, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO); Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas (ICRC); EBPO; UNESCO; JT Generalinis Sekretoriatas; Pasaulio bankas ir Pasaulio sveikatos organizacija (PSO).

([16]) MOPAN – tai panašiai mąstančių šalių paramos teikėjų tinklas, skirtas stebėti daugiašalių plėtros organizacijų veiksmingumą šalies lygmeniu. Žr. http://www.mopanonline.org/

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

B. *Galimybės gerinti veiksmingumo sistemą*

a) **Komisija, matuodama savo paslaugų ir išlaidų programų veiksmingumą, naudoja du tikslų ir rodiklių rinkinius**

Geroji patirtis

3.15. Australijoje vyriausybės padaliniai rengia tris pagrindinius dokumentus, kurie sudaro veiksmingumo sistemos dalį: portfelio biudžeto ataskaitas, kuriose kiekybiškai įvertinami programų biudžetai, veiklos planus, nustatančius viešųjų subjektų tikslus ir veiklą bei metines ataskaitas, kuriose pateikiama su rezultatais susijusi grįžtamoji informacija. Subjektai privalo užtikrinti šių dokumentų nuoseklumą (jie turi būti „lengvai skaitomi“) ([17]). Apie kiekviename dokumente pateiktus veiksmingumo kriterijus turi būti pranešta vienoje bendroje metinėje veiksmingumo ataskaitoje (kuri finansinių metų pabaigoje yra pateikiama metinėse ataskaitose).

3.16. Prancūzijoje valstybės biudžetas padalintas į uždavinius (pranc. *missions*). Kiekvienas iš 31 biudžeto uždavinių apima kelias programas (2017 m. jų buvo 118). Kiekviena programa turi savo strategiją, tikslus, kiekybiškai įvertintus veiksmingumo rodiklius, o svarbiausi rodikliai taip pat įvardyti kaip uždavinių rodikliai. Identiškų rodiklių naudojimas užtikrina uždavinių ir programų nuoseklumą. Rodikliai apima tiek programos veiksmingumą, tiek vyriausybės padalinių veiksmingumą.

3.17. Kanadoje visos federalinės organizacijos, gaunančios biudžeto *asignavimus*, privalo planuoti ir valdyti savo operacijas bei teikti ataskaitas apie jų veiksmingumą pagal 16 vyriausybės lygmens išdavų sritis. Ši sistema nustato aiškius ir paprastus ryšius tarp finansinių asignavimų, programos veiklos ir nacionalinių išdavų.

([17]) Finansų departamentas, Išteklių valdymo vadovas 131-137 http://www.finance.gov.au/resource-management/performance/

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Padėtis Komisijoje

3.18. Prieš prasidedant 2014–2020 m. DFP Komisija nurodė savo tarnyboms „tobulinti veiksmingumo sistemą“ ([18]). Siekdama tai įgyvendinti, ji nustatė vidaus taisyklę ([19]), kad nauji programos tikslai ir rodikliai privalo aiškiai figūruoti programos ataskaitose, valdymo planuose ir MVA. Tai pirmą kartą buvo padaryta 2014 m. ir tai suteikė Komisijai galimybę pristatyti nuoseklų veiksmingumo diskursą: tikslai, kuriems biudžete buvo skirtos lėšos, tapo atitinkamo su GD valdymo planu susijusio planavimo proceso dalimi, o jo MVA buvo teikiami rezultatai.

3.19. Tačiau nuo 2016 m. Komisija šio metodo nebetaiko. Vietoj to ji parengė naują planavimo dokumentą, penkerių metų strateginį planą, kuriame tikimasi, kad GD nustatys naujus organizacinius tikslus ir rodiklius, kurie yra suderinti su Komisijos prioritetais, bet skiriasi nuo tikslų ir rodiklių, kurie jau yra nustatyti programoms. Dabar MVA teikiama informacija apie strateginiuose ir valdymo planuose nustatytą veiksmingumo sistemą ir siekiant programų rezultatų jos turėtų remtis programų ataskaitomis. Tačiau iš mūsų peržiūrėtų šešių 2016 m. MVA tik vienoje buvo naudojamos kryžminės nuorodos į veiksmingumą, apie kurį buvo teikiama informacija programų ataskaitose. Tai trukdo palyginti skirtingus veiksmingumo dokumentų tipus ir neatspindi to, kad Komisijai tenka galutinė atsakomybė už biudžeto vykdymą patikimo *finansų valdymo principų* atžvilgiu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.18. *Komisijos vidaus audito tarnyba (VAT) taip pat sukuria papildomą pridėtinę vertę ir tikrina Komisijos ir įvairių generalinių direktoratų veiksmingumo sistemas ir rodiklių matavimo sistemas.*

3.19. *2015 m. metinėje ataskaitoje EAR pastebėjo, kad daugelio Komisijos valdymo planų tikslai buvo nustatyti netinkamu atskaitomybės lygmeniu. Atsižvelgdama į tai, Komisija peržiūrėjo savo strateginio planavimo ir programavimo ciklą. Tikslas – sukurti aiškesnę Komisijos ir (arba) generalinių direktoratų atskaitomybės sistemą ir labiau suderinti planavimo dokumentus juose daugiau dėmesio skiriant Komisijos prioritetams ir generalinių direktoratų kompetencijoms. Strateginiuose planuose naudotini tikslai ir rodikliai dabar yra parengti taip, kad būtų atsižvelgiama į generalinių direktoratų specialias kompetencijas ir į tą faktą, kad Komisijos departamentų įsipareigojimai neapsiriboja tik biudžeto vykdymu ir programos valdymu.*

Dėl tos priežasties jau nebereikalaujama, kad Komisijos tarnybų veiksmingumo sistemos tikslai ir rodikliai būtų suderinti su programų teisiniuose pagrinduose nustatytais tikslais ir rodikliais. Tačiau raginama, kad Komisijos tarnybos, apibūdindamos savo su programomis susijusią veiklą, pateiktų nuorodas į programų ataskaitas. Tai padeda sumažinti informacijos dubliavimą ir užtikrina duomenų nuoseklumą – ateityje to bus prašoma griežčiau.

Komisijos nuomone, jos atsakomybė už biudžeto vykdymą yra aiški. Savo metinėje veiklos ataskaitoje (MVA) kiekvienas generalinis direktorius pasirašo patikinimo pareiškimą, kuriame teigiama, kad ištekliai buvo naudojami pagal numatytą paskirtį ir laikantis patikimo finansų valdymo principo, o susijusios operacijos yra teisėtos ir tvarkingos. Institucijos lygmeniu Komisijos narių kolegija prisiima bendrą politinę atsakomybę dėl ES biudžeto valdymą kiekvienais metais priimdama ES biudžeto metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą.

([18]) Žr. 2012 m. suvestinę ataskaitą, COM(2013) 334 *final*, p. 3.
([19]) Žr. nuolatinių 2013 m. metinių veiklos ataskaitų instrukcijų p. 3 ir 2014 m. valdymo planų instrukcijų p. 9.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.20. Komisija išlaidoms ir veiksmingumui naudoja kitokį atskaitingumo suskirstymą. MVA teikiama informacija apie GD metinius mokėjimus pagal veiklos/išlaidų programos tipą, tačiau teikiant informaciją apie veiksmingumą bendrų ir konkrečių tikslų pasiekimo prasme atitinkamos išlaidos nenurodomos. Todėl neįmanoma įvertinti, kiek buvo išleista siekiant nustatytų tikslų. Panašiai, į MVVA neįtraukta su programų veiksmingumu susijusi informacija apie išlaidas, suskirstyta į bendrus ir konkrečius tikslus.

b) **Komisija turi nustačiusi nemažai tikslų ir rodiklių**

Geroji patirtis

3.21. 2016 m. EBPO atliko veiksmingumu grindžiamo biudžeto sudarymo tyrimą EBPO šalyse ir Komisijoje. ***3.4 langelyje*** pateiktoje diagramoje lyginamas veiksmingumo sistemų buvimas, naudojimas ir pasekmės ([20]) įvairiose jurisdikcijose. EBPO manymu, Komisijos veiksmingumo sistema yra nuodugniausia, o tai gali iš dalies paaiškinti teisinių reikalavimų ES kiekis. Tačiau EBPO schemoje parodyta, kad sistemos naudojimas priimant sprendimus ir jo pasekmės neatspindi šio aukštesnio konkretumo lygio.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.20. *Komisijos nuomone, jos MVA struktūra atitinka jos institucinę ir organizacinę aplinką. Bendri ir konkretūs tikslai nustatyti ne tik išlaidų programų valdymui, bet ir su išlaidomis nesusijusiai veiklai (politikos formavimui arba reguliavimo veiklai).*

3.21. *ES biudžeto veiksmingumo sistema buvo parengta siekiant laikytis teisinių reikalavimų ir atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių prašymus ir pačios Komisijos poreikius.*

Išlaidų programų veiksmingumo informacija Komisija naudojasi a) stebėdama programos įgyvendinimo pažangą, b) siekdama atskaitomybės ir skaidrumo, c) pagrįsdama priimamus sprendimus dėl programos valdymo; d) biudžeto valdymo institucijoms pagrįsdama lėšų skyrimą arba siūlydama padaryti su tokiu skyrimu susijusį patikslinimą; e) rengdama pasiūlymus dėl būsimų programų teisinio pagrindo pakeitimų.

Tačiau Komisija pažymi, kad nors į veiksmingumo informaciją atsižvelgiama vykstant metinei biudžeto sudarymo procedūrai, ši informacija nėra vienintelis sprendimus dėl biudžeto lemiantis veiksnys.

([20]) Buvimas = veiksmingumo informacijos, kurią galima gauti, platumas; naudojimas = veiksmingumo informacijos naudojimo biudžeto sprendimų priėmimo procese mastas; pasekmės = poveikis valdymui ir (arba) biudžetui.

3.4 langelis. 2016 m. EBPO veiksmingumu grindžiamo biudžeto sudarymo tyrimo rezultatai

Šaltinis: EBPO pristatymas 12-ame EBPO vyresniųjų biudžeto pareigūnų metiniame susitikime, veiksmingumo ir rezultatų tinklas, 2016 m. lapkričio 25 d.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.22. Kai kurios šalys laipsniškai sumažino savo veiksmingumo sistemos sudėtingumą bei tikslų ir rodiklių skaičių.

i) 2001 m. rugpjūčio mėn. Prancūzijos parlamentas priėmė teisės aktus ([21]), nustatančius naujas valstybės biudžeto rengimo ir vykdymo taisykles. Taikydama šias taisykles 2014–2017 m. Ekonomikos ir finansų ministerija atitinkamai sumažino tikslų ir rodiklių skaičių 20 % ir 24 %.

([21]) *Pagrindinis įstatymas, susijęs su Prancūzijos įstatymais (pranc. „Loi Organique relative aux Lois de Finance“).*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ii) 2012 ir 2013 m. Nyderlandai įgyvendino „atskaitingo biudžeto sudarymo“ reformą, nustatančią griežtesnes vyriausybės naudojimosi politine informacija sąlygas (veiksmingumo rodiklius ir tekstus, paaiškinančius politinius tikslus). Veiksmingumo rodiklių skaičius biudžeto dokumentuose buvo sumažintas per pusę.

Padėtis Komisijoje

3.23. 2017 m. ES bendrojo biudžeto projekto programos ataskaitose pateikti 294 tikslai ir 709 rodikliai (žr. ***3.2 langelį***). Jų ypač daug DFP 1a, 3 ir 4 išlaidų kategorijose. Vykdydama BFOR iniciatyvą, Komisija šiuo metu peržiūri savo rodiklius, siekdama *prisidėti* prie būsimos kartos išlaidų programų. ***3.5 langelyje*** parodyta pažanga, kurios Komisija galėtų siekti, nors taip pat turėtų būti atsižvelgta į tam tikrus veiksnius, būdingus konkrečiai institucijai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.23. *Į 2014–2020 m. programų teisinius pagrindus įtraukta daugiau kaip 700 rodiklių, kad būtų lengviau stebėti tokių programų veiksmingumą jų gyvavimo ciklu. Rodikliai yra teisėkūros proceso rezultatas, todėl jie atspindi teisėkūros institucijų lūkesčius dėl veiksmingumui nustatyti reikalingos informacijos turinio tipo ir lygio. Programų ataskaitose pateikiama informacija apie šiuos rodiklius biudžeto valdymo institucijai leidžia atsižvelgti į veiksmingumo informaciją biudžeto proceso metu. Pagal į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą Komisija peržiūri teisiniame pagrinde nustatytus išlaidų programų rodiklius, siekdama sukaupti patirtį, kuria galėtų pasinaudoti rengdama kitos kartos išlaidų programas.*

EAR palyginime neatsižvelgiama į pagrindinius su aplinkybėmis susijusius veiksnius, kaip antai intervencijų skaičių ir pobūdį, susijusias politikos sritis arba įgyvendinimo būdą, taip pat neįvertinta rodiklių kokybė arba svarba.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad įgyvendinant paskutinę reformą buvo smarkiai sumažintas Komisijos tarnybų strateginiuose planuose naudojamas tikslų ir rodiklių skaičius. Bendrų tikslų skaičius sumažintas nuo 84 iki 11, poveikio rodiklių – nuo 187 iki 37, konkretūs tikslai – nuo 426 iki 386, o rezultatų rodikliai – nuo 969 iki 825.

3.5 langelis. ES turi daugiau tikslų ir rodiklių (kiekvienam milijardui eurų) nei Prancūzija arba Nyderlandai

	Tikslai kiekvienam milijardui eurų	Rodikliai kiekvienam milijardui eurų
Prancūzija – Valstybės bendrojo biudžeto grynosios išlaidos	1,0	2,0
Nyderlandai – Valstybės biudžetas	0,6	2,5
ES – Mokėjimų asignavimai	2,0	5,0

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis ES ir nacionalinių biudžetų informacija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

C. *Veiksmingumo ataskaitos neišsamios*

a) **Veiksmingumo ataskaitų teikimas nėra tinkamai subalansuotas, kadangi jose teikiama ribota informacija apie iššūkius ir nesėkmes**

Geroji patirtis

3.24. Kitos vyriausybės ir tarptautinės organizacijos ėmėsi priemonių, kad užtikrintų subalansuotą veiksmingumo ataskaitų teikimą, kaip rekomenduojama tarptautiniuose standartuose ([22]).

i) JAV metinės veiksmingumo ataskaitos turėtų sudaryti aiškų veiksmingumo rezultatų vaizdą, jose turi būti parodytos tendencijos laikui bėgant ir pateiktos sąsajos su informacijos apie veiksmingumą šaltiniais bei aptarta pažanga ir trūkumai.

ii) Į PSO 2014–2015 m. dvejų metų laikotarpio pabaigos vertinimą įtraukta kiekvienos programos srities ([23]) pagrindinių pasiekimų ir iššūkių apžvalga. PSO pagrindinės 2014–2015 m. veiksmingumo ataskaitos ([24]) įžanginiame žodyje generalinis direktorius pažymėjo, kad „Sėkmės ir nesėkmės yra atvirai pateiktos“. Vadovaujantis šiuo požiūriu, tekste sistemingai aprašyti iššūkiai kartu su rezultatais.

([22]) Žr., pavyzdžiui, 3-iąją TVSASV rekomenduojamą praktikos gairę.
([23]) http://extranet.who.int/programmebudget/Biennium2014/Programme/Overview/12
([24]) http://www.who.int/about/finances-accountability/reports/en/

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

iii) Pasaulio bankas įvertino ([25]) savo stebėjimo ir vertinimo tinkamumą siekdamas prisidėti prie dedamų pastangų, kad būtų padidintas šio proceso veiksmingumas ir būtų skatinama sprendimų plėtojimo ir įrodymais pagrįsto sprendimų priėmimo kultūra. Jis nustatė reikšmingus savo sistemų koncepcijos ir naudojimo trūkumus.

iv) MOPAN 2015–2016 m. Amerikos valstybių plėtros banko vertinime ([26]) atkreiptas dėmesys į naują Banko plėtros veiksmingumo apžvalgos skirsnį „Pasimokymas iš nesėkmių".

Padėtis Komisijoje

3.25. Nors 2016 m. MVA instrukcijose ([27]) nėra aiškiai minimas subalansuoto ataskaitų teikimo principas, jose nurodoma, kad „santraukoje realistiškai pateiktos visos su politiniais pasiekimais susijusios mintys ir išvados dėl finansų valdymo ir vidaus kontrolės".

3.26. Nepaisant to, kas pirmiau paminėta, mūsų peržiūrėtose MVA buvo pateikta ribota informacija apie veiksmingumo trūkumus ir iššūkius, susijusius su GD tikslais. Taip pat sudėtinga šiuos trūkumus ir iššūkius nustatyti, kadangi MVA nėra jiems konkrečiai numatytos vietos.

3.27. 2015 m. MVVA Komisija mėgino pateikti išsamią veiksmingumo, pagrįsto į ES rezultatus orientuotu biudžetu, apžvalgą. Tačiau MVVA nebuvo pateikta išsami veiksmingumo aprėptis ir ji buvo pernelyg teigiama: vieninteliai joje nurodyti trūkumai buvo įgyvendinimo vėlavimai. Ataskaitoje taip pat:

([25]) Nepriklausoma vertinimo grupė: Kitoje veidrodžio pusėje. Pasaulio banko grupės savęs vertinimo sistemų ataskaita (2016 m.).

([26]) http://www.mopanonline.org/assessments/iadb2015-16/index.htm

([27]) Nuoroda. Ares(2016)6517649–2016/11/21.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.25. *Subalansuoto ataskaitų teikimo principas yra išsamiau paaiškinamas 2016 m. MVA šablone, kuris yra pateikiamas su 2016 m. MVA instrukcijomis ([2]).*

3.26. *2016 m. MVA šablone, kuris yra pateikiamas su 2016 m. MVA instrukcijomis, generalinių direktoratų prašoma ataskaitose išsamiai pranešti apie visus tikslus, rodiklius ir rezultatus (įskaitant rezultatus, rodančius didelį nuokrypį nuo nustatytų planuojamų verčių), paskelbtus generalinių direktoratų 2016–2020 m. strateginiuose planuose ir 2016 m. valdymo planuose.*

3.27. *Metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita yra aukšto lygio santrauka; joje apibendrinama, kaip ES biudžetas padėjo siekti Europos Sąjungos politinių prioritetų ir kokie pagrindiniai rezultatai buvo pasiekti vykdant ES biudžetą. Tai nėra baigtinė ir išsami ataskaita apie ES biudžeto veiksmingumą. Ataskaitoje daroma nuoroda į kitas veiksmingumo ataskaitas, kuriose galima rasti išsamesnės veiksmingumo informacijos (vertinimus, programos ataskaitas, metines veiklos ataskaitas ir t. t.).*

([2]) *„GD gali patys pasirinkti svarbiausius bendrus ir specialius tikslus, apie kuriuos jie nori pranešti 1 dalies dėstomojoje dalyje. Veiksmingumo apibūdinimas turėtų būti pagrįstas pagrindinių rezultatų (teigiamų arba neigiamų) atranka ir apibūdinimu atsižvelgiant į tai, kaip pavyko pasiekti svarbiausių bendrų ir specialių tikslų. Apibūdinami ne visi tikslai ir laimėjimai, o tik:*

— *tie, kurie yra tokie svarbūs, kad skaitytojas tikėtųsi, jog jie bus aptarti MVA (nes apie juos nepateikus informacijos susidarytų iškreipta nuomonė dėl GD veiksmingumo; todėl, kad nukrypimai nuo tikslų yra dideli; todėl, kad tam tikra veikla susilaukė didelio žiniasklaidos dėmesio ir pan.), net jei GD mano, kad tokie tikslai ir laimėjimai neturi faktinio poveikio patikinimui, ir*

— *tie, kurių rezultatai, nurodyti priede pateikiamose veiksmingumo lentelėse, rodo didelius nukrypimus nuo nustatytų planuojamų verčių."*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2015 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje nurodomi keli trūkumai ir spręstinos problemos. Ataskaitos 1 skirsnyje kalbama ne tik apie iššūkius, kuriuos reikėjo įveikti siekiant laiku įgyvendinti programas, bet ir apie programos veiksmingumo vertinimo trūkumus (pvz., daromos nuorodos į 2007–2013 m. sveikatos programos ir į biudžeto 4 išlaidų kategoriją įtrauktų programų vertinimus, nurodant šių programų bendro veiksmingumo vertinimo apribojimus).

— pateikta ribota *strategijos „Europa 2020“* rezultatų analizė, nors to reikalavo Europos Parlamentas savo 2014 m. sprendime dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo;

— *Metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita nėra speciali strategijos „Europa 2020“ ataskaita ([3]). Nepaisant to, ataskaitoje pateikiama strategijos „Europa 2020“ pagrindinių tikslų ir atitinkamų rodiklių santrauka, ji apima 2014–2020 m. programų įgyvendinimo padėtį ir 2007–2013 m. programų, kurių struktūra pagrįsta strategijos „Europa 2020“ pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo prioritetais, rezultatus.*

Komisija stebi strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą ir apie tai teikia ataskaitas vykstant Europos semestro procesui. Išsami ir visapusiška ataskaita apie valstybės narės veiksmingumą siekiant savo nacionalinių strategijos „Europa 2020“ tikslų yra įtraukiama į šalims skirtas ataskaitas vykstant Europos semestro procesui, taip pat į Eurostato skelbiamą informaciją apie kasmet atnaujinamus strategijos „Europa 2020“ rodiklius. Programų ataskaitose taip pat nurodomos išlaidų ir strategijos „Europa 2020“ sąsajos. Jose nurodomas apskaičiuotas programų indėlis į pagrindinių tikslų (teorinis ryšys) ir strategijos „Europa 2020“ prioritetų įgyvendinimą.

— ne visada aiškiai paaiškinta išorės veiksnių įtaka rezultatams,

— *2015 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje apibūdinamos veiklos aplinkybės: įvade nurodomi tais metais iškilę pagrindiniai politiniai ir ekonominiai iššūkiai. Šioje ataskaitoje aiškia nurodoma, kad ES biudžetas – tai tik viena priemonė, naudojama kartu su kitomis priemonėmis (t. y. nacionaliniais biudžetais ir kitomis politikos bei reguliavimo priemonėmis ES ir valstybių narių lygmenimis) siekiant politikos rezultatų, ir kad 80 % ES biudžeto išleidžiama kartu su valstybėmis narėmis. Ataskaitos 1 skirsnyje dėl veiksmingumo ir rezultatų daroma išvada, kad yra „[…] ribos, kiek tiksliai rodikliais galima nusakyti veiklos rezultatus […]. Be to, galutiniams rezultatams daug įtakos turi aplinkybės, o rodikliais jų neįmanoma nei panaikinti, nei koreguoti“, ir kad „atsakomybė už veiklos rezultatus yra bendra: didele dalimi atsakomybės už strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą, taip pat už finansinių programų tikslus dalijamasi su valstybėmis narėmis“.*

([3]) *Su Komisijos ataskaita dėl tolesnių veiksmų, susijusių su 2014 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimu, pateikiamas tarnybų darbinis dokumentas, kuriame aprašomas strategijos „Europa 2020“ ataskaitos rezultatų pateikimo metodas.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— ji buvo paskelbta per vėlai, kad ją būtume galėję peržiūrėti savo metinėje ataskaitoje ([28]).

b) **Ribota informacija apie veiksmingumo duomenų kokybę neigiamai veikia skaidrumą**

Geroji patirtis

3.28. Nyderlanduose atliekamas rodiklių matavimo ir ataskaitų apie juos teikimo auditas. Metinėse ministerijos ataskaitose pateiktas privalomas grįžtamosios informacijos skirsnis dėl veiksmingumo informacijos patikimumo.

3.29. JAV visos vyriausybės įstaigos skelbia finansinių metų metinę veiksmingumo ataskaitą ir n+2 finansinių metų metinį veiksmingumo planą. Šiame dokumente aprašoma, kaip įstaigos užtikrina naudojamų duomenų tikslumą ir patikimumą siekiant išmatuoti pažangą, padarytą įgyvendinant jų veiksmingumo tikslus.

3.30. Australijoje 2017 m. ataskaitoje dėl vyriausybės tarnybų pritariama netobulų duomenų naudojimui siekiant užtikrinti išsamesnių ataskaitų teikimą ([29]). Siekiant kompensuoti šį trūkumą kiekvienas ataskaitoje pateiktas rodiklis apima palyginamumo ir susijusių skaičių išsamumo vertinimą.

3.31. Kitas duomenų kokybės aspektas yra savalaikiškumas. Neseniai paskelbtose MOPAN vertinimo ataskaitose buvo aprašytos įdomios ataskaitų teikimo realiu laiku tendencijos Vakcinų aljanse, UNAIDS ir Pasaulio banke. Mūsų tyrimo rezultatai ([30]) taip pat parodė, kad beveik pusė respondentų teikia veiksmingumo ataskaitas dažniau nei kartą per metus (žr. ***3.6 langelį***).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *Pagal Finansinį reglamentą ataskaitos priėmimo terminas yra birželio 15 d. Komisija remiasi valstybių narių finansiniais duomenimis apie programas pagal pasidalijamojo valdymo principą, kurie yra pateikiami tik kovo mėn. Todėl paskelbti ataskaitą gerokai anksčiau yra neįmanoma.*

([28]) Nuomonės Nr. 1/2017 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių pasiūlymo 97 dalis.

([29]) Metodas paaiškintas čia: http://www.pc.gov.au/research/ongoing/report-on-government-services/2017/approach/performance-measurement

([30]) Žr. 3.13 dalies ii punktą.

3.6 langelis. Ataskaitų teikimo dažnumas siekiant stebėti tebesitęsiantį veiksmingumą

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis veiksmingumo ataskaitų teikimo tyrimu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Padėtis Komisijoje

3.32. Šiuo metu į Komisijos veiksmingumo dokumentus nėra sistemingai įtraukiamas naudojamų duomenų kokybės vertinimas. Duomenų kokybės trūkumai gali būti atskleisti, tačiau prievolės tai daryti nėra. Veiksmingumo ataskaitose įvardijami duomenų šaltiniai, tačiau jose nėra konkretaus skirsnio, kuriame būtų atskleisti duomenų tikslumo ir patikimumo klausimai. Remiantis Geresnio reglamentavimo priemonių rinkiniu ([31]), išorės vertintojų gali būti paprašyta pateikti pastabų dėl duomenų kokybės ir pateikti rekomendacijų, kaip gauti geresnių duomenų, tačiau tai nėra taisyklė.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.32. *Kiekvienos Komisijos tarnybos įdiegta vidaus kontrolės sistema yra skirta pagrįstam patikinimui dėl,* inter alia, *finansinės atskaitomybės patikimumo. Kiekvienas generalinis direktoratas apie šį aspektą praneša metinės veiklos ataskaitos 2 skirsnyje, o metinės valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitos 2 skirsnyje apibendrinamas ir pateikiamas generalinių direktoratų atliktas Komisijos tarnybų vidaus kontrolės sistemų veikimo vertinimas.*

Kalbant apie vertinimus, Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinyje nustatyta, kad Komisijos tarnybų parengtų tarnybų darbinių vertinimo dokumentų vertinimo pabaigoje turi būti pateikta aiški išvadoms ir rezultatų vientisumui pagrįsti visų naudotuose duomenyse nustatytų trūkumų santrauka. Be to, Geresnio reglamentavimo gairėse nustatyta, kad vertinimo ataskaitose turi būti aiškiai apibūdinti visi naudotų įrodymų ir taikytos metodikos trūkumai, visų pirma galimybės jais pagrįsti išvadas. Šie reikalavimai yra dar labiau sugrieztinti Geresnio reglamentavimo gairėse/peržiūrėtame priemonių rinkinyje (SWD (2017) 350 final, 2017 m. liepos 7 d.).

([31]) Priemonių rinkinys papildo geresnio reglamentavimo gaires, kurios taikomos poveikio vertinimams, vertinimams ir tinkamumo patikroms. Žr. http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/toc_tool_en.htm, p. 287 ir 290.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

D. *Veiksmingumo ataskaitos gana aprašomojo pobūdžio; jose galėtų būti geriau panaudotos vizualios ir navigacijos priemonės*

Geroji patirtis

3.33. Gerosios patirties pavyzdžiai Australijoje, Prancūzijoje ir Pasaulio banke nurodyti toliau.

3.7 langelis. Australija: į tarnybų ataskaitas turi būti įtrauktos priemonės siekiant padėti skaitytojams orientuotis

Šaltinis: Australijos socialinių paslaugų departamentas, 2015–2016 m. metinė ataskaita ([32]) (p. 253 ir 258) ir Švietimo ir mokymo departamentas, 2015–2016 m. ([33]) metinė ataskaita (p. 225 ir 238).

([32]) https://www.dss.gov.au/about-the-department/publications-articles/corporate-publications/annual-reports/dss-annual-report-2015-16-0

([33]) https://docs.education.gov.au/documents/department-education-and-training-annual-report-2015-16

3.8 langelis. Prancūzija: Valstybės bendrojo biudžeto rezultatų ataskaitoje naudojami paveikslai, o ne tekstas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis bendruoju 2015 m. valstybės biudžetu

© Direction du Budget, ministère de l'Action et des Comptes publics, Prancūzija

3.9 langelis. Pasaulio bankas: 2016 m. metinėje ataskaitoje naudojama daug priemonių siekiant pagerinti prieinamumą

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis 2016 m. Pasaulio banko metine ataskaita.

„Pasaulio bankas. 2016. 2016 m. Pasaulio banko metinė ataskaita. Vašingtonas, Kolumbijos apygarda. ©Pasaulio bankas. https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/24985 Licencija: CC BY 3.0 IGO.“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Padėtis Komisijoje

3.34. Komisija naudoja kiekybinius ir kokybinius duomenis, kad pateiktų informaciją apie veiksmingumą pasitelkiant grafinių priemonių ir aprašomojo pobūdžio apibūdinimų rinkinį. ***3.10 langelyje*** parodyta, kad nors schemos, diagramos ir lentelės atrinktose ataskaitose yra paplitusios, vyrauja tekstinė informacija. Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinyje yra vizualinių priemonių naudojimo skirsnis, tačiau jame pateikti tik trys tipai (problemų medžiai, tikslų medžiai ir *intervencijos logikos* diagramos). Kitos – bendresnio pobūdžio priemonės, skirtos vizualiniam vaizdavimui pagerinti, kaip antai spalvinis kodavimas arba infografikai – neaptariamos.

3.35. Navigacijos priemonės, pavyzdžiui, žodynėliai, santrumpų sąrašai ir abėcėlinės rodyklės beveik niekada nenaudojami. Komisija nėra patvirtinusi pagrindinių veiksmingumo ataskaitų interaktyvių internetinių versijų rengimo praktikos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.34. *Komisija pripažįsta vizualiųjų priemonių naudojimo įvairiose savo veiksmingumo ataskaitose svarbą ir padarė patobulinimų šioje srityje. Pavyzdžiui, 2015 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje, siekiant padidinti pagrindinių minčių ir pavyzdžių matomumą ir padaryti ataskaitą lengviau skaitomą, naudojami tekstiniai langeliai. 2016 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje buvo dar labiau pagerinta pateikimo forma: naudoti grafikai, diagramos ir vaizdinė informacija, taip pat pridėta santrauka. Prie šios ir kitų ES biudžeto finansinių ataskaitų rinkinyje pateikiamų ataskaitų pridedamos vieno puslapio informacijos suvestinės, kuriose skaitytojui lengvai suprantama forma pateikiama svarbiausios informacijos santrauka. Be to, MVA instrukcijose generaliniai direktoratai raginami metinės veiklos ataskaitose naudoti vaizdinius elementus, kad tos ataskaitos būtų suprantamesnės.*

Į geresnio reglamentavimo priemonių rinkinį įtraukta speciali priemonė dėl vizualiųjų priemonių. Šia priemone siekiama pateikti kai kurių priemonių, kurios laikomos ypač svarbiomis politikos intervencijoms, pavyzdžių parodant Komisijos tarnyboms tokių priemonių pridėtinę vertę. Bet kokiu atveju ja nesiekiama visų esamų vizualiųjų priemonių sujungti.

3.10 langelis. Vizualinių ir navigacinių priemonių naudojimas Komisijos veiksmingumo ataskaitose

	Puslapių skaičius	Diagramų ir schemų skaičius	Lentelių skaičius	Spalvų kodavimas	Interaktyvi internetinė versija	Pagrindinių minčių vizualinė santrauka	Terminų žodynėlis	Abėcėlinė rodyklė
2015 m. MVVA	58	8	2	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
DG ENER 2015 m. MVA (be priedų)	99	27	19	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
DG HOME 2015 m. MVA (be priedų)	64	6	18	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
DG MOVE 2015 m. MVA (be priedų)	123	13	23	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
DG TRADE 2015 m. MVA (be priedų)	38	3	5	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
ES 2016 m.	95	18	0	Taip	Ne	Taip	Ne	Ne

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis Komisijos ataskaitomis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

E. *Komisija nepateikia įrodymų, kad ji sistemingai naudojasi vertinimo rezultatais*

a) **Rekomendacijos ne visada rengiamos**

Geroji patirtis

3.36. Mūsų peržiūrėtuose UNESCO vertinimuose pateiktos rekomendacijos kartu su „svarstytinais strateginiais sprendimais“. Visos rekomendacijos teikiamos laikantis tos pačios struktūros: jose apibrėžiamas tikslas ir priemonės jam pasiekti bei pateikiamas galimų taikyti įgyvendinimo pasiūlymų sąrašas.

3.37. Neseniai paskelbtame PSO vertinime ([34]) vertinamas per 10 metų paskelbtų į imtį įtrauktų 15 000 leidinių prieinamumas, naudingumas ir naudojimas. Vertinime teikiamos šešios strateginės rekomendacijos ir aprašomi konkretūs veiksmai, greta jų išdėstant kiekvienos rekomendacijos tekstą, siekiant paaiškinti, ką jos suponuoja ir kokius tolesnius veiksmus skatina.

Padėtis Komisijoje

3.38. GRG nereikalaujama, kad vertintojai teiktų rekomendacijas, kurias svarstytų Komisija; mes manome, kad tai turėtų būti tinkamai veikiančios tolesnių veiksmų sistemos, apimančios veiksmų planus, kuriuose nagrinėjami trūkumai, pagrindas. Rekomendacijų rengimo praktika buvo skirtinga dvylikoje mūsų peržiūrėtų vertinimų:

— šešiuose vertinimuose buvo pateiktos rekomendacijos ir siūlomi įgyvendinimo veiksmai;

— keturiuose vertinimuose rekomendacijos buvo pateiktos, tačiau nebuvo siūlomi jokie konkretūs veiksmai siekiant pagerinti situaciją;

— dviejuose vertinimuose nebuvo pateikta jokių rekomendacijų.

3.38. *Geresnio reglamentavimo gairėse nustatyta, kad visuose tarnybų darbiniuose vertinimo dokumentuose yra pateikti faktai ir išvados, galintys tapti Komisijos tolesnių veiksmų pagrindu. Juose taip pat pateikti reikalavimai dėl vertinimo rezultatų sklaidos ir atitinkamų tolesnių veiksmų nustatymo. Oficialioje teisės aktų leidėjui skirtoje ataskaitoje paprastai nurodomi Komisijos ketinami vykdyti tolesni veiksmai.*

3.39. Nuo 2005 m. Komisija nėra atlikusi ar užsakiusi atlikti savo vertinimo rezultatų naudojimo tyrimo.

3.39. *2015 m. Geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinyje Komisija įsipareigojo iki 2019 m. pabaigos įvertinti sistemos veikimą. Dabar pradedama rengtis šiam vertinimui.*

([34]) http://www.who.int/about/finances-accountability/evaluation/evaluation-report-nov2016.pdf

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

b) **Komisija nepateikia įrodymų, kad sistemingai atsižvelgiama į vertinimų rekomendacijas**

Geroji patirtis

3.40. Mes nustatėme kelis gerosios praktikos pavyzdžius, susijusius su tolesniais veiksmais, kurių imamasi atsižvelgiant į vertinimus, ir su tuo, kaip teikiamos šių veiksmų ataskaitos:

i) Pasaulio bankas, pasitelkęs valdymo ir veiksmų registrą, seka vertinimo rekomendacijų įgyvendinimo pažangą ir teikia apie ją ataskaitas, įskaitant vadovybės atsakymus ir veiksmų planus su rodikliais, tikslais, galutiniais terminais ir atsakingais subjektais ([35]). Tai leidžia parengti bendras išvadas dėl rekomendacijų tipologijos ir įgyvendinimo ([36]).

ii) Jungtinių Tautų agentūros reaguoja į vertinimo rekomendacijas teikdamos vadovybės atsakymus ir rengdamos veiksmus su laiko nuoroda, kuriuose įvardijami atsakingi skyriai.

iii) Pagal Kanados rezultatų politiką ([37]) reikalaujama, kad vertinimo ataskaitose būtų pateikiami vadovybės atsakymai ir veiksmų planai. Trijuose mūsų peržiūrėtuose vertinimuose tai buvo padaryta ir taip pat buvo paskirtos atsakingos įstaigos, nustatyta užbaigimo data ir apibrėžti siektini rezultatai.

Padėtis Komisijoje

3.41. Komisija neturi reguliariems tolesniems veiksmams, kurių imamasi atsižvelgiant į vertinimus, skirtos dokumentuojamos institucinės sistemos. Nuo 2015 m. GRG ([38]) reikalaujama, kad visiems vertinimams būtų parengtas tarnybų darbinis dokumentas, kuriame apibendrinami ir pateikiami vertinimo proceso galutiniai rezultatai. Komisija šio naujo reikalavimo dar visapusiškai neįgyvendino.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.41. *Komisijos veikloje su vertinimais susiję tolesni veiksmai yra neatsiejama geresnio reglamentavimo sistemos dalis, o vertinimo rezultatais naudojamasi rengiant poveikio vertinimus, kurie yra viešai skelbiami dokumentai, taip pat kasmet nustatant Komisijos veiklos programas ir planuojant tokią veiklą.*

Komisija imasi tolesnių veiksmų, susijusių su vertinimų, atliktų pagal Komisijos darbo programą, rezultatais. Planuodama darbo programą Komisija sistemingai peržiūri vertinimo rezultatus ir nustato tolesnius veiksmus dėl jų. Su kai kuriais vertinimo rezultatais susiję tolesni veiksmai taip pat nurodomi kasmet atnaujinamoje REFIT rezultatų suvestinėje ir Komisijos kartu su vertinimais pateikiamose ataskaitose teisės aktų leidėjui.

([35]) https://ieg.worldbankgroup.org/managementactionrecord
([36]) Apžvalgos ataskaitos „2015 m. Pasaulio banko grupės rezultatai ir veiksmingumas“ 3 skyrius.
([37]) http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?id=31300
([38]) SWD(2015)111 *final*, VI skyrius „Vertinimo ir tinkamumo patikrų gairės“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.42. GRG nurodoma, kad valdymo planuose turėtų būti registruojami veiksmai, kurių buvo imtasi, siekiant atsižvelgti į vertinimus, kad ir kokia būtų jų forma ([39]). Tačiau atitinkamose instrukcijose tokio reikalavimo nėra, o praktiškai 2016 m. valdymo planuose nebuvo nustatytas tokių veiksmų stebėjimo pagrindas. Kadangi Komisija neturi išvadų, rekomendacijų ar veiksmų planų, parengtų jai atlikus vertinimus, apžvalgos ir neseka jų įgyvendinimo institucijų ar GD lygmeniu, ji negali informuoti suinteresuotųjų šalių apie teigiamą vertinimų poveikį.

F. *Į pagrindines veiksmingumo ataskaitas neįtrauktas pareiškimas arba informacija apie veiksmingumo informacijos kokybę*

Geroji patirtis

3.43. Veiksmingumo ataskaitos teikiamos skirtingomis formomis ir skirtingais atsakomybės lygmenimis. Apimties ir (arba) atsakomybės lygmens prasme kai kurių vyriausybių praktika pranoksta Komisijoje teikiamą (-us) pareiškimą (-us):

i) 2013 m. Australijos Viešojo valdymo, veiksmingumo ir atskaitomybės akte ([40]) nustatyta, kad „Atskaitinga Sandraugos subjekto institucija privalo rengti metines veiksmingumo ataskaitas ir t. t.“.

ii) JAV veiksmingumo pareiškimai yra skirtingi. 2015 m. Švietimo departamento metinėje veiksmingumo ataskaitoje ir 2017 m. metiniame veiksmingumo plane pateiktas šis švietimo sekretoriaus pareiškimas: „Kiek man žinoma, duomenų tikrinimo ir tvirtinimo procesas ir naudojami duomenų šaltiniai, kiek tai įmanoma, teikia išsamius ir patikimus veiksmingumo duomenis, susijusius su mūsų FY 2014–18 strateginiame plane pateiktais tikslais ir siekiais ir t. t.“.

iii) JK atskaitomybės ataskaitoje, kuri yra departamentų teikiamų metinės ataskaitos ir finansinių ataskaitų dalis, pateiktas pareiškimas dėl apskaitos pareigūno atsakomybės. Atitinkama šio pareiškimo dalis išdėstyta taip: „Taip pat patvirtinu, kad visa ši metinė ataskaita yra teisinga, subalansuota ir suprantama ir prisiimu asmeninę atsakomybę už metinę ataskaitą, finansines ataskaitas ir sprendimus, būtinus nustatant, ar ji teisinga, subalansuota ir suprantama“.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.42. *2018 m. valdymo planų instrukcijose bus aiški nuoroda į atitinkamą Geresnio reglamentavimo gairių skirsnį.*

Kai kurių vertinimų ir su jais susijusių tolesnių veiksmų teisėkūros cikle rezultatai pateikiami REFIT rezultatų suvestinėje. 2017 m. REFIT taikymo sritis buvo gerokai išplėsta. Suinteresuotosios šalys raginamos pateikti grįžtamąją informaciją apie vertinimo rezultatus ir tolesnius veiksmus Geresnio reglamentavimo portale. Numatyta, kad ateityje REFIT rezultatų suvestinė bus visapusiškai integruota į šį portalą.

([39]) Poveikio vertinimas, gairės, tolesnis stebėjimas ir t. t.
([40]) http://www.finance.gov.au/resource-management/pgpa-act/

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Padėtis Komisijoje

3.44. Kiekvienoje MVA generalinis direktorius pareiškia, kad ataskaitoje pateikta informacija tikrai ir teisingai atspindi būklę ([41]). Tačiau pareiškime aiškiai neįvardyta, kad šis patikinimas neapima informacijos apie pasiektus rezultatus ([42]).

3.45. Kadangi į MVA nėra įtrauktas pareiškimas dėl praneštų veiksmingumo duomenų kokybės, MVVA vadovaujamasi panašiu metodu. Patvirtindama pastarąją ataskaitą, Komisijos narių kolegija prisiima bendrą politinę atsakomybę už ES biudžeto ([43]) valdymą, bet ne už informaciją apie „veiksmingumą ir rezultatus“ ([44]).

G. *Komisijos teikiama informacija apie veiksmingumą nėra lengvai prieinama*

Geroji patirtis

3.46. Nyderlanduose Finansų ministerija turi vieną bendrą interneto svetainę ([45]), kurioje pateikti visi oficialūs olandų biudžeto dokumentai su informacija apie rezultatų planavimą ir pasiekimą, patirtį, įgytą atliekat vertinimus, ir pagrindinius politinius pokyčius. Dokumentai rūšiuojami pagal tipą ir metus (ir į kitas pakategores) siekiant padėti naviguoti. Trumpi aprašymai leidžia apžvelgti įvairių dokumentų tipų tikslą ir turinį.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.44 ir 3.45. *Atskaitomybės grandinės esminiai principai įtvirtinti ES sutartyse. Remiantis Baltąja knyga dėl valdymo, Komisijoje atskaitomybės grandinė apibrėžta nurodant išskirtinį įgaliotojo leidimus suteikiančio pareigūno, veikiančio pagal Komisijos narių kolegijos (leidimus suteikiančio pareigūno) suteiktą politinę atsakomybę, vaidmenį decentralizuotoje sistemoje. Tai ypač būdinga organizuojant finansų valdymą. Ataskaitų teikimo ciklo pabaigoje Komisijos narių kolegija priima ES biudžeto metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą ir prisiima bendrą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą, remdamasi įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų metinėmis deklaracijomis.*

Komisijos pareiškimas dėl atsakomybės valdant ES biudžetą įtraukiamas siekiant aiškiai parodyti, kad galutinė finansinė atsakomybė už ES biudžeto valdymą tenka Komisijai, o atsakomybe už ES biudžeto vykdymo rezultatus dalijasi įvairūs subjektai Europos ir nacionaliniu lygmenimis.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 3.32 dalies pastabas.

([41]) Šiame kontekste „tikra ir teisinga“ reiškia patikimą, išsamų ir teisingą padėties GD atspindėjimą.

([42]) Mes šią problemą taip pat aptarėme savo nuomonės Nr. 1/2017 95 dalyje.

([43]) Komisija savo bendrą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą paaiškino savo atsakyme dėl mūsų specialiosios ataskaitos Nr. 27/2016 21 dalies: „Komisija mano, kad tai apima atskaitomybę už jos tarnybų darbą.“.

([44]) http://ec.europa.eu/info/files/2015-annual-management-and-performance-report-eu-budget-com-2016-446-final_en, p. 5 ir 58.

([45]) http://www.rijksbegroting.nl/

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.47. JAV vyriausybė, siekdama informuoti visuomenę apie pagrindinių federalinių agentūrų padarytą pažangą siekiant jų bendrų ir atskirų tikslų, administruoja interneto svetainę (www.performance.gov). Rezultatai pateikti pagal agentūras, tikslus, valdymo iniciatyvas ir programas.

3.48. JK vyriausybė seka vyriausybės tarnybų veiksmingumą pasitelkdama „veiksmingumo platformą“ (https://www.gov.uk/performance). Platforma yra centralizuotos vyriausybės interneto svetainės, kuri taip pat apima vyriausybės leidinių duomenų bazę, dalis ([46]). Duomenų bazė turi vartotojui patogią paieškos sąsają ir kelis naudingus filtrus (leidinių tipą, politikos sritį, departamentą, oficialų dokumento statusą, pasaulio vietovę ir leidinio datą).

3.49. Pasaulio bankas turi pagrindinį informacijos apie Banko veiksmingumą ir vystymo sričių, kuriose jis veikia, suradimo centrą ([47]). Siekiant užtikrinti, kad rezultatai būtų prieinamesni, jie yra sugrupuoti į paprastas kategorijas ir dažnai pateikiami kaip sąsajos su kitose interneto svetainėse pateiktomis diagramomis. Prieinamumą taip pat pagerina tai, kad skaitytojai gali pasirinkti pageidaujamą išsamumo lygį, žr. pavyzdžiui, su Prezidentu susijusias paslaugas teikiančio padalinio ([48]) svetainę.

Padėtis Komisijoje

3.50. Nėra centralizuotos veiksmingumo interneto svetainės, kurioje būtų pateikiama visų Komisijos tarnybų informacija apie kiekvieną ES biudžeto sritį. Leidinių interneto svetainė ([49]) pasitarnauja kaip prieigos prie įvairių informacijos šaltinių portalas, tačiau joje nepateiktas žemėlapis siekiant paaiškinti, kur kas yra ir kokiu tikslu pateikta bei paaiškinti, kaip skirtingi elementai dera tarpusavyje. Svetainė taip pat yra neišbaigta: į strateginių dokumentų sąrašą neįtrauktos programų ataskaitos (žr. 3.5 dalį) arba sektorių ir kitos veiksmingumo ataskaitos.

3.51. Tarp 110 000 pavadinimų leidinių knygyne *EU bookshop* taip pat yra ir Komisijos tyrimų ir vertinimų. Knygyne nėra šiems dokumentams skirto skyriaus (panašiai kaip skyriai, skirti „autoriams“, „temoms“ ar „e. knygoms“), taigi vienintelis tyrimo ar vertinimo suradimo būdas – naudojimasis išplėstinės paieškos funkcija. Nors paieškos funkcija turi tyrimams arba vertinimams skirtus filtrus, rezultatai nepateikiami vartotojams patogiu būdu (pavyzdžiui, dokumentai, papildantys tyrimus ar vertinimus, yra pateikiami kaip atskiri rezultatai).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.50. *Pagal į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą buvo sukurta speciali ES rezultatų interneto svetainė. Ši interneto svetainė – duomenų bazė, kurią siekiama padaryti vienu langeliu visiems ES finansuojamiems projektams pagal tiesioginį, netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą. 2017 m. gegužės mėn. pabaigoje duomenų bazėje jau buvo beveik 1 600 Europos Sąjungoje ir už jos ribų ES finansuojamų projektų.*

3.51. *Komisija nuolat stengiasi pagerinti tyrimų ir vertinimų pristatymą* EU Bookshop *tinklalapyje, kad turinys išorės skaitytojui būtų aiškesnis ir prieinamesnis. Dabartinė* EU Bookshop *versija greitai nustos veikti ir bus pakeista nauja pagerinta platforma.*

([46]) https://www.gov.uk/government/publications
([47]) http://www.worldbank.org/en/results
([48]) http://pdu.worldbankgroup.org/
([49]) https://europa.eu/european-union/documents-publications_en

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2 DALIS. AUDITO RŪMŲ VEIKSMINGUMO AUDITŲ REZULTATAI: KAI KURIOSE 2016 M. SPECIALIOSIOSE ATASKAITOSE NUSTATYTI BENDRI IŠŠŪKIAI

Įvadas

3.52. Kiekvienais metais mes parengiame nemažai specialiųjų ataskaitų, kuriose nagrinėjame, kaip tinkamai *patikimo finansų valdymo* principai taikomi vykdant ES biudžetą. 2016 m. mes patvirtinome 36 specialiąsias ataskaitas ([50]) – kol kas daugiau nei bet kuriais kitais metais (žr. ***3.11 langelį***). Jos apėmė visas DFP išlaidų kategorijas ([51]) (***3.12 langelis***); jose buvo iš viso pateiktos 337 rekomendacijos (***3.13 langelis***). Į mūsų 2016 m. specialiąsias ataskaitas taip pat įtrauktos teigiamos pastabos, taikomos kiekvienai išnagrinėtai atskirai sričiai. Paskelbti atsakymai į mūsų ataskaitas rodo, kad audituojamasis subjektas – dažniausiai Komisija – visapusiškai sutiko su beveik trim ketvirtadaliais mūsų rekomendacijų (žr. ***3.14 langelį***).

3.52. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad EAR bendrų iššūkių apžvalga yra pagrįsta specialiosiose ataskaitose aprašyta padėtimi tų ataskaitų pateikimo metu ir joje neatsižvelgiama į Komisijos nuo to laiko įvykdytus veiksmus. Taigi, dėl kai kurių EAR 3.54–3.59 dalyse nustatytų faktų jau imtasi priemonių.*

3.11 langelis. Parengta daugiau specialiųjų ataskaitų nei kada nors anksčiau (trejų metų slenkamojo vidurkio tiesė ir metiniai skaičiai)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

([50]) http://www.eca.europa.eu/en/Pages/AuditReportsOpinions.aspx?ty=Special%20report&tab =tab4

([51]) 1a („Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui“), 1b („Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“), 2 („Tvarus augimas: gamtiniai ištekliai“), 3 („Saugumas ir pilietybė“), 4 („Europos vaidmuo pasaulyje“), 5 („Administravimas“).

3.12 langelis. Mūsų specialiosios ataskaitos apima visas DFP išlaidų kategorijas ir dar daugiau

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

3.13 langelis. Rekomendacijos apima labai įvairias temas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

3.14 langelis. Kiek įtaigūs esame?

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.53. Audito Rūmų 2013–2017 m. jų darbo strategijoje nustatyti prioritetai yra šie: i) viešųjų finansų tvarumas; ii) aplinka ir klimato kaita ir iii) pridėtinė vertė ir augimas. Tolesnėse dalyse mes atkreipiame dėmesį į tam tikras atrinktas specialiąsias ataskaitas, kurios yra susijusios su šiais prioritetais. Pasirinktos ataskaitos sudaro maždaug trečdalį 2016 m. 36 ataskaitų. Iš šių ataskaitų mes pateikiame atrinktus bendrus iššūkius, kuriuos nustačius buvo parengtos rekomendacijos, nesistengiant dar kartą pakartoti bendrų išvadų. ***3.15***, ***3.16*** ir ***3.17*** langeliuose pateikta apžvalga, akcentuojanti šiuos su kiekvienu 2013–2017 m. strategijos prioritetu susijusius iššūkius.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.53. *Komisija pabrėžia, kad dėl kai kurių 3.15, 3.16 ir 3.17 langeliuose nurodytų specialiųjų ataskaitų EAR taip pat nurodė gerus rezultatus ir laimėjimus, pavyzdžiui:*

— *SA Nr. 19/2016 EAR nustatė, kad buvo reikšmingai pagerinti su valdymo sąnaudomis ir mokesčiais susiję teisės aktai: buvo nustatytos bendrų sumų viršutinės ribos, kurios yra žemesnės nei 2007–2013 m. programos laikotarpiu taikomos ribos,*

— *SA Nr. 10/2016 EAR nustatė, kad pastaraisiais metais Komisija dėjo pagirtinas pastangas siekdama padidinti skaidrumą,*

— *SA Nr. 31/2016 EAR nustatė, kad yra dirbamas ambicingas darbas ir kad, apskritai imant, pasiekta pažangos. Įgyvendinant tikslą buvo galima gauti labiau tikslingą kovai su klimato kaita skirtą finansavimą iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo,*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *SA Nr. 04/2016 EAR nustatė, kad padedant Europos inovacijos ir technologijos institutui (EIT), trys 2010 m. įdiegtos žinių ir inovacijų bendrijos (ŽIB) sutelkė daugiau kaip 500 partnerių iš įvairių dalykinių sričių, šalių ir sektorių. Ypač vertinamos savo partnerių, ŽIB yra savarankiškos EIT organizacijos. Pasinaudodamos EIT, ŽIB pasiūlė naujų galimybių užsiimti novatoriška veikla ir skatino verslumo kultūrą. EAR palankiai vertina EIT sprendimą 2015 m. peržiūrėti savo rodiklius, įdiegiant naują pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių valdymo sistemą.*

Viešųjų finansų tvarumas

3.54. Trijose 2016 m. priimtose specialiosiose ataskaitose nagrinėjamas viešųjų finansų tvarumas. Nors jose daugiausia dėmesio skirta skirtingoms priemonėms, parengtoms siekiant apsaugoti ES arba valstybių narių biudžetus, jose nustatyta tam tikrų bendrų įgyvendinimo trūkumų. Du mūsų nustatytų faktų elementai (susirūpinimas dėl duomenų kokybės ir skaidrumo) yra problemos, kurias mes nustatėme daugelyje dalyko sričių.

3.54. *Komisija dėl 3.15 langelyje nurodytoje SA Nr. 19/2016 minimų rekomendacijų ir duomenų kokybės pabrėžia šiuos faktus:*

Ataskaitos paskelbimo metu Komisija intensyviai teikė rekomendacijas, rengė vadovus ir informavo apie galimybes dalytis patirtimi. Visą šią informaciją galima rasti adresu https://www.fi-compass.eu/resources/ec. Temos, inter alia, *apėmė* ex ante *vertinimą, mokėjimo būdus, valdymo sąnaudas ir mokesčius, ESI fondų ir ESIF derinimą, finansines priemones įgyvendinančių įstaigų atranką. Temos buvo atrinktos remiantis valstybių narių nurodytu rekomendacijų poreikiu.*

EAR ataskaitoje nurodyti atvejai, išskyrus rekomendacijas dėl lengvatinio režimo (pateiktos valstybėms narėms 2015 m. lapkričio mėn.), yra susiję su siūlymais, kad Komisija valstybėms narėms teiktų papildomas rekomendacijas, kaip pasinaudoti masto ekonomija, laikytis mokesčių teisės aktų nuostatų arba imtis tinkamų priemonių siekiant išlaikyti fondų apyvartinį pobūdį reikalaujamu aštuonerių metų laikotarpiu, kai pasibaigs 2014–2020 m. programavimo laikotarpio tinkamumo finansuoti laikotarpis. Vienintelė nuoroda SA Nr. 19/2016 dėl duomenų kokybės yra susijusi su valdymo institucijų nurodytomis valdymo sąnaudomis ir mokesčiais. EAR ataskaitoje dėl kelių finansinių priemonių nurodoma, kad valdymo sąnaudų ir mokesčių duomenys iš viso nebuvo pateikti arba jie nebuvo patikimi. Duomenis apie patirtas ir išmokėtas valdymo sąnaudas ir mokesčius teisiškai privaloma pateikti tik užbaigus programas, iki 2017 m. kovo mėn.

Komisija taip pat pabrėžia, kad remiantis 2007–2013 m. laikotarpiu sukaupta patirtimi, reikalavimai dėl 2014–2020 m. laikotarpio yra daug išsamesni ir numatytas labiau struktūrizuotas duomenų pateikimas.

3.15 langelis. Bendros problemos, nustatytos ataskaitose dėl viešųjų finansų tvarumo

	Gairės	Duomenų kokybė	Skaidrumas
SA 10/2016 – Perviršinio deficito procedūra (PDP)	X	X	X
SA 10/2016 – ES biudžeto vykdymas finansinėmis priemonėmis	X	X	N. d.
SA 29/2016 – Bendras priežiūros mechanizmas (BPM)	X	X	X

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.55. Šiose ataskaitose pateiktų bendrų nustatytų faktų pavyzdžiai.

i) Nepakankamai parengtos gairės (SA 29/2016): siekiant pagerinti BPM priežiūros valdybos sprendimų priėmimo procesą ir užtikrinti Valdybos posėdžių efektyvumą ir veiksmingumą, reikėtų parengti daugiau gairių, kurių forma būtų kontroliniai sąrašai, šablonai ir struktūrinės schemos.

ii) Duomenų kokybė (SA 19/2016): Komisija neturėjo parengusi išsamios valdymo sąnaudų ir mokesčių, susijusių su Europos regioninės plėtros fondo ir Europos socialinio fondo finansinių priemonių įgyvendinimu, apžvalgos. Komisijai taip pat trūko informacijos apie papildomas bendras kiekvienos valstybės narės administracines sąnaudas, susijusias su *Europos struktūrinių ir investicijų fondų* įgyvendinimu, 2014–2020 m. laikotarpiu naudojantis *dotacijomis* arba *finansinėmis priemonėmis*.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.55.

i) *Nepakankamai parengtos gairės (SA Nr. 29/2016). Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad SA Nr. 29/2016 rekomendacijos buvo pateiktos ne Komisijai, bet ECB.*

ii) *Duomenų kokybė (SA Nr. 19/2016). Komisija, remdamasi valstybių narių pateiktų finansinių priemonių duomenų santrauka, stebi 2007–2013 m. valdymo sąnaudas ir mokesčius. Šis reikalavimas nustatytas 2011 m.*

2014–2020 m. Komisija turės išsamesnių ir patikimesnių duomenų rinkinį, kuriuo remdamasi galės stebėti visą finansinių priemonių įgyvendinimą, įskaitant valdymo sąnaudas ir mokesčius.

Abiem laikotarpiais nacionalinės institucijos privalo užtikrinti valdymo sąnaudų ir mokesčių tinkamumą finansuoti pagal taikytinas taisykles ir subsidiarumo principą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

iii) Skaidrumas (SA 10/2016): apskritai, analizėms, kuriomis yra paremti Komisijos pasiūlymai dėl PDP sprendimų ir rekomendacijų, trūko skaidrumo. Mes nustatėme poreikį subalansuoti padidėjusį sudėtingumą ir platesnes galimybes taikyti ekonominę nuovoką, padidinant skaidrumą ir taip sudarant sąlygas visuomenės kontrolei. Eurostatas nepranešė Ekonomikos ir finansų komitetui arba viešai nepaskelbė visų savo *ex ante* ir *ex post* rekomendacijų, kurias jis teikia valstybėms narėms dvišaliu pagrindu. Su duomenimis susijusių Eurostato *išlygų* ir koregavimų priežastys ir su šiomis išlygomis susijusios procedūros taip pat galėjo būti skaidresnės.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

iii) *Skaidrumas (SA Nr. 10/2016). Eurostatas taiko procedūrą, kurioje nustatyti etapai, tvarkaraštis ir kiekvieno dalyvio vaidmuo atliekant pateiktų PDP duomenų analizę. Tai apima reguliarius susitikimus su vyresniąja vadovybe ir su generaliniu direktoriumi. Atsižvelgdamas į EAR auditą, Eurostatas nuo 2016 m. vasaros savo interneto svetainėje skelbia* ex ante *ir* ex post *rekomendacijų forma valstybėms narėms pateiktas rekomendacijas, apie kurias taip pat pranešama EFK. Jos pateikiamos šiame Eurostato interneto svetainės puslapyje http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/methodology/advice-to-member-states.*

Kalbant apie priežastis, dėl kurių, remiantis profesionalų vertinimu, pateikiami su Eurostatu susiję išlygos ir pakeitimai, Eurostatas, atsižvelgdamas į EAR audito rezultatus, nustatė išlygų dėl duomenų nustatymo ir duomenų pakeitimų procedūras.

Aplinka, energetika ir klimato kaita

3.56. 2016 m. mes paskelbėme keturias ataskaitas dėl aplinkos, energetikos ir klimato kaitos. Nors šiose ataskaitose buvo nagrinėjamos skirtingos temos, jose taip pat buvo iškelti tam tikri bendri klausimai. Kaip ir kitose srityse, paaiškėjo, kad duomenų kokybė ir stebėjimas yra bendros susirūpinimą keliančios sritys. Šioje srityje taip pat iškilo opūs su savalaikiškumu susiję klausimai.

3.56. *Žr. Komisijos atsakymą į 3.57 dalies pastabas.*

3.16 langelis. Bendros problemos, nustatytos ataskaitose dėl aplinkos, energetikos ir klimato kaitos

	Duomenų kokybė	Savalaikis įgyvendinimas	Stebėjimas ir priežiūra
SA 3/2016 – Tarša maistingomis medžiagomis Baltijos jūroje	X	X	X
SA 18/2016 – Biodegalų sertikavimas	X	N. d.	X
SA 22/2016 – Branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimas Lietuvoje, Bulgarijoje ir Slovakijoje	N. d.	X	X
SA 31/2016 – ES klimato politika	X	X	X

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.57. Šiose ataskaitose pateiktų bendrų nustatytų faktų pavyzdžiai.

i) Duomenų kokybė (SA 3/2016): maistingųjų medžiagų keliamos taršos Baltijos jūroje stebėjimo procedūra neužtikrino duomenų patikimumo atitikties HELCOM ([52]) tikslams vertinimo tikslais.

ii) Savalaikiškumas (SA 22/2016): buvo vėluojama vykdyti beveik visus pagrindinius infrastruktūros projektus trijose audituotose valstybėse narėse. Didžiausias vėlavimas užfiksuotas Lietuvoje – galutinė eksploatavimo nutraukimo data nukelta devyneriems metams iki 2038 m. (SA 31/2016): mes nustatėme, kad yra dirbamas ambicingas darbas siekiant išleisti bent 20 % ES biudžeto klimato politikos veiksmams, tačiau yra didelė rizika, kad šis tikslas nebus pasiektas. Komisijos vertinimu, klimato politikai iš viso bus skirta 18,9 %, taigi 20 % tikslas nebus pasiektas.

iii) Stebėjimas (SA 18/2016): Komisija neprižiūrėjo savanoriškų biokuro sertifikavimo schemų veikimo ir todėl negalėjo būti tikra, kad jos faktiškai taikė standartus, kuriems jos buvo sertifikuotos arba aptikdavo taisyklių pažeidimo atvejus.

Pridėtinė vertė / sąnaudų mažinimas

3.58. Pridėtinės vertės kūrimas yra pasikartojanti tema visose mūsų specialiosiose ataskaitose ir tai mus paskatino daugeliu atvejų parengti rekomendacijas apie tesės aktų arba procedūrų rengimą ar rečiau, – apie sąnaudų sumažinimą. Šiuo atžvilgiu mes nustatėme bendrų problemų keturiose ataskaitose dėl ES institucijų, įstaigų ir agentūrų. Opūs su stebėjimu ir skaidrumu susiję klausimai šioje dalyko srityje taip pat buvo dažnai nustatomi, kaip ir daugelyje mūsų ataskaitų.

([52]) HELCOM yra Helsinkio konvencijos dėl Baltijos jūros baseino jūrinės aplinkos apsaugos valdymo organas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.57.

ii) *Savalaikiškumas (SA Nr. 22/2016). Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad trijose valstybėse narėse eksploatavimo nutraukimo programų įgyvendinimo pažanga skiriasi, o jos rezultatai – nevienodo lygio. Bohunicės (Slovakija) ir Kozlodujaus (Bulgarija) programų įgyvendinimas pažengęs toliausiai ir jas užbaigti numatyta atitinkamai 2025 m. ir 2030 m. Kozlodujaus programa po 2011 m. atliktos peržiūros sutrumpinta penkeriais metais.*

Ignalinos (Lietuva) reaktoriai yra Černobylio reaktorių modelio ir jų eksploatavimo nutraukimas yra pirmas tokio pobūdžio procesas, tad jis kelia daugiausia sunkumų. Vėlavimai atsirado įgyvendinant ankstesnę daugiametę finansinę programą. Vėliau, siekiant sumažinti problemas, buvo sustiprinta kontrolė ir valdymo struktūros.

Komisija pripažįsta, kad nepaisant jau padarytos pažangos, eksploatavimo nutraukimo programos turi būti nuolat tobulinamos.

iii) *Stebėjimas (SA Nr. 18/2016). Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad teisės aktų leidėjas apribojo jai suteikiamus visų veiksmų įgyvendinimo priežiūros įgaliojimus. Komisija savanoriškų schemų priežiūrą vykdo remdamasi teisinėmis kompetencijomis, kurios nustatytos AED su pakeitimais, padarytais Direktyva (ES) 2015/1513, kurioje reikalaujama, kad kasmet būtų pateikiama kiekvienos savanoriškos schemos veikimo ataskaita.*

Komisija sutinka, kad būtų galima stiprinti priežiūrą ir didinti skaidrumą, taip pat tobulinti skundų pateikimo tvarką.

3.17 langelis. Bendros problemos, nustatytos ataskaitose dėl ES institucijų, įstaigų ir agentūrų

	Pridėtinė vertė / sąnaudų mažinimas	Stebėjimas	Skaidrumas
SA 4/2016 – Europos technologijų institutas (EIT)	X	X	X
SA 7/2016 – Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) pastatai	X	X	N. d.
SA 12/2016 – Agentūrų dotacijų naudojimas	X	X	X
SA 17/2016 – ES institucijų pirkimai	N. d.	X	X

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.59. Šiose ataskaitose pateiktų bendrų nustatytų faktų pavyzdžiai.

i) Pridėtinė vertė (SA 4/2016): Nepaisant tinkamo veiklos pagrindo, dėl sudėtingos EIT veiklos sistemos ir valdymo problemų nukentėjo bendras jo veiklos veiksmingumas; jis turėtų peržiūrėti savo požiūrį į tai, kaip turėtų būti daromas poveikis.

ii) Stebėjimas (SA 7/2016): EIVT neatsižvelgė į visus svarbius veiksnius, stebėdama savo turimo pastatų ploto, tenkančio vienam asmeniui, dydį, ir ne visada užtikrindavo, kad jos sumokėtos darbo pastatų ir rezidencijų nuomos įmokos atitiktų rinkos kainas ir kad kitų nuomininkų įmokų pakaktų visoms išlaidoms padengti.

iii) Skaidrumas (SA 12/2016): mes nustatėme trūkumų tais atvejais, kai audituotos agentūros taikė specialias ekspertų atrankos ir dotacijų skyrimo procedūras remdamosi steigimo reglamente nustatytomis išimtimis, todėl nebuvo visiškai pašalintos vienodų sąlygų taikymo, skaidrumo principams ir galimų interesų konfliktų sprendimui kylančios rizikos; (SA 17/2016): ES institucijų viešųjų pirkimų veikla menkai pastebima internete; nėra galimybių informacijos apie ES institucijų viešųjų pirkimų veiklos rezultatus gauti taip, kad biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija ir plačioji visuomenė galėtų veiksmingai juos stebėti, taip didinant skaidrumą ir skatinant pasitikėjimą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.59.

i) *Pridėtinė vertė (SA Nr. 4/2016). Kad pašalintų veiksmingumo trūkumus, EIT ėmėsi tam tikrų priemonių. Su veiklos sistemos sudėtingumu susijusias problemas EIT sprendė įsteigdamas Supaprastinimo klausimų darbo grupę, parengdamas EIT stebėsenos strategiją ir laikydamasis gero valdymo bei finansų tvarumo principų. Galiausiai EIT sustiprino savo lyderystės, valdymo ir administravimo struktūras.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3 DALIS. ATSIŽVELGIMAS Į REKOMENDACIJAS

3.60. Mūsų tolesnė rekomendacijų peržiūra mūsų audito ataskaitose yra esminis veiksmingumo audito ciklo etapas. Be to, kad tolesnė peržiūra teikia mums ir kitoms suinteresuotosioms šalims (daugiausia Europos Parlamentui ir Tarybai) grįžtamąją informaciją apie mūsų darbo poveikį, ji padeda skatinti Komisiją ir valstybes nares įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

3.61. Šiame skirsnyje pateikti mūsų metinės peržiūros, skirtos nustatyti, kokiu mastu Komisija vykdė su mūsų rekomendacijomis susijusius taisomuosius veiksmus, rezultatai.

Apimtis ir metodas

3.62. Šiais metais mes atrinkome 13 ataskaitų, kurias:

— mes paskelbėme bent prieš trejus metus,

— vis dar yra svarbios ir

— kurių tolesnės peržiūros mes nesame anksčiau atlikę savo specialiojoje ar metinėje ataskaitoje.

Ataskaitose iš viso pateikta 131 rekomendacija, kuri įvairiomis temomis buvo parengta 2010–2013 m. (žr. ***3.18 langelį***). Išsami informacija apie jų įgyvendinimo būklę pateikta ***3.1 priede***.

3.18 langelis. Atlikta didesnio nei bet kuriais kitais ankstesniais metais rekomendacijų skaičiaus tolesnė peržiūra

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.63. Mes savo tolesnę peržiūrą atlikome remdamiesi dokumentų peržiūra ir interviu su Komisijos darbuotojais. Tuomet, siekdami užtikrinti teisingą ir subalansuotą peržiūrą, mes savo nustatytus faktus nusiuntėme Komisijai ir savo galutinėje analizėje atsižvelgėme į jos atsakymus. Mes išvadas padarėme dėl 108 rekomendacijų įgyvendinimo. Mes negalėjome padaryti išvadų dėl likusių 23 rekomendacijų, kadangi jose Komisija nagrinėjama netiesiogiai arba jos nebebuvo svarbios.

Kaip Komisija atsižvelgė į mūsų rekomendacijas?

3.64. Dėl 108 rekomendacijų mes padarėme išvadą, kad Komisija visiškai įgyvendino 72 rekomendacijas, tuo tarpu 18 rekomendacijų buvo įgyvendinta dauguma atžvilgių, 12 – kai kuriais atžvilgiais, o 6 rekomendacijos nebuvo įgyvendintos (žr. ***3.19 langelį***).

3.19 langelis. Didelis įgyvendintų rekomendacijų skaičius

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.65. Šie rezultatai iš esmės atitinka ankstesnių metų rezultatus. Tačiau visiškai įgyvendintų rekomendacijų procentinė dalis buvo didžiausia nuo tada, kai mes pradėjome skelbti konsoliduotus skaičius.

3.66. Net ir tais atvejais, kai mūsų rekomendacijos nebūdavo visiškai įgyvendintos, atsižvelgiant į jas dažnai buvo imtasi taisomųjų veiksmų (žr. ***3.20 langelį***). Didžioji jų dauguma buvo įgyvendinta per dvejus metus.

3.20 langelis. Dažnai parengus rekomendacijas būdavo imamasi svarbių taisomųjų veiksmų

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

3.67. Mes negalėjome patikrinti 21 rekomendacijos (16 % bendro jų skaičiaus), kadangi jos buvo skirtos tik valstybėms narėms ([53]).

3.68. Komisija pareiškė, kad ji kartu su valstybėmis narėmis peržiūrės reikšmingas problemas konkrečiais *pasidalijamojo valdymo* atvejais, kuomet ji atliko priežiūros vaidmenį. Audito Rūmų/Komisijos bendra darbo grupė šiuo metu svarsto galimą ataskaitų apie šiuos rezultatus teikimo ir tikrinimo mechanizmą. Mes taip pat planuojame dirbti su Ryšių palaikymo komitetu ([54]) ir Taryba, siekdami nustatyti bendradarbiavimo susitarimus, kurie galėtų suteikti dar daugiau naudingos informacijos apie valstybių narių rekomendacijų įgyvendinimą.

([53]) SA20/2012 ir SA 23/2012.
([54]) Ryšių palaikymo komitetą sudaro ES AAI ir Europos Audito Rūmų vadovai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Nevienodi rezultatai

3.69. Mūsų tolesnės peržiūros rezultatai rodo, kad mums parengus savo rekomendacijas, buvo atlikti keli svarbūs patobulinimai. Nepašalinti trūkumai apibūdinti ***3.2 priede***.

3.70. Šešios rekomendacijos nebuvo įgyvendintos (žr. ataskaitos antraštes ***3.1 priede***):

— SA 20/2012 (77 dalies a punktas). Priimant 2015 m. teisėkūros pasiūlymus dėl atliekų nebuvo atsižvelgta į mūsų rekomendaciją nustatyti privalomus tikslus ES lygmeniu. Taip yra todėl, kad Komisija pereina nuo tikslų nustatymo prie atliekų prevencijos veiksmų, kaip antai maisto atliekų mažinimo ir ekologinio projektavimo, rėmimo.

— SA 14/2012 (54 dalies b punktas). Dar neatliktas ES lėšų, skirtų higienos ir maisto saugos reikalavimų įgyvendinimui skerdyklose, poveikio vertinimas.

— SA 14/2012 (54 dalies c punktas). Atsižvelgiant į tai, kad nebuvo atliktas pirmiau nurodytas vertinimas, nebuvo galima nuspręsti, ar turėtų būti imamasi tolesnių veiksmų.

— SA 14/2012 (7 rekomendacijos pirmoji dalis, 104 dalis). Komisija neįgyvendino veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti priemonės, pakeitusios Rizikos pasidalijimo finansinę priemonę, papildomumą. Tai 2016 m. lapkričio mėn. buvo patvirtinta nepriklausomame vertinime, kuriame buvo išreikštas susirūpinimas dėl 28 % projektų nepapildomumo ir buvo rekomenduota nustatyti aiškius atrankos kriterijus siekiant užtikrinti papildomumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.70.

— *SA Nr. 20/2012. Pasinaudodama, pavyzdžiui, ES sanglaudos fondu, Komisija toliau teisiškai ir finansiškai remia atliekų prevenciją, kuri užima aukščiausio vietą atliekų hierarchijoje. Šiame etape negalima numatyti, ar peržiūrėtuose atliekų teisės aktuose bus nuorodos į atliekų prevencijos (įskaitant pakartotinį naudojimą) tikslus, nes dar tebevyksta su Komisijos atliekų srities pasiūlymais susijęs teisėkūros procesas (jis tęsis visą antrąjį 2017 m. pusmetį).*

— *SA Nr. 14/2012. Jei valstybės narės savo 2007–2013 m. kaimo plėtros programų* ex post *vertinime yra pateikusios maisto saugos ir higienos standartų vertinimą, Komisija tokio vertinimo rezultatus įtrauks į savo vertinimo santrauką. Bet kokiu atveju ši priemonė dabartiniu programavimo laikotarpiu yra panaikinta.*

— *SA Nr. 14/2012. Šiuo (2014–2020 m.) programavimo laikotarpiu priemonė buvo panaikinta.*

— *SA Nr. 2/2013. Visada bus sunku užtikrinti kiekvieno projekto papildomumą* ex ante*; šis vertinimas priklauso nuo įvairių nuolat kintančių veiksnių, susijusių su kintančiomis ekonominėmis sąlygomis. Tačiau 2014–2020 m. finansinės priemonės buvo patobulintos, kad geriau atitiktų vertinimo, stebėsenos ir ataskaitų teikimo reikalavimus, o INNOVFIN tarpiniu vertinimu buvo siekiama išsklaidyti EAR susirūpinimą. Prastesnės galimybės gauti finansavimą tebėra problema, kurią patiria MVĮ.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— SA 12/2012 (108 dalies d punktas). Prieštaraujant mūsų rekomendacijai Eurostato generalinis direktorius vis dar skiriamas prieš tai į šį procesą neįtraukiant Europos statistikos valdymo patariamosios tarybos arba Europos Parlamento ir Tarybos.

— SA 23/2012 (73 dalies e punktas, paskutinis sakinys). Iš pradžių Komisija į šią rekomendaciją dėl susigrąžinimo išlygų naudojimo su gaivinimo projektais susijusiuose sprendimuose dėl dotacijų tolesnės priežiūros nepatvirtino remdamasi tuo, kad tolesnė priežiūra buvo valstybių narių *vadovaujančioji institucijų* atsakomybė.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *SA Nr. 12/2012. Nustatyta tinkama teisinė sistema ir būtinos apsaugos priemonės, siekiant užtikrinti, kad Eurostato generalinio direktoriaus skyrimo ir atleidimo procedūros būtų skaidrios ir užtikrintų visapusišką nepriklausomumo principo laikymąsi, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 223/2009.*

Kad skaidrumo reikalavimų laikomasi, patvirtinta naujausia procedūra dėl Eurostato generalinio direktoriaus posto, dėl kurio galėjo konkuruoti kandidatai iš išorės. Be to, Europos statistikos valdymo patariamosios tarybos (ESVPT) nepriklausoma ataskaita dėl Komisijos (Eurostato) įgyvendinamo praktikos kodekso geriausiai pasitarnautų, jeigu taryba tiesiogiai nedalyvautų skiriant Eurostato generalinio direktorių. Galiausiai Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstituciniai santykiai yra gerai nusistovėję dėl, pavyzdžiui, teisėkūros procedūros, taip pat dėl Komisijos bendros atskaitomybės Parlamentui. Reglamente (EB) Nr. 223/2009 numatytu metiniu dialogu statistiniais klausimais siekiama užtikrinti tinkamą Parlamento dalyvavimą ir statistinės informacijos teikimą jam, įskaitant užtikrinimą, kad naujai paskirtas Eurostato generalinis direktorius iškart po paskyrimo prisistatys atitinkamam Parlamento komitetui.

— *SA Nr. 23/2012. Kaip nurodyta Komisijos atsakyme į šią rekomendaciją, Komisija mano, kad susigrąžinimo išlygų įtraukimas į valdymo institucijos raštą dėl dotacijos skyrimo yra gerosios patirties pavyzdys, kurį valstybėms narėms būtų naudinga įtraukti į nacionalines taisykles.*

Tačiau pagal pasidalijamojo valdymo principą valdymo institucijos priima sprendimus dėl dotacijų, todėl jos susigrąžinimo išlygų taikymą turėtų stebėti taip, kaip stebi projektų įgyvendinimą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.71. Iš pradžių Komisija nepatvirtino 11 rekomendacijų, iš kurių devynios buvo susijusios su DG DEVCO (įskaitant šešias rekomendacijas, pateiktas SA 9/2013). Vis dėlto visos rekomendacijos, išskyrus vieną, vėliau buvo įgyvendintos iš dalies arba visiškai (žr. ***3.21 langelį***).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.71. *Po 2015 m. įvykdyto Komisijos reorganizavimo dvi iš devynių iš pradžių Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinio direktorato (DEVCO) atmestų rekomendacijų priklauso Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinio direktorato (NEAR) kompetencijai.*

Kitos septynios iš pradžių atmestos rekomendacijos buvo išnagrinėtos EAR įgyvendinant tolesnius veiksmus 2016 m.:

— *viena SA Nr. 13/2013 pateikta rekomendacija, pagal kurią reikalaujama, kad Komisija ir Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) įdiegtų naują bendrų administracinių sąnaudų, patirtų teikiant pagalbą vystymuisi Vidurinėje Azijoje, apskaičiavimo ir ataskaitų tekimo apie jas sistemą, buvo atmesta laikant, kad klausimą dėl esamos veikla grindžiamo biudžeto sudarymo sistemos turėtų iškelti EAR Komisijos lygmeniu ir išsamiau aptarti su biudžeto valdymo institucija,*

— *SA Nr. 9/2013 DEVCO ir EIVT nepasiekė susitarimo dėl 6 iš 12 rekomendacijų dėl to, kad dauguma veiksmų, kaip paaiškinta EIVT ir Komisijos bendruose atsakymuose EAR, buvo laikomi jau įgyvendintais. Todėl šie teigiami rezultatai neturėtų stebinti.*

Žr. Komisijos atsakymą į 3.70 dalies pastabas dėl SA Nr. 12/2012.

3.21 langelis. Beveik visos rekomendacijos, kurios iš pat pradžių nebuvo patvirtintos, buvo vis dėlto įgyvendintos

SA numeris	Atmesta ir neįgyvendinta	Atmesta ir iš dalies įgyvendinta	Atmesta ir iš dalies įgyvendinta
SA 23/2012 Gaivinimas			Principas „moka teršėjas“ dabar yra gaivinimo projektų finansavimo sąlyga.
SA 14/2013 Palestinos Autonomija		PEGASE tiesioginės finansinės paramos Palestinai programa buvo iš pradžių vykdoma netaikant aiškių sąlygiškumo nuostatų; tai pasikeitė pradėjus taikyti į rezultatus orientuotą metodą.	

SA numeris	Atmesta ir neįgyvendinta	Atmesta ir iš dalies įgyvendinta	Atmesta ir iš dalies įgyvendinta
SA 13/2013 Vidurinė Azija		Nebuvo manoma, kad nauja bendrų pagalbos vystymuisi teikimo Vidurinėje Azijoje administracinių sąnaudų apskaičiavimo ir ataskaitų apie jas teikimo sistema yra reikalinga, kadangi esama veikla grindžiamo biudžeto sudarymo sistema buvo pakankama.	
SA 9/2013 Kongo Demokratinė Respublika		Kongo Demokratinėje Respublikoje nebuvo nutarta valdymo projektams taikyti standartinio nustatyto termino, kadangi Komisija pageidavo toliau veiklą vykdyti remdamasi geriausiomis žiniomis, o projektai galėjo būti pakeisti arba išplėsti. Tačiau iš esmės buvo nustatyti realistiški rodikliai su laiko nuoroda.	Nors mūsų rekomendacija dėl pagalbos visose KDR provincijose pusiausvyros buvo atmesta, mes nustatėme pakankamai teisingą pagalbos pusiausvyrą tarp centrinių ir atokesnių regionų.
		Vietoj to, kad sustiprintų savo sąlygiškumo nuostatų ir politikos dialogo naudojimą, Komisija pareiškė, kad ji pažeidžiamoms valstybėms taiko tarptautiniu mastu sutartus principus. Vis dėlto mes nustatėme, kad sąlygiškumo nuostatos ir politikos dialogas yra taikomi, nors jie dar nėra visiškai veiksmingi.	Nereikėjo nustatyti rizikos prevencijos ir jos mažinimo priemonių, kadangi Komisija ir EIVT jas pritaikys prie besikeičiančios padėties. Mes nustatėme, kad naujuoju programavimo laikotarpiu Komisija labiau atsižvelgė į galimas rizikas ir atitinkamai suintensyvino savo priemones.
			Komisija nepripažino poreikio programos įgyvendinimo metu užtikrinti daugiau lankstumo, kadangi programos pakeitimai buvo įprasta praktika. Mes nustatėme, kad programos dabar yra tikslinamos remiantis reguliariu vertinimu, stebėjimu ir auditu.
			Komisija nepripažino poreikio skatinti koordinuotą politikos dialogą labiau nei šiuo metu jau buvo daroma. Mes nustatėme posėdžių visais lygmenimis bei bendrų pareiškimų rengimo įrodymų.
SA 4/2013 Egiptas			Komisija pareiškė, kad viešųjų finansų valdymo ir sukčiavimo Egipte klausimai bus aptarti surengus neformalų ekonominį dialogą. Mes nustatėme, kad vadovaujantis mūsų rekomendacija buvo įsteigtas nacionalinis kovos su korupcija komitetas.
SA 12/2012 ESTAT	Komisija mano, kad yra įdiegtas būtinas teisinis pagrindas ir apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad Eurostato skyrimo ir atleidimo procedūros būtų skaidrios, užtikrinant visišką atitiktį nepriklausomumo principui.		

Šaltinis: Europos Audito Rūmai ir Komisijos rekomendacijos, veiksmai ir jų įvykdymo patvirtinimo duomenų bazė.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

3.72. Geras veiksmingumo vertinimas ir ataskaitų apie jį teikimas leidžia nustatyti operacijų sėkmingumą ir akcentuoti, ką dar galima patobulinti. Komisija taiko sudėtingą ir įvairialypę veiksmingumo ataskaitų teikimo sistemą, kurią sudaro įvairūs ataskaitų teikimo kanalai (žr. 3.3–3.12 dalis).

3.73. Kaip ir kitos vyriausybės ir tarptautinės organizacijos, Komisija šiuo metu siekia labiau sutelkti dėmesį į veiksmingumą. Mes nustatėme šešias vyriausybių ir tarptautinių organizacijų visame pasaulyje gerosios patirties sritis, kurias Komisija galėtų tobulinti (žr. 3.13–3.51 dalis):

3.73.

1. **Galimybės gerinti veiksmingumo sistemą (3.15–3.23 dalys)**

— Tai, kad Komisija programoms ir GD naudoja du tikslų ir rodiklių rinkinius, neatspindi to, kad Komisijai tenka galutinė atsakomybė už ES biudžeto vykdymą patikimo finansų valdymo principų atžvilgiu. Mes teikiame vyriausybių, kurios dėjo pastangas, pavyzdžių, suderindami naudotą matavimo sistemą ir siekdami sukurti aiškią sistemą bei pagerinti įžvalgą į jų veiksmingumą. Komisija neteikia ataskaitų apie informaciją apie išlaidas, suskirstytą į bendrus ir konkrečius tikslus.

— *2015 m. metinėje ataskaitoje EAR pastebėjo, kad daugelio Komisijos valdymo planų tikslai buvo nustatyti netinkamu atskaitomybės lygmeniu. Atsižvelgdama į tai, Komisija peržiūrėjo savo strateginio planavimo ir programavimo ciklą. Tikslas – sukurti aiškesnę Komisijos ir (arba) generalinių direktoratų atskaitomybės sistemą ir labiau suderinti planavimo dokumentus juose daugiau dėmesio skiriant Komisijos prioritetams ir generalinių direktoratų kompetencijoms. Strateginiuose planuose naudotini tikslai ir rodikliai dabar yra parengti taip, kad būtų atsižvelgiama į generalinių direktoratų specialias kompetencijas ir į tą faktą, kad Komisijos departamentų įsipareigojimai neapsiriboja tik biudžeto vykdymu ir programos valdymu.*

Dėl tos priežasties jau nebereikalaujama, kad Komisijos tarnybų veiksmingumo sistemos tikslai ir rodikliai būtų suderinti su programų teisiniuose pagrinduose nustatytais tikslais ir rodikliais. Tačiau raginama, kad Komisijos tarnybos, apibūdindamos savo su programomis susijusią veiklą, pateiktų nuorodas į programų ataskaitas. Tai padeda sumažinti informacijos dubliavimą ir užtikrina duomenų nuoseklumą – ateityje to bus prašoma griežčiau.

Komisijos nuomone, jos atsakomybė dėl biudžeto vykdymą yra aiški. Savo metinėje veiklos ataskaitoje kiekvienas generalinis direktorius pasirašo patikinimo pareiškimą, kuriame teigiama, kad ištekliai buvo naudojami pagal numatytą paskirtį ir laikantis patikimo finansų valdymo principo, o susijusios operacijos yra teisėtos ir tvarkingos. Institucijos lygmeniu Komisijos narių kolegija prisiima bendrą politinę atsakomybę dėl ES biudžeto valdymą kiekvienais metais priimdama ES biudžeto metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— Komisija naudoja daug skirtingų tikslų ir rodiklių. Nors ji atlieka peržiūrą pagal BFOR iniciatyvą, kiti subjektai jau nuveikė daugiau siekdami supaprastinti savo veiksmingumo sistemą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *ES biudžeto veiksmingumo sistema buvo parengta siekiant laikytis teisinių reikalavimų ir atsižvelgti į suinteresuotųjų šalių prašymus ir pačios Komisijos poreikius.*

Išlaidų programų veiksmingumo informacija Komisija naudojasi a) stebėdama programos įgyvendinimo pažangą, b) siekdama atskaitomybės ir skaidrumo, c) pagrįsdama priimamus sprendimus dėl programos valdymo; d) biudžeto valdymo institucijoms pagrįsdama lėšų skyrimą arba siūlydama padaryti su tokiu skyrimu susijusį patikslinimą; e) rengdama pasiūlymus dėl būsimų programų teisinio pagrindo pakeitimų.

Tačiau Komisija pažymi, kad nors į veiksmingumo informaciją atsižvelgiama vykstant metinei biudžeto sudarymo procedūrai, ši informacija nėra vienintelis sprendimus dėl biudžeto nulemiantis veiksnys.

Į 2014–2020 m. programų teisinius pagrindus įtraukta daugiau kaip 700 rodiklių, kad būtų lengviau stebėti tokių programų veiksmingumą jų gyvavimo ciklu. Rodikliai yra teisėkūros proceso rezultatas, todėl jie atspindi teisėkūros institucijų lūkesčius dėl veiksmingumui nustatyti reikalingos informacijos turinio tipo ir lygio. Programų ataskaitose pateikiama informacija apie šiuos rodiklius biudžeto valdymo institucijai leidžia atsižvelgti į veiksmingumo informaciją biudžeto proceso metu. Pagal į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą Komisija peržiūri teisiniame pagrinde nustatytus išlaidų programų rodiklius, siekdama sukaupti patirtį, kuria galėtų pasinaudoti rengdama kitos kartos išlaidų programas.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad įgyvendinant paskutinę reformą buvo smarkiai sumažintas Komisijos tarnybų strateginiuose planuose naudojamas tikslų ir rodiklių skaičius. Bendrų tikslų skaičius sumažintas nuo 84 iki 11, poveikio rodiklių – nuo 187 iki 37, konkretūs tikslai – nuo 426 iki 386, o rezultatų rodikliai – nuo 969 iki 825.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2. **C. Veiksmingumo ataskaitos neišsamios (3.24–3.32 dalys)**

— Lyginant su kitais subjektais, Komisija apie iššūkius ir nesėkmes teikia ribotas ataskaitas. Subalansuotas ataskaitų teikimas reiškia, kad turi būti aiškiau analizuojamas ankstesnis veiksmingumas siekiant priimti geresnius sprendimus ateityje; jis taip pat pagerina gautos informacijos objektyvumą.

— *Komisija įsipareigojo pateikti labai kokybiškas veiksmingumo ataskaitas, kuriose subalansuotai apibūdinami pasiekti rezultatai.*

Metinė valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita yra aukšto lygio santrauka; joje apibendrinama, kaip ES biudžetas padėjo siekti Europos Sąjungos politinių prioritetų, ir kokie pagrindiniai rezultatai buvo pasiekti vykdant ES biudžetą. Tai nėra baigtinė ir išsami ataskaita apie ES biudžeto veiksmingumą. Ataskaitoje daroma nuoroda į kitas veiklos rezultatų ataskaitas, kuriose galima rasti išsamesnės veiksmingumo informacijos (vertinimus, programos ataskaitas, metines veiklos ataskaitas ir t. t.).

2015 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje nurodomi keli trūkumai ir spręstinos problemos. Ataskaitos 1 skirsnyje kalbama ne tik apie iššūkius, kuriuos reikėjo įveikti siekiant laiku įgyvendinti programas, bet ir apie programos veiksmingumo vertinimo trūkumus (pvz., daromos nuorodos į 2007–2013 m. sveikatos programos ir į biudžeto 4 išlaidų kategoriją įtrauktų programų vertinimus, nurodant šių programų bendro veiksmingumo vertinimo apribojimus).

— Ribota informacija apie duomenų kokybę Komisijos ataskaitose turi neigiamos įtakos skaidrumui. Kiti subjektai išsamiau atsiskaito už veiksmingumo informacijos patikimumą.

— *Kiekvienos Komisijos tarnybos įdiegta vidaus kontrolės sistema yra skirta pagrįstam patikinimui dėl,* inter alia, *finansinės atskaitomybės patikimumo. Kiekvienas generalinis direktoratas apie šį aspektą pranešą savo metinės veiklos ataskaitos 2 skirsnyje, o metinės valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitos 2 skirsnyje apibendrinamas ir pateikiamas generalinių direktoratų atliktas Komisijos tarnybų vidaus kontrolės sistemų veikimo vertinimas.*

Kalbant apie vertinimus, Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinyje nustatyta, kad Komisijos tarnybų parengtų tarnybų darbinių vertinimo dokumentų vertinimo pabaigoje turi būti pateikta aiški išvadoms ir rezultatų vientisumui pagrįsti visų naudotuose duomenyse nustatytų trūkumų santrauka. Be to, Geresnio reglamentavimo gairėse nustatyta, kad vertinimo ataskaitose turi būti aiškiai apibūdinti visi naudotų įrodymų ir taikytos metodikos trūkumai, visų pirma galimybės jais pagrįsti išvadas. Šie reikalavimai yra dar labiau sugriežtinti Geresnio reglamentavimo gairėse/peržiūrėtame priemonių rinkinyje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3. **Veiksmingumo ataskaitos gana aprašomojo pobūdžio; jose galėtų būti geriau panaudotos vizualios ir navigacijos priemonės (3.33–3.35 dalys)**

— Komisija deda pastangas, siekdama parengti ataskaitas, kurios būtų labiau patrauklios skaitytojams ir suinteresuotosioms šalims. Kai kurie kiti subjektai orientuojasi į tai, kas yra itin svarbu, tuo pat metu labiau naudodamiesi grafinėmis priemonėmis, lentelėmis, spalviniu kodavimu, infografikais, interaktyviomis interneto svetainėmis su navigacijos priemonėmis ir t. t.

— *Komisija pripažįsta vizualiųjų priemonių naudojimo įvairiose savo veiksmingumo ataskaitose svarbą ir padarė patobulinimų šioje srityje. Pavyzdžiui, 2015 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje, siekiant padidinti pagrindinių minčių ir pavyzdžių matomumą ir padaryti ataskaitą lengviau skaitomą, naudojami tekstiniai langeliai. 2016 m. metinės valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje buvo dar labiau pagerinta pateikimo forma: naudoti grafikai, diagramos ir vaizdinė informacija, taip pat pridėta santrauka. Prie šios ir kitų ES biudžeto finansinių ataskaitų rinkinyje pateikiamų ataskaitų pridedamos vieno puslapio informacijos suvestinės, kuriose skaitytojui lengvai suprantama forma pateikiama svarbiausios informacijos santrauka. Be to, MVA instrukcijose generaliniai direktoratai raginami metinės veiklos ataskaitose naudoti vaizdinius elementus, kad tos ataskaitos būtų suprantamesnės.*

Į geresnio reglamentavimo priemonių rinkinį įtraukta speciali priemonė dėl vizualiųjų priemonių. Šia priemone siekiama pateikti kai kurių priemonių, kurios laikomos ypač svarbiomis politikos intervencijoms, pavyzdžių parodant Komisijos tarnyboms tokių priemonių pridėtinę vertę. Bet kokiu atveju ja nesiekiama visų esamų vizualiųjų priemonių sujungti.

4. **Komisija nepateikia įrodymų, kad ji sistemingai naudojasi vertinimo rezultatais (3.36–3.42 dalys)**

— Ne į visus Komisijos arba Komisijos vardu atliktus vertinimus įtrauktos rekomendacijos ir pasiūlymai dėl veiksmų įgyvendinimo, kaip liudija geriausi kitų tarptautinių organizacijų ir vyriausybių pavyzdžiai. Nuo 2005 m. Komisija nėra atlikusi ar užsakiusi atlikti savo vertinimo rezultatų naudojimo tyrimo.

— *Geresnio reglamentavimo gairėse nustatyta, kad visuose tarnybų darbiniuose vertinimo dokumentuose yra pateikti faktai ir išvados, galintys tapti Komisijos tolesnių veiksmų pagrindu. Juose taip pat pateikti reikalavimai dėl vertinimo rezultatų sklaidos ir atitinkamų tolesnių veiksmų nustatymo. Dėl savo teisinio pobūdžio vertinimai neįpareigoja Komisijos tiesiogiai imtis veiksmų. Oficialioje teisės aktų leidėjui skirtoje ataskaitoje paprastai nurodomi Komisijos ketinami vykdyti tolesni veiksmai.*

2015 m. Geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinyje Komisija įsipareigojo iki 2019 m. pabaigos įvertinti sistemos veikimą. Dabar pradedama rengtis šiam vertinimui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— Skirtingai nei kai kurios kitos organizacijos ir vyriausybės, Komisija neturi įdiegusi dokumentuotos institucinės sistemos, skirtos reguliariai vertinimo rekomendacijų, veiksmų planų arba vadovybės atsakymų peržiūrai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *Komisijos veikloje su vertinimais susiję tolesni veiksmai yra neatsiejama geresnio reglamentavimo sistemos dalis, o vertinimo rezultatais naudojamasi rengiant poveikio vertinimus, kurie yra viešai skelbiami dokumentai, taip pat kasmet nustatant Komisijos veiklos programas ir planuojant tokią veiklą. Komisija imasi tolesnių veiksmų, susijusių su vertinimų, atliktų pagal Komisijos darbo programą, rezultatais. Planuodama darbo programą Komisija sistemingai peržiūri vertinimo rezultatus ir nustato tolesnius veiksmus dėl jų. Su kai kuriais vertinimo rezultatais susiję tolesni veiksmai nurodomi kasmet atnaujinamoje REFIT rezultatų suvestinėje ir Komisijos kartu su vertinimais pateikiamose ataskaitose teisės aktų leidėjui.*

5. **Į pagrindines veiksmingumo ataskaitas neįtrauktas pareiškimas arba informacija apie veiksmingumo informacijos kokybę (3.43–3.45 dalys)**

— Komisijos narių kolegija ir generaliniai direktoriai neprisiima atsakomybės už savo teikiamą veiksmingumo informaciją.

— *Atskaitomybės grandinės esminiai principai įtvirtinti ES sutartyse. Remiantis Baltąja knyga dėl valdymo, Komisijoje atskaitomybės grandinė apibrėžta nurodant išskirtinį įgaliotojo leidimus suteikiančio pareigūno, veikiančio pagal Komisijos narių kolegijos (leidimus suteikiančio pareigūno) suteiktą politinę atsakomybę, vaidmenį decentralizuotoje sistemoje. Tai ypač būdinga organizuojant finansų valdymą. Ataskaitų teikimo ciklo pabaigoje Komisijos narių kolegija priima ES biudžeto metinę valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą ir prisiima bendrą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą, remdamasi įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų metinėmis deklaracijomis.*

Komisijos pareiškimas dėl atsakomybės valdant ES biudžetą įtraukiamas siekiant aiškiai parodyti, kad galutinė finansinė atsakomybė už ES biudžeto valdymą tenka Komisijai, o atsakomybe už ES biudžeto vykdymo rezultatus dalijasi įvairūs subjektai Europos ir nacionaliniu lygmenimis.

6. **Komisijos teikiama informacija apie veiksmingumą nėra lengvai prieinama (3.46–3.51 dalys)**

— Komisija rengia didelį veiksmingumo informacijos kiekį. Kitos vyriausybės ir organizacijos racionaliau sugrupuoja savo veiksmingumo informaciją, pavyzdžiui, šiam tikslui skirtoje interneto svetainėje su gerai parengta naršykle, vartotojų vadovais ir kitomis navigacijos priemonėmis.

— *Pagal į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą buvo sukurta speciali ES rezultatų interneto svetainė. Ši interneto svetainė – duomenų bazė, kurią siekiama padaryti vienu langeliu visiems ES finansuojamiems projektams pagal tiesioginį, netiesioginį ir pasidalijamąjį valdymą. 2017 m. gegužės mėn. pabaigoje duomenų bazėje jau buvo beveik 1 600 Europos Sąjungoje ir už jos ribų ES finansuojamų projektų.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.74. 3.52–3.59 dalyse mes pateikiame kai kuriose mūsų 2016 m. specialiosiose ataskaitose nustatytus bendrus iššūkius.

3.75. Šių metų tolesnės ankstesnių rekomendacijų peržiūros (žr. 3.60–3.71) rezultatai parodė, kad:

— Komisija per trejus metus nuo mūsų auditų užbaigimo patvirtina ir įgyvendina didelę rekomendacijų dalį;

— rekomendacijos, kurios iš pradžių nėra patvirtinamos, vėliau gali būti įgyvendintos iš dalies arba visiškai.

Rekomendacijos

3.76. ***3.3 priede*** pateiktas mūsų atliktos Komisijos pažangos peržiūros, kaip buvo įgyvendintos mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos dėl veiksmingumo problemų, rezultatas. Tais metais 10 skyriuje buvo pateiktos trys rekomendacijos. Dvi rekomendacijos buvo įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais, o viena rekomendacija įgyvendinta nebuvo.

3.77. Remdamiesi savo 2016 m. išvadomis, mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija:** *supaprastinti ataskaitų apie veiksmingumą teikimą* ([55])

a) ir toliau mažinti rengiant įvairias veiksmingumo ataskaitas savo naudojamų tikslų ir rodiklių skaičių ir susitelkti į tuos tikslus ir rodiklius, kuriais geriausiai vertinamas ES biudžeto veiksmingumas. Rengdama kitą daugiametę finansinę programą, Komisija turėtų pasiūlyti mažesnį skaičių tinkamesnių rodiklių, skirtų naujos programų kartos teisinei sistemai. Šiame kontekste Komisija taip pat turėtų apsvarstyti tų rodiklių, kuriuos naudojant informaciją galima gauti tik praėjus keliems metams, aktualumą;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

a) *Komisija pritaria šiai rekomendacijai.*

Komisija šiuo metu vykdo išlaidų programų rodiklių, nustatytų tų programų teisiniame pagrinde, peržiūrą pagal į rezultatus orientuoto ES biudžeto iniciatyvą. Peržiūros rezultatai bus panaudoti rengiant pasiūlymus dėl kitos daugiametės finansinės programos.

([55]) Taip pat žr. mūsų Nuomonę Nr. 1/2017 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, pasiūlymo (90–99 dalys): http://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=40627

AUDITO RŪMŲ PASTABOS	KOMISIJOS ATSAKYMAI
b) pateikti finansinę informaciją taip, kad ją būtų galima palyginti su veiksmingumo informacija ir kad būtų aiški sąsaja tarp išlaidų ir veiksmingumo;	**b)** *Komisija pritaria šiai rekomendacijai.* *Jos nuomone, ši rekomendacija yra įgyvendinama programų ataskaitose, kurios yra Komisijos naudojama priemonė išlaidų programų finansiniams ištekliams pagrįsti biudžeto projekte. 2018 m. biudžeto projekte tai apima dėl kiekvienos programos pateikiamą informaciją apie finansinį programavimą ir finansinį įgyvendinimą kartu su informacija apie veiksmingumą. Todėl ji mano, kad programos ataskaitose informacija pateikiama taip, kad išlaidas būtų galima susieti su veiksmingumu.*
c) paaiškinti ir pagerinti bendrą savo dviejų programoms ir generaliniams direktoratams naudojamų tikslų ir rodiklių rinkinių nuoseklumą.	**c)** *Komisija pritaria šiai rekomendacijai.* *Ateityje rengiamose metinės veiklos ataskaitose Komisija ketina sustiprinti šį aspektą geriau pasinaudodama metinėse veiklos ataskaitose esančia kryžmine nuoroda į programų ataskaitas.*
— **2 rekomendacija:** *geriau subalansuoti veiksmingumo ataskaitų teikimą, savo* pagrindinėse veiksmingumo ataskaitose aiškiai pateikiant informaciją apie pagrindinius iššūkius siekiant rezultatų.	*Komisija pritaria šiai rekomendacijai.* *Komisija įsipareigojo pateikti labai kokybiškas veiksmingumo ataskaitas, kuriose subalansuotai apibūdinami pasiekti rezultatai.* *Metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje Komisija praneša apie pagrindinius valdymo iššūkius atskirame tam skirtame skirsnyje (2 skirsnyje). Tais atvejais, kai per metus kilo problemų, ataskaitoje aprašyta, kaip Komisijos departamentai tas problemas sprendė. Ateityje Komisija stengsis savo pagrindinėse veiksmingumo ataskaitose (metinėse veiklos ataskaitose, metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitoje ir programų ataskaitose) pateikti daugiau informacijos apie svarbiausius iššūkius siekiant rezultatų.*
— **3 rekomendacija:** *toliau gerinti savo veiksmingumo ataskaitų teikimo patogumą vartotojui,* daugiau naudojantis metodais ir priemonėmis, kaip antai grafinėmis priemonėmis, suvestinėmis lentelėmis, spalviniu kodavimu, infografikais ir interaktyviomis interneto svetainėmis.	*Komisija pritaria šiai rekomendacijai.* *Komisija yra įsipareigojusi nuolat gerinti savo teikiamų veiksmingumo ataskaitų patogumą vartotojui. 2016 m. metinėje valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita jau yra labai pagerinta: naudoti grafikai, diagramos ir vaizdinė informacija.*
— **4 rekomendacija:** *geriau įrodyti, kad vertinimo rezultatais tinkamai naudojamasi:*	
a) reikalaujant, kad į vertinimus visada būtų įtrauktos išvados, dėl kurių galėtų būti imtasi veiksmų, arba rekomendacijos, į kurias vėliau Komisija turėtų atsižvelgti;	**a)** *Komisija pritaria šiai rekomendacijai.* *Vertinimo išvados ir su jomis susiję tolesni veiksmai jau yra neatskiriama geresnio reglamentavimo sistemos dalis Komisijoje ir Komisijos veiklos metinio programavimo ir planavimo proceso dalis. Ši sistema yra toliau stiprinama peržiūrint Geresnio reglamentavimo gaires ir priemonių rinkinį.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

b) institucijoje atliekant naują tyrimą dėl vertinimų naudojimo ir poveikio, įskaitant jų savalaikiškumą, arba užsakant jį atlikti.

— **5 rekomendacija.** Pagrindinėse veiksmingumo ataskaitose nurodyti, ar, kiek jiems žinoma, pateikta veiksmingumo informacija yra pakankamos kokybės.

— **6 rekomendacija:** *padaryti veiksmingumo informaciją lengviau prieinamą,* sukuriant šiam tikslui skirtą interneto portalą ir naršyklę.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

b) *Komisija pritaria šiai rekomendacijai.*

2015 m. Geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinyje Komisija įsipareigojo iki 2019 m. pabaigos įvertinti sistemos veikimą, taip pat atlikti vertinimus. Jau pradėta rengtis šiam vertinimui.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Siekdama pagerinti skaidrumą, Komisija pateiks informaciją apie duomenų šaltinį ir kokybę, jei jos turės. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės narės pateikia didelį kiekį duomenų apie veiklos rezultatus, Komisija išnagrinės, kiek jos teikiama apie veiksmingumo duomenų kokybę.

Komisija iš dalies pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija stengsis padaryti veiksmingumo informaciją lengviau prieinamą. Ji įsipareigoja įvertinti tokio interneto portalo įgyvendinamumą, sąnaudas ir potencialią naudą. Kaip ir rekomenduojama, veiksmai, kurių bus imtasi, priklausys nuo šio vertinimo rezultatų. Remiantis Komisijos 2016 m. balandžio mėn. sprendimu dėl sinergijos ir efektyvumo, specializuoto interneto portalo ir naršyklės nereikėtų – pakaktų atitinkamos informacijos internete, kuri būti pasiekiama naudojantis institucijos naršykle per interneto svetainę „Europa“.

3.1 PRIEDAS

DETALI REKOMENDACIJŲ VYKDYMO BŪKLĖ PAGAL ATASKAITAS

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
1	SA 14/2010	Komisijos vykdomas mėsos importo veterinarinių patikrų sistemos valdymas po 2004 m. higienos teisės aktų reformų (Gamtiniai ištekliai).	90 dalis, 1 įtrauka	x					
			90 dalis, 2 įtrauka	x					
			90 dalis, 3 įtrauka	x					
			90 dalis, 4 įtrauka		x				
			90 dalis, 5 įtrauka		x				
			90 dalis, 6 įtrauka	x					
			90 dalis, 7 įtrauka	x					
			90 dalis, 8 įtrauka	x					
			91 dalis	x					
2	SA 11/2012	Tiesioginė pagalba už karves žindenes bei avis ir ožkas iš dalies įgyvendinant susitarimus pagal bendrosios išmokos schemą (Gamtiniai ištekliai).	58 dalis	x					
			60 dalis	x					
			64 dalis	x					
			64 dalis			x			

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
3	SA 14/2012	ES higienos teisės aktų įgyvendinimas į ES nuo 2004 m. įstojusių šalių skerdyklose (Gamtiniai ištekliai).	52 dalis a punktas	x					
			52 dalies b punktas	x					
			52 dalies c punktas	x					
			52 dalis d punktas	x					
			53 dalies a punktas	x					
			53 dalies b punktas	x					
			53 dalies c punktas	x					
			53 dalis d punktas		x				
			54 dalies a punktas	x					
			54 dalies b punktas				x		
			54 dalies c punktas				x		

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
4	SA 20/2012	Ar komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros projektams skirtas struktūrinių priemonių finansavimas veiksmingai padeda valstybėms narėms siekti ES atliekų politikos tikslų? (Gamtiniai ištekliai)	72 dalies a punkto i papunktis						x
			72 dalies a punkto ii papunktis						x
			72 dalies a punkto iii papunktis						x
			72 dalies b punktas			x			
			74 dalies a punktas						x
			74 dalies b punktas		x				
			74 dalies c punktas	x					
			76 dalies a punkto i papunktis						x
			76 dalies a punkto ii papunktis						x
			76 dalies a punkto iii papunktis						x
			76 dalies b punkto i papunktis	x					
			76 dalies b punkto ii papunktis			x			
			77 dalies a punktas				x		
			77 dalies b punktas	x					
			77 dalies c punktas	x					
			77 dalis d punktas					x	

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
5	SA 23/2012	Ar ES struktūrinės priemonės sėkmingai padėjo gaivinti apleistas pramonines ir karines vietoves? (Sanglauda)	65 dalies a punktas (VN)						x
			65 dalies b punktas (VN)						x
			65 dalies c punktas (VN)						x
			65 dalies a punktas (COM)			x			
			65 dalies b punktas (COM)	x					
			68 dalies a punktas (VN)						x
			68 dalies b punktas (VN)						x
			68 dalies c punktas (VN)						x
			68 dalies d punktas (VN)						x
			68 dalies e punktas (VN)						x
			68 dalies f punktas (VN)						x
			68 dalies a punktas (COM ir VN))	x					
			73 dalies a punktas (VN)						x
			73 dalies b punktas (VN)						x
			73 dalies c punktas (VN)						x
			73 dalies d punktas (VN)						x
			73 dalies e punktas (VN)						x
			73 dalies a punktas (COM)	x					
			73 dalies b punktas (COM)	x					
			73 dalies e punktas (VN, paskutinis sakinys)				x		

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
6	SA 5/2013	Ar ES sanglaudos politikos fondai tinkamai naudojami keliams? (Sanglauda)	55 dalies 1 konstatuojamoji dalis			x			
			55 dalies 2 konstatuojamosios dalies a punktas	x					
			55 dalies 2 konstatuojamosios dalies b punktas		x				
			55 dalies 2 konstatuojamosios dalies c punktas	x					
			55 dalies 3 konstatuojamoji dalis	x					
			55 dalies 4 konstatuojamoji dalis			x			
7	SA 17/2013	ES kovos su klimato kaita finansavimas išorės pagalbos teikimo kontekste (Išorės veiksmai)	69 dalies 1 konstatuojamoji dalis	x					
			69 dalies 2 konstatuojamoji dalis	x					
			69 dalies 3 konstatuojamoji dalis			x			
			69 dalies 4 konstatuojamoji dalis		x				
			69 dalies 5 konstatuojamoji dalis	x					

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
8	SA 14/2013	Tiesioginė ES finansinė parama Palestinos Administracijai (Išorės veiksmai)	81 dalies a punktas	x					
			81 dalies b punktas	x					
			81 dalies c punktas	x					
			82 dalies a punktas	x					
			82 dalies b punktas	x					
			83 dalis		x				
			84 dalis		x				
			85 dalis			x			
9	SA 13/2013	Vidurinei Azijai teikiama ES pagalba vystymuisi (Išorės veiksmai)	87 dalies pirma įtrauka	x					
			87 dalies antra įtrauka	x					
			87 dalies trečia įtrauka			x			
			87 dalies ketvirta įtrauka	x					
			87 dalies penkta įtrauka	x					
			87 dalies šešta įtrauka		x				

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
10	SA 9/2013	Kongo Demokratinės Respublikos (KDR) valdymui skiriama ES parama (Išorės veiksmai)	94 dalies 1 konstatuojamosios dalies a punktas	x					
			94 dalies 1 konstatuojamosios dalies b punktas		x				
			94 dalies 1 konstatuojamosios dalies c punktas		x				
			94 dalies 1 konstatuojamosios dalies d punktas		x				
			94 dalies 2 konstatuojamosios dalies a punktas	x					
			94 dalies 2 konstatuojamosios dalies b punktas	x					
			94 dalies 3 konstatuojamosios dalies a punktas	x					
			94 dalies 3 konstatuojamosios dalies b punktas		x				
			94 dalies 3 konstatuojamosios dalies c punktas	x					
			94 dalies 4 konstatuojamosios dalies a punktas		x				
			94 dalies 4 konstatuojamosios dalies b punktas			x			
			94 dalies 4 konstatuojamosios dalies c punktas	x					

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
11	SA 4/2013	ES bendradarbiavimas su Egiptu valdymo srityje (Išorės veiksmai)	80 dalies a punktas	x					
			80 dalies b punktas	x					
			80 dalies c punktas	x					
			80 dalis d punktas	x					
			80 dalies e punktas	x					
			81 dalies a punktas	x					
			81 dalies b punktas	x					
			81 dalies c punktas	x					
			82 dalis	x					

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
12	SA 12/2012	Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą? (Kita)	107 dalis			x			
			108 dalies a punktas	x					
			108 dalies b punktas	x					
			108 dalies c punktas			x			
			108 dalis d punktas				x		
			108 dalies e punktas		x				
			108 dalies f punktas	x					
			108 dalies g punktas	x					
			109 dalies a punktas	x					
			109 dalies b punktas	x					
			109 dalies c punktas	x					
			109 dalis d punktas	x					
			109 dalies e punktas		x				
			109 dalies f punktas		x				
			109 dalies g punktas	x					

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	SA dalis	Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinta dauguma atžvilgių	Įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais	Neįgyvendinta	Nebeaktualu	Nebuvo galima patikrinti
13	SA 2/2013	Ar Komisija užtikrino efektyvų Mokslinių tyrimų septintosios bendrosios programos įgyvendinimą? (Pažangus ir integracinis augimas)	99 dalies 1 konstatuojamosios dalies 2 ir 3 įtraukos	x					
			99 dalies 1 konstatuojamosios dalies 1 ir 4 įtraukos	x					
			99 dalies 2 konstatuojamoji dalis		x				
			100 dalies 3 konstatuojamosios dalies pirma įtrauka	x					
			100 dalies 3 konstatuojamosios dalies antra įtrauka	x					
			101 dalis	x					
			102 dalis	x					
			103 dalis	x					
			104 dalies pirmoji dalis				x		
			104 dalies antroji dalis					x	
		Iš viso rekomendacijų	**131**	**72**	**18**	**12**	**6**	**2**	**21**

Komisijos atsakymas

SA Nr. 14/2012:

Atsakymas į 54 dalies c punkto pastabas. Komisija mano, kad ši rekomendacija jau yra nebeaktuali. Šiuo (2014–2020 m.) programavimo laikotarpiu priemonė buvo panaikinta.

3.2 PRIEDAS

SVARBŪS PATOBULINIMAI IR NEPAŠALINTI TRŪKUMAI PAGAL ATASKAITAS

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
1	SA 14/2010	Komisijos vykdomas mėsos importo veterinarinių patikrų sistemos valdymas po 2004 m. higienos teisės aktų reformų	Priimtas Komisijos pasiūlymas dėl importo kontrolės veiklos. Juo supaprastinama ir tiksliau apibrėžiama reglamentavimo sistema. Suderintos sustiprintų patikrų taisyklės. Pagerintas IT sistemų tinklas. Parengti rekomendaciniai dokumentai ir mokymo programos. Patobulintas Sveikatos ir maisto saugos generalinio direktorato auditams planuoti naudojamas rizikos vertinimo modelis. Sveikatos ir maisto saugos generaliniam direktoratui pateikus rekomendacijas, valstybės narės imasi taisomųjų veiksmų. Į ES gyvūnų gerovės strategiją įtraukti tarptautiniai susitarimai dėl sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių.	Dėl kai kurių tarptautinių susitarimų dėl sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių vyksta derybos. Trečiosios šalys (su kai kuriomis išimtimis) vis dar nenori pripažinti ES kaip vieno subjekto. Tikimasi, kad iki 2019 m. pabaigos bus pradėtas taikyti naujasis ES reglamentas dėl oficialios kontrolės. Dar turi būti priimti įgyvendinimo aktai. Taryba ir Parlamentas neišnagrinėjo straipsnio Komisijos pasiūlyme, kuriuo Komisijai deleguojami įgaliojimai dėl taisyklių dėl veiksmingumo rodiklių nustatymo. Atliekant Sveikatos ir maisto saugos generalinio direktorato importo auditus konkrečios importo patikrų mokesčių sumos patikrinimas laikomas žemu prioritetu.
2	SA 11/2012	Tiesioginė pagalba už karves žindenes bei avis ir ožkas iš dalies įgyvendinant susitarimus pagal bendrosios išmokos schemą	Į savanorišką susietąją paramą įtraukti tiksliniai reikalavimai. Valstybės narės, pagrįsdamos priemones, dabar turi pateikti konkretaus produkcijos tipo apibrėžtį. Komisija įdiegė bendrą stebėjimo ir vertinimo sistemą kartu su specialiomis taisyklėmis ir rodikliais.	Nepaisant tam tikro jau atlikto ar atliekamo vertinimo darbo, dar neatliktas išsamus Komisijos schemų poveikio vertinimas.
3	SA 14/2012	ES higienos teisės aktų įgyvendinimas į ES nuo 2004 m. įstojusių šalių skerdyklose	Reguliariai atliekami DG SANTE valstybėms narėms pateiktų rekomendacijų tolesnės priežiūros auditai. Parengtos gairės, mokymo kursai ir praktiniai seminarai. Sukurta nacionalinių higienos sektoriaus vadovų elektroninė duomenų bazė. Priimta standartinių veiklos procedūrų sistema siekiant aiškiau apibrėžti atsakomybės santykius tarp DG SANCO ir Vartotojų, sveikatos, žemės ūkio ir maisto programų vykdomosios įstaigos.	Nėra apžvalginių ataskaitų, kuriose būtų nagrinėjamas valstybių narių daugiamečių nacionalinių kontrolės planų auditas/analizė. Nėra nacionalinių vadovų rengimo arba jų kokybės tendencijų vertinimo ataskaitos. Statistinių duomenų apie valstybių narių rengiamus mokymus, skirtus maisto tvarkymo subjektams, stygius. Neatliktas ES lėšų, naudojamų higienos ir maisto saugos standartams įgyvendinti, poveikio vertinimas.

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
4	SA 20/2012	Ar komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros projektams skirtas struktūrinių priemonių finansavimas veiksmingai padeda valstybėms narėms siekti ES atliekų politikos tikslų?	*Ex ante* sąlygos užtikrina atliekų tvarkymo planų buvimą ir sąsajas su ES parama pasiekimams. Geresnė atliekų kiekių apibrėžtis. Gairės ir dalijimasis informacija apie atliekų planus. Taikytos priemonės, susijusios su atliekų prevencija ir produktų perdirbimu. Aiškiau apibrėžtas atliekų tvarkymas.	Nėra patikinimo, kad atliekų tvarkymo planuose apibūdinti veiksmai užtikrina, kad atliekos yra tvarkomos prieš pašalinimą sąvartynuose ir kad daugiausia dėmesio yra skiriama atliekų tvarkymo infrastruktūroms, skirtoms tvarkyti pirmiau atliekų susidarymo vietoje surūšiuotoms atliekoms. Nėra patikinimo, kad atliekų stebėjimo sistemos ir duomenų bazės teikia patikimus duomenis. Nesistemingai taikomi sumažinti pagalbos lygiai. Nenustatyti atliekų prevencijos tikslai.
5	SA 23/2012	Ar ES struktūrinės priemonės sėkmingai padėjo gaivinti apleistas pramonines ir karines vietoves?	Aiškiai skatinama integruotoji tvari miesto plėtra ir atkūrimas. Apleistų vietovių atkūrimas ir taršos jose pašalinimas yra 2014–2020 m. laikotarpio prioritetas. Parengtos principo „moka teršėjas“ taikymo apibrėžtis ir gairės. Tikrinama atitiktis ES valstybės pagalbos taisyklėms ir jų nesilaikymo atveju gali būti nutraukti tarpiniai mokėjimai. Parengtos tolesnės gairės siekiant priminti valstybėms narėms apie jų prievolę nustatyti finansavimo trūkumą.	Nėra užterštų vietovių ir jų keliamos rizikos aplinkai ir sveikatai reikšmingumo nustatymo ES standartų. Nėra ES metodikos, skirtos nustatyti įvairių vietovių atitaisymo standartus. Tolesni veiksmai dėl susigrąžinimo išlygų taikymo nevykdomi.
6	SA 5/2013	Ar ES sanglaudos politikos fondai tinkamai naudojami keliams?	Į 2014 m. paskelbtą naująjį sąnaudų ir naudos analizės vadovą įtrauktas kelių projektų atvejo tyrimas su išlaidų suskirstymu ir pagrindinėmis vieneto įkainių skirtumus pagrindžiančiomis priežastimis. Pagrindiniai sąnaudų ir naudos analizių principai išdėstyti teisiniuose aktuose, o gairės yra išsamesnės. Būsimas bendras pagrindinių kelių projektų ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės projektų finansavimas priklauso nuo sąnaudų ir naudos analizės, įskaitant galimybių studiją, galimybių analizę, poreikių analizę su eismo prognozėmis ir modeliavimu. Kokybę tikrina nepriklausomi ekspertai. Keičiamasi geriausia patirtimi, susijusia su eismo prognozėmis; valstybėms narėms skiriama speciali pagalba (pagal JASPERS priemonę).	Vieneto įkainių skaičiavimas dar ne visiškai užbaigtas. Opūs su nepagrindiniais projektais, kurie yra visiškai parengiami, atrenkami ir įgyvendinami valstybių narių lygmeniu, susiję klausimai išlieka. Nėra visos ES masto duomenų bazės su orientaciniais sąnaudų dydžiais.

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
7	SA 17/2013	ES kovos su klimato kaita finansavimas išorės pagalbos teikimo kontekste	Paskelbtas klimato kaitos finansavimo veiksmų planas. Komisija paskelbė ataskaitų teikimo gaires ir pasiūlė papildomumo nustatymo metodiką. Parodyti įsipareigojimų asignavimai. Viešai prieinamas nepriklausomas Pasaulinio kovos su klimato kaita aljanso veiklos vertinimas. 2015 m. priimtas Diplomatijos klimato kaitos srityje veiksmų planas. Suburtos ekspertų darbo grupės ir jos reguliariai renkasi.	Nėra požymių, kad būtų įgyvendinamas ES 20 % paramos vystymuisi kovos su klimato kaita planinis išlaidų rodiklis. Nepriklausomame vertinime tik trumpai įvertinta, kodėl dauguma valstybių narių nepasirinko bendrai finansuoti Pasaulinio kovos su klimato kaita aljanso veiklos.
8	SA 14/2013	ES tiesioginė finansinė parama Palestinos Administracijai	Nustatytos sąsajos tarp ES ir Palestinos Administracijos veiksmų plano ir ES paramos Palestinai. ES parama programuojama daugiamečiu pagrindu. Į rezultatus orientuota sistema apima konkrečius rodiklius ir rodiklius su laiko nuoroda. Naudoti konkurenciniai konkursai. Priimtas sprendimas nutraukti valstybės tarnautojų atlyginimų ir pensijų Gazoje finansavimą. Techninių posėdžių su Izraelio institucijomis metu buvo iškelti konkretūs klausimai, susiję su ES parama.	Nebuvo sistemingai taikomos sąlygiškumo nuostatos. Dar negauti sprendimo dėl atlyginimų ir pensijų įgyvendinimo dokumentai. Komisija ir EIVT nėra parengusios išsamaus veiksmų plano, kuriame būtų pateiktos priemonės, kurių Izraelis turi imtis siekdamas padidinti ES paramos Palestinai veiksmingumą; jos taip pat neišnaudojo galimo platesnio ES ir Izraelio bendradarbiavimo pagrindo teikiamo skatinamojo poveikio.

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
9	SA 13/2013	Vidurinei Azijai teikiama ES pagalba vystymuisi	Skatinamos ES vertybės taikant pragmatiškesnį ir lankstesnį metodą. Sumažintas sektorių skaičius. Parengti būtinų žmogiškųjų išteklių (pagal vienus darbo metus) įverčiai. Taikomos paramos biudžetui sąlygos. Stebimas viešųjų finansų valdymas ir įgyvendinamos kovos su korupcija priemonės. Parengtos naujos programos. Teikiamos ataskaitos apie pagrindinius veiksmingumo rodiklius ir jie yra stebimi.	Neteikiamos administracinių sąnaudų (žmogiškųjų išteklių, įrangos ir kt.) ataskaitos regionų arba šalies lygmeniu. Regionų lygmeniu negalima susipažinti su ataskaitomis apie faktines išlaidas jas lyginant su planuotomis išlaidomis ir apie pasiektus tikslus.
10	SA 9/2013	Kongo Demokratinės Respublikos valdymui skiriama ES parama	Vykdant pagerintą programavimą taip pat akcentuojama kaimo ir infrastruktūros plėtra. Vietiniai subjektai dalyvavo rengiant aplinkos programą; į jų poreikius atsižvelgta. Buvo surengtas politinis dialogas. ES ne kartą pabrėžė rinkimų surengimo svarbą, kaip to reikalaujama pagal konstituciją. Atlikti gamtinių išteklių valdymo skaidrumo patobulinimai. Geresnis valdymas, skaidrumas ir atskaitomybė turėjo teigiamos įtakos kovai su sukčiavimu ir korupcija. Komisija įvardijo pagrindines rizikas ir siūlo riziką mažinančias priemones. Sektorių, kuriems skiriama ES parama, skaičius mažesnis nei ankstesniu laikotarpiu. Rodikliai paprastai yra su laiko nuoroda ir realistiškesni. Programų tikslinimai pagrįsti dokumentais. Vadovai surengė posėdžius ir parengė bendrus pareiškimus.	Komisija neskiria pagalbos, skirtos paremti rinkimų procesą. Politinis dialogas dėl prezidento ir įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimų vis dar neveiksmingas. Nacionalinėje orientacinėje programoje neapibrėžta parama, skirta užtikrinti išorės audito proceso ir nacionalinių priežiūros institucijų darbo vykdymą. Tinkamai nustatytų korupcijos rodiklių stygius. Programoje nenumatytas kovos su korupcija įstatymų vykdymo užtikrinimas. Daug svarbių teminių grupių yra neaktyvios. Jos taip pat iš esmės neturi informacijos apie savo misiją, tikslus, strategijas, biudžetus, atsakomybę ir koordinavimą tarp narių.

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
11	SA 4/2013	ES bendradarbiavimas su Egiptu valdymo srityje	Nustatytas ribotas žmogaus teisių ir demokratijos prioritetų skaičius; tęsiamas susijęs dialogas. Padidintas finansavimas Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonei ir Pilietinės visuomenės organizacijai. Užtikrintas lėšų koordinavimas ir tinkamas jų paskirstymas skirtingoms priemonėms. Veiksmų plane atsižvelgta į Pilietinės visuomenės organizacijai skirtą paramą, o Finansiniame reglamente leidžiama pagreitinti procedūrą. Posėdžiuose akcentuojamas viešųjų finansų valdymas ir kova su korupcija. Taikomos sąlygiškumo nuostatos: Komisija sustabdė paramos biudžetui operacijas Egipte.	
12	SA 12/2012	Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?	Sustiprinta Europos statistikos sistema. Pakeista reglamentavimo bazė, pripažįstant Praktikos kodekso svarbą. Europos statistikos valdymo patariamoji taryba buvo įtraukta į tarpusavio peržiūras, kurios nėra viešai prieinamos. Nustatytos ES statistikos programai skirtos gairės ir procedūros. Peržiūrėti prioritetai. Reguliariai teikiamos ataskaitos apie pažangą, padarytą įgyvendinant modernizavimo projektus. Išanalizuotos personalo išlaidos siekiant padidinti efektyvumą. Pirkimų gairės sustiprina konkurenciją.	Yra poreikis parengti skaidrias ir objektyvias statistikos tarnybų vadovų samdymo ir atleidimo procedūras. Vis dar yra kliūčių, trukdančių užtikrinti prieigą prie duomenų ir veiksmingą jų naudojimą. Statistikos ir išteklių koordinavimas yra susirūpinimą keliančios sritys. Nenustatyta priežiūros funkcija siekiant prižiūrėti patikrinimus ir inspektavimus.

Nr.	SA	Ataskaitos antraštė	Patobulinimai	Trūkumai
13	SA 2/2013	Ar Komisija užtikrino efektyvų Mokslinių tyrimų septintosios bendrosios programos įgyvendinimą?	Programa „Horizontas 2020“ suteikė daugiau lankstumo teikiant išlaidų ataskaitas. Supaprastinti reikalavimai pareiškėjams. Daugiau nuoseklumo valdant 7-ąją bendrąją programą pasitelkus Bendrą paramos centrą. Integruoti IT darbo srautai, rodikliai, bendra audito tarnyba. Jungtinių technologijų iniciatyvų sistema yra lankstesnė.	EIT neįtrauktas į Bendrą paramos centrą, o jo taisyklės nėra nuosekliai derinamos su programa „Horizontas 2020“, dėl to naudos gavėjams neužtikrinamas jų efektyvumas. Komisija neįgyvendino veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti priemonės, pakeitusios Rizikos pasidalijimo finansinę priemonę, papildomumą. Tai 2016 m. lapkričio mėn. buvo patvirtinta nepriklausomame vertinime, kuriame buvo išreikštas susirūpinimas dėl 28 % projektų nepapildomumo ir buvo rekomenduota nustatyti aiškius atrankos kriterijus siekiant užtikrinti papildomumą.

Komisijos atsakymas

SA Nr. 12/2012:

Nustatyta tinkama teisinė sistema ir būtinos apsaugos priemonės, siekiant užtikrinti, kad Eurostato generalinio direktoriaus skyrimo ir atleidimo procedūros būtų skaidrios ir užtikrintų visapusišką nepriklausomumo principo laikymąsi, kaip dėl to numatyta Reglamente (EB) Nr. 223/2009.

Kad skaidrumo reikalavimų laikomasi, patvirtinta naujausia procedūra dėl Eurostato generalinio direktoriaus posto, dėl kurio galėjo konkuruoti kandidatai iš išorės. Be to, Europos statistikos valdymo patariamosios tarybos (ESVPT) nepriklausoma ataskaita dėl Komisijos (Eurostato) įgyvendinamo praktikos kodekso geriausiai pasitarnautų, jeigu taryba tiesiogiai nedalyvautų skiriant Eurostato generalinio direktorių. Galiausiai Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstituciniai santykiai yra gerai nusistovėję dėl, pavyzdžiui, teisėkūros procedūros, taip pat dėl Komisijos bendros atskaitomybės Parlamentui. Reglamente (EB) Nr. 223/2009 numatytu metiniu dialogu statistiniais klausimais siekiama užtikrinti tinkamą Parlamento dalyvavimą ir statistinės informacijos teikimą jam, įskaitant užtikrinimą, kad naujai paskirtas Eurostato generalinis direktorius iškart po paskyrimo prisistatys atitinkamam Parlamento komitetui.

3.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSČIAU PATEIKTAS REKOMENDACIJAS DĖL VEIKSMINGUMO PROBLEMŲ

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	Komisija turėtų: **1 rekomendacija:** kitos Finansinio reglamento peržiūros metu racionalizuoti savo ataskaitų dėl veiksmingumo teikimo tvarką;			X				
	2 rekomendacija: užtikrinti, kad vertinimo ataskaitoje būtų pateikta visa turima informacijos apie pažangą siekiant „Europa 2020“ tikslų santrauka, kad skaitytojas galėtų geriau suprasti, kas buvo pasiekta;			X				
	3 rekomendacija: dar labiau patobulinti savo veiklos rezultatų valdymo ir ataskaitų apie juos teikimo sistemą, kad ji generalinių direktorių metiniuose patikinimo pareiškimuose galėtų prisiimti atsakomybę už patikimą finansų valdymą ir ES biudžeto indėlį į politikos rezultatus.				X			

4 SKYRIUS

Pajamos

TURINYS

	Dalis
Įvadas	4.1-4.6
Trumpas pajamų aprašymas	4.2-4.5
Audito apimtis ir metodas	4.6
Operacijų tvarkingumas	4.7
Metinių veiklos ataskaitų ir kitų vidaus kontrolės sistemų elementų tikrinimas	4.8-4.20
BNPj ir PVM išlygų apžvalga ir neišspęsti su TNI susiję klausimai	4.9
Globalizacijos poveikis nacionalinėms sąskaitoms pagal 2010 m. ESS	4.10-4.13
TNI valdymas	4.14-4.18
Komisijos atliekamas EEE/ELPA įnašų ir valstybių narių įnašų skaičiavimas įsigaliojus Sprendimui 2014 ORD	4.19
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	4.20
Išvada ir rekomendacijos	4.21-4.23
Išvada	4.21
Rekomendacijos	4.22-4.23

4.1 priedas. Su pajamomis susijusių operacijų testavimo rezultatai

4.2 priedas. Nepanaikintų BNPj išlygų, PVM išlygų ir neišspręstų su TNI susijusių klausimų skaičius pagal valstybes nares 2016 m. gruodžio 31 d.

4.3 priedas. Atsižvelgimas į anksčiau pateiktas rekomendacijas dėl pajamų

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

4.1. Šiame skyriuje pateikiami mūsų nustatyti faktai, susiję su pajamomis, kurios apima *nuosavus išteklius* ir kitas pajamas. ***4.1 langelyje*** pateiktas 2016 m. pajamų pasiskirstymas.

4.1 langelis. Pajamos. 2016 m. pasiskirstymas

(milijardais eurų)

Iš viso pajamų 2016 m. ([1])	**144,7**

([1]) Ši suma yra ES biudžeto pajamos. Finansinių rezultatų ataskaitoje sumos pristatytos skirtingai, naudojant apskaitos kaupiamuoju pagrindu sistemą. Naudojant šią sistemą, finansinių rezultatų ataskaitoje konstatuojama, kad ES pajamos yra 146,2 milijardo eurų.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

Trumpas pajamų aprašymas

4.2. Didžiąją pajamų dalį (91 %) sudaro trijų rūšių nuosavi ištekliai:

— ***Bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis*** **(BNPj) pagrįsti nuosavi ištekliai** sudaro 66 % ES pajamų ir po to, kai apskaičiuojamos pajamos iš visų kitų šaltinių, subalansuoja ES biudžetą. Kiekviena valstybė narė prisideda proporcingai pagal savo BNPj ([1]).

([1]) Pradinis skaičiavimas atliekamas pagal BNPj prognozę. Vėlesniais metais daroma korekcija pagal skirtumą tarp BNPj prognozės ir galutinių BNPj, kuri labiau paveikia nuosavų išteklių paskirstymą tarp valstybių narių negu bendrą surinktą sumą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— **Tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI)** sudaro 14 % ES pajamų. Jie apima importo muitus (20,0 milijardo eurų) ir cukraus gamybos mokesčius (0,1 milijardo eurų). Ir vienus, ir kitus surenka valstybės narės. ES biudžetas gauna 80 % bendros sumos; valstybės narės pasilieka likusius 20 % surinkimo išlaidoms padengti.

— **Pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti nuosavi ištekliai** sudaro 11 % ES pajamų. Įnašai pagal šiuos nuosavus išteklius apskaičiuojami taikant vienodus tarifus, taikomus suderintoms valstybių narių PVM apskaičiavimo bazėms.

4.3. Pajamos taip pat apima nedideles iš kitų šaltinių gaunamas sumas. Reikšmingiausi iš šių šaltinių yra įmokos ir grąžinamosios išmokos, gaunamos pagal Sąjungos susitarimus ir programas (5,9 milijardo eurų arba 4 % ES pajamų), ir baudos ir kitos sankcijos (3,1 milijardo eurų arba 2 % ES pajamų).

4.4. 2016 m. spalio 1 d. įsigaliojo naujas sprendimas dėl ES nuosavų išteklių sistemos (2014 ORD) ([2]). Kadangi jis taikomas atgaline data nuo 2014 m. sausio 1 d., Komisija perskaičiavo atgaline data valstybių narių įnašus už 2014 ir 2015 metus. Ji taip pat patikslino jų planuojamus įnašus už 2016 m ([3]).

4.5. ***4.2 langelyje*** parodyta, kaip perskaičiavimas pagal Sprendimą 2014 ORD paveikė pajamų, surinktų iš nuosavų išteklių 2014 ir 2015 m., bendrą sumą. ***4.3 langelyje*** parodytas įnašų perskaičiavimo poveikis atskiroms valstybėms narėms už 2014 ir 2015 metus kartu paėmus. Šis perskaičiavimas nepakeitė bendros ES pajamų sumos.

([2]) 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos sprendimas 2014/335/ES, Euratomas dėl ES nuosavų išteklių sistemos (OL L 168, 2014 6 7, p. 105).

([3]) Valstybių narių įnašai buvo perskaičiuoti atsižvelgiant į šias pastabas:
— Vokietijai, Nyderlandams ir Švedijai taikomas sumažintas 0,15 % PVM išteklių pareikalavimo tarifas, tuo tarpu pareikalavimo tarifas kitoms šalims išlieka 0,3 %.
— Austrijai, Danijai, Nyderlandams ir Švedijai taikomi BNPj pagrįstų mokesčių nustatyto dydžio sumažinimai.
— Surinktų TNI išlaikymo dydis buvo sumažintas iki 20 % (prieš tai buvo 25 %).
— Nuosavų išteklių tikslais BNPj yra apskaičiuojamos pagal 2010 m. ESS (prieš tai – pagal ESS 95). Žr. 10 išnašą.

4.2 langelis. Naujo sprendimo dėl nuosavų išteklių poveikis sumai, surinktai iš atskirų nuosavų išteklių 2014 ir 2015 m.

(milijardais eurų)

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

4.3 langelis. Naujo sprendimo dėl nuosavų išteklių poveikis atskirų valstybių narių įnašams 2014 ir 2015 m.

(milijardais eurų)

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

4.6. Taikydami ***1.1 priede*** nustatytą audito metodą ir metodiką, 2016 m. mes išnagrinėjome šiuos su pajamomis susijusius dalykus:

a) 55 Komisijos susigrąžinimo pavedimų imtį ([4]), sudarytą taip, kad būtų reprezentatyvi visų pajamų šaltinių atžvilgiu;

b) ar Biudžeto generalinio direktorato (*DG Budget*) ir Eurostato metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija apie pajamų tvarkingumą iš esmės atitiko mūsų rezultatus;

c) Komisijos sistemas, skirtas:

   i) užtikrinti, kad valstybių narių BNPj ir PVM duomenys būtų tinkamas pagrindas nuosavų išteklių įnašams apskaičiuoti, ir sistemas, skirtas apskaičiuoti ir surinkti šiuos įnašus ([5]);

   ii) valdyti TNI, t. y., valstybių narių vykdomų muitų auditų po prekių importavimo į ES (auditų po muitinio įforminimo) stebėjimo procedūras;

   iii) baudoms ir delspinigiams valdyti;

   iv) Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) šalių įnašams pagal Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimą apskaičiuoti ([6]); pataisymo mechanizmus; ir Sprendimo 2014 ORD įsigaliojimo poveikį valstybių narių 2014 ir 2015 m. įnašams;

d) TNI apskaitos sistemas ([7]), įskaitant auditus po muitinio įforminimo, trijose atrinktose valstybėse narėse (Belgijoje, Bulgarijoje ir Švedijoje) ([8]).

([4]) Susigrąžinimo pavedimas – tai dokumentas, kuriame Komisija registruoja jai priklausančias sumas.

([5]) Mūsų audito atskaitos taškas buvo ir valstybių narių parengti suderinti BNPj duomenys, ir suderinta PVM bazė. Mes tiesiogiai netestavome Komisijos valstybių narių parengtos statistikos ir duomenų.

([6]) Pagal EEE susitarimą Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija prisideda prie ES biudžeto. Šveicarija taip pat prisideda prie ES biudžeto pagal įvarius susitarimus.

([7]) Savo auditui mes naudojome tikrintų valstybių narių TNI apskaitos sistemų duomenis. Mes negalėjome audituoti nedeklaruoto importo arba importo, išvengusio muitinės priežiūros.

([8]) Mes atrinkome šias tris valstybes nares pagal rotacijos principą, atsižvelgę į jų įnašo dydį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

4.7. ***4.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 55 mūsų tikrintų operacijų nė viena nebuvo paveikta *klaidų*.

METINIŲ VEIKLOS ATASKAITŲ IR KITŲ VIDAUS KONTROLĖS SISTEMŲ ELEMENTŲ TIKRINIMAS

4.8. Kaip paaiškinta 4.6 dalyje, mes atrinkome ir tikrinome įvairias sistemas. Toliau pateiktos pastabos nekeičia mūsų bendros nuomonės dėl ES pajamų (žr. 1 skyrių), tačiau jose akcentuota, kokiose srityse galima dar labiau pagerinti pajamų skaičiavimą ir surinkimą.

BNPj ir PVM išlygų apžvalga ir neišspęsti su TNI susiję klausimai

4.9. Kai Komisija nustato galimo nuosavų išteklių reglamentų ([9]) nesilaikymo atvejus, ji pažymi atitinkamus duomenis kaip nebaigtinius ir taisytinus. Su BNPj ar PVM susijusiais atvejais ši procedūra vadinama išlygos nustatymu; TNI atvejais atitinkama procedūra vadinama atviro klausimo nustatymu. 2016 m. pabaigoje buvo likusios nepašalintos dvi BNPj išlygos. PVM išlygų ir TNI atvirų klausimų skaičius buvo panašus kaip ir ankstesniais metais. Nepašalintų BNPj ir PVM išlygų bei NTI atvirų klausimų skaičiai pagal valstybes nares pateikti ***4.2 priede***. Šių išlygų ir atvirų klausimų poveikį dar reikia nustatyti ir dėl jų gali būti pakeisti valstybių narių įnašai.

([9]) 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 609/2014 dėl tradicinių, PVM ir BNPj pagrįstų nuosavų išteklių teikimo metodų ir tvarkos ir dėl priemonių, skirtų grynųjų pinigų poreikiui patenkinti (OL L 168, 2014 6 7, p. 39) ir 2014 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 608/2014, kuriuo nustatomos Europos Sąjungos nuosavų išteklių sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 168, 2014 6 7, p. 29).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Globalizacijos poveikis nacionalinėms sąskaitoms pagal 2010 m. ESS

4.10. Sprendime 2014 ORD nustatyta, kad apskaičiuojant BNPj nuosavų išteklių tikslais, turi būti naudojama ESS 2010 apskaitos sistema ([10]), o ne ESS 95 sistema ([11]). Vienas svarbus šių dviejų sistemų skirtumas yra, kaip yra traktuojamos mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) išlaidos. Pagal ESS 95 sistemą, MTTP skiriamos lėšos buvo traktuojamos kaip einamosios išlaidos; pagal ESS 2010 sistemą jos traktuojamos kaip investicijos ([12]). Tarptautinės bendrovės gali lengvai pervesti MTTP turtą iš šalies į šalį dėl ekonominių ar fiskalinių motyvų.

4.11. Mes palyginome prognozes su visų valstybių narių negalutiniais BNPj duomenimis. Skirtumai iš esmės nebuvo reikšmingi. Tačiau Airijos deklaruotos BNPj 2015 m. smarkiai išaugo. To priežastis buvo ta, kad tarptautinės bendrovės perkėlė į šią šalį MTTP turtą (žr. ***4.4 langelį***).

([10]) ESS 2010 (Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistema) yra naujausia tarptautiniu mastu suderinta ES sąskaitų rengimo sistema. Ji naudojama sistemingai ir detaliai aprašyti ekonomiką. Žr. 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).

([11]) 1996 m. birželio 25 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2223/1996 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Bendrijoje (OL L 310, 1996 11 30, p. 1).

([12]) Pakeitus nacionalines apskaitos taisykles (atsižvelgiant į perėjimą nuo ESA 95 prie ESA 2010) dėl MTTP traktavimo valstybių narių BNPj padidėjo. Pagal Komisijos neseniai atliktą vertinimą, deklaruojamos BNPj po šių pokyčių padidėjo vidutiniškai 2,0 %.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.4 langelis. MTTP turto perkėlimai: poveikis Airijos nacionalinėms sąskaitoms

2016 m. rugsėjo mėn. Airija informavo Komisiją, kad 2015 m. jos BNPj išaugo 23,9 % (39,4 milijardo eurų). Taip atsitiko dėl to, kad nedidelis skaičius tarptautinių bendrovių perkėlė į Airiją daug nematerialiojo turto. Šį turtą daugiausia sudarė kapitalizuotos MTTP išlaidos, kurios balanse įrašytos kaip intelektinės nuosavybės produktai (INP). Šių INP specifikacijos yra gamybos pagal sutartį įvairiose šalyse pagrindas.

Be to, perkeliant MTTP turtą, BNPj apskaičiavimas tampa sudėtingas dėl šių veiksnių:

— Rezidavimo vietos kriterijaus taikymo. Pagal ESS 2010, su šiuo turtu susiję produktai registruojami šalyje, kurioje šis turtas faktiškai kontroliuojamas.

— Turto vertinimo. Airijoje ši informacija buvo sutikrinama su bendrovių finansinės būklės ataskaitomis.

4.12. Komisija greitai sureagavo į Airijos pateiktus padidėjusių BNPj duomenis ir patikrino Airijos nacionalinėms sąskaitoms taikomos skaičiavimo metodikos pagrįstumą. Komisija taip pat paprašė valstybių narių atsakyti į klausimyną apie MTTP ir kitus dalykus, susijusius su tarptautine veikla. Valstybių narių atsakymai parodė, kad apie šiuos dalykus jos neturi pakankamai informacijos. Dėl to Komisija turi tik ribotą informaciją apie tai, kaip šie klausimai buvo traktuojami apskaičiuojant BNPj.

4.13. Todėl ji turės atlikti papildomą darbą, kad nustatytų galimą šios tarptautinės veiklos poveikį nacionalinėms sąskaitoms tiek metodikos, tiek tikrinimo proceso požiūriais. Kadangi BNPj duomenys, kurie bus naudojami apskaičiuojant nuosavus išteklius laikotarpiui po 2010 m., dar nėra galutiniai ([13]), valstybių narių įnašus dar galima tikslinti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.12. *Bendras atsakymas į 4.11, 4.12 ir 4.13 dalių pastabas.*

Šis klausimas yra svarbus prioritetas ir jis dabar sprendžiamas per dabartinį patikrinimo ciklą.

Komisija dabar nagrinėja kai kuriuos kitus šio reiškinio pavyzdžius. Buvo sudaryta aukšto lygio darbo grupė, kurioje dalyvauja valstybių narių atstovai, ir viena pirmųjų jos užduočių buvo sukurti „išankstinio perspėjimo“ procedūrą. Tikimasi, kad nacionalinės statistikos institucijos informuos Eurostatą iš karto, kai tik jos nacionaliniu lygmeniu turės duomenų apie svarbų restruktūrizavimo atvejį, ir kad kiekvienu konkrečiu atveju atitinkamose valstybėse narėse bus sudaromos ad hoc *darbo grupės, kuriose bus siekiama susitarti dėl su restruktūrizavimo atveju susijusių metodinių ir atitikties aspektų.*

Šios iniciatyvos sėkmė priklauso nuo, pirma, tarptautinių įmonių bendradarbiavimo tarpusavyje ir su nacionalinėmis statistikos institucijomis masto, ir, antra, skirtingų valstybių narių nacionalinių statistinių institucijų tarpusavio bendradarbiavimo, visų pirma dalijantis informacija.

([13]) Šie duomenys gali būti peržiūrimi ketverius metus, po kurių įsigalioja senatis, nebent Komisija nustato išlygų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

TNI valdymas

4.14. Kiekviena valstybė narė teikia Komisijai savo surinktų muitų ir cukraus mokesčių mėnesio išrašą („A“ sąskaitas) ir tų nustatytų mokesčių, kurie nėra įtraukti į „A“ sąskaitas, ketvirčio išrašą („B“ sąskaitas).

4.15. Mes išnagrinėjome, kaip TNI surenkami Belgijoje, Bulgarijoje ir Švedijoje. Savo analizėje daugiausia domėjomės: A sąskaitų rengimu; procedūromis, skirtomis surinkti B sąskaitose užregistruotas sumas; ir auditais po muitinio įforminimo (žr. 4.6 dalį). Mes nenustatėme jokių reikšmingų problemų rengiant A sąskaitas, tačiau mes pastebėjome pasikartojančių B sąskaitų valdymo trūkumų ([14]).

4.15. *Nors nacionalinės muitinės turi tinkamai valdyti savo „B“ sąskaitas, akivaizdu, kad tokio pobūdžio sąskaitoje, kuri yra probleminių atvejų saugykla, visada esama trūkumų rizikos. Būtent todėl kiekvieno Komisijos patikrinimo metu tikrinamoje muitinės įstaigoje (-ose) nagrinėjama „B“ sąskaita. Komisija toliau imsis veiksmų, kad kartu su atitinkama valstybe nare ištaisytų Europos Audito Rūmų nustatytus trūkumus.*

4.16. Prekėms gali būti taikomas muitinis tikrinimas po to, kai jos buvo išleistos į laisvą apyvartą Europos Sąjungos viduje (skirtingai nei tikrinimas tuo metu, kai jos importuojamos). Ši procedūra yra vadinama kontrole išleidus prekes, šiai kategorijai taip pat priklauso auditai po muitinio įforminimo.

4.17. Ankstesniais metais ([15]) mes nustatėme valstybių narių atliekamo importuotojų auditams po muitinio įforminimo nustatymo ir atrinkimo bei šių auditų vykdymo trūkumų. Švedija ir Bulgarija, vadovaudamosi Komisijos muitinės audito vadovu, nustatė savo kontrolės išleidus prekes sistemą. Tačiau Belgijoje kontrolės išleidus prekes priemonės buvo atrenkamos remiantis atskirų operacijų ypatumais, o ne bendrovių rizikos profiliu; ir mes nustatėme, kad auditai po muitinio įforminimo apskritai nebuvo atliekami.

4.17. *Atlikdama savo tradicinių nuosavų išteklių patikrinimus, Komisija visada rekomenduoja valstybėms narėms vadovautis Komisijos muitinių audito vadovu, be kita ko, rengiant ir įgyvendinant po įforminimo taikomas kontrolės priemones. Ji toliau skatins valstybes nares tai daryti. Po įforminimo taikomų audito priemonių nevykdymo Belgijoje problema sprendžiama su nacionalinėmis valdžios institucijomis.*

Komisija toliau dirba su valstybėmis narėmis, kad skatintų taikyti bendrą rizikos valdymo sistemą įgyvendinant muitinės kontrolės priemones, susijusias su finansine rizika, ir tai daro laikydamasi ES parengto muitinių rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano. Siekiant parengti ES bendrus finansų rizikos vertinimo kriterijus ir standartus ir išnagrinėti galimybę parengti tolesnes rekomendacijas dėl audito po įforminimo, susijusias su Europos Audito Rūmų iškeltais klausimais, buvo sudarytos projekto grupės. Taip pat žr. atsakymą į 4.18 dalies pastabas.

([14]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 4.18 dalį, 2014 m. metinės ataskaitos 4.22 dalį, 2013 m. metinės ataskaitos 2.16 dalį ir 2012 m. metinės ataskaitos 2.32 ir 2.33 dalis.

([15]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 4.15 ir 4.16 dalį, 2014 m. metinės ataskaitos 4.19 dalį, 2013 m. metinės ataskaitos 2.14 dalį ir 2012 m. metinės ataskaitos 2.31 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.18. 2016 m. liepos mėn. ([16]) Komisija nustatė, kad šešios valstybės narės ([17]) apskritai arba nevykdė auditų po muitinio įforminimo, arba neteikė apie tokius auditus jokios informacijos ([18]). Šiose valstybėse narėse surenkama maždaug 20 % visų ES surenkamų muitų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.18. *Komisija visoms valstybėms narėms reguliariai teikia metodinius paaiškinimus, primygtinai prašo teikti tikslias ir patikimas ataskaitas ir prireikus prašo jų pateikti trūkstamą informaciją ir (arba) paaiškinti pateiktą informaciją. Komisija toliau vertins valstybių narių ataskaitas, kurias jos pateikė pagal Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 608/2014 6 straipsnį, ir atkreips jų dėmesį į poreikį atlikti tinkamą kontrolę, įskaitant auditus po įforminimo.*

Komisija naujus klausimus, paminėtus atsakymuose į 4.17 ir 4.18 dalių pastabas, su valstybėmis narėmis aptars atlikdama 4.17 dalyje nurodytą darbą.

Komisijos atliekamas EEE/ELPA įnašų ir valstybių narių įnašų skaičiavimas įsigaliojus Sprendimui 2014 ORD

4.19. Mes nenustatėme reikšmingų problemų dėl valstybių narių įnašų perskaičiavimo įsigaliojus Sprendimui 2014 ORD. Tačiau mes nustatėme nedidelių klaidų apskaičiuojant 2016 m. EEE/ELPA įnašus. Šios klaidos yra panašios į mūsų praėjusiais metais nustatytas klaidas ([19]).

4.19. *2017 m. balandžio mėn. siekiant išvengti klaidų būsimuose mokėjimo prašymuose, nustatyta EEE/ELPA rezultatų apskaičiavimo vidaus peržiūros sistema.*

Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės

4.20. Biudžeto GD ir Eurostato 2016 m. metinėse veiklos ataskaitose pateikta informacija patvirtina mūsų pastabas ir išvadas. Mes pažymime, kad Biudžeto GD pateikė išlygą dėl Jungtinės Karalystės nesurinktų TNI. Išlyga padaryta OLAF tarnybai atlikus tyrimą dėl iš Kinijos importuojamos tekstilės ir avalynės vertinimo; OLAF savo galutinę ataskaitą ir rekomendacijas paskelbė 2017 m. kovo mėn. Su šia išlyga susijusių TNI suma dar turi būti patvirtinta remiantis informacija, kurią turi pateikti Jungtinė Karalystė.

([16]) Nuosavų išteklių patariamojo komiteto posėdyje 2016 m. liepos 7 d. Komisija pristatė informaciją apie Valstybių narių ataskaitas už 2015 m. pagal Nuosavų išteklių reglamento (2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinantis Sprendimą 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OJ L 130, 2000 5 31, p. 1)) 17 straipsnio 5 dalį.

([17]) Belgija, Estija, Italija, Portugalija, Rumunija ir Slovėnija.

([18]) Ankstesnėse ataskaitose mes rekomendavome Komisijai (žr. 2013 m. metinės ataskaitos 3 ir 4 rekomendacijas ir 2014 m. metinės ataskaitos 3 rekomendaciją) pagerinti turimas audito po muitinės įforminimo gaires ir paraginti valstybes nares jas įgyvendinti. Nors Komisija padarė tam tikrą pažangą šioje srityje, mūsų rekomendacijos dar nėra visiškai įgyvendintos.

([19]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 4.20 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

4.21. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis pajamų srityje nebuvo reikšmingas. Mūsų nuomone, su mūsų tikrintomis pajamomis susijusios sistemos buvo iš esmės veiksmingos. Su TNI susijusios vidaus kontrolės priemonės, kurias mes įvertinome, kai kuriose valstybėse narėse buvo iš dalies veiksmingos.

Rekomendacijos

4.22. ***4.3 priede*** pateikti penkių mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo rezultatai ([20]). Komisija visiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, tuo tarpu trys rekomendacijos buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių.

4.23. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2016 m. nustatytais faktais ir išvadomis, mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija:** bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, išnagrinėti visą galimą tarptautinės veiklos poveikį BNPj vertinimui ir parengti gaires valstybėms narėms dėl tokios veiklos traktavimo rengiant nacionalines sąskaitas.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Jau imamasi veiksmų siekiant skatinti valstybes nares skirti didesnį prioritetą šiam darbui ir visų pirma nustatyti stambių tarptautinių įmonių rizikos profilį. Komisija pateiks rekomendacijas ir prireikus nustatys išlygas. Taip pat žr. bendrą atsakymą į 4.11, 4.12 ir 4.13 dalių pastabas.

— **2 rekomendacija:** šio TNI tikrinimo ciklo metu patvirtinti, kad MTTP turtas buvo teisingai užregistruotas valstybių narių nacionalinėse sąskaitose, ypatingą dėmesį atkreipiant į MTTP turto vertinimą ir į rezidavimo kriterijų tarptautinės veiklos perkėlimo atvejais.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Dabartiniame tikrinimo cikle daug dėmesio skiriama moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. Atliekamas išsamus patikrinimas, kaip visos valstybės narės įgyvendina susijusias ESS 2010 taisykles, įskaitant tas, kurios susijusios su globalizacijos poveikiu.

([20]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, kad Komisija galėtų įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

4.1 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Operacijos iš viso	**55**	55
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**0,0 %**	0,0 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	0,0 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	0,0 %	

4.2 PRIEDAS

NEPANAIKINTŲ BNPj IŠLYGŲ, PVM IŠLYGŲ IR TNI ATVIRŲ PASTABŲ PAGAL VALSTYBES NARES SKAIČIUS 2016 M. GRUODŽIO 31 D.

Valstybė narė	BNPj išlygos (padėtis 2016 12 31)	PVM išlygos (padėtis 2016 12 31)	TNI atviros pastabos (padėtis 2016 12 31)
Belgija	0	4	29
Bulgarija	0	2	4
Čekija	0	0	6
Danija	0	3	19
Vokietija	0	8	8
Estija	0	1	2
Airija	0	12	12
Graikija	2	8	26
Ispanija	0	1	26
Prancūzija	0	5	26
Kroatija	0	1	0
Italija	0	4	18
Kipras	0	1	5
Latvija	0	2	2
Lietuva	0	0	0
Liuksemburgas	0	10	1
Vengrija	0	1	8
Malta	0	0	2
Nyderlandai	0	5	46
Austrija	0	10	6
Lenkija	0	4	8
Portugalija	0	0	20
Rumunija	0	2	16
Slovėnija	0	0	4
Slovakija	0	0	2
Suomija	0	4	10
Švedija	0	3	7
Jungtinė Karalystė	0	4	22
IŠ VISO 2016 12 31	**2**	**95**	**335**
IŠ VISO 2015 12 31	55	85	325

Į lentelę neįtrauktos su procesais susijusios išlygos dėl BNPj.
Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

4.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS DĖL PAJAMŲ

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013 m.	**1 rekomendacija:** Komisija turėtų paskatinti valstybes nares pateikti daugiau paaiškinimų dėl jų taikomos metodikos rengiant duomenis neoficialios ekonomikos srityje ir šioje srityje skatinti suderinimą tarp valstybių narių.	X						
	2 rekomendacija: Komisija turėtų nustatyti ir atidžiai stebėti išsamų veiksmų planą su aiškiais riboženkliais, skirtą spręsti problemas rengiant Graikijos nacionalines sąskaitas.	X						
	3 rekomendacija: Komisija turėtų nustatyti minimalius rizikos analizės standartus auditams po muitinės įforminimo bei pasinaudoti informacija esamoje importo duomenų bazėje tam, kad valstybės narės galėtų tiksliau identifikuoti rizikingus importuotojus.		X					
	4 rekomendacija: Komisija turėtų paskatinti valstybes nares naudotis esamomis gairėmis ir stebėti, kaip valstybės narės vykdo auditus po muitinės įforminimo.		X					*Komisija toliau vertins valstybių narių ataskaitas, kurias jos pateikė pagal Tarybos reglamento 608/2014 6 straipsnį, ir atkreips jų dėmesį į poreikį atlikti tinkamą kontrolę, įskaitant auditus po įforminimo. Atlikdama savo tradicinių nuosavų išteklių patikrinimus, Komisija visada rekomenduoja valstybėms narėms vadovautis Komisijos muitinių audito vadovu. Savo 2017 m. patikrinimuose Komisija prašė valstybių narių patvirtinti, kad jos naudoja vadovą rengdamos ir įgyvendindamos savo po įforminimo taikomas kontrolės priemones. Rekomendacijoje daroma nuoroda į Komisijos vykdomą nuolatinį procesą.*

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	**5 rekomendacija:** Komisija turėtų raginti valstybes nares teisingai naudoti „A“ir „B“ sąskaitas ir užtikrinti, kad jos būtų įrodomai išsamios ir teisingos.		X					*Pagal dabartinę teisinę sistemą už tikrinimų atlikimą yra atsakingos valstybės narės. Savo patikrinimuose Komisija ragina valstybes nares teisingai naudoti „A“ ir „B“ sąskaitas ir toliau tai darys. Atlikdama patikras, ji toliau nagrinės, kaip naudojamos „A“ ir „B“ sąskaitos, ir prašys valstybių narių užtikrinti jų išsamumą ir teisingumą.*

5 SKYRIUS

Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti

TURINYS

	Dalis
Įvadas	5.1–5.6
Trumpas srities „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ apibūdinimas	5.2–5.5
Audito apimtis ir metodas	5.6
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	5.7–5.27
Pagrindinis kiekybiškai įvertinamų klaidų šaltinis – naudos gavėjų deklaruotų netinkamų finansuoti išlaidų kompensavimas	5.9–5.11
Dauguma kiekybiškai neįvertinamų klaidų susijusios su mokslinių tyrimų ir inovacijų projektais	5.12
Programa „Horizontas 2020“: ir toliau vykdomas supaprastinimas, tačiau būtina dėti daugiau pastangų	5.13–5.19
Metinės veiklos ataskaitos patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas, tačiau mes nustatėme, kad pateikiant klaidų lygius ir rizikos veikiamas sumas buvo taikomi skirtingi metodai	5.20–5.23
Bendra audito tarnyba: reikia dėti daug pastangų siekiant pagerinti planavimo, stebėjimo ir ataskaitų teikimo procesus, susijusius su programa „Horizontas 2020“	5.24–5.27
Išvados ir rekomendacijos	5.28–5.31
Išvada	5.28–5.29
Rekomendacijos	5.30–5.31
2 dalis. Su mokslinių tyrimų ir inovacijų projektais susijusios veiksmingumo problemos	5.32–5.35
Buvo pasiekti daugumos projektų numatyti išdirbiai ir rezultatai	5.34–5.35

5.1 priedas. Operacijų testavimo rezultatai srityje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“

5.2 priedas. Klaidų, kurių poveikis bent 20 % „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ srityje, apžvalga

5.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

5.1. Šiame skyriuje pateikti *DFP* pakategorėje „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ mūsų nustatyti faktai. ***5.1 langelyje*** pateikta pagal šią pakategorę 2016 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

5.1 langelis. DFP 1a pakategorė „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“. 2016 m. pasiskirstymas

(Milijardais eurų)

Iš viso mokėjimų per metus	18,5
- *avansai* ([1])	*12,2*
+ *patvirtinti avansai* ([1])	*8,9*
Audituota populiacija, iš viso	**15,2**

([1]) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedą***, 10 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. *konsoliduotos finansinės ataskaitos.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Trumpas srities „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ apibūdinimas

5.2. Politikos tikslai pagal šią pakategorę apima mokslinių tyrimų ir inovacijų gerinimą, švietimo sistemų tobulinimą ir užimtumo skatinimą, bendrosios skaitmeninės rinkos užtikrinimą, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir energijos vartojimo efektyvumo skatinimą, transporto sektoriaus modernizavimą ir verslo aplinkos gerinimą, ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ).

5.3. Moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirta 59 % visų lėšų taikant 2007–2013 m. Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programą („Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą“) ir 2014–2020 m. bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą („Horizontas 2020“).

5.4. Didžiąją išlaidų dalį sudaro *dotacijos* projektuose dalyvaujantiems viešiems ar privatiems *naudos gavėjams*. Pasirašius susitarimą dėl dotacijos ar finansavimo sprendimą, Komisija skiria avansus naudos gavėjams. Kompensuodama ES finansuojamas naudos gavėjų deklaruotas išlaidas, Komisija bet kokius išmokėtus avansus išskaičiuoja.

5.5. Pagrindinę riziką *operacijų tvarkingumui* sudaro tai, kad naudos gavėjai deklaruoja netinkamas finansuoti išlaidas, kurios prieš Komisijai jas kompensuojant nei neaptinkamos, nei neištaisomos. Rizika ypač didelė Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos atveju. Jos tinkamumo finansuoti taisyklės yra sudėtingos – šias taisykles naudos gavėjai (ypač tie, kurie mažiau susipažinę su taisyklėmis, kaip antai MVĮ, pirmą kartą dalyvaujantys asmenys ir ne ES subjektai) dažnai neteisingai supranta.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

5.6. Taikydami 2016 m. ***1.1 priede*** nustatytą audito metodą ir metodiką, mes išnagrinėjome šiuos su sritimi „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ susijusius aspektus:

a) 150 operacijų imtį laikantis ***1.1 priedo*** 7 dalies. Ši imtis buvo sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios DFP pakategorės išlaidų rūšių atžvilgiu. Ją sudarė 92 mokslinių tyrimų ir inovacijų operacijos (79 Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos operacijos ir 13 programos „Horizontas 2020“ operacijų) bei 58 kitų programų ir veiklos operacijos;

b) nagrinėjome, ar Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (DG RTD), Švietimo ir kultūros generalinio direktorato (DG EAC), Mobilumo ir transporto generalinio direktorato (DG MOVE) *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų tvarkingumą iš esmės atitiko mūsų rezultatus ([1]);

c) 2016 m. Komisijos vidaus audito tarnybos (VAT) atliktą Komisijos pažangos, padarytos vykdant jos mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų *ex post* auditus, auditą.

([1]) Mes taip pat atlikome ribotą klaidų lygių, kurie buvo paskelbti Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinio direktorato (DG CNECT), Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinio direktorato (DG GROW), Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomosios įstaigos (ERCEA) ir Mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos (REA) metinėse veiklos ataskaitose, apskaičiavimo peržiūrą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1 DALIS. OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

5.7. ***5.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 150 mūsų tikrintų operacijų, 74 (49 %) buvo *klaidų*. Remdamiesi 48 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, mes vertiname, kad klaidų lygis sudaro 4,1 % ([2]).

5.8. ***5.2 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. *įvertinto klaidų lygio* pasiskirstymas. Mes aptikome kiekybiškai įvertinamų klaidų, susijusių su netinkamomis finansuoti išlaidomis, 37 iš 92 į imtį įtrauktų mokslinių tyrimų ir inovacijų operacijų, sudarančių beveik 90 % 2016 m. mūsų įvertinto klaidų lygio „Konkurencingumo augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ srityje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.7. *EAR nurodytas klaidų lygis yra vienas iš ES išlaidų įvykdymo veiksmingumo rodiklių. Tačiau Komisijos įgyvendinama kontrolės strategija yra daugiametė. Į tai Komisijos tarnybos atsižvelgia apskaičiuodamos likutinį klaidų lygį; jį apskaičiuodamos taip pat atsižvelgia į susigrąžintas sumas, koregavimus ir tarnybų visos atliktos kontrolės ir auditų poveikį programos įgyvendinimo laikotarpiu.*

5.2 langelis. Daugiausia klaidų padaryta įgyvendinant mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

([2]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % *įsitikinę*, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 2,1 % ir 6,1 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Pagrindinis kiekybiškai įvertinamų klaidų šaltinis – naudos gavėjų deklaruotų netinkamų finansuoti išlaidų kompensavimas

5.9. Šešios kiekybiškai įvertinamos klaidos viršijo 20 % atitinkamos operacijos vertės (žr. ***5.2 priedą***). Visi šie šeši atvejai buvo susiję su netinkamomis finansuoti personalo išlaidomis, kurias deklaravo naudos gavėjai, įgyvendindami projektus pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą.

5.10. Iš 58 į imtį įtrauktų kitų programų ir veiklos operacijų mes nustatėme kiekybiškai įvertinamų klaidų aštuoniose iš jų. Klaidos susijusios su naudos gavėjų tinkamumo finansuoti taisyklių pažeidimais, kaip antai neteisingai apskaičiuotomis personalo išlaidomis ir išlaidų, kurios arba nebuvo paremtos patvirtinamaisiais įrodymais, arba išlaidų, patirtų ne laikotarpiu, už kurį buvo pateikta išlaidų deklaracija ([3]), deklaravimu.

5.11. 19 naudos gavėjų padarytos kiekybiškai įvertinamos klaidos atveju Komisija arba nepriklausomi auditoriai ([4]) turėjo pakankamai informacijos, kad, prieš patvirtinant išlaidas galėtų užkirsti kelią klaidoms ar jas aptikti ir ištaisyti. Jei Komisija arba nepriklausomi auditoriai būtų tinkamai pasinaudoję visa savo turima informacija, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 1,2 procentinio punkto mažesnis ([5]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.9. *Bendras atsakymas į 5.9 ir 5.10 dalių pastabas.*

Mokslinių tyrimų ir inovacijų projektuose personalo išlaidos sudaro didelę dalį projekto išlaidų. Siekiant atsižvelgti į skirtingą Europos mokslinių tyrimų erdvės išlaidų struktūrą, sąmoningai vykdoma politika, pagal kurią šių kategorijų išlaidos kompensuojamos remiantis realiomis išlaidomis, o ne vieneto įkainiais ar nustatyto dydžio suma. Tai paaiškina, kodėl išlaidų skaičiavimuose būna klaidų, o tai parodyta 5.2 langelyje. Programa „Horizontas 2020“ parengta siekiant kuo labiau pašalinti šias klaidų priežastis įdiegiant keletą supaprastinimų (žr. 5.12 punktą).

5.11. *Komisija yra įdiegusi patikimą* ex ante *kontrolės sistemą, įskaitant išsamius kontrolinius automatizuotus sąrašus, rašytines rekomendacijas ir nuolatinį mokymą. Tobulinti šią sistemą neužkraunant papildomos administracinės naštos naudos gavėjams, kartu užtikrinant, kad mokėjimai tyrėjams būtų atliekami laiku, yra nuolatinis iššūkis. Į Audito Rūmų nustatytus faktus yra ir bus atsižvelgiama toliau tobulinant* ex ante *kontrolę.*

Nepriklausomų auditorių, sertifikuojančių išlaidų deklaracijas, kurios sudaro 15 iš 19 EAR nurodytų atvejų, problema yra gerai žinoma ir aptarta ankstesnėse ataskaitose. Siekdama laikytis EAR rekomendacijų, Komisija surengė keletą susitikimų, skirtų naudos gavėjams ir nepriklausomiems sertifikuojantiems auditoriams, siekdama informuoti apie dažniausiai pasitaikančias klaidas. Be to, buvo pateikta grįžtamojo ryšio informacija sertifikuojantiems auditoriams, kurie padarė klaidų, o programoje „Horizontas 2020“ pateiktas labiau mokomojo pobūdžio audito sertifikatų šablonas. Tyrimo tikslais apskaičiuota, kad, palyginti su paraiškomis be sertifikatų, audito sertifikatai padeda sumažinti klaidų lygį 50 %. Taigi nors pripažįstama, kad audito sertifikatai nepadeda nustatyti visų klaidų, jie yra svarbi bendro klaidų lygio mažinimo priemonė.

([3]) Klaidų lygis sudarė nuo 1 % iki 20 % nagrinėtos vertės; jos susijusios su projektais, įgyvendintais pagal Transeuropinių tinklų transporto srityje programą (2 atvejai), Konkurencingumo ir inovacijų programą (2 atvejai), programą „Mokymasis visą gyvenimą“ (2 atvejai), Europos infrastruktūros tinklų priemone (1 atvejis), taip pat su metinės subsidijos mokėjimu Europos inovacijos ir technologijos institutui (1 atvejis).

([4]) Kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos projektų išlaidų deklaracijų, kuriose ES įnašas viršija 375 000 eurų, atvejais, nepriklausomi auditoriai privalo patvirtinti, kad deklaruojamos išlaidos yra tinkamos finansuoti.

([5]) Informacija, įtraukta į patvirtinamuosius dokumentus ir duomenų bazes arba gauta atlikus standartines kryžmines ir kitas patikras.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Dauguma kiekybiškai neįvertinamų klaidų susijusios su mokslinių tyrimų ir inovacijų projektais

5.12. 150 į imtį įtrauktų operacijų mes taip pat nustatėme 61 kiekybiškai neįvertinamą klaidą, susijusią su finansavimo taisyklių nesilaikymo ([6]) atvejais. Šie atvejai daugiausia priskirtini mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams ir yra iš esmės susiję su naudos gavėjų laiko registravimo sistemų trūkumais ir vėlavimais projekto koordinatoriui paskirstant ES įnašą kitiems projekto dalyviams. Nors kai kuriais atvejais buvo suprantamų vėlavimo priežasčių, bet kokie tokie vėlavimai pervedant ES įnašą gali turėti rimtų finansinių pasekmių naudos gavėjams, ypač MVĮ ([7]).

Programa „Horizontas 2020“: ir toliau vykdomas supaprastinimas, tačiau būtina dėti daugiau pastangų

5.13. „Horizontas 2020“ turi paprastesnes finansavimo taisykles nei Septintoji mokslinių tyrimų bendroji programa, o Komisija įdėjo daug pastangų sumažindama administracinį sudėtingumą ([8]).

5.14. Supaprastinimas yra svarbus, kadangi jis sumažina administracinę naštą. 2016 m. Komisija pasiūlė tolesnes supaprastinimo priemones: naują papildomo tyrėjų atlygio apibrėžtį, programos „Horizontas 2020“ 2018–2020 m. darbo programos supaprastinimą, tikslinę paramą startuoliams ir novatoriams bei platesnį vienkartinio projektų finansavimo naudojimą. Šio priemonės yra teigiamas poslinkis palyginti su ankstesnėmis bendrosiomis programomis.

5.15. Supaprastinimo priemonių tikslas – sumažinti teisinio netikrumo ir nenuoseklaus naudos gavėjų traktavimo riziką. Ankstesnėse bendrosiose programose tai buvo nuolat kylanti problema ir mes įžvelgiame galimybių dar labiau supaprastinti teisinę sistemą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.12. *Komisija mano, kad būtų geriausia, jeigu lėšų pervedimas tarp konsorciumo narių būtų valdomas konsorciume.*

Komisija priminė koordinatoriams, kad jų pareiga nedelsiant pervesti lėšas, o nustačius pavėluoto lėšų paskirstymo atvejį arba jeigu dėl to yra pateiktas skundas, Komisija laikosi standartinės praktikos – su projekto koordinatoriumi išsiaiškinti šio vėlavimo priežastis.

5.15. *Paprastinimas yra tęstinis procesas. Bendro paramos centro sukūrimas yra pagrindinė priemonė, kuria siekiama užtikrinti teisinį tikrumą ir nuoseklų naudos gavėjų traktavimą.*

([6]) 25 operacijose buvo tiek kiekybiškai įvertinamų, tiek kiekybiškai neįvertinamų klaidų.

([7]) Taip pat žr. 2012 m. metinės ataskaitos 8.18 dalį ir 8.42 dalį (2 rekomendaciją) ir 2013 m. metinės ataskaitos 8.12 dalį.

([8]) Žr. 2014 m. metinės ataskaitos 5.12 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.16. 2016 m. liepos mėn. Komisija paskelbė persvarstytas personalo išlaidų apskaičiavimo taisykles, tačiau pagrindinis gairių šaltinis (Anotuotas susitarimas dėl dotacijos) atnaujintas tik 2016 m. lapkričio mėn. Į patikslintas taisykles įtrauktos sudėtingos formulės, kurios gali būti naudojamos apskaičiuoti tam tikras personalo išlaidas; tai naudos gavėjams padidina jų sudėtingumą. Mes nustatėme, kad iš tikrųjų net ir teisingai taikydami formules, naudos gavėjai gali deklaruoti daugiau išlaidų nei buvo faktiškai patirta.

5.17. Taip pat buvo supaprastintos su konsultantų paslaugų naudojimu susijusios taisyklės, kurios buvo klaidų šaltinis vykdant Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą ([9]). Tačiau dėl taisyklių pokyčių naudos gavėjams suteikta mažiau lankstumo: pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą į vidaus konsultantų apibrėžtį įtraukiami tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys, tuo tarpu pagal programą „Horizontas 2020“ tik fiziniai asmenys gali būti laikomi vidaus konsultantais.

5.18. Anotuotas pavyzdinis susitarimas dėl dotacijos buvo išplėtotas į labai išsamų daugiau kaip 700 puslapių dokumentą. Dviejų programos „Horizontas 2020“ projektų atveju mes nustatėme, kad Komisija patvirtino susitarimus dėl dotacijų, kuriuose kai kurių būtinų sąlygų arba nebuvo, arba jos buvo neteisingai suformuluotos, o tai padidino teisinį netikrumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.16. *Pagal programą „Horizontas 2020“ įdiegta nauja galimybė apskaičiuoti personalo išlaidas buvo siekiama patenkinti daugkartinius dalyvių prašymus, visų pirma, dėl to, kad jie galėtų paprasčiau taikyti savo įprastą sąnaudų apskaitos praktiką. Pateikiamas ir visiems naudos gavėjams skirtas nesudėtingas išlaidų apskaičiavimo būdas. Šiems skaičiavimams taikoma papildoma apsaugos priemonė, pagal kurią naudos gavėjai turi pasirūpinti, kad nebūtų viršijama visa personalo išlaidų suma (asmeniui per metus), nurodyta ES ir Euratomo dotacijose.*

2016 m. rugpjūčio 25 d. Komisija Dalyvių portalo DUK skiltyje pateikė paaiškinimus ir pavyzdžius, kaip taikyti naują personalo išlaidų apskaičiavimo būdą.

5.17. *Komisija nusprendė apriboti konsultantų naudojimą: leidžiama naudotis tik fizinių asmenų paslaugomis, atsižvelgiant į jų patirtį Septintojoje bendrojoje mokslinių tyrimų programoje. Vykdant Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos auditą buvo reguliariai nustatomi atvejai, kai kurios išlaidos konsultantams, laikomos tiesioginėmis personalo išlaidomis, neatitiko reikalavimų.*

Programos „Horizontas 2020“ taisyklės dėl vidaus konsultantų yra paprastesnės ir aiškesnės. Jose labiau atsižvelgiama į valstybių narių nacionalinius ypatumus. Išlaidos konsultacines paslaugas teikiantiems juridiniam asmenims gali būti priskiriamos prie subrangos sutarčių išlaidų kategorijos.

5.18. *Anotuotas pavyzdinis susitarimas dėl dotacijos – vienas bendras dokumentas, kuriame sugrupuoti visi būtini su dotacijų teikimu pagal programą „Horizontas 2020“ susiję paaiškinimai. Pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą tie paaiškinimai buvo pateikti keliuose dokumentuose ir sudarė daugiau kaip 1 000 puslapių. Anotuotame pavyzdiniame susitarime dėl dotacijos aptariamos 24 skirtingos dotacijos. Tačiau naudos gavėjai neturi skaityti viso dokumento: jiems reikia susipažinti tik su tais dokumento straipsniais arba dalimis, kurie yra susiję su jų gaunama dotacija.*

Komisija sutinka su tuo, kad keliuose pirmuosiuose dotacijų pagal programą „Horizontas 2020“ susitarimuose buvo kelios nedidelės klaidos. Komisija atidžiai stebi dotacijų susitarimų pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinimo (IT procesų, veiklos procesų ir t. t.) praktinius aspektus, nuolat atnaujina IT sistemą ir apmoko savo darbuotojus, kad būtų išvengta klaidų pasirašant ir įgyvendinant dotacijų susitarimus.

([9]) Taip pat žr. 2015 m. metinės ataskaitos 5.13 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.19. Kaip esame anksčiau pažymėję, nepaisant to, kad projektai įgyvendinami naudojant programos „Horizontas 2020“ lėšas, Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) ir toliau neįtraukiamas į Komisijos bendrą mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų valdymo ir kontrolės sistemą ([10]). Kai kuriais atvejais EIT taiko sąlygas, kurios skiriasi nuo programos „Horizontas 2020“ taisyklių. Pavyzdžiui, pagal programą „Horizontas 2020“ naudos gavėjai gali pasinaudoti jų pasirinkto nepriklausomo auditoriaus, kuris patvirtina jų deklaruotas išlaidas, paslaugomis, tuo tarpu EIT paskiria savo paties išorės auditorių.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.19. *Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) ir Žinių ir inovacijos bendrijų (ŽIB) sudaryti dotacijų susitarimai yra pagrįsti programos „Horizontas 2020“ pavyzdiniu dotacijos susitarimu. Komisijos prižiūrima EIT valdymo ir kontrolės sistema užtikrina tų taisyklių laikymąsi.*

Prievolė pateikti finansinių ataskaitų sertifikatą yra taikoma per visą bendrosios programos laikotarpį. Audito sertifikatų viešųjų pirkimų centralizavimas yra ypatingai EIT situacijai tinkantis praktinis sprendimas. Taip sumažinama naudos gavėjų administracinė našta ir tuo pat metu gali būti gaunamas didesnis patikinimas, nes atsižvelgiama į EAR ankstesnių auditų rekomendacijas.

Metinės veiklos ataskaitos patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas, tačiau mes nustatėme, kad pateikiant klaidų lygius ir rizikos veikiamas sumas buvo taikomi skirtingi metodai

5.20. Mūsų išnagrinėtose metinėse veiklos ataskaitose pateiktas teisingas su atspindimų operacijų tvarkingumu susijusio šių GD finansų valdymo vertinimas, o jose pateikta informacija patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas. Pavyzdžiui, visų GD, vykdančių mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidas, ataskaitose pateikta *išlyga* dėl mokėjimų kompensuojant išlaidų deklaracijas pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą.

5.20. *Komisija pritaria EAR vertinimui.*

5.21. Nors mūsų išnagrinėtose ataskaitose pateikta informacija patvirtino mūsų nustatytus faktus ir išvadas, mes nustatėme skirtingų su Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos dalimis susijusių klaidų lygių apskaičiavimo metodų. Kosmoso ir saugumo paprogramių atveju DG GROW ir Migracijos ir vidaus reikalų generalinis direktoratas apskaičiavo *bendrą likutinį klaidų lygį*, tuo tarpu tų pačių REA pavestų paprogramių biudžeto dalies atveju Vykdomoji įstaiga apskaičiavo konkrečius kiekvienos paprogramės likutinius klaidų lygius.

5.21. *Kiekvienas generalinis direktoratas arba kiekviena tarnyba savo metinėje veiklos ataskaitoje privalo apskaičiuoti likutinį klaidų lygį.*

Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga (REA) valdo tris programas, kurių kiekvienai būdinga skirtinga rizika. Todėl normalu, kad ji, siekdama nustatyti kiekvienos paprogramės likutinį klaidos lygį, jas vertina skirtingai.

5.22. „Marie Curie“ ir „MVĮ skirtų mokslinių tyrimų“ paprogramių atveju Komisija naudojo klaidų lygį, pagrįstą ne tik savo atsitiktiniu būdu atrinktų *ex post* auditų rezultatais, bet taip pat savo atliktais naudos gavėjų, kurie gavo daugiausia lėšų, tikslinių auditų rezultatais. „Marie Curie“ paprogramės atveju taikant šį metodą buvo gautas 1,2 % klaidų lygis, tuo tarpu tik atsitiktiniu būdu atrinktas auditais pagrįstas klaidų lygis būtų siekęs 4,1 %.

5.22. *Metinėje veiklos ataskaitoje REA nurodė pagrindinių naudos gavėjų audito įtraukimo į ataskaitą priežastis. Apytiksliai 15 % aukščiausiai įvertintų (dalyvavimo vertės prasme) pagrindinių naudos gavėjų skiriama 80 % „Marie Curie“ veiksmų (MCA) biudžeto. Todėl šių pagrindinių naudos gavėjų audito įtraukimas vertinant klaidų riziką visoje MCA dotacijų populiacijoje yra labai svarbus.*

([10]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 5.23 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.23. Kaip ir 2014 m. ([11]), mes taip pat nustatėme Komisijos taikomų įvertintų bendrų rizikos veikiamų sumų apskaičiavimo metodų nenuoseklumo atvejų. Mes nustatėme, kad apskaičiuojant administracines išlaidas buvo naudojami keturi skirtingi metodai ([12]). Veiklos išlaidų atveju nenuoseklumo atvejai buvo susiję su tų mokslinių tyrimų ir inovacijų biudžeto dalių, kurios buvo pavestos bendrosios įmonėms arba kurios buvo valdomos taikant finansines priemones, skirtingų klaidų lygių naudojimu.

Bendra audito tarnyba: reikia dėti daug pastangų siekiant pagerinti planavimo, stebėjimo ir ataskaitų teikimo procesus, susijusius su programa „Horizontas 2020“

5.24. Komisijos atliekami naudos gavėjų *ex post* auditai yra viena pagrindinių operacijų tvarkingumo kontrolės priemonių. Auditai yra labai svarbus indėlis Komisijai atliekant operacijų tvarkingumo vertinimus, ir sudaro pagrindą susigrąžinti lėšas, kurios buvo panaudotos netinkamoms išlaidoms kompensuoti. Nuo 2014 m. Komisijos bendra mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidų audito tarnyba yra atsakinga už Komisijos Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos ir programos „Horizontas 2020“ *ex post* auditų strategijų įgyvendinimą.

5.25. 2016 m. VAT auditavo pažangą, kurią padarė Bendra mokslinių tyrimų ir inovacijų audito tarnyba, įgyvendindama Komisijos Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos *ex post* audito strategijos tikslus.

5.26. VAS pripažino, kad Bendra audito tarnyba, įgyvendindama strateginius metinius tikslus, susijusius su nemažu skaičiumi 2014 ir 2015 m. užbaigtų auditų, pasiekė gerų rezultatų. Vis dėlto VAT padarė išvadą, kad Bendrai audito tarnybai reikėjo dėti daug pastangų, kad patobulintų vidaus procesus siekiant įgyvendinti bendrus strategijos tikslus ir tinkamai pasirengti spręsti programos „Horizontas 2020“ *ex post* audito strategijos uždavinius. VAT ypač akcentavo poreikį mažinti auditams užbaigti reikalingą laiką ir pagerinti vidaus planavimo, stebėjimo ir ataskaitų apie juos teikimo procesus. Bendra audito tarnyba sutiko su visomis VAS pateiktomis rekomendacijomis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.23. *Komisija ėmėsi žingsnių, kad suderintų stambioms išlaidoms taikomo metodo pateikimą, visų pirma, bendrųjų programų atveju. Tačiau ji pripažįsta, kad kai kurių išlaidų punktuose, pavyzdžiui, dėl administracinių išlaidų, buvo tam tikrų neatitikimų. Skirtingų metodų taikymas gali būti pateisinamas, tačiau, kai įmanoma, Komisija ateityje pasirūpins, kad jie būtų suderinti.*

5.25. *Vidaus audito tarnyba (VAT) yra svarbi Komisijos bendros kontrolės sistemos dalis ir suteikia institucijai jos vidaus sistemų veikimo patikinimą. Jos veiklos pagrindas – daugiametis rizika pagrįstas audito planas.*

5.26. *Bendra audito tarnyba (BAT) įgyvendino savo strateginius metinius audito užbaigimo 2016 m. tikslus. BAT pateikė išsamų veiksmų planą, kuris Vidaus audito tarnybos nuomone, yra tinkamas nustatytai rizikai sumažinti. Vidaus audito tarnyba planuoja 2018 m. atlikti tolesnių veiksmų auditą, kad įvertintų veiksmingą rekomendacijų įgyvendinimą.*

([11]) 2014 m. metinės ataskaitos 5.29–5.31 dalys.
([12]) Atitinkamai minimalūs/maksimalūs 0 %/0,5 %, 0 %/0,6 %, 0 %/1,99 % ir 0 %/2 % klaidų lygiai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.27. Mes anksčiau esame nurodę, kad skirtingos įgyvendinančiosios įstaigos susidūrė su sunkumais rasti bendrą poziciją kaip įgyvendinti *ex post* audito rekomendacijas dėl netinkamų finansuoti išlaidų susigrąžinimo, tokiu būdu padidėjo nenuoseklaus naudos gavėjų traktavimo rizika ir buvo sukeltas teisinis netikrumas ([13]). 2017 m. balandžio mėn. Komisija turėjo apibrėžti bendrą įgyvendinančiosioms įstaigoms skirtą metodą siekiant atsižvelgti į audito rezultatus, tačiau tai atidėjo iki 2018 m. sausio mėn.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.27. *Komisija dabar deda dideles* ad hoc *koordinavimo pastangas siekdama užtikrinti tinkamą nustatytos rizikos mažinimą ir suderintą naudos gavėjų traktavimą. Bendroji paramos tarnyba, siekdama didesnio veiksmingumo, šią koordinavimo veiklą perims nuo 2018 m. sausio mėn. – tinkamu laiku, kad būtų galima atlikti pirmąjį programos „Horizontas 2020“ auditą.*

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

5.28. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui“ srities išlaidose buvo reikšmingas.

5.29. Šioje DFP pakategorėje mūsų operacijų testavimas parodė, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 4,1 % (žr. ***5.1 priedą***).

Rekomendacijos

5.30. ***5.3 priede*** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, išvados ([14]). Komisija šias rekomendacijas buvo įgyvendinusi dauguma atžvilgių.

5.31. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2016 m. nustatytais faktais ir išvadomis, mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija**: dar labiau supaprastinti programos „Horizontas 2020“ taisykles ir procedūras siekiant sumažinti teisinį netikrumą, labiau atsižvelgiant į *supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdus* persvarstytame *Finansiniame reglamente*, kaip antai vieneto įkainius, vienkartines išmokas, finansavimą nustatyto dydžio suma ir apdovanojimus.

Komisija pritaria rekomendacijai; Tam tikri supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai jau yra taikomi pagal programą „Horizontas 2020“, ir Komisija nuolat ieško platesnių tokių skaičiavimo būdų pritaikymo galimybių.

([13]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 5.26 dalį.

([14]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, per kurį Komisija turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— **2 rekomendacija**: užtikrinti, kad jos tarnybos taikytų nuoseklų klaidų lygių ir bendrų rizikos veikiamų sumų apskaičiavimo ir metodą.

— **3 rekomendacija**: nedelsiant šalinti VAT nustatytus jos *ex post* auditų trūkumus, mažinant *ex post* auditams užbaigti reikalingą laiką ir gerinant vidaus planavimo, stebėjimo ir ataskaitų apie juos teikimo procesus.

2 DALIS. VEIKSMINGUMO PROBLEMOS ĮGYVENDINANT MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ PROJEKTUS

5.32. Mes įvertinome 60 į imtį įtrauktų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų *veiksmingumą* ([15]). 23 atvejais šie projektai jau buvo užbaigti. Mes tiesiogiai nevertinome atliktų mokslinių tyrimų kokybės arba projektų *poveikio* mokslinių tyrimų ir inovacijų gerinimo politikos tikslo pasiekimo prasme.

5.33. Kiekvieno projekto atveju mes peržiūrėjome vertinimo ataskaitą, kurią Komisijos projektų valdymo pareigūnas parengia prieš susigrąžinant deklaruotas išlaidas (ji yra patikrų dalis). Mes tikrinome, ar projektų valdymo pareigūnas nustatė, ar:

— *išdirbių* ir *rezultatų* atžvilgiu padaryta pažanga, apie kurią pranešta, atitiko susitarime dėl dotacijos nustatytus tikslus,

— projektui priskirtos išlaidos buvo pagrįstos atsižvelgiant į pažangą, apie kurią pranešta,

— projekto išdirbiai ir rezultatai buvo išplatinti laikantis susitarimo dėl dotacijos reikalavimų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija pritaria rekomendacijai.

Dėl specifinių kiekvieno generalinio direktorato ir kiekvienos išlaidų programos aplinkybių klaidų lygio apskaičiavimo metodą gali tekti šiek tiek derinti visais atvejais. Tačiau Komisija nuolat siekia, kad šie apskaičiavimai būtų nuoseklesni.

Komisija pritaria rekomendacijai ir jau parengė veiksmų planą, kuris yra įgyvendinamas.

([15]) Mes įvertinome bendradarbiavimu grindžiamų projektų, kuriuose dalyvauja daug dalyvių, veiksmingumą ir neįtraukėme tokių operacijų kaip judumo išmokos atskiriems tyrėjams.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Buvo pasiekti daugumos projektų numatyti išdirbiai ir rezultatai

5.34. Remdamiesi Komisijos ataskaitomis nustatėme, kad buvo pasiekti daugumos projektų numatyti išdirbiai ir rezultatai, o 12 atvejų Komisija įvertino, kad projektai buvo nepaprastai sėkmingi. Tačiau Komisijos ataskaitose taip pat buvo nustatyta, kad keli projektai buvo paveikti problemų, kurios trukdė užtikrinti jų veiksmingumą:

— devyniais atvejais pažanga, apie kurią buvo pranešta, tik iš dalies atitiko su Komisija sutartus tikslus,

— keturiais atvejais ([16]) Komisija manė, kad nurodytos sąnaudos nebuvo pagrįstos padarytos pažangos atžvilgiu,

— šešiais atvejais ([17]) projekto išdirbiai ir rezultatai buvo tik iš dalies išplatinti, o vienu atveju apskritai nebuvo vykdoma jokia platinimo veikla.

5.35. Apskritai mes atkreipėme dėmesį į tai, kad buvo susiduriama su vis didesniais valdymo ir koordinavimo sunkumais, kai projektuose dalyvaudavo daug dalyvių.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.34. *Stebėjimo proceso tikslas – nustatyti atvejus, kai projektai nėra visiškai sėkmingi, ir imtis tinkamų veiksmų problemai išspręsti.*

Priklausomai nuo situacijos Komisija gali iš dalies keisti sutarties sąlygas (pavyzdžiui, jei dėl mokslo raidos pirminiai tikslai tampa nebeaktualūs), pradėti diskusijas su projekto partneriais siekdama atkurti projekto įgyvendinimo kokybę, sumažinti išmoką arba nutraukti sutartį. Tikslas – išspręsti problemą projekto gyvavimo laikotarpiu siekiant užtikrinti kokybiškus mokslinius tyrimus projekto pabaigoje.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad dažnai informacijos sklaida vykdoma jau pasibaigus projektui, pavyzdžiui, dėl to, kad prireikė laiko patentui paskelbti ir (arba) registruoti.

([16]) Dviem iš šių keturių atvejų pažanga, apie kurią pranešta, taip pat tik tiš dalies atitiko tikslus.

([17]) Vienu iš šių šešių atvejų pažanga, apie kurią pranešta, taip pat tik iš dalies atitiko tikslus.

5.1 PRIEDAS

OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI POLITIKOS SRITYJE „KONKURENCINGUMAS AUGIMUI IR DARBO VIETŲ KŪRIMUI SKATINTI“

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų	**150**	150
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**4,1 %**	4,4 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	6,1 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	2,1 %	

5.2 PRIEDAS

KLAIDŲ, KURIŲ POVEIKIS BENT 20 % „KONKURENCINGUMAS AUGIMUI IR DARBO VIETŲ KŪRIMUI SKATINTI“ SRITYJE, APŽVALGA

Įvadas

Taikydami bendrą ***1.1 priede*** nustatytą audito metodiką, mes testavome reprezentatyvią operacijų imtį siekdami įvertinti *netvarkingumo* lygį šios DFP paprogramės populiacijoje. Klaidų, kurias nustatėme testavimo metu, sąrašas nėra baigtinis – į jį įtrauktos arba pavienės klaidos, arba galimi klaidų tipai. Toliau išdėstyti nustatyti faktai, susiję su klaidomis, kurių poveikis sudaro bent 20 % nagrinėtos operacijos vertės, yra pateikti kaip pavyzdžiai ([1]). Šios klaidos buvo nustatytos operacijose, kurių vertė nuo 155 000 eurų iki 1,3 milijono eurų ir kurių medianinė ([2]) vertė – 273 000 eurų.

Klaidų pavyzdžiai

Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos projektai

1 pavyzdys. Deklaruotos išlaidos, kurios nebuvo įtrauktos į susitarimą dėl dotacijų

Naudos gavėjas (ne ES viešoji įstaiga, dalyvaujanti laivų apsauginės dangos kūrimo projekte) deklaravo išlaidas, kurias faktiškai patyrė kitas subjektas, kuris nebuvo susitarimo dėl dotacijų dalis. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 100 % visų nagrinėtų išlaidų.

2 pavyzdys. Deklaruotos pernelyg didelės personalo išlaidos

Apmokėti deklaruotos sumos negalėjo būti sugretintos su naudos gavėjo (pelno nesiekiančios mokslinių tyrimų organizacijos, dalyvaujančios bendradarbiavimu grindžiamame saugių tiekimo grandinės sistemų plėtojimo projekte) finansinėmis ataskaitomis, o naudos gavėjas negalėjo pateikti visų pagrindinių skaičiavimų, naudotų rengiant išlaidų deklaraciją. Mes nustatėme, kad valandinis įkainis, naudotas darbo užmokesčio išlaidoms apskaičiuoti, buvo pernelyg didelis. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 81 % visų nagrinėtų išlaidų.

3 pavyzdys. Netinkamos finansuoti netiesioginės išlaidos ir premijinės išmokos

Naudos gavėjas (viešoji įstaiga, dalyvaujanti debesija grindžiamos paslaugų interneto infrastruktūros plėtojimo projekte) deklaravo personalo išlaidas, į kurias buvo įtrauktos netinkamos finansuoti premijinės išmokos. Be to, naudos gavėjas deklaravo faktines *netiesiogines išlaidas*, tačiau neatitiko analitinės apskaitos sistemos, nustatančios netiesiogines su projektu susijusias išlaidas, turėjimo kriterijaus. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 51 % visų nagrinėtų išlaidų.

4 pavyzdys. Neteisingai apskaičiuotos personalo išlaidos ir kitos netinkamos finansuoti išlaidos

Naudos gavėjas (ne ES viešoji įstaiga, dalyvaujanti vykdant projektą biokuro technologijų srityje) neteisingai apskaičiavo personalo išlaidas ir taip pat projektui priskyrė išlaidas, nepateikęs jų susietumo su projektu įrodymų. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 38 % visų nagrinėtų išlaidų.

5 pavyzdys. Pernelyg didelės personalo išlaidos

Naudos gavėjas (MVĮ, dalyvaujanti vykdant koordinuotų sprendimų reaguojant į ekstremalias visuomenės sveikatai situacijas ES rengimo projekte) deklaravo pernelyg dideles personalo išlaidas ir taip pat projektui priskyrė su personalo išlaidomis, patirtomis ne laikotarpiu, už kurį buvo pateikta išlaidų deklaracija, susijusias sumas. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 37 % visų nagrinėtų išlaidų.

6 pavyzdys. Laiko registravimo neatitikimai

Mes nustatėme daug neatitikimų naudos gavėjo (viešosios įstaigos, dalyvaujančios interneto technologijomis pagrįstų efektyvaus energijos vartojimo sistemų plėtojimo projekte) su deklaruotomis personalo išlaidomis susijusiuose darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose. Netinkamos finansuoti išlaidos sudarė 21 % visų nagrinėtų išlaidų.

([1]) Šios klaidos sudaro daugiau kaip pusę srities „Konkurencingumas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti“ bendro įvertinto klaidų lygio.

([2]) T. y. pusė visų klaidų, kurių poveikis bent 20 %, buvo nustatytos operacijose, kurių vertė mažesnė nei 273 000 eurų, o likusi jų dalis buvo nustatyta operacijose, kurių vertė didesnė nei ši suma.

5.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS POLITIKOS SRITYJE „KONKURENCINGUMAS AUGIMUI IR DARBO VIETŲ KŪRIMUI SKATINTI“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	Komisija turėtų: **1 rekomendacija:** išplėsti ir sustiprinti informavimo kampanijas, skirtas gerinti naudos gavėjų ir nepriklausomų auditorių informuotumą apie tinkamumo finansuoti taisykles 7BP mokslinių tyrimų srityje;		X					*Iš pradžių komunikacijos kampanija buvo vykdoma dėl Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos ir įtraukė visų tipų dalyvius (apytiksliai 4 500). Dabar Komisija daugiausiai dėmesio skiria rekomendacijų dėl programos „Horizontas 2020“ teikimui. Šiuose posėdžiuose dalyvauja naudos gavėjai ir jų auditoriai. Su rekomendacijomis dėl visų pagrindinių dotacijų valdymo aspektų visi suinteresuotieji subjektai taip pat gali susipažinti internete.*
	2 rekomendacija: visoje šioje politikos grupėje savo kontrolę vis labiau grįsti rizikos vertinimu, patikras nukreipti į didelės rizikos naudos gavėjus (pavyzdžiui, mažesnę ES finansavimo patirtį turinčius subjektus) ir sumažinti patikrų naštą mažesnės rizikos naudos gavėjams;		X					*Komisijos dabartinių finansavimo programų kontrolės programos yra parengtos taip, kad į jas būtų galima įtraukti daugiau rizika pagrįstos kontrolės.*
	3 rekomendacija: naujosioms 2014–2020 m. mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų programoms teikti savalaikes, nuoseklias ir aiškias gaires naudos gavėjams ir valdymo institucijoms dėl peržiūrėtų tinkamumo finansuoti ir kontrolės reikalavimų.		X					*Dabartinėse finansavimo programose Komisija pateikė daug naudos gavėjams skirtų rekomendacijų visais su programos įgyvendinimu susijusiais klausimais. Komisija reguliariai atnaujina šią informaciją. Ji yra platinama internete, taip pat per visuomenės informavimo kampanijas, susitikimus su valstybėmis narėmis ir* ad hoc *posėdžiuose su dalyviais ir jų auditoriais.*

6 SKYRIUS

„Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“

TURINYS

	Dalis
Įvadas	6.1–6.6
Trumpas srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ aprašymas	6.2–6.4
Audito apimtis ir metodas	6.5–6.6
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	6.7–6.37
Operacijų testavimo rezultatai	6.7–6.19
Finansinių priemonių naudojimas pasidalijamojo valdymo srityje 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu	6.20–6.25
Komisijos metinė veiklos ataskaita ir kiti valdymo klausimai	6.26–6.27
Komisijos patikinimas dėl 2007–2013 m. programavimo laikotarpio	6.28–6.29
Komisijos patikinimas dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio	6.30–6.37
Išvados ir rekomendacijos	6.38–6.41
Išvada	6.38–6.39
Rekomendacijos	6.40–6.41
2 dalis. Projektų veiksmingumo vertinimas	6.42–6.57
Veiksmingumo sistemos koncepcijos vertinimas	6.44–6.50
Projektų veiksmingumo vertinimas	6.51–6.55
Išvada	6.56–6.57

6.1 priedas. Su sritimi „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ susijusių operacijų testavimo rezultatai

6.2 priedas. Operacijų testavimo rezultatų apžvalga pagal valstybes nares

6.3 priedas. Klaidų, kurių poveikis sudaro bent 20 % srityje „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“, apžvalga

6.4 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

6.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti faktai, susiję su DFP išlaidų kategorija „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. ***6.1 langelyje*** pateikta pagal šią kategoriją 2016 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

6.1 langelis. DFP 1b išlaidų pakategorė „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ – 2016 m. pasiskirstymas

(milijardais eurų)

Iš viso mokėjimų per metus	37,8
- *avansai* (1) (2)	*11,7*
+ *patvirtinti avansai* (1)	*15*
+ *išmokos galutiniams naudos gavėjams pagal finansines priemones, taikomas pasidalijamojo valdymo srityje*	*2,5*
- *2014–2020 m. laikotarpio mokėjimai*	*7,9*
Audituota populiacija, iš viso	**35,7**

(1) Remiantis suderinta atspindimų *operacijų* apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedo*** 10 dalį).
(2) Šis skaičius apima įnašus į *finansines priemones*, taikomas pasidalijamojo valdymo srityje.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. *konsoliduotos finansinės ataskaitos.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Trumpas srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ aprašymas

6.2. Išlaidomis pagal DFP 1b pakategorę „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ siekiama mažinti įvairių valstybių narių ir regionų išsivystymo lygio atotrūkį, stiprinti visų regionų konkurencingumą ir plėtoti tarpregioninį bendradarbiavimą ([1]). Šiems tikslams įgyvendinti pasitelkiami šie fondai/priemonės:

— Europos regioninės plėtros fondas (ERPF, 56 % 2016 m. mokėjimų), kuriuo siekiama ištaisyti pagrindinius regionų pusiausvyros sutrikimus teikiant daugiausia įmonėms skirtą finansinę paramą infrastruktūros kūrimui ir darbo vietų kūrimą skatinančioms produktyvioms investicijoms,

— Sanglaudos fondas (SF, 20 %), iš kurio finansuojami aplinkos ir transporto projektai valstybėse narėse, kuriose BNPj vienam gyventojui sudaro mažiau kaip 90 % ES vidurkio ([2]),

— Europos socialinis fondas (ESF, 21 %), kuriuo siekiama pagerinti užimtumo ir įsidarbinimo galimybes, skatinant aukštą užimtumo lygį ir gausesnių bei geresnių darbo vietų kūrimą,

— kitos, mažesnės priemonės/fondai (3 %), kaip antai Europos kaimynystės priemonė (parama tarpvalstybiniam bendradarbiavimui ir politikos iniciatyvoms, skirtoms stiprinti ES ryšius su jos kaimyninėmis šalimis), ir Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (EPLSAF – materialinė pagalba, kuria siekiama padėti žmonėms išeiti iš skurdo).

6.3. Su keliomis išimtimis, ERPF, SF ir ESF taikomos tos pačios taisyklės. Jie įgyvendinami vykdant daugiametes programas, o jų valdymą dalijasi Komisija ir valstybės narės. Kiekvienam *programavimo laikotarpiui* valstybės narės parengia *veiksmų programas* (VP) Komisijai tvirtinti ([3]). Projektai, kurie bus finansuojami iš VP, atrenkami valstybių narių lygmeniu. Naudos gavėjai prašo kompensuoti patirtas išlaidas atsakingų valstybės narės institucijų, kurios patvirtina išlaidas ir deklaruoja jas Komisijai. Šias išlaidas audituoja funkciškai nepriklausomos audito institucijos valstybėse narėse. Komisija taip pat gali paskirti taisomuosius veiksmus.

([1]) Šie tikslai numatyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 174 ir 178 straipsniuose.

([2]) 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais SF yra svarbus šioms šalims: Bulgarijai, Čekijai, Estijai, Graikijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai, Lietuvai, Vengrijai, Maltai, Lenkijai, Portugalijai, Rumunijai, Slovėnijai ir Slovakijai. Ispanija 2007–2013 m. laikotarpiu taip pat buvo tinkama finansuoti, tačiau tik pereinamojo laikotarpio paramos atveju.

([3]) 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Komisija patvirtino 440 VP (322 ERPF ir 118 ESF); 2014–2020 m. laikotarpiu ji patvirtino 392 VP (dauguma jų apėmė daugiau nei vieną fondą).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.4. 2016 metai buvo paskutiniai metai, kai visi mūsų audituoti mokėjimai yra susiję su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.

Audito apimtis ir metodas

6.5. Taikydami ***1.1 priede*** aprašytą audito metodą ir metodiką, tais metais mes nagrinėjome šiuos su sritimi „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ susijusius aspektus:

a) 180 operacijų imtį ([4]) laikantis ***1.1 priedo*** 7 dalies. Ši imtis buvo sumanyta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios DFP kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu. Ją sudarė operacijos iš 14 valstybių narių ir ji apėmė vieną Europos teritorinio bendradarbiavimo (ETB) programą ([5]);

b) 12 finansinių priemonių pagal pasidalijamąjį valdymą imtį aštuoniose valstybėse narėse ([6]). Nagrinėdami šią imtį, mes taip pat peržiūrėjome išmokėjimo lygius (lėšų dalį, pasiekiančią galutinius jų gavėjus) ir, garantijų atveju, Komisijos 2015 m. pažangos ataskaitoje praneštą daugi-namąjį koeficientą;

c) domėjomės, ar Regioninės ir miestų politikos GD (DG REGIO) bei Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (DG EMPL) *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų *tvarkingumą* iš esmės atitinka mūsų *rezultatus*.

6.6. Antroje, veiksmingumo aspektams skirtoje šio skyriaus dalyje, mes tikrinome valstybių narių sistemas, skirtas matuoti fiziškai užbaigtų projektų *veiksmingumą* (visas mūsų imties operacijas, išskyrus 12 finansinių priemonių, taikomų pasidalijamojo valdymo srityje).

([4]) Imtis buvo sudaryta iš visų patvirtinimų ir mokėjimų, išskyrus avansus. Šios 180 operacijų buvo atrinktos iš 54 tarpinių 2007–2013 m. mokėjimų ir buvo susijusios su 92 ERPF projektais, 36 SF projektais, 40 ESF projektų, 11 ERPF finansinių priemonių ir viena ESF finansine priemone.

([5]) Bulgarija, Čekija, Vokietija, Airija, Graikija, Ispanija, Italija, Vengrija, Malta, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Jungtinė Karalystė ir Graikijos-Bulgarijos ETB.

([6]) Bulgarija, Vokietija, Graikija, Italija, Lenkija, Portugalija, Slovakija ir Jungtinė Karalystė.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1 DALIS. OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

Operacijų testavimo rezultatai

6.7. ***6.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 180 mūsų tikrintų operacijų 87-iose (48 %) buvo *klaidų*. Remdamiesi 25 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, mes vertiname, kad klaidų lygis sudaro 4,8 % ([7]).

6.7. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Audito Rūmų (EAR) nurodytas klaidų lygis yra metinis įvertis, į kurį yra įtraukti prieš EAR atliekant auditą nustatytų ir užregistruotų projektų išlaidų arba kompensuojamų sumų, kuriose yra klaidų, pataisymai. Komisija pabrėžia, kad jai privalu laikytis Finansinio reglamento, kurio 32 straipsnio 2 dalies e punkte nustatyta, kad jos vidaus kontrolės sistema, be kita ko, turėtų užtikrinti „tinkamą rizikos, susijusios su pagrindinių operacijų teisėtumu ir tvarkingumu, valdymą atsižvelgiant į daugiametį programų ir atitinkamų mokėjimų pobūdį“.*

Atsižvelgiant į valdymo ir kontrolės sistemų daugiametį pobūdį sanglaudos politikos 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, klaidas galima taisyti iki programos užbaigimo. Komisija dabar nagrinėja projektų užbaigimo deklaracijas siekdama užtikrinti, kad visi būtini pataisymai būtų atlikti, ir nė vienos programos neužbaigs iki tol, kol negaus pagrįsto patikinimo, jog tos programos likutinė rizika yra žemiau reikšmingumo ribos (2 %).

Komisija taip pat pažymi, kad bėgant metams EAR apskaičiuotas labiausiai tikėtinas klaidų lygis sumažėjo.

Šis faktas patvirtina, kad 2007–2013 m. programavimo laikotarpio klaidų lygis vis dar yra gerokai mažesnis nei 2000–2006 m. laikotarpiu užregistruoti klaidų lygiai. Šį pokytį lemia sugriežtintos 2007–2013 m. laikotarpio kontrolės nuostatos ir Komisijos griežta politika dėl išmokų nutraukimo ir (arba) sustabdymo nustačius trūkumus, kaip nurodyta Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato 2016 m. metinėse veiklos ataskaitose (MVA). Siekdama pasirengti programų užbaigimui Komisija 2016 m. toliau daugiausia dėmesio skyrė didžiausios rizikos programoms ir (arba) valstybėms narėms ir prireikus įgyvendino taisomąsias priemones – tai ji darė iki pat programų užbaigimo taikydama griežtą išmokų nutraukimo ir sustabdymo politiką.

([7]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 2,2 % ir 7,4 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.8. Mes taip pat pažymime, kad nustatėme rimtą problemą, susijusią su finansinių priemonių lėšų panaudojimu po to, kai 2015 m. gruodžio 31 d. pasibaigė tinkamumo finansuoti laikotarpis (žr. 6.20–6.21 dalis).

6.9. ***6.2 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. *įvertinto klaidų lygio* pasiskirstymas. Pagrindiniai klaidų šaltiniai buvo netinkamų finansuoti išlaidų įtraukimas į naudos gavėjų deklaracijas ir visiškai netinkamų finansuoti projektų atrinkimas, po kurių eina vidaus rinkos taisyklių (ES ir nacionalinių *viešųjų pirkimų* teisės aktų) pažeidimai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Nauju 2014–2020 m. laikotarpiu Komisijos bendras taisomasis gebėjimas yra toliau stiprinamas suteikiant jai galimybę atlikti gryngsias finansines pataisas, jei ji arba EAR nustato reikšmingus, anksčiau valstybės narės nenustatytus, trūkumus. Kaip galima matyti iš 2017 m. vasario 15 d. gautų pirmųjų metinių ataskaitų ir patikinimo paketų, tai bus reikšminga paskata valstybėms narėms pačioms nustatyti ir ištaisyti didelius pažeidimus dar iki Komisijos vykdomo metinių ataskaitų patvirtinimo.

6.8. *Dėl šios pastabos Komisija daro nuorodą į savo atsakymuose į EAR 2014 ir 2015 m. metinių ataskaitų pastabas išreikštą poziciją.*

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 6.20 ir 6.21 dalių pastabas.

6.2 langelis. „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Netinkamos finansuoti išlaidos

6.10. Netinkamos išlaidos buvo deklaruotos 10 % visų mūsų tikrintų operacijų (žr. ***6.3 priedo*** 1–6 pavyzdžius). Šie atvejai sudarė 72 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 2,0 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio.

6.11. Pagrindinės netinkamų finansuoti išlaidų priežastys buvo nacionalinių/ES tinkamumo finansuoti taisyklių pažeidimai. Daugiausia buvo pažeidžiamos nacionalinės taisyklės. Dažniausios klaidos buvo išlaidas patvirtinančios audito sekos nebuvimas, finansuoti netinkamos atlyginimų išlaidos, neteisingas finansavimo spragos apskaičiavimas (ar jo nebuvimas) pajamų duodančių projektų atveju, susigrąžintino PVM deklaravimas, neteisingas finansinių pataisymų taikymas ir kitų konkrečių tinkamumo taisyklių pažeidimai.

6.12. Per pastaruosius penkerius metus 135-ių iš mūsų nagrinėtų 1 437 operacijų išlaidų deklaracijose taikyti *supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai* (SISB). Už ši laikotarpį mes kiekybiškai neįvertinome nė vienos klaidos, tačiau nustatėme dešimt kiekybiškai neįvertinamų klaidų, susijusių su SISB ([8]). Tai rodo, kad projektai, kuriems taikomi SISB, yra mažiau veikiami klaidų nei projektai, kurių atveju kompensuojamos faktinės išlaidos. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu valstybės narės iš esmės yra skatinamos plačiau taikyti SISB Sanglaudos srityje ir šių būdų taikymas yra privalomas visiems ESF projektams iki 50 000 eurų ([9]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.10. *Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl EAR nustatytų atvejų ir prireikus pasiūlys veiksmus.*

6.11. *Komisija mano, kad jos valstybėms narėms skirtas kvietimas dar labiau supaprastinti taisykles nacionaliniu lygmeniu ir dažniau naudoti supaprastintą išlaidų apmokėjimą turėtų padėti sumažinti klaidų lygį, susijusį su nutrūkusia audito seka arba netinkamomis finansuoti išlaidomis.*

6.12. *Komisija taip pat mano, kad taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą padaroma mažiau klaidų, todėl ji nuo tokio išlaidų apmokėjimo pradžios aktyviai dirbo su institucijomis, atsakingoms už programas, siekdama laipsniškai išplėsti šio apmokėjimo taikymą. Tai jau davė teigiamų rezultatų.*

Komisija toliau aktyviai skatina supaprastintą išlaidų apmokėjimą taikyti 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu – šiuo laikotarpiu jis buvo gerokai sugriežtintas Bendrųjų nuostatų reglamente ir ESF specialiajame reglamente siekiant sumažinti administracinę naštą naudos gavėjams, skatinti orientuotis į rezultatus ir toliau mažinti klaidų riziką.

Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas ne tik teikia išsamias supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymo rekomendacijas ir tiesioginę paramą valstybėms narėms, bet ir tam tikrose prioritetinėse valstybėse narėse, kuriose 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu klaidų lygis vis būdavo aukštas ir kurios vis dar nepakankamai taikė supaprastintą išlaidų apmokėjimą, surengė kelis supaprastinimo seminarus.

Vykstant daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrai, 2016 m. Komisija pateikė pasiūlymų dėl tolesnių supaprastinimo priemonių ir lankstumo Europos struktūrinių ir investicinių (ESI) fondų teisės aktų sistemoje. Remiantis šiuo pasiūlymu, supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymo sritis būtų reikšmingai išplėsta, o Europos struktūriniams ir investicijų fondams jį taikyti būtų privaloma mažesnės nei 100 000 eurų vertės operacijoms.

([8]) Taip pat žr. 2012 m. metinę ataskaitą (6.23 dalį), 2013 m. metinę ataskaitą (6.16 dalį), 2014 m. metinę ataskaitą (6.29 dalį) ir 2015 m. metinę ataskaitą (6.15 dalį).

([9]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, 4 straipsnis (OL L 347, 2013 12 20, p. 470); Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 68 straipsnis (OL L 347, 2013 12 20, p. 376).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.13. *Didelės apimties projektus* turi patvirtinti Komisija ([10]). Mūsų imtį sudarė trys didelės apimties projektai, dėl kurių valstybių narių institucijos nepateikė privalomos paraiškos iki 2017 m. kovo 31 d. uždarymo termino. Be Komisijos sprendimo, patvirtinančio didelės apimties projektus, deklaruotos išlaidos yra netinkamos finansuoti ir turi būti susigrąžintos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.13. *Komisija atidžiai stebėjo visus valstybių narių pateikiamus didelės apimties projektus arba jų pakeitimus ir priims visus reikalingus sprendimus iki projektų užbaigimo. Tuo remdamasi užbaigiant projektus ji vertins susijusių išlaidų tinkamumą finansuoti. Jei bus tokių didelės apimties projektų, apie kuriuos Komisijai nebuvo pranešta pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 40 straipsnį, Komisija pasiūlys, kad valstybės narės pateiktų didelės apimties projekto paraišką arba prireikus taikys finansinę pataisą. Valstybei narei pateikus paraišką, Komisija dėl didelės apimties projekto gali priimti sprendimą.*

Netinkami finansuoti projektai

6.14. Mes nustatėme tris projektus, kurie neatitiko Reglamente nustatytų tinkamumo taisyklių ir/arba VP ar konkrečiame kvietime teikti pasiūlymus nustatytų tinkamumo taisyklių. Šie projektai sudarė 12 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 1,3 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio (žr. ***6.3 priedo*** 7–8 pavyzdžius).

6.14. *Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl EAR nustatytų atvejų ir prireikus pasiūlys veiksmus.*

([10]) Žr. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 39 ir 41 straipsniai (OL L 210, 2006 7 31, p. 25). Didelės apimties projektas yra veiksmas, apimantis grupę darbų, veiklų ar paslaugų, skirtų apibrėžtam tiksliai nustatyto ekonominio arba techninio pobūdžio uždaviniui atlikti. Juo taip pat siekiama aiškiai nustatytų tikslų ir jo bendros sąnaudos viršija 50 milijonus eurų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Vidaus rinkos taisyklių pažeidimai

Viešieji pirkimai

6.15. Šiais metais mes nagrinėjome 121 darbų, paslaugų ir prekių tiekimo sutarčių sudarymo procedūras, susijusias su mūsų operacijų testavimu. Bendra apskaičiuota vertė buvo apie 3 milijardai eurų ([11]) ir didžioji šių sutarčių dauguma buvo susijusi su ERPF/SF projektais ([12]).

6.16. 23-ose procedūrose mes aptikome ES ir/arba nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejų. Keturi iš jų buvo rimti pažeidimai ir buvo klasifikuoti kaip kiekybiškai įvertinamos klaidos. Jos sudarė 16 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų arba apie 1,4 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio (žr. ***6.3 priedo*** 9–11 pavyzdžius).

6.15 ir 6.16. *Viešųjų pirkimų taisyklės taikomos visoms valstybių narių viešosioms išlaidoms, ne vien tik sanglaudos politikai. Šioje politikos srityje ne vienerius metus pagrindinis klaidų šaltinis yra ES arba nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas, visų pirma, vykdant regioninę ir miestų politiką, daugiausia dėl bendrai finansuojamų projektų tipų. Todėl Komisija nuo paskutinio programavimo laikotarpių ėmėsi įvairių prevencinių ir taisomųjų veiksmų, kad pašalintų toje srityje nustatytus trūkumus.*

Visų pirma, Komisija daro nuorodą į 2013 m. parengtą ir 2015 m. gruodžio mėn. patvirtintą Viešųjų pirkimų veiksmų planą, kuriuo siekiama toliau gerinti viešųjų pirkimų taisyklių įgyvendinimą valstybėse narėse taikant papildomas prevencines priemones, pavyzdžiui, gaires, mokymus, gerosios praktikos mainus, vengtinų klaidų rinkinį, sąžiningumo paktus (http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/). Viešųjų pirkimų veiksmų planas buvo atnaujintas 2017 m. kovo mėn. siekiant įtraukti naujus veiksmus, susijusius su naujų viešųjų pirkimų direktyvų perkėlimu, ir skirti daugiau dėmesio strateginiams viešiesiems pirkimams ir skaidrumui.

2014–2020 m. ESI fondų teisinėje sistemoje taip pat nustatyta speciali viešųjų pirkimų srityje taikoma ex ante *sąlyga, kuri kartu su supaprastintomis 2014 m. direktyvomis turėtų dar labiau pagerinti padėtį šioje srityje.*

Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų EAR nurodytų klaidų viešųjų pirkimų srityje pagal Komisijos sprendimą C(2013) 9527 final, *kuriuo išdėstomos ir patvirtinamos finansinių pataisų, susijusių su išlaidomis, Sąjungos finansuotomis pagal pasidalijamąjį valdymą, kurias dėl viešojo pirkimo taisyklių nesilaikymo turi atlikti Komisija, nustatymo gairės.*

([11]) Ši suma atspindi visas su skirtomis sutartimis susijusias išlaidas, kurių dalis buvo patvirtinta mūsų nagrinėtose išlaidų deklaracijose.

([12]) Iš šios 121 procedūros maždaug 49 % atvejų sutarties vertė viršijo ES viešųjų pirkimų taisyklių (perkeltų į nacionalinę teisę) taikymo ribą, 33 procedūros buvo susijusios su ERPF/SF ir viena – su ESF.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.17. 2014 m. Taryba ir Europos Parlamentas priėmė tris direktyvas, skirtas supaprastinti viešųjų pirkimų procedūras ir jas padaryti lankstesnes ([13]). Naujas taisykles į nacionalinę teisę valstybės narės turėjo perkelti iki 2016 m. balandžio mėn. (e. pirkimams terminas yra 2018 m. spalio mėn.). 2017 m. birželio 2 d. šį reikalavimą buvo įvykdžiusios 17 valstybių narių ([14]). Praėjus metams nuo termino, palyginti su praėjusiais metais, buvo padaryta nepakankama pažanga ([15]). Kelioms valstybės narėms Komisija išsiuntė pagrįstas nuomones. Tačiau 2017 m. birželio mėn. ji vis dar turi tęsti šią procedūrą ir pranešti apie reikalavimo nevykdančias valstybes nares Europos Teisingumo Teismui ([16]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.17. *2017 m. birželio mėn. 17 valstybių narių jau buvo užbaigusios visų trijų direktyvų perkėlimo procesą, keturios valstybės narės perkėlė viešųjų pirkimų direktyvas, bet ne Direktyvą dėl koncesijų, o septynios valstybės narės dar neperkėlė nė vienos iš trijų direktyvų. Komisijai ši situacija yra nepriimtina, visų pirma, atsižvelgiant į tai, kad ji valstybės narėms suteikė ir vis dar teikia didesnę pagalbą. Todėl Komisija laiku pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras pagal SESV 258 straipsnį prieš visas valstybes nares, kurios nesilaikė perkėlimo įsipareigojimų, ir susijusioms valstybėms narėms 2016 m. gegužės mėn. išsiuntė 21 oficialų pranešimą, o vėliau, 2016 m. gruodžio mėn., 15 pagrįstų nuomonių. Valstybių narių pateikti atsakymai ir naujausi pokyčiai dabar yra nagrinėjami siekiant pasiruošti perduoti bylas Europos Sąjungos Teisingumo Teismui. Pasibaigus išsamiam visų detalių, susijusių su jau priimtomis ir praneštomis nuostatomis, nagrinėjimui, Komisija įvertins, ar kiekvienu atveju reikėtų taikyti proporcingas finansines sankcijas, kaip numatyta Sutartyje.*

Valstybės pagalba

6.18. Šiais metais septyniose valstybėse narėse mes nustatėme 11 projektų ([17]), kuriuos vykdant buvo pažeistos ES valstybės pagalbos taisyklės. Pagrindinė pažeidimų priežastis buvo tai, kad nebuvo įvertinti valstybės pagalbos projektai ir/arba nebuvo apie juos pranešta. Tačiau mes kiekybiškai nevertinome su valstybės pagalba susijusių klaidų, kadangi mes vertiname, kad šie neatitikties atvejai neturėjo jokio poveikio ES ir (arba) valstybių narių viešojo finansavimo lygiui. ESF projektams labai dažnai taikoma *de minimis* taisyklė ir todėl juos vykdant daroma mažiau valstybės pagalbos pažeidimų, nei vykdant ERPF ir SF projektus.

6.18. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės pagalbos bylų sumažėjo ir tai per keletą metų turėjo poveikio EAR apskaičiuotam klaidų lygiui. Tačiau dėl rizikos, kurią šiai politikos sričiai turi valstybės pagalbos taisyklių nesilaikymas, Komisija ėmėsi prevencinių ir taisomųjų veiksmų pagal 2015 m. parengtą Valstybės pagalbos veiksmų planą siekdama toliau gerinti valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimą valstybėse narėse. Tai taip pat apima tolesnius veiksmus dėl EAR specialiojoje ataskaitoje Nr. 24/2016 pateiktų rekomendacijų*

Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl EAR nustatytų atvejų ir pasiūlys veiksmus, jei jų, jos nuomone, reikėtų.

([13]) 2014 m. vasario 26 d. direktyvos dėl viešųjų pirkimų (2014/24/ES), dėl koncesijos sutarčių skyrimo (2014/23/ES) ir dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų (2014/25/ES) (OL L 94, 2014 3 28).

([14]) Iki šio termino visas tris direktyvas perkėlė šios valstybės narės: Čekija, Danija, Vokietija, Graikija, Prancūzija, Italija, Airija, Vengrija, Kipras, Latvija, Malta, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Švedija ir Jungtinė Karalystė.

([15]) 2015 m. metinės ataskaitos 6.24 dalis. Aštuonios valstybės narės perkėlė visas tris direktyvas 2016 m. gegužės mėn.

([16]) Žr. SESV 258 straipsnį.

([17]) devynis ERPF/SF projektus (įskaitant dvi JESSICA finansines priemones) ir du ESF projektus (įskaitant vieną finansinę priemonę).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Informacija ne visuomet naudota tinkamai

6.19. Komisija, ir dar labiau – valstybių narių institucijos, taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė devynias į mūsų imtį įtrauktas operacijas. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes jos padėjo sumažinti mūsų įvertintą su šiuo skyriumi susijusį klaidų lygį 3,3 procentinio punkto. 18 kiekybiškai įvertinamos klaidos atvejų valstybės narės turėjo pakankamai informacijos ([18]), kad galėtų išvengti arba aptikti ir ištaisyti klaidas prieš deklaruodamos išlaidas Komisijai. Jei valstybės narės būtų tinkamai panaudojusios visą savo turimą informaciją, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 3,7 procentinio punkto mažesnis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.19. *Komisija atidžiai stebi šiuos atvejus ir sutinka, kad valdymo patikros turi būti atliekamos patikimai ir laiku, siekiant, visų pirma, išvengti pažeidimų arba kad jų nepatektų į mokėjimų prašymus.*

Nuo 2010 m. Komisija vykdo tikslinius didelės rizikos programų valdymo patikrų auditus, jeigu nustato, kad programos auditą atliekanti audito institucija gali nenustatyti trūkumų arba jų nenustatyti laiku. Šių iki 2016 m. atliktų auditų rezultatai yra pateikti Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2016 m. MVA (žr. atitinkamai 61–64, 65 ir 66 puslapius).

Pagal 2014–2020 m. programavimo laikotarpį valdymo patikros ir kontrolė (įskaitant patikras vietoje) turi būti atlikti laiku, kad Komisija galėtų laiku patvirtinti metines programos sąskaitas, pateikti valdymo deklaracijas ir apskaičiuoti patikimus likutinių klaidų lygius sąskaitose po visų nuo ataskaitinių metų pabaigos atliktų pataisymų. Komisija, atsižvelgdama į ankstesniu programavimo laikotarpiu įgytą patirtį, valstybėms narėms parengė atnaujintas rekomendacijas, kurios kartu su reikalaujamu supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimu turėtų padėti pagerinti valdymo patikrų kokybę.

Komisija mano, kad šios sugriežtinos kontrolės procedūros turėtų ilgam sumažinti klaidų lygį, kaip parodyta 2017 m. gautuose patikinimo paketuose.

([18]) Informaciją iš patvirtinamųjų dokumentų, įskaitant informaciją iš standartinių kryžminių patikrų, informaciją iš duomenų bazių ir privalomų patikrų rezultatus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Finansinių priemonių naudojimas pasidalijamojo valdymo srityje 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu

6.20. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 56 straipsnio 1 dalį galutinis mokėjimų tinkamumo terminas 2007–2013 m. laikotarpiu buvo 2015 m. gruodžio 31 d. 2015 m. balandžio mėn. Komisija užbaigimo gairėse pateikė savo pačios išaiškinimą, kad tinkamumo laikotarpis pratęsiamas iki 2017 m. kovo 31 d. ([19]), tačiau ji nepaprašė Tarybos ir Parlamento pataisyti reglamentą.

6.21. Kaip teigiama mūsų dviejose paskutinėse metinėse ataskaitose ([20]), mes manome, kad toks tinkamumo laikotarpio išaiškinimas neatitinka teisinių normų hierarchijos, pagal kurią teisės nuostata gali būti keičiama tik tą pačią arba didesnę teisinę galią turinčiu teisės aktu. Todėl mes manome, kad bet kuris po 2015 m. gruodžio 31 d. iš finansinių priemonių atliktas mokėjimas ar suteikta garantija, buvo atlikti ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu, nustatytu Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 56 straipsnio 1 dalyje. Mes vertiname, kad po 2015 m. gruodžio 31 d. atlikti mokėjimai ir suteiktos garantijos sudaro 2,5 milijardo eurų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.20 ir 6.21. *Komisija mano, kad jos programų užbaigimo gairėse nurodyti pakeitimai atitiko Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 su pakeitimais 78 straipsnio 6 dalį, todėl teisės akto pakeitimas nėra reikalingas.*

Savo poziciją dėl tos pačios pastabos Komisija jau nurodė atsakymuose į EAR 2014 ir 2015 m. metinių ataskaitų pastabas. Savo veiksmais Komisija laikėsi 2014 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos rekomendacijų ir esamos reguliavimo sistemos reikalavimų. Todėl Komisija mano, kad lėšos, išmokėtos galutiniams gavėjams iki 2017 m. kovo mėn. pabaigos, nepažeidžia nustatyto tinkamumo finansuoti laikotarpio. Komisija patikrins atitinkamas valstybių narių užbaigiant programas nurodytas sumas, o susijusių duomenų teisingumą patvirtins ataskaitoje, kurią ji planuoja paskelbti iki 2017 m. spalio mėn.

([19]) Komisijos sprendimas C(2015) 2771.
([20]) Žr. 2014 m. metinės ataskaitos 6.52 dalį ir 2015 m. metinės ataskaitos 6.45 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Įnašais nepakankamai pasinaudota ir neišnaudotos visos finansinių priemonių galimybės.

6.22. Iš viso 2015 metams buvo skirta apie 16,9 milijardo eurų ([21]). ***6.3 langelyje*** parodyta, kaip ši suma buvo išmokėta iki šiol.

6.3 langelis. Bendri ERPF ir ESF išmokų lygiai 2011–2015 metais.

(milijardais eurų)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai remiantis Komisijos įgyvendinimo ataskaita.

([21]) Europos Komisija, „Duomenų apie pažangą, padarytą finansuojant ir įgyvendinant finansines priemones, kuriuos teikia vadovaujančiosios institucijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1083/2006 67 straipsnio 2 dalies j punktą, suvestinė, – padėtis 2015 m. gruodžio 31 d.“, EGESIF 16-0011-00, 2016 m. rugsėjo 20 d. 2016 m. skaičiai bus paskelbti iki 2017 m. spalio 1 d.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.23. 2015 m. gruodžio 31 d. buvo panaudota tik 75 % viso finansavimo per ERPF ir ESF finansines priemones. Kaip jau nurodėme savo praėjusių metų ataskaitoje ([22]), šis žemas lygis rodo, kad kai kurios valstybės narės nesugebės panaudoti visų jų finansinėms priemonėms skirtų lėšų, nepaisant pratęsto tinkamumo finansuoti laikotarpio. Mažesnis nei 100 % išmokėjimo lygis neleidžia visiškai išnaudoti šių priemonių „atsinaujinančio“ pobūdžio galimybių ([23]), kurios yra vienas iš jų pagrindinių privalumų lyginant su dotacijomis.

6.24. ***6.4 langelyje*** parodyti išmokėjimo iš Sanglaudos finansinių priemonių lygiai 2015 m. gruodžio 31 d. Šie lygiai keturiose valstybėse narėse (Ispanijoje, Italijoje, Nyderlanduose ir Slovakijoje) buvo daug mažesni už 75 % ES vidurkį.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.23 ir 6.24. *Komisija pabrėžia, kad vidutinis lėšų išmokėjimo lygis 2015 m. pabaigoje buvo 75 %, kuris, palyginti su 2014 m. buvusiu 57 % lygiu, reikšmingai išaugo, tačiau atskirose valstybėse narėse buvo labai skirtingas ir priklausė nuo įvairių veiksnių, įskaitant finansų krizę, ribotą patirtį kai kuriose valstybėse narėse ir pavėluotą kai kurių priemonių taikymą visu programavimo laikotarpiu. Atsižvelgiant į finansinių priemonių gyvavimo ciklą, vis dar tikimasi, kad išmokėjimo lygis reikšmingai išaugs paskutiniais įgyvendinimo metais, ir galutinę išvadą dėl išmokėjimo lygių bus galima padaryti tik užbaigus projektus.*

Apie projektų užbaigimo metu (2017 m. kovo mėn. pabaigoje) buvusią padėtį Komisija praneš iki 2017 m. spalio 1 d., remdamasi valstybių narių pateiktais duomenimis. Projektų užbaigimo metu valstybės narės turi atimti pagal finansines priemones skirtas, tačiau pagal Reglamento (EB) Nr 1083/2006 78 straipsnio 6 dalį ne visiškai išnaudotas sumas.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansinėms priemonėms numatytų sumų skyrimas dalimis atsižvelgiant į faktinį išmokėjimo galutiniams naudos gavėjams lygį sumažins nepakankamo finansinių priemonių panaudojimo lygio atsiradimo riziką ir sumų, kurios buvo skirtos, bet nepanaudotos, susidarymo riziką įgyvendinimo laikotarpiu.

([22]) 2015 m. metinės ataskaitos 6.42 dalis.

([23]) Finansinės priemonės suteikia valstybėms narėms galimybę lėšas panaudoti keletą kartų, kadangi visa investicijų ar paskolų grąža, įskaitant pelną, yra reinvestuojama į tą pačią veiklą.

6.4 langelis. Sanglaudos finansinių priemonių išmokėjimo lygiai 2015 m. gruodžio 31 d.

Sutartiniai ženklai
Pagal sritį „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ finansuojamų finansinių priemonių išmokėjimo lygių intervalai

- Nėra priemonių
- 30–39 %
- 40–49 %
- 50–59 %
- 60–69 %
- 70–79 %
- 80–89 %
- 90–100 %
- > 100 %

Administracinės ribos: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat

Kartografija: Eurostatas — GISCO, 01/2015

0 200 400 600 800 km

(1) Danijoje finansiniams tarpininkams kompensacijos išmokamos tik po to, kai jie atlieka išmokas galutiniams paramos gavėjams. Dėl to veiksmų programų įnašai galutiniams paramos gavėjams yra didesni nei finansinėms priemonėms.

(2) Lenkijoje ir Portugalijoje pranešti mokėjimai galutiniams paramos gavėjams apima pelną ir grįžtamąsias lėšas. Kadangi šios sumos nėra VP ištekliai, bendra suma neturėtų būti didesnė nei 100 %.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis EGESIF_16-0011-00, 2016 m. rugsėjo 20 d.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Neišsamių arba neteisingų ataskaitų apie finansines priemones valstybėse narėse teikimas

6.25. Komisijos teikiama informacija apie ERPF ir ESF finansinių priemonių įgyvendinimą yra grindžiama tiesiogiai iš valstybių narių gautais duomenimis. Nuo 2011 m. Komisija deda dideles pastangas siekdama pagerinti duomenų kokybę, tačiau kai kuriais atvejais skaičiai vis dar neišsamūs ir netikslūs. Šiais metais mes nustatėme netikslumų keturiose iš 12 mūsų nagrinėtų finansinių priemonių. Dėl šių klaidų pervertinamas veiksmingumas ir, jei jos neištaisomos, gali dirbtinai padidėti deklaruojama užbaigimo metu tinkamų finansuoti išlaidų suma – ypač garantijų fondų atveju.

Komisijos metinė veiklos ataskaita ir kiti valdymo klausimai

6.26. Mes išnagrinėjome DG REGIO ir DG EMPL ([24]) 2016 m. metines veiklos ataskaitas (MVA) ir pridedamus pareiškimus. Konkrečiai mes patikrinome, ar Komisija nuosekliai ir tiksliai apskaičiuoja rizikos veikiamas sumas ir ar klaidų lygis atitiko mūsų pačių įvertį.

6.27. Tiek 2007–2013 m. laikotarpio užbaigimo atveju, tiek 2014–2020 m. laikotarpiui perengto kasmet teikiamo patikinimo paketo atveju MVA suteikia negalutinę informaciją apie rizikos veikiamas sumas ir likutinę riziką ([25]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.25. *Projektų užbaigimo metu valstybės narės turi patvirtinti, kad lėšos pagal finansines priemones buvo naudojamos veiksmingai. Valdymo ir audito institucijos turi patikrinti šias išlaidas prieš užbaigimo paketo pateikimą. Iš tikrųjų, dėl kelių veiksmų programų audito institucijos nurodė, kad jų audito nuomonės yra ribotos, nes joms reikėjo užbaigti auditą. Šis tebevykdomas auditas apima, be kita ko, mokėjimus galutiniams naudos gavėjams. Todėl Komisija atitinkamas programas užbaigs tik gavusi pagrįstą patikinimą dėl veiksmingai išmokėtų sumų ir jų tinkamumo arba taikys atitinkamas finansines pataisas.*

6.27. *Tuomet, kai buvo paskelbtos 2016 m. MVA, generaliniai direktoratai vis dar negalėjo patvirtinti auditų institucijų nurodytos informacijos dėl rizikos veikiamų sumų ir likutinių rizikos lygių. Taip yra dėl projektų užbaigimui pasirinkto laiko (2017 m. kovo 31 d.) ir dėl 2014–2020 m. dokumentų, susijusių su metiniu ataskaitų priėmimu (iki kovo 1 d.), pateikimo ir Komisijos vykdomo ataskaitų priėmimo (iki 2017 m. gegužės 31 d.) teisiškai nustatyto laikotarpio.*

Nepaisant to, Komisija visapusiškai (su tam tikrais nedideliais apribojimais) pasinaudojo visa 2016 m. MVA pateikimo metu turima informacija, įskaitant audito institucijų pateiktus duomenis.

([24]) Kiekvienais metais iki balandžio mėn. pabaigos kiekvienas GD rengia metinę veiklos ataskaitą už praėjusius metus. Šios ataskaitos yra teikiamos Europos Parlamentui ir Tarybai ir po to yra skelbiamos. Prie šių ataskaitų pridedamas generalinio direktoriaus pareiškimas, kuriame nurodoma, ar biudžetas, už kurį jis (ar ji) yra atsakingas (atsakinga), buvo įvykdytas teisėtai ir tvarkingai – ypač, ar pažeidimų lygis yra mažesnis už Komisijos taikomą 2 % *reikšmingumo ribą*. Dėl tų veiksmų programų, apie kurias to negalima pasakyti, generalinis direktorius gali pateikti visapusiškas arba dalines *išlygas*.

([25]) Savo MVA Komisija, nagrinėdama 2007–2013 m. programavimo laikotarpio užbaigimą vartoja terminą „likutinis rizikos lygis“ (angl. *residual risk rate*), o nagrinėdama 2014–2020 m. programavimo laikotarpį, – terminą „bendras likutinis rizikos lygis“ (angl. *residual total error rate*). Šie du terminai atitinka tą pačią sąvoką tačiau yra taikomi skirtingiems laikotarpiams. Šiame skyriuje mes juos abu vadiname „likutiniu lygiu/likutiniais lygiais“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Komisijos patikinimas dėl 2007–2013 m. programavimo laikotarpio

6.28. Nors galutinis 2007–2013 m. laikotarpio užbaigimo dokumentų teikimo terminas buvo 2017 m. kovo 31 d. ([26]), Komisijos atliekamo užbaigimo dokumentų vertinimo terminas buvo tik 2017 m. rugpjūčio mėn. Jei Komisija atlikdama šį vertinimą nustatytų rimtų problemų, šis terminas galėtų būti pratęstas. Komisija galės pranešti savo vertinimo rezultatus, susijusius su likutiniais rizikos lygiais, kuriuos pranešė audito institucijos, savo 2017 m. MVA (2018 m. balandžio mėn.).

6.29. Komisija programą užbaigti gali tik tuomet, kai likutinis lygis, atsižvelgus į visus finansinius pataisymus, yra sumažinamas iki mažiau kaip 2 % ([27]). Neseniai paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje dėl pasirengimo 2007–2013 programų užbaigimui ([28]), mes pažymėjome, kad Komisija ėmėsi tinkamų priemonių, leidžiančių valstybėms narėms užbaigti savo VP Sanglaudos srityje. Kitoje specialiojoje ataskaitoje dėl finansinių pataisymų, kuriuos Komisija įgyvendino Sanglaudos srityje 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ([29]), mes taip pat padarėme išvadą, kad Komisija veiksmingai pasinaudojo turimomis priemonėmis, kad apsaugotų ES biudžetą nuo neteisėtų išlaidų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.28. *Komisija išsamiai vertina valstybių narių pateiktus projektų užbaigimo dokumentus; vertinimas turėtų būti baigtas iki nustatyto 2017 m. rugpjūčio 31 d. termino. Šio vertinimo rezultatai iš tikrųjų bus nurodyti 2017 m. MVA.*

([26]) Išskyrus Kroatijai, kuriai terminas yra 2018 m. kovo 31 d.

([27]) VP užbaigimo gairės, Komisijos sprendimo C(2015) 2771 VI priedas.

([28]) Specialioji ataskaita Nr. 36/2016: „2007–2013 m. sanglaudos ir kaimo plėtros programų užbaigimo tvarkos vertinimas“.

([29]) Specialioji ataskaita Nr. 4/2017: „ES biudžeto apsauga nuo neteisėtų išlaidų: 2007–2013 m. laikotarpiu Komisija Sanglaudos srityje vis labiau naudoja prevencines priemones ir finansinius pataisymus“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos patikinimas dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio

Pastabos dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pradžios

6.30. Praėjus trejiems metams nuo 2014–2020 m. laikotarpio pradžios, valstybės narės paskyrė tik 77 % vadovaujančių institucijų, atsakingų už programas finansuojamas iš ESI fondų ([30]). Nuo 2017 m. kovo 1 d. Komisija gavo galutines ataskaitas, kuriose išlaidos sudarė tik 0,7 % visam programavimo laikotarpiui skirto biudžeto. 2017 m. viduryje biudžeto vykdymo vėlavimai buvo didesni, nei atitinkamu metu 2007–2013 m. laikotarpiu ([31]).

6.30. *77 % paskirtųjų institucijų, atsakingų už programas, yra atsakingos už 88 % visų sanglaudos politikos asignavimų. Komisija atkreipia dėmesį, kad už valdžios institucijų paskyrimą atsako valstybės narės. Komisija ne kartą skatino valstybes nares (susitikimuose ir bendraudamos raštu) paspartinti šį procesą tuo pačiu užtikrinant visų reglamente nustatytų paskyrimo kriterijų laikymąsi ir prireikus teikė paaiškinimus bei pagalbą.*

Dėl to valstybių narių mokėjimo prašymai dar nepasiekė panašaus į 2007–2013 m. laikotarpį lygio, tačiau jau yra visos sąlygos, kad lėšos būtų įsisavintos vietoje. 2016 m. pabaigoje ERPF/SF projektų lėšų bendras įsisavinimo lygis buvo 3,7 %, o ESF/JUI projektų lėšų – 3,3 %, ir tai jau rodo tam tikrą pagerėjimą, palyginti su 2016 m. vidurio duomenimis, kurie buvo pagrįsti iki 2017 m. kovo 1 d. gautomis ataskaitomis.

Tačiau Komisija pabrėžia, kad šiais pirmaisiais įgyvendinimo metais projektų atrinkimas bendram finansavimui yra esminis žingsnis siekiant sėkmingai įgyvendinti sanglaudos politiką. Komisija pažymi, kad, kaip pranešė valstybės narės, 2016 m. projektų atrinkimo tuo tikslu tempas paspartėjo ir bendras atrankos lygis pasiekė 26 % ERPF/SF projektų ir 32 % ESF/JUI projektų atvejais. Šie skaičiai yra panašūs į tuo pačiu metu 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu nustatytus skaičius.

Komisijos naujas patikinimo modelis Sanglaudos išlaidų srityje

6.31. Valstybės narės teikia „patikinimo paketą“, kuris apima *tvirtinančiųjų institucijų* patvirtintas finansines ataskaitas. Šiuo paketu valstybės narės patvirtina, kad VP valdymo sistemos ir vidaus kontrolės priemonės yra veiksmingos, o patvirtintos išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos, ir atskleidžia audito institucijų apskaičiuotus likutinės rizikos lygius. Likutiniame lygyje atsižvelgta į taikytus ir finansinėse ataskaitose užregistruotus finansinius pataisymus, kad būtų sumažinti operacijų audito metu nustatyti rizikos lygiai.

([30]) ERPF, SF ir JUI.

([31]) Mes nagrinėjome vėlavimų klausimą specialiojoje ataskaitoje Nr. 2/2017. „Komisijos derybos dėl 2014–2020 m. *partnerystės susitarimų* ir sanglaudos programų“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.32. Komisija turi priimti ar atmesti šias finansines ataskaitas iki gegužės 31 d. ir turi išmokėti galutinį likutį per ateinančius tris mėnesius. Prieš priimdama šias finansines ataskaitas, ji daugiausia dėmesio skiria administracinėms išsamumo ir tikslumo patikroms. Šiuo etapu Komisija nenagrinėja teisėtumo ir tvarkingumo apsektų, tačiau ji turi galimybę vėliau inicijuoti teisėtumo ir tvarkingumo auditus valstybėse narėse, kad patikrintų audito institucijų darbą ([32]). Todėl jos išvados dėl teisėtumo ir tvarkingumo bus praneštos n + 1 metų metinės veiklos ataskaitose.

Pastabos dėl metinėse veiklos ataskaitose pateiktos informacijos apie 2014–2020 m. laikotarpį.

6.33. 18 valstybių narių pateikė 2014–2020 m. laikotarpio finansines ataskaitas atspindinčias išlaidas, susijusiomis su 71 iš 419 patvirtintų VP ([33]), kurių bendra vertė – 3,3 milijardo eurų ([34]). Iki nustatyto 2017 m. gegužės 31 d. termino Komisija priėmė 69 finansines ataskaitas ([35]). Kaip ir praėjusio laikotarpio užbaigimo deklaracijos atveju (žr. 6.29 dalį), administracija finansines ataskaitas priėmė po to, kai buvo patvirtintos MVA. Be to, Komisija pradėjo tikrinti 71 veiksmų programos teisėtumą ir tvarkingumą tik 2017 m. birželio mėn. Todėl rezultatai bus pateikti tik 2017 m. metinėse veiklos ataskaitose 2018 m. gegužės mėn.

6.34. Mes nustatėme didelių su metodika susijusių rizikų, kurias, norint, kad būtų užtikrintas pranešamų likutinių lygių skaidrumas ir patikimumas, reikėtų šalinti.

— MVA ataskaitinis laikotarpis nesutampa su valstybių narių teikiamų metinių finansinių ataskaitų ataskaitiniu laikotarpiu. Generaliniai direktoratai privalo teikti ataskaitas dėl mokėjimų įgyvendinimo už kalendorinius metus „n“, tačiau valstybės narės teikia ataskaitas dėl Komisijai deklaruotų išlaidų už finansinius metus nuo „n-2“ metų liepos iki „n-1“ metų birželio. Tai reiškia, kad Komisija teikia patikinimą už kitą laikotarpį (kalendorinius metus), nei valstybių narių institucijos (finansinius metus). Taigi kiekvienoje MVA turėtų būti aiškiai nurodyti išsamaus Komisijos atlikto finansinių ataskaitų, pirmą kartą pateiktų praėjusių metų metinėse veiklos ataskaitose, vertinimo rezultatai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.32. *Komisija toliau išsamiai tikrina visus gautus patikinimo paketų dokumentus; visų pirma, praneštus klaidų lygius, likutinę riziką ir audito institucijų paskelbtas audito nuomones. Atsižvelgiant į atitinkamų generalinių direktoratų įgyvendintą bendrą audito strategiją, kartu su šiuo dokumentų patikrinimu atliekamas rizika pagrįstas atitikties auditas. Pagrindinis tikslas – tikrinant audito institucijų darbą po sąskaitų patvirtinimo siekti pagrįsto patikinimo, kad valdymo ir kontrolės sistemoje neliko jos nepastebėtas, nepraneštas ir atitinkamai neištaisytas didelis valdymo ir kontrolės sistemos trūkumas.*

6.33. *Pagal naują 2014–2020 m. programavimo laikotarpio struktūrą Komisija, atlikdama dokumentų dėl audito institucijų pranešto klaidų lygio patikrinimą, atliks ir rizika pagrįstą auditą vietoje. Prieš patvirtindama praneštų duomenų patikimumą vėlesnėse metinės veiklos ataskaitose ji taip pat galės atsižvelgti į pastabas, kurias EAR galėtų pateikti šiame etape. Taip bus galima pagerinti atitinkamų metinių veiklos ataskaitų duomenų, pateiktų biudžeto įvykdymą tvirtinančioms institucijoms, kokybę.*

6.34.

— *Jau septynerius metus Komisija naudojasi visa MVA teikimo metu turima informacija.*

Komisija pabrėžia, kad Reglamentas dėl 2014–2020 m. programavimo laikotarpio ir patikinimo paketui parengti nustatytas laikotarpis leidžia geriau nei 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu suderinti ataskaitų teikimo laikotarpius su institucijomis, atsakingomis už programas. Generalinis direktorius turi pateikti patikinimą dėl kalendoriniais metais patirtų išlaidų atsižvelgdamas į institucijų, atsakingų už programas, patikinimo pakete pateiktą patikinimą ir iš kiekvieno tarpinio mokėjimo pasiliekamus 10 %. Komisija sutinka MVA pateikti savo viso vertinimo dėl valstybių narių ankstesniais metais pateiktų patikinimo paketų teisėtumo ir tvarkingumo rezultatus (žr. Komisijos atsakymą į 6.33 dalies pastabas).

([32]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 139 straipsnio 5 dalis.
([33]) Jos apima 391 ESIF VP ir 28 EPLSAF VP.
([34]) Įskaitant 0,7 milijardo eurų pradinių dotacijų finansinėms priemonėms.
([35]) Jos susijusios su 61 ESIF VP ir aštuoniomis EPLSAF VP.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— Pagal Bendrųjų nuostatų reglamento (BNR) 137 straipsnio 2 dali valstybės narės neturi įtraukti į savo finansines ataskaitas sumų, kurios prieš tai buvo įtrauktos į mokėjimo prašymą, tačiau dėl kurių vykdomas teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas. Bet kuri tokių sumų dalis, kuri atitinkamai bus pripažinta teisėta ir tvarkinga, gali būti įtraukta į būsimą mokėjimo prašymą. Mes nustatėme atvejį, kai *audito institucija* įtraukė tokias sumas į likutinių lygių apskaičiavimą. Komisija taip pat galėtų priminti audito institucijoms, kad 137 straipsnio 2 dalyje minimos sumos turi būti aiškiai atpažįstamos ir neįtraukiamos į likutinių lygių apskaičiavimą.

— Finansinėms ataskaitoms nustatytose ataskaitų formose nėra detalaus skirsnio, skirto atskiriems išskaičiavimams ir 137 straipsnio 2 dalies sumoms. Nepaisant to, kad subendrinti skaičiai yra pateikti, pakankamą audito seką finansinėms ataskaitoms patvirtinti gali sudaryti tik detali operacijų lygmens informacija. Jei tokia informacija taptų tiesiogiai prieinama bendroje atskaitomybės sistemoje, padidėtų skaidrumas ir taptų įmanoma atlikti reikalingas patikras.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— *Gairėse dėl metinės kontrolės ataskaitos ir audito nuomonės* ([1]) *Komisija iš tikrųjų jau išaiškino audito institucijoms, kokie turėtų būti finansinės pataisos apskaičiavimo kriterijai atliekant likutinio klaidų dažnio skaičiavimus. Kaip pažymi Audito Rūmai, lemiamas veiksnys – ar finansine pataisa ketinama sumažinti audito institucijų per veiklos auditą (žr. 6.32 dalyje pateiktas EAR pastabas) nustatytą riziką.*

  Remiantis vertinimu, kuris yra atliekamas pagal 137 straipsnio 2 dalies nuostatas, iš sąskaitų atimtomis sumomis papildomai garantuojama, kad visos metinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos, ir neturėtų turėti poveikio audito institucijų atliekamam likutinio rizikos lygio skaičiavimui. Komisija atitinkamai pateiks išsamesnį savo rekomendacijų išaiškinimą valstybėms narėms.

— *Atliekamame vertinime nustatytos sumos turi būti viešai paskelbtos ataskaitų 8 priedėlyje kartu su tvirtinančiosios institucijos paaiškinimu, o audito institucija turi patikrinti šiuos paaiškinimus ir galimus neatitikimus.*

  Tvirtinančioji institucija programos priežiūros sistemoje turi saugoti visapusiškus ir išsamius atskirų judėjimų ir pakeitimų, padarytų laikotarpiu nuo tarpinių mokėjimų prašymų patekimo iki metinėse ataskaitose deklaruotų sumų, įrašus, kad būtų galima stebėti 137 straipsnio 2 dalyje suteiktą vėlesnio šių sumų deklaravimo galimybę. Jei vėliau bus nustatyta, kad tokios sumos yra teisėtos ir tvarkingos ir yra įtrauktos į vėlesnių metų mokėjimo prašymus, joms bus taikomas toks pat patikrų ir kontrolės mechanizmas, kaip ir bet kurioms naujoms išlaidoms.

([1]) *EGESIF_15-0002-03, 2015 10 09.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Būtina paaiškinti finansinių priemonių ir valstybės pagalbos avansų audito populiacijos apibrėžtį

6.35. Komisija turėtų paaiškinti taisykles, nustatančias, kaip valstybių narių audito institucijos turi apibrėžti finansinių priemonių audito populiacijas ([36]). Mokėjimai finansinei priemonei atliekami iškart po to, kai yra įdiegiama jos teisinė struktūra, ir yra įtraukiami į Komisijai teikiamus *tarpinių mokėjimų* prašymus ([37]). Reglamente tinkamų išlaidų apibrėžtis apsiriboja mokėjimais galutiniams naudos gavėjams, garantijų sutartims skiriamais ištekliais ir valdymo išlaidų ir mokesčių kompensavimu ([38]). Jei laikysime, kad audito populiaciją sudaro pradinė dotacija, o ne finansinėse ataskaitose atskleistos tinkamos finansuoti išlaidos, įvertintas likutinis lygis bus mažesnis už faktinį. Ta pati problema iškyla valstybės pagalbos avansams.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.35. *Komisija įsipareigoja dirbti kartu su audito institucijomis ir EAR, kad užtikrintų, jog būtų bendrai sutariama dėl klaidų lygio, apie kurį ketinama pranešti. Visų pirma, siekdama kokybiškai įvertinti klaidų lygį, Komisija paskatino audito institucijas naudotis reguliavimo galimybe skirti specialų sluoksnį finansinėms priemonėms (Deleguotojo reglamento (ES) Nr 480/2014 28 straipsnio 10 dalis). Audito institucijoms bus suteiktos išsamesnės rekomendacijos šiuo klausimu.*

BNR 127 straipsnyje, kuris yra taikomas 2014–2020 m. laikotarpiui, nustatyta, kad deklaruotų išlaidų auditas atliekamas remiantis atitinkama reprezentatyviąja imtimi.

Komisija pabrėžia, kad mokėjimai pagal 2014–2020 m. laikotarpio finansines priemones bus vykdomi dalimis, atsižvelgiant į reguliavimo įpareigojimus dėl faktinio ankstesnio mokėjimo panaudojimo – tai turės patikrini audito institucijos, atlikdamos veiklos auditą. Kaip ir pirmos išmokėtos dalies atveju audito institucijos turi patikrinti, ar laikomasi taikomų reikalavimų (dėl viešųjų pirkimų, ex ante *vertinimo), ir dėl to, ar nustatytos klaidos turi poveikį klaidų lygiui.*

Kalbant apie valstybės pagalbos avansą, kuris jau buvo išmokėtas užbaigus 2007–2013 m. laikotarpio programą, Komisija aiškiai nurodys audito institucijoms, kad jos turi atlikti audito darbą (t. y. atlikti sistemos auditą) ir patvirtinti, kad vadovaujančiosios institucijos įdiegė sistemą, užtikrinančią tinkamą avansų pagrindimą per nustatytą terminą.

([36]) Taip pat žr. 2015 m. metinės ataskaitos 6.60–6.63 dalis.
([37]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 41 straipsnis.
([38]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 1 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Informacijos MVA ir mūsų pačių nustatytų faktų atitiktis

6.36. ***6.5 langelyje*** pateikta MVA informacijos apie 2007–2013 m. programavimo laikotarpį suvestinė.

6.5 langelis. MVA pateiktos informacijos už 2007–2013 m. laikotarpį apžvalga

(milijardais eurų)

Veikla	Fondas	Iš viso atitinkamų išlaidų	2016 m. atitinkamos išlaidos	Veiksmų programos (VP)	2016 m. likutinis klaidų lygis		Likutinė rizika	Išlygų skaičius
					Min	Maks		
2007–2013 m. programavimo laikotarpis	ERPF/SF	254,5	26,2	322	2,2 %	4,2 %	0,4 %	66
	ESF	70,2	6,4	118	3,9 %	4,3 %	0,7 %	23
	Iš viso	**324,7**	**32,6**	**440**	**2,6 %**	**4,2 %**	**0,5 %**	**89**

Šaltinis: DG REGIO ir DG EMPL 2016 m. MVA.

6.37. Mūsų įvertintas klaidų lygis yra didesnis nei klaidų lygiai, kuriuos Komisija pranešė savo MVA remdamasi audito institucijų rezultatais. Tačiau šios dvi klaidų grupės nėra visiškai palyginamos, visų pirma dėl šių priežasčių:

— metinėse veiklos ataskaitose pranešti likutiniai lygiai susiję su skirtingu laikotarpiu nei mūsų pranešti lygiai ([39]),

— Komisijos apskaičiuoti likutiniai lygiai yra daugiamečiai ir juose atsižvelgiama į visus ES ir valstybių narių lygmenimis įvykdytus finansinius pataisymus,

— mūsų rezultatai paremti statistiniu imties sudarymu, tačiau nors audito institucijos paprastai taiko statistinį imties sudarymą, jos taip pat gali atrinkti operacijų auditus, remdamosi nestatistinėmis imtimis.

6.37. *Komisija pabrėžia, kad šis kasmet atliekamas valstybių narių pranešto klaidų lygio patikimumo vertinimas yra pagrįstas išsamia visos turimos informacijos analize, kuri atliekama vykdant rizika pagrįstus faktų nustatymo vietoje vizitus, taip pat atsižvelgiant į bendrą audito institucijų darbo patikimumo vertinimą. Prireikus, Komisija prašo audito institucijų papildomos informacijos ir ją gauna. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 6.27 dalies pastabas.*

Komisija mano, kad 2016 m. metinėje ataskaitoje Komisijos vertinimas atitinka EAR apskaičiuotą klaidų lygį (taip buvo šešerius metus iš eilės Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato MVA atveju ir penkerius metus iš eilės iki šios metinės ataskaitos Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato atveju (žr. atitinkamų MVA p. 75 ir 64).

([39]) Audito institucijų už n metus pranešti klaidų lygiai yra susiję su Komisijos „n-1“ metais patvirtintomis išlaidomis. Audito Rūmų „n“ metų klaidų lygiai yra susiję su Komisijos n metais sumokėtomis išlaidomis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

6.38. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos“ srities išlaidose buvo reikšmingas.

6.39. Šioje DFP išlaidų kategorijoje mūsų operacijų testavimas rodo, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 4,8 % (žr. ***6.1 priedą***).

6.38 ir 6.39. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad EAR nurodytas įvertintas klaidų lygis per kelerius metus sumažėjo ir atitinka susijusių Komisijos tarnybų MVA nurodytus klaidų lygius.*

Siekdama pasirengti programų užbaigimui Komisija 2016 m. toliau daugiausia dėmesio skyrė didžiausios rizikos programoms ir (arba) valstybėms narėms, o prireikus įgyvendino taisomąsias priemones – tai ji darė taikydama griežtą išmokų nutraukimo ir sustabdymo politiką. Užbaigimo metu ji taiko griežtą analizę ir procedūras, kad pašalintų visą likusią reikšmingą netvarkingų išlaidų riziką.

Komisija taip pat pažymi, kad, atsižvelgiant į daugiametį valdymo ir kontrolės sistemų pobūdį 2007–2013 m. sanglaudos politikos programavimo laikotarpiu, klaidas galima taisyti iki programos užbaigimo, kaip nurodyta Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinio direktorato atitinkamų 2016 m. MVA 2.1.3 skyriuje.

Siek pašalinti EAR nustatytą sanglaudos politikos įgyvendinimo reikšmingą klaidų lygį, be sugriežtintų teisėtumo ir tvarkingumo reikalavimų už programos atsakingoms institucijoms, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pradėtos rengti metinių ataskaitos, kuriose neturi būti reikšmingų pažeidimų, ir stiprinamas Komisijos taisomasis gebėjimas suteikiant galimybę tam tikromis sąlygomis atlikti grynąsias finansines pataisas.

Šiais reikalavimais bus sukuriamos svarbios paskatos valstybėms narėms aptikti, pranešti ir ištaisyti didelius trūkumus prieš Komisijos metinių ataskaitų patvirtinimą, ir turėtų padėti ilgam sumažinti audito institucijų nurodytą klaidų lygį, kaip tai matyti iš pirmųjų 2017 m. gautų patikinimo paketų.

Komisija taip pat daro nuorodą į atsakymus į 6.7 ir 6.19 dalių pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

6.40. ***6.4 priede*** pateiktos tolesnių veiksmų peržiūros dėl 11 mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktų rekomendacijų išvados ([40]). Iš jų Komisija visiškai įgyvendino aštuonias rekomendacijas, tuo tarpu dar dvi buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių ir viena – visiškai neįgyvendinta.

6.41. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2016 m. nustatytais faktais ir išvadomis, mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija:** užbaigiant 2007–2013 m. programas ypatingą dėmesį skirti sritims, kuriose yra didesnė netinkamų išlaidų ar netikslios informacijos atskleidimo rizika, dėl kurios gali būti kompensuota daugiau išlaidų nei jų faktiškai buvo. Taigi Komisija turėtų visų pirma:

  a. užtikrinti, kad pranešamos su finansinėmis priemonėmis susijusios tinkamos finansuoti sumos užbaigiant programas nebūtų dirbtinai išpučiamos dėl praneštų perdėtai didelių sumų, naudojamų galutinių gavėjų lygmeniu. Didžiausia rizika susijusi su garantijų fondais, kur dirbtinai sumažinus daugiklį gali atsirasti nepagrįstas tinkamų finansuoti išlaidų padidėjimas;

  b. tikrinti, ar valstybės pagalbos avansai projekto lygmeniu buvo padengti tikromis išlaidomis, kurios yra vienintelės tinkamos finansuoti išlaidos. Komisija taip pat turėtų pasirūpinti, kad vadovaujančios institucijos atliktų pakankamai patikrų, užtikrinančių tinkamą audito seką, leidžiančią tvirtinti avansus ir išskaičiuojamas neteisėtas sumas;

  c. užtikrinti, kad visų didelės apimties projektų išlaidos yra paremtos tą projektą patvirtinančiu Komisijos sprendimu, kurio nesant, deklaruotos išlaidos tampa netinkamomis finansuoti. Ypač didelė rizika atsiranda, kai didesnės apimties projektai yra dalijami į mažesnius skirsnius, kurie yra mažesni nei didelės apimties projekto riba.

6.40. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ji nesutiko su tuo, jog pagal šią dalį pranešta rekomendacija būtų laikoma neįgyvendinta.*

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir jau atsižvelgia, be kita ko, į Audito Rūmų peržiūrint 2007–2013 m. užbaigimo paketus nurodytas finansinių priemonių, valstybės pagalbos ir pagrindinių projektų konkrečias sritis (ši peržiūra dar tebevyksta).

Komisija primena, kad apie didelės apimties projektus valstybės narės privalo pranešti Komisijai.

([40]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, per kurį Komisija turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— **2 rekomendacija**: 2014–2020 m. laikotarpiu spręsti problemas, kurios gali neigiamai paveikti likutinio lygio apskaičiavimą, įdiegiant patikimas patikras ir gaires, susijusias su:

a. finansinių priemonių ir valstybės pagalbos avansų audito populiacija. Populiacija turėtų būti grindžiama, finansinių priemonių atveju, sumomis, naudojamomis galutinių gavėjų lygmeniu, o valstybės pagalbos atveju, – finansinėse ataskaitose praneštomis faktinėmis išlaidomis projekto lygmeniu;

b. EIB grupės valdomų finansinių priemonių audito aprėptimi. Komisija turėtų įsitikinti, kad audito priemonės yra tinkamos tiek finansinių tarpininkų, tiek galutinių gavėjų lygmenimis. Šiuo atžvilgiu geriausias būdas būtų galutinis teisinio pagrindo pataisų, kurias Komisija pasiūlė reglamente „omnibus“ ([41]), patvirtinimas, taip pat prievolė vykdyti auditus valstybės narės lygmeniu;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

a) *Atsižvelgdama į atsakymuose į 6.36 dalies pastabas apibūdintas aplinkybes ir reglamento audito institucijomis ir EAR siekdama užtikrinti, kad bus bendrai sutariama dėl audito populiacijoje taikomo požiūrio į finansines priemones ir valstybės pagalbos avansus, ir dėl atitinkamo audito darbo, kurį reikia atlikti, kad būtų galima gauti reikalaujamą pagrįstą patikinimą.*

b) *Komisija pasiūlė bendrajame („omnibus“) reglamente, kurį ji priėmė 2016 m. rugsėjo mėn., iš dalies pakeisti BNR 40 straipsnį.*

Siūlomu 40 straipsnio pakeitimu, kuris būtų taikomas visoms EIB ir kitų tarptautinių finansų įstaigų (TFI) taikomoms finansinėms priemonėms, išaiškinama dviejų lygių kontrolė ir (arba) auditas: 1) EIB/TFI lygiu; 2) VN jurisdikcijai priklausančių įstaigų lygiu.

Dėl pirmojo lygio EIB grupė arba kitos TFI pateiks kontrolės ataskaitas kartu su Finansavimo susitarime paskirtų auditorių parengta metine audito ataskaita ir (arba) nuomone.

Antruoju lygiu valstybėse narėse valdymo institucijos atliks patikras, o audito institucijos – auditą finansinių tarpininkų lygmeniu; prireikus, audito institucijos savo jurisdikcijoje atliks galutinių naudos gavėjų auditą. Šiomis patikromis ir auditu, atsižvelgiant į nustatytą riziką, bus tikrinamas priemonių įgyvendinimas. Šių patikrų ir auditų rezultatai papildys iš EIB grupės/TFI gautas ataskaitas.

([41]) Reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių pasiūlymas, COM(2016) 605 *final*, 2016 9 14.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

c. neįtraukimu į valstybių narių pranešto likutinės rizikos lygio apskaičiavimą Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 137 straipsnio 2 dalyje minimų sumų, dėl kurių vykdomas vertinimas, kadangi jas įtraukus sumažinamas likutinis lygis ir pakenkiama šio pagrindinio rodiklio skaidrumui.

— **3 rekomendacija**: persvarstant ESI fondų po 2020 m. koncepciją ir pristatymo mechanizmą, sustiprinti programų veiksmingumo aspektą ir supaprastinti mokėjimo mechanizmus, prireikus, skatinant diegti papildomas priemones, susiejančias mokėjimų lygį su veiksmingumu, o ne tik su paprastu išlaidų kompensavimu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

c) *Komisija mano, kad atitinkamų veiksmų ji jau ėmėsi, tačiau ji norėtų tiksliau išaiškinti savo dabartines rekomendacijas valstybėms narėms.*

Kaip paaiškinta Komisijos atsakyme į 6.34 dalies pastabas remiantis 2014–2020 m. reguliavimo sistema, valstybės narės turi iš savo sąskaitų išbraukti tam tikras sumas, kurios anksčiau buvo įtrauktos į mokėjimo prašymą, tačiau dėl kurių tebevyksta išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo vertinimas. Bet kurios arba visos tokios išlaidos, kurios, kaip vėliau nustatoma, yra teisėtos ir tvarkingos, gali būti įtrauktos į būsimą mokėjimo prašymą.

Todėl pagal 137 straipsnio 2 dalies nuostatas vykdomame vertinime nurodytos sumos neturi jokio poveikio likutinės rizikos lygio skaičiavimui. Gairėse dėl metinės kontrolės ataskaitos ir audito nuomonės ([2]) Komisija išaiškino audito institucijoms, kokie turėtų būti kriterijai siekiant apskaičiuoti finansinę pataisą likutinės rizikos lygyje. Reglamentu suteikta galimybė įtraukti šias sumas pagal vykdomą vertinimą į vėlesnę tarpinio mokėjimo paraišką, jei nustatoma, kad šios sumos yra teisėtos ir tvarkingos, likutinio klaidų lygio apskaičiavimo atveju nėra taikoma ir suteikia papildomas garantijas, kad visos metinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos yra teisėtos ir tvarkingos.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai, nes ji visapusiškai sutinka persvarstyti alternatyvius koncepcijos ir pristatymo mechanizmus, įskaitant rekomenduotąjį EAR, tačiau ji dar negali konkrečiai įsipareigoti dėl išsamios pozicijos, susijusios su pasiūlymais dėl ESI fondų lėšų po 2020 m. Ji taip pat pažymi, kad kitoms institucijoms priėmus siūlomą Bendrųjų nuostatų reglamento (vadinamojo „omnibus“ reglamento) pakeitimą (jį Komisija pristatė ir priėmė 2016 m. pabaigoje), jau būtų galima tam tikromis sąlygomis atsisakyti išlaidų kompensavimo vietoj to mokant projekto veiksmingumu pagrįstas išmokas.

Komisijos prioritetas – laiku pateikti teisės aktų pasiūlymus sanglaudos politikos srityje. Tačiau jų pateikimo laikas priklauso nuo to, kada bus patvirtintas pasiūlymas dėl DFP reglamento. Vėliau bus pateiktas Komisijos pasiūlymas dėl laikotarpio po 2020 m. sanglaudos politikos teisės aktų rinkinio.

Komisija, siekdama, kad teisės aktų sistema būtų priimta ir įsigaliotų laiku, glaudžiai bendradarbiaus su teisėkūros institucijomis.

([2]) *EGESIF_15-0002-03, 2015 10 09.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2 DALIS. PROJEKTŲ VEIKSMINGUMO VERTINIMAS

6.42. *Patikimo finansų valdymo* principas vykdant ES biudžetą reiškia, kad būtina akcentuoti ne vien atitiktį teisės aktams, bet taip pat nustatytų tikslų pasiekimą ([42]).

6.43. Per pastaruosius trejus metus ([43]), be to, kad tikrinome tvarkingumą, taip pat vertinome projektų, kurie buvo fiziškai užbaigti, veiksmingumą. Šiais metais, kadangi tinkamumo laikotarpis baigėsi 2015 m. gruodžio 31 d., visi mūsų nagrinėti 168 projektai (išskyrus finansines priemones) mūsų audito metu turėjo būti užbaigti. Visų 168 projektų atžvilgiu mes įvertinome:

— svarbius veiksmingumo sistemos koncepcijos aspektus (ypač tai, ar veiksmų programos turėjo jų tikslams aktualius *išdirbių* ir *rezultatų* rodiklius, ir ar projektų dokumentuose ([44]) nurodyti išdirbių ir rezultatų tikslai atitiko VP tikslus kiekvienoje prioritetinėje kryptyje),

— projektų veiksmingumą, t. y., ar įgyvendinant projektus buvo įvykdyti jų tikslai ir pasiektos kiekvienam rodikliui nustatytos tikslinės vertės.

Veiksmingumo sistemos koncepcijos vertinimas

6.44. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu iš naudos gavėjų buvo teisiškai reikalaujama nustatyti išdirbius ir juos pranešti. Kad galėtų įvertinti projekto indėlį į VP tikslus, valstybės narės taip pat turėjo galimybę pasirinkti nustatyti rezultatų rodiklius, susiejančius projekto rezultatus su atitinkamais VP prioritetinių krypčių rodikliais.

6.45. 2014–2020 m. laikotarpio reglamentavimo nuostatos apima keletą priemonių, kurios, jei teisingai įgyvendintos, galėtų prisidėti prie programų veiksmingumo vertinimo. Vienas tokių priemonių pavyzdys yra reikalavimas, kad audito institucijos išnagrinėtų veiksmingumo duomenų patikimumą ([45]). Kitas pavyzdys – Komisijai suteikta galimybė, atlikus veiksmingumo peržiūrą, skirti sankcijas tais atvejais, kai prioritetinėse kryptyse pasiekti finansiniai ir išdirbių rodikliai smarkiai atsilieka nuo nustatytų tikslų ([46]).

([42]) Žr. 2013 m. metinės ataskaitos 10.10 dalį.
([43]) Taip pat žr. 2014 m. metinės ataskaitos 6.80–6.86 dalis ir 2015 m. metinės ataskaitos 6.77–6.89 dalis.
([44]) Projektų paraiškos, dotacijų susitarimai, sutartys ir/arba sprendimai dėl bendro finansavimo.
([45]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 22 straipsnio 6 ir 7 dalys ir 127 straipsnis).
([46]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 142 straipsnio 1 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Trečdalį nagrinėtų projektų apėmė veiksmingumo vertinimo sistema su išdirbių ir rezultatų rodikliais, susijusiais su VP tikslais

6.46. Mes nustatėme, kad 63 iš 168 (38 %) projektų atveju buvo taikoma veiksmingumo vertinimo sistema, susiejanti projekto išdirbius ir rezultatus su VP tikslais.

6.47. 101 kitų atvejų (60 %) mes nustatėme įvairių valstybių narių institucijų įdiegtų veiksmingumo sistemų trūkumų tiek VP, tiek projektų lygmenimis. Dažniausi trūkumai buvo šie:

— 70 atveju (42 % iš 168) institucijos nenustatė rezultatų rodiklių arba nenustatė tikslinių verčių veiksmingumui matuoti projekto lygmeniu, arba nustatė rezultatų rodiklius, kurie neatitiko VP rodiklių. Tokiomis aplinkybėmis neįmanoma nustatyti, ar šie projektai apskritai prisidėjo prie bendrų programos tikslų (taip pat žr. 6.55 dalį),

— 13 atvejų institucijos veiksmų programose arba projektų tvirtinimo dokumentuose neteisingai klasifikavo išdirbius kaip rezultatus arba atvirkščiai,

— 12 atvejų projektų išdirbių rodikliai neatitiko VP rodiklių.

6.48. Likusiais keturiais atvejais (2 %) ([47]) institucijos neturėjo veiksmingumo sistemos, leidžiančios nustatyti ir išmatuoti išdirbius ir rezultatus projektų lygmeniu. Šiais keturiais atvejais mes negalėjome įvertinti projekto veiksmingumo.

6.49. Nors 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpio reglamentai nereikalauja, kad valstybės narės nustatytų rezultatų rodiklius projektų lygmeniu, tai buvo padaryta 90 (54 %) iš 168 mūsų nagrinėtų projektų atvejų. Tai gera praktika vadovaujančiosioms bei tarpinėms institucijoms, kur tik įmanoma, nustatyti tokius rezultatų rodiklius, kadangi jie leidžia išmatuoti konkretų projekto įnašą į atitinkamos prioritetinės krypties tikslus.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.47. *Nors 2007–2013 m. struktūrinių fondų teisės aktų sistemoje institucijos, atsakingos už programas, nebuvo įpareigotos projektų lygmeniu nustatyti rezultatų rodiklius, Komisija ragino tai daryti visada, kai tinkama. Tačiau iš tikrųjų kai kurių rezultatų rodiklių neįmanoma reikšmingai įvertinti atskiro projekto lygmeniu.*

6.49. *Komisija atkreipia dėmesį į reikšmingą pagerėjimą 2014–2020 m., susijusį su išsamia privalomųjų išdirbių ir rezultatų rodiklių programos lygmeniu sistema. Tikslų įgyvendinimas vertinamas taikant rezultatų rodiklį (pagal nustatytą pradinį, išeities taško ir siekiamą dydį). Programose bus sistemingai vertinama pažanga, padaryta siekiant rezultatų rodiklių, ir apie tai pranešama. Programos projektai atrenkami pagal numatomus rezultatus ir įnašą siekiant rezultatų programos lygmeniu. Pažanga vertinama pagal numatomų rezultatų rodiklius. Jie taip pat yra privalomi.*

([47]) Šie keturi projektai buvo Airijoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.50. Mes nustatėme projektų be rezultatų rodiklių 11-oje iš 14 valstybių narių, kuriose buvo atrinktos imties operacijos ([48]). Tačiau daugiausia jų buvo Bulgarijoje, Ispanijoje ir Italijoje ERPF/SF srityse, bei Airijoje ir Ispanijoje ESF srityje. Šiose šalyse daugiau kaip pusė mūsų nagrinėtų užbaigtų projektų neturėjo rezultatų rodiklių, arba turėjo rodiklius neatitinkančius VP.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Projektų veiksmingumo įvertinimas

6.51. ***6.6 langelyje*** pateikta mūsų atlikto projektų veiksmingumo vertinimo rezultatų santrauka.

6.6 langelis. Projektų veiksmingumo vertinimas

Veiksmingumo vertinimas	Projektų skaičius, kuriuose mes nustatėme ir įvertinome:				
	Išdirbių ir rezultatų rodiklius	Vien tik išdirbių rodiklius (rezultatų rodikliai nebuvo nustatyti)	Nenustatėme nei išdirbių, nei rezultatų rodiklių	Neveikiantys projektai	IŠ VISO
Projektų skaičius	**90 (100 %)**	**70 (100 %)**	**4 (100 %)**	**4 (100 %)**	**168 (100 %)**
— Visiškai įvykdyta	43 (48 %)	54 (77 %)			**97 (58 %)**
— Iš dalies įvykdyta	45 (50 %)	12 (17 %)			**57 (34 %)**
— Neįvykdyta	2 (2 %)	4 (6 %)		4 (100 %)	**10 (6 %)**
— Nebuvo galimybės įvertinti			4 (100 %)		**4 (2 %)**

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

([48]) Slovakijos VP ir Graikijos-Bulgarijos ETB VP buvo vienintelės dvi programos, kuriose projektų ir VP išdirbių ir rezultatų rodikliai buvo tarpusavyje suderinti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

88 projektų iš 90 projektų su išdirbių ir rezultatų rodikliais tikslai bent iš dalies buvo pasiekti

6.52. Iš 90 projektų su išdirbių ir rezultatų rodikliais pagrįsta veiksmingumo matavimo sistema, 43 (48 %) projektų išdirbių ir rezultatų tikslai, kuriuos nustatė vadovaujančioji institucija, buvo visiškai įvykdyti.

6.53. Kitų 45 projektų (50 %) išdirbių ir rezultatų tikslai buvo pasiekti iš dalies. Iš jų septyni galiausiai buvo pratęsti abiem programavimo laikotarpiams (2007–2013 m. ir 2014–2020 m.). Šie projektai buvo trijų valstybių narių (Vengrijos, Lenkijos ir Rumunijos) veiksmų programose.

6.54. Galiausiai, dviejų projektų atveju neįvykdytas nė vienas tikslas. Be to, keturi projektai buvo „neveikiantys“ pagal užbaigimo gairėse pateiktą apibrėžtį ([49]). Iš vadovaujančiųjų institucijų aiškiai reikalaujama pranešti apie „neveikiančius“ projektus VP užbaigimo deklaracijoje.

66 projektų iš 70 projektų, kuriems buvo nustatyti ir įvertinti tik išdirbių ir rezultatų rodikliai, išdirbių tikslai buvo pasiekti bent iš dalies

6.55. 54 iš 70 projektų (77 %) atveju buvo apsiekti visi vadovaujančiųjų institucijų nustatyti išdirbių tikslai, kitų 12 (17 %) projektų atveju šie tikslai buvo pasiekti iš dalies ir likusių keturių (6 %) projektų atveju nebuvo pasiektas nė vienas šių tikslų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.52. *Komisija atkreipia dėmesį, kad pirmiausiai valdymo institucijos turi užtikrinti, kad būtų atrenkami ir patvirtinami tie projektai, kurie sukuria ES pridėtinę vertę.*

Kiek tai susiję su rezultatų rodikliais, 2014–2020 m. laikotarpiui buvo sugriežtintas programos veiksmingumo vertinimas: kaip numatyta 2014–2020 m. reguliavimo sistemoje (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 22 straipsnio 6 ir 7 dalys), Komisija galės sustabdyti tarpinius mokėjimus arba taikyti finansines pataisas valstybėms narėms, jeigu patikrinus veiklos rezultatus (Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 22 straipsnio 6 dalis) ir programos užbaigimo metu (22 straipsnio 7 dalis) bus nustatyta, kad joms nepavyko įgyvendinti didelės dalies programos prioritetinės krypties tikslų.

6.53. *Komisija pažymi, kad tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaiga nebūtinai sutampa su galutine tiksline data, kurią turi būti įvertinti visi veiksmingumo rodikliai.*

6.54. *Komisija imasi visų turimų ir galimų priemonių, kad naudojant ES lėšas būtų užtikrintas patikimas ir veiksmingas finansų valdymas. Be to, projektų, kurie buvo finansuojami pagal veiklos programas, rezultatų vertinimas bus atliekamas tik programos užbaigimo metu.*

6.55. *Komisija atkreipia dėmesį, kad pirmiausiai valdymo institucijos turi užtikrinti, kad būtų atrenkami ir patvirtinami tie projektai, kurie sukuria ES pridėtinę vertę.*

([49]) Komisijos sprendimo C(2013)8754, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas C(2013) 1573 dėl veiklos projektų užbaigimo gairių patvirtinimo, C(2015) 2771 *final*, 2015 4 30, priedo 3.5 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Išvada

6.56. Tik trečdalis nagrinėtų projektų turėjo veiksmingumo vertinimo sistemą su išdirbių ir rezultatų rodikliais, susijusiais su VP tikslais. Daugumos projektų išdirbių tikslai buvo pasiekti bent iš dalies. Tačiau 42 % projektų atveju buvo neįmanoma nustatyti ir išmatuoti konkretų jų indėlį į bendruosius programos tikslus, kadangi projekto lygmeniu nebuvo apibrėžti nei rezultatų rodikliai, nei tikslinės vertės.

6.57. Kad galima būtų nustatyti rodiklius ir tuo pat metu jų tikslines vertes, veiksmų programos *intervencinė logika* turi būti pagrįsta aiškiu strateginiu požiūriu. Tiek mūsų neseniai atlikto audito rezultatuose, tiek mūsų nuomonėje dėl *Finansinio reglamento* ([50]) yra pabrėžiama, kad išdirbių rodikliai ir ypač rezultatų rodikliai labai skirtingai naudojami įvairiose politikos srityse ir įvairiuose tos pačios politikos srities fonduose.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.56. *Nors 2007–2013 m. struktūrinių fondų teisės aktų sistemoje nacionalinės institucijos nėra įpareigotos projektų lygmeniu nustatyti rezultatų rodiklius, Komisija ragino tai daryti visada, kai tinkama. Tačiau iš tikrųjų kai kurių rezultatų rodiklių neįmanoma reikšmingai įvertinti atskiro projekto lygmeniu.*

6.57. *Komisija daro nuorodą į savo išsamius atsakymus, pateiktus EAR specialiojoje ataskaitoje Nr. 2/2017.*

([50]) Žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 2/2017: „Komisijos derybos dėl 2014–2020 m. partnerystės susitarimų ir sanglaudos programų“ 149–151 dalis; Nuomonės Nr. 1/2017 dėl pasiūlymo peržiūrėti Finansinį reglamentą (OL C 91, 2017 3 23), 147 ir 148 dalis.

6.1 PRIEDAS

SU SRITIMI „EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ SANGLAUDA“ SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų	**180**	223
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**4,8 %**	5,2 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	7,4 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	2,2 %	

6.2 PRIEDAS

OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATŲ APŽVALGA PAGAL VALSTYBES NARES

Nyderlandai

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Jungtinė Karalystė

Klaidų nepaveiktos operacijos:	2
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	6
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	9

Vokietija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	4
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	5

Švedija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Suomija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Latvija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Lietuva

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Airija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	3
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	4

Danija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Estija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Lenkija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	7
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	5
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	13

Belgija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Čekija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	14
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	8
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	24

Liuksemburgas

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Slovakija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	9
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	9

Prancūzija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Austrija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Portugalija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	0
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	1

Vengrija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	7
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	6
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	2
Iš viso:	16

Ispanija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	9
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	7
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	5
Iš viso:	24

Rumunija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	13
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	7
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	4
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	24

Italija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	15
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	14
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	29

Slovėnija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Kroatija

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Malta

Klaidų nepaveiktos operacijos:	1
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	4

Graikija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	3
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	0
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	0
Iš viso:	5

Kipras

Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Bulgarija

Klaidų nepaveiktos operacijos:	6
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	4
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	13

Atlikdami savo auditą, apskaičiuojame galimo klaidų lygio visoje populiacijoje įverčius. Jie paremti imties sudarymo pagal dydžiui proporcingą tikimybę metodika ir dėl to nesuteikia informacijos apie klaidų dažnį mūsų audituojamose populiacijose (tam būtų reikalinga atsitiktinė operacijų atranka). Dėl šių priežasčių neturėtų būti suprasta, kad pirmiau minėti skaičiai parodo klaidų dažnį ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse, ir klaidų dažnis iš skirtingų šalių operacijų sudarytose imtyse neparodo santykinio klaidų lygio tose valstybėse narėse.

6.3 PRIEDAS

KLAIDŲ, KURIŲ POVEIKIS SUDARO BENT 20 % SRITYJE „EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ SANGLAUDA“, APŽVALGA

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Įvadas

Taikydami bendrą ***1.1 priede*** nustatytą audito metodiką, mes testavome reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami įvertinti *netvarkingumo* lygį šios DFP išlaidų kategorijos populiacijoje. Klaidų, kurias nustatėme testavimo metu, sąrašas nėra baigtinis – į jį įtrauktos arba pavienės klaidos, arba galimi klaidų tipai. Toliau išdėstyti nustatyti faktai, susiję su klaidomis, kurių *poveikis* sudaro bent 20 % nagrinėtos operacijos vertės, yra pateikti kaip pavyzdys. Šios klaidos buvo nustatytos operacijose, kurių vertė nuo 74 000 eurų iki 10,3 milijono eurų ir kurių medianinė vertė – 0,9 milijono eurų ([1]).

Klaidų pavyzdžiai

Netinkamos finansuoti išlaidos

1 pavyzdys. Keletas ES ir nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių pažeidimų

Vieno iš ERPF finansuojamo mokslinių tyrimų projekto Ispanijoje *naudos gavėjas* pažeidė keletą ES ir nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių: tiesioginės išlaidos buvo neteisingai įtrauktos į *netiesioginių* išlaidų skaičiavimą ir buvo neteisingai deklaruoti bendram finansavimui susigrąžinamas PVM ir klaidinga atlyginimo suma. Be to, dalis išlaidų nebuvo pateisinta patvirtinamaisiais dokumentais.

Mes aptikome panašių atvejų (kiekybiškai įvertintų iki 20 % arba daugiau) trijuose kituose ERPF projektuose Ispanijoje.

2 pavyzdys. Susigrąžinamas PVM deklaruotas kaip tinkamas finansuoti pagal ES bendrąjį finansavimą

Lenkijoje viena vietos valdžios institucija, gavusi SF finansavimą tramvajaus projektui, deklaravo PVM kaip tinkamas finansuoti išlaidas. Tačiau PVM, sumokėtas už naują infrastruktūrą, kurios naudojimas visuomenei bus mokamas, yra faktiškai susigrąžinamas ir todėl nėra tinkamas bendrai finansuoti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija atkreipia dėmesį į EAR pastabą 6.2 priede, kad EAR operacijų apžvalga negali būti pagrindu lyginti skirtingų valstybių narių klaidų lygius. Komisija pabrėžia, kad išsamią informaciją apie Komisijos ir valstybių narių audito rezultatus Komisijos departamentai, atsakingi už ES lėšų pagal pasidalijamąjį valdymą įgyvendinimą, pateikia pagal kiekvieną valstybę narę metinėse veiklos ataskaitose ir jų techniniuose prieduose.

Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl EAR nustatytų atvejų ir prireikus pasiūlys veiksmus.

([1]) Šios klaidos sudaro daugiau kaip tris ketvirčius srities „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ bendro įvertinto klaidų lygio.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3 pavyzdys. Neapskaičiuota finansavimo spraga pajamų duodančių projektų atveju ir netinkamas finansuoti PVM.

Vienas naudos gavėjas Bulgarijoje gavo ERPF finansavimą, skirtą pirkti įrangą, naudojamą švietimo tikslais. Naudos gavėjas, apskaičiuodamas tinkamų finansuoti išlaidų sumą, neatsižvelgė į pajamas, gautas už plačiajai visuomenei suteiktas paslaugas naudojant šią infrastruktūrą. Jis taip pat deklaravo keletą susigrąžinamo PVM sumų.

4 pavyzdys. Neteisingai taikytas finansinis pataisymas

Po mūsų 2014 m. audito ([2]) Komisija skyrė 25 % finansinį pataisymą vienam SF projektui Maltoje. Tačiau užuot iš pradžių patvirtinusios visas tinkamas finansuoti išlaidas ir tik tuomet pritaikiusios finansinį pataisymą, valstybės narės institucijos patvirtino iki 75 % projekto pradinio biudžeto išlaidų. Dėl to nepatvirtinta projekto išlaidų dalis, susijusi su sąnaudomis, kurioms minėtas finansinis pataisymas nebuvo taikomas, iš principo nebus audituojama.

5 pavyzdys. Nedokumentuotos mokomosios praktikos valandos ir nepagrįsta su veiksmingumu susijusi išmokos dalis vienam sutarties vykdytojui

Vieno ESF projekto Airijoje, skirto mokyti darbo ieškančius bedarbius, naudos gavėjas negalėjo pateikti dalyvių mokomosios praktikos valandas patvirtinančių įrodymų, kaip to reikalauja nacionalinės tinkamumo taisyklės. To paties projekto atveju valstybių narių institucijos išmokėjo su veiksmingumu susijusią išmokos dalį sutarties vykdytojui už mokymo kursą nepaisant to, kad mokomosios praktikos rezultatas buvo mažesnis už sutartą tikslinę vertę.

Mes aptikome netinkamų finansuoti išlaidų klaidų pavyzdžių (kiekybiškai įvertintų iki 20 %) Čekijoje, Ispanijoje, Italijoje, Vengrijoje, ir Rumunijoje, taip pat Graikijos-Bulgarijos ETB VP.

6 pavyzdys. Nesilaikyta dotacijos sąlygų

Vieno ERPF projekto Ispanijoje naudos gavėjas nevykdė kvietime teikti pasiūlymus keliamo reikalavimo išlaikyti bendrai finansuotą įrangą regione tam tikrą sutartą laikotarpį. Todėl ši įranga nebuvo tinkama bendrai finansuoti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija paprašys naudos gavėjo pateikti finansavimo spragos apskaičiavimus, įtraukiat visas susijusias pajamas ir veiklos sąnaudas, ir padarys atitinkamas išvadas.

([2]) 2014 m. metinės ataskaitos 6.1 langelis, a pavyzdys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Netinkami finansuoti projektai

7 pavyzdys. Netinkamas finansuoti naudos gavėjas

Vieno ERPF projekto Čekijoje kvietime teikti pasiūlymus buvo nurodyta, kad tinkamos finansuoti yra tik MVĮ. Tikrindama, kaip vykdomas šis reikalavimas, *vadovaujančioji institucija* savo sprendimą grindė naudos gavėjo deklaracija ir informacija iš savo stebėjimo sistemos. To nepakako, kad būtų užtikrintas tinkamas įmonės statusas. Dėl to finansavimas buvo skirtas naudos gavėjui, kuris nebuvo MVĮ.

8 pavyzdys. Iš dalies netinkamas finansuoti projektas

Vienos ESF veiksmų programos 3 krypties prioritetas, kuriuo siekiama didinti žmogiškąjį kapitalą, turi tris konkrečius tikslus. Šios VP aktualus tikslas buvo žmogiškojo potencialo didinimas mokslinių tyrimų ir inovacijos srityje. Valstybės narės institucijos atgaline data deklaravo bendram finansavimui atlyginimus, išmokėtus profesionaliems sveikatos darbuotojams už specialias stažuotes su apgyvendinimu 2014 m. Nors šios stažuotės turėjo tam tikrų sąsajų su tiriamąja veikla, pagrindinis tikslas buvo parengti specializuotą sveikatos personalą Ispanijos sveikatos sistemai. Todėl yra perdėta traktuoti visą šį projektą kaip susijusį pirmiausiai su tiriamąja veikla. Be to, ši mokymo schema bet kuriuo atveju yra privaloma sveikatos specialistams pagal Ispanijos įstatymus. Todėl dalis šio projekto buvo netinkama finansuoti ir neturėjo būti deklaruota bendram finansavimui.

Panašų atvejį nustatėme kitame ESF projekte Ispanijoje.

Komisija mano, kad sveikatos priežiūros specialistų mokymai pagal magistrantūros studijų programą „EIR“ (rezidentams pagal pasirinktą specializaciją skirta programa) atitinka kriterijus pagal 3 prioritetinę kryptį „Žmogiškojo kapitalo gerinimas ir didinimas“, nes jie padeda siekti šios krypties tikslų. Ispanijoje asmenys, norintys atlikti klinikinius tyrimus, tokias magistrantūros studijas privalo baigti pagal teisės aktų reikalavimus. Be to, valdymo institucija pateikė įrodymų apie 20-ties Audito Rūmų atrinktų dalyvių iš viso 99 konkrečias tyrimų veiklas, įskaitant mokslinius leidinius, dalyvavimą išorės subjektų finansuojamose konkurencingose tyrimų programose ir dalyvavimą aukštos kvalifikacijos tyrėjų grupėse.

Todėl Komisija mano, kad patvirtintos išlaidos visapusiškai atitinka tinkamumo kriterijus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Viešųjų pirkimų pažeidimai

9 pavyzdys. Nepateisinamas antrinio konkurso taikymas vienos bendrosios sutarties atveju

Vieno ERPF pėsčiųjų tilto statybos projekto naudos gavėjas Jungtinėje Karalystėje darbams skirti naudojo bendrąją sutartį. Procedūra, kurią šis naudos gavėjas pasirinko antriniam konkursui, neleido nustatyti ekonomiškai tinkamiausio pasiūlymo. Be to, naudos gavėjas derybų metų neteisingai taikė diskontavimo normas ir skyrė papildomus darbus tiesiogiai tam pačiam sutarties vykdytojui. Todėl ši procedūra pažeidė vienodų sąlygų ir nediskriminavimo principus ir nukrypo nuo procedūros, aprašytos bendrajame susitarime. Todėl ši sutartis buvo neteisėta, o susijusios išlaidos netinkamos finansuoti ES lėšomis.

10 pavyzdys. Neteisėtas sutarties pakeitimas

Vieno SF projekto Vengrijoje (nuotekų valymo įrenginio padidinimas) naudos gavėjas iš esmės pakeitė sutartį po jos pasirašymo, nepaskelbęs naujos procedūros. Tokie pakeitimai pažeidžia viešųjų pirkimų taisykles.

11 pavyzdys. Į konkursą pakviesti netinkami ekonominės veiklos vykdytojai

Tik vienos iš trijų bendrovių, pakviestų į ESF kalbų mokymo projekto konkursą Vengrijoje profilis buvo tinkamas šiam mokymui vykdyti. Tai, kad dalyvauti buvo pakviesti du netinkami kandidatai, reiškė, kad sutartis buvo skirta tiesiogiai be tinkamo pateisinimo.

6.4 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS SRITYJE „EKONOMINĖ, SOCIALINĖ IR TERITORINĖ SANGLAUDA“

E = Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD; R = Regioninės ir miestų politikos GD; X = Bendras abiejų šių GD vertinimas

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013 m.	5 skyriaus **1 rekomendacija**: pareikalauti iš valstybių narių, kad jos savo vadovybės pareiškimuose (pagal Finansinio reglamento 59 straipsnio 5 dalies a punktą) teiktų specialų patvirtinimą dėl vadovaujančiųjų ir tvirtinančiųjų institucijų atliekamų pirmojo lygmens patikrų veiksmingumo	R						
	5 skyriaus **2 rekomendacija**: atlikti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu atliktų „pirmojo lygmens patikrų“ vertinimą, remiantis Finansinio reglamento 32 straipsnio 5 dalimi. Atsižvelgdama į nustatytus trūkumus, Komisija turėtų išnagrinėti galimų taisomųjų priemonių sąnaudas ir naudą ir imtis tinkamų veiksmų (arba pateikti pasiūlymą) (pavyzdžiui, supaprastinti galiojančias nuostatas, pagerinti kontrolės sistemas arba parengti naują programos ar jos įgyvendinimo sistemos koncepciją)	R						
	5 skyriaus **3 rekomendacija**: išnagrinėti pagrindines dažnų ES valstybės pagalbos taisyklių nesilaikymo atvejų priežastis	R						
	5 skyriaus **4 rekomendacija**: išnagrinėti besikartojančių vėlavimų išmokant ES lėšas pagal FIP priežastis ir imtis atitinkamų taisomųjų priemonių	R ([1])						
	5 skyriaus **5 rekomendacija**: patvirtinti Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato metinėje veiklos ataskaitoje (MVA), kad Komisijos „likutinio klaidų lygio“ apskaičiavimas yra pagrįstas teisinga, išsamia ir patikima informacija apie finansinius pataisymus. Kad galėtų tai padaryti, Komisija, kai tik ji mano, jog tai yra būtina, turi pareikalauti iš audito institucijų patvirtinti duomenų apie finansinius pataisymus, kuriuos tvirtinančiosios institucijos teikia dėl kiekvienos VP, tikslumą.	R ([1])						

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	5 skyriaus **6 rekomendacija** (taip pat 6 skyrius): nuosekliai atskleisti savo metinėje veiklos ataskaitose priežastis, dėl kurių nėra nustatomos *išlygos* (arba nustatomos mažesnį finansinį poveikį darančios išlygos), tais atvejais, kai tai yra daroma dėl Komisijos gairėms taikomų išimčių arba dėl patvirtintų audito strategijų.	X ([1])						
	6 skyriaus **1 rekomendacija**: kartu su valstybėmis narėmis užtikrinti rizika pagrįsto DG EMPL teminio valdymo patikrinimų audito metu nustatytų trūkumų pašalinimą. Tam reikės sustiprinti patikras, susijusias su viešųjų pirkimų taisyklių laikymusi ir kitais svarbiais klaidų šaltiniais (su projektu nesusijusiomis išlaidomis ar nesukurta pridėtine verte).	E						
	6 skyriaus **2 rekomendacija**: savo MVA patvirtinti, jog ji yra atlikusi tinkamas patikras, skirtas užtikrinti, kad *likutinis klaidų lygis* būtų pagrįstas tikslia, išsamia ir patikima informacija apie finansinius pataisymus. Šiuo tikslu Komisija, kai tik ji mano tai esant reikalinga, turėtų prašyti audito institucijų, kad jos patvirtintų tvirtinančiųjų institucijų pranešamų su kiekviena VP susijusių duomenų apie finansinius pataisymus tikslumą.	E ([1])						
	6 skyriaus **3 rekomendacija**: užtikrinti, kad 2014–2020 m. laikotarpiu BNR 78 ir 130 straipsniai būtų taikomi taip, kad nebūtų galimybės kaupti išankstinio finansavimo sumas papildomai prie pradinio išankstinio finansavimo.				E ([2])			
	6 skyriaus **4 rekomendacija**: užtikrinti, kad už struktūrinių fondų valdymą atsakingos valstybių narių institucijos išnagrinėtų didesnių su ES projektais susijusių personalo išlaidų nustatymo klausimą, palyginti su nacionalinėmis lėšomis finansuojamais projektais.		E ([3])					
	6 skyriaus **5 rekomendacija**: tvirtinant naujojo programavimo laikotarpio VP užtikrinti, kad valstybės narės būtų apsvarsčiusios visas pagal 2014–2020 m. *Europos struktūrinių ir investicinių fondų* reglamentus leidžiamas supaprastinimo galimybes		E ([4])					

([1]) Įgyvendinimas turėtų būti tęsiamas iki užbaigimo.
([2]) Komisija rekomendacijos nepriėmė (žr. 2014 m. metinės ataskaitos 6.79 dalį).
([3]) Sisteminių priemonių nesiimta.
([4]) Naujasis programavimo laikotarpis dar nėra pakankamai toli pažengęs, kad galima būtų visiškai įvertinti jo įgyvendinimą.

7 SKYRIUS

Gamtos ištekliai

TURINYS

	Dalis
Įvadas	7.1–7.8
Srities „Gamtos ištekliai“ trumpas aprašymas	7.3–7.6
Audito apimtis ir metodas	7.7–7.8
1 dalis. Operacijų tvarkingumas	7.9–7.35
EŽŪGF. Rinkos ir tiesioginė parama	7.11–7.19
Kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė	7.20–7.27
Metinės veiklos ataskaitos ir kiti valdymo mechanizmai	7.28–7.31
Išvados ir rekomendacijos	7.32 -7.35
Išvados	7.32–7.33
Rekomendacijos	7.34–7.35
2 dalis. Veiksmingumas	7.36–7.56
Kaimo plėtros projektų veiksmingumo vertinimas	7.37–7.42
Žalinimo veiksmingumo vertinimas	7.43–7.54
Išvados	7.55–7.56

7.1 priedas. Srities „Gamtos ištekliai“ operacijų testavimo rezultatai

7.2 priedas. Kiekvienos valstybės narės operacijų kaimo plėtros, aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityje testavimo rezultatų apžvalga

7.3 priedas. Klaidų, turinčių ne mažesnį kaip 20 % poveikį kaimo plėtros, aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityje, apžvalga

7.4 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Gamtos ištekliai“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

7.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“ susiję faktai. Jis apima Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) panaudotas lėšas (tai vadinama šio skyriaus „pirmu specialiuoju vertinimu“), taip pat lėšas, skirtas kaimo plėtrai, aplinkai, klimato politikai ir žuvininkystei (šiame skyriuje „antras specialusis vertinimas“). ***7.1 langelyje*** pateikta pagal šią kategoriją 2016 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

7.1 langelis. DFP 2 išlaidų kategorija „Gamtos ištekliai“. 2016 m. pasiskirstymas

(milijardais eurų)

Iš viso išmokų per metus	57,4
- *avansai* ([1])	*1,5*
+ *patvirtinti avansai* ([1])	*2,0*
Audituota populiacija, iš viso	**57,9**

([1]) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedą***, 10 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.2. Be mūsų pateikiamų su *tvarkingumu* susijusių nustatytų faktų, šiame skyriuje taip pat yra skirsnis, kuriame nagrinėjamas kaimo plėtros projektų imties ir naujos *žalinimo* sistemos *veiksmingumas* (žr. 7.4 dalį).

Trumpas srities „Gamtos ištekliai“ aprašymas

7.3. *Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP)* yra ES išlaidų žemės ūkio srityje pagrindas. Komisija, būtent Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas (DG AGRI), dalijasi BŽŪP *valdymą* su *mokėjimo agentūromis* valstybėse narėse. Išmokas *paramos gavėjams* jos daugiausia sumoka per du fondus ([1]): Europos žemės ūkio garantijų fondą (EŽŪGF), kuris finansuoja visą ES *tiesioginę pagalbą* ir *rinkos priemones* ([2]), ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai (EŽŪFKP), kuris kartu su valstybėmis narėmis bendrai finansuoja kaimo plėtros programas.

7.4. EŽŪGF (77 % srities „Gamtos ištekliai“ išlaidų) finansuoja tiesioginės pagalbos schemas (40,8 milijardo eurų 2016 m.) ir intervencijos priemones žemės ūkio rinkose ([3]) (3,2 milijardo eurų 2016 m.). 2013 m. vykdant BŽŪP reformą ([4]) buvo atlikta reikšmingų tiesioginės pagalbos sistemų pakeitimų (žr. 7.15 ir 7.16 dalis), o 2016-ieji, šioje ataskaitoje nagrinėjami metai, buvo pirmieji metai, kai mokėjimai galutiniams paramos gavėjams buvo atlikti ([5]) remiantis naujomis galiojančiomis taisyklėmis. Keturios pagrindinės schemos, kurios sudaro 91 % visų tiesioginių išmokų, yra šios:

— dvi su plotu susijusios schemos, pagal kurias teikiama *atsietoji* ([6]) *parama pajamoms*: *bazinės išmokos sistema* (*BIS*) (2016 m. 17,8 milijardo eurų) ([7]) ir *vienkartinės išmokos už plotus sistema* (*BIPS*) (2016 m. 4 milijardai eurų),

([1]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėjimo, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 549).

([2]) Išskyrus kai kurias bendrai finansuojamas priemones, kaip antai skatinimo priemones ir vaisių vartojimo skatinimo mokyklose programą.

([3]) Visų pirma apimančias paramą vyno ir vaisių (daržovių) sektoriams, pieno ir vaisių tiekimui mokykloms ir priemones atokiausiems ES regionams.

([4]) Europos Parlamentas, Taryba ir Europos Komisija dėl BŽŪP reformos susitarė 2013 m. Po to buvo priimti keli teisės aktai, skirti jo praktiniam įgyvendinimui.

([5]) Remiantis 2015 m. (t. y. 2015 paraiškų teikimo metais) pateiktomis paraiškomis.

([6]) Atsietosios išmokos yra teikiamos už visą tinkamą žemės ūkio paskirties žemę, nepriklausomai nuo to, ar ji yra naudojama gamybai ar ne.

([7]) Mes šiuo metu nagrinėjame BIS įgyvendinimą, siekdami paskelbti specialiąją ataskaitą (žr. mūsų 2017 m. darbo programą; http://eca.europa.eu).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— išmoka už žemės ūkio veiklą, kuri naudinga klimatui ir aplinkai (žinoma kaip „žalinimo išmoka“; 11,7 milijardo eurų 2016 m.),

— *susietoji parama*, susijusi su konkrečiomis žemės ūkio produktų rūšimis (pavyzdžiui, jautienos ir veršienos, pieno arba baltyminių augalų), kurios yra ypač svarbios dėl ekonominių, socialinių arba aplinkosaugos priežasčių ir kurios susiduria su tam tikrais sunkumais (3,8 milijardo eurų 2016 m.).

7.5. EŽŪFKP (21 % srities „Gamtos ištekliai“ išlaidų) bendrai finansuoja kaimo plėtros išlaidas, išmokamas pagal valstybių narių kaimo plėtros programas. Šios išlaidos apima ir su plotu susietas priemones ([8]), ir su plotu nesusietas priemones ([9]). 2016 m. EŽŪFKP teko 12,4 milijardo eurų išlaidų, iš kurių 63 % buvo susijusios su kaimo plėtros programomis 2014–2020 m. *programavimo laikotarpiu* ir 37 % su ankstesnėmis programomis.

7.6. DFP išlaidų kategorija taip pat apima bendrą žuvininkystės politiką ir kai kurias aplinkai ir klimato politikai skirtas ES išlaidas ([10]) (2 % srities „Gamtos ištekliai“ išlaidų).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.5. *Į 37 % lėšų, išmokėtų pagal ankstesnių programų įsipareigojimus, yra įtrauktos paskutinio laikotarpio išmokos dėl 2007–2013 m. programų, taip pat likučio išmokėjimai. Iš 2007–2013 m. laikotarpio 92 kaimo plėtros programų 64 jau buvo užbaigtos 2016 m.; jų vidutinis įgyvendinimo lygis yra 99,1 %, o iš viso išmokėta – 2,7 mlrd. EUR.*

([8]) Su plotu susietos priemonės – priemonės, kai išmoka yra susijusi su hektarų skaičiumi, pavyzdžiui, agrarinės aplinkosaugos išmokos ir kompensacijos ūkininkams gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse.

([9]) Su plotu nesusietos priemonės paprastai yra investicijos, pavyzdžiui, skirtos žemės ūkio valdų modernizavimui arba pagrindinių paslaugų kaimo ekonomikai ir vietos gyventojams paruošimui.

([10]) Pagal kitas ES išlaidų sritis, nepatenkančias į DFP išlaidų kategoriją „Gamtos ištekliai“, taip pat teikiamas finansavimas aplinkai ir klimato politikai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

7.7. Taikydami ***1.1 priede*** nustatytą audito metodą ir metodiką, 2016 m. mes išnagrinėjome šiuos dalykus:

a) 217 EŽŪGF *operacijų* ir 163 operacijų, susijusių su kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkyste, imtis, kaip nurodyta ***1.1 priedo*** 7 dalyje. Abi imtys buvo sudarytos taip, kad būtų reprezentatyvios kiekvieno šių dviejų *specialiųjų vertinimų* išlaidų šioje DFP kategorijoje atžvilgiu ([11]). EŽŪGF imtis buvo sudaryta iš operacijų 21-oje valstybėje narėje ([12]). Antrojo specialiojo vertinimo imtis apėmė 153 kaimo plėtros operacijas ir 10 kitų operacijų (aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityse) 20-yje valstybių narių ([13]);

b) ar DG AGRI, DG MARE IR DG ENV/CLIMA ([14]) *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų tvarkingumą iš esmės atitiko mūsų rezultatus.

([11]) Mūsų metodas grindžiamas su kiekviena operacija susijusių atsitiktinai atrinktų vienetų (kaip antai sklypų arba sąskaitų faktūrų) skaičiumi. Todėl nustatyta klaida nebūtinai atspindi bendrą su nagrinėjama operacija susijusį klaidų lygį.

([12]) Belgija (Valonija ir Flandrija), Bulgarija, Čekija, Danija, Vokietija (Bavarija, Hamburgas-Jonas, Meklenburgas-Pomeranija, Šiaurės Reinas-Vestfalija, Saksonija-Anhaltas, Šlėzvigas-Holšteinas), Airija, Graikija, Ispanija (Baskų kraštas), Andalūzija, Mursijos regionas, Valensijos sritis, Aragonas, Kastilija ir La Manča, Estremadūra bei Kastilija ir Leonas), Prancūzija, Italija (AGEA, Kalabrija, Lombardija, Toskana ir Venetas), Latvija, Lietuva, Vengrija, Nyderlandai, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Suomija, Švedija ir Jungtinė Karalystė (Anglija, Šiaurės Airija ir Škotija). Imtis taip pat apėmė vieną pagal *tiesioginį valdymą* vykdytą operaciją.

([13]) Bulgarija, Čekija, Danija, Vokietija (Žemutinė Saksonija-Brėmenas, Saksonija ir Saksonija-Anhaltas), Estija, Airija, Graikija, Ispanija (Andalūzija, Kastilija ir La Manča ir Estremadūra), Prancūzija (Pietūs-Pirėnai ir Rona-Alpės), Kroatija, Italija (Bazilikata), Lietuva, Vengrija, Austrija, Lenkija, Portugalija (Azorų salos ir žemyninė dalis), Rumunija, Slovakija, Suomija ir Jungtinė Karalystė (Anglija ir Škotija). Imtyje buvo septynios pagal tiesioginį valdymą vykdytos operacijos, iš kurių dvi buvo susijusios su ES lėšomis, kurios buvo panaudotos žuvininkystės sektoriaus partnerystės susitarimams ne Europos Sąjungoje.

([14]) DG ENV ir DG CLIMA turi bendrą finansinių išteklių direktoratą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.8. Dėl antros šio skyriaus dalies, skirtos veiksmingumui, mes peržiūrėjome šiuos dalykus:

a) ar vykdydami 193 investicijų projektus, kuriuos mes tikrinome 2014–2016 m., paramos gavėjai įgyvendino investicijas kaip planuota ir protingomis sąnaudomis;

b) ar 2016 m. tikrintiems ir pagal 2014–2020 m. taisykles patvirtintiems 6 projektams būtų tikę *supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai*;

c) tam tikrus veiksmingumo klausimus, susijusius su nauja žalinimo išmoka 197 ūkiams.

1 DALIS. OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

7.9. Mes įvertinome, kad 2016 m. EŽŪGF išlaidų srityje klaidų lygis yra žemesnis už 2 % *reikšmingumo ribą*; tai vienas iš dviejų specialiųjų vertinimų, kuriuos mes pristatome šiame skyriuje (žr. 7.11 dalį), apimantis daugiau nei tris ketvirtadalius išlaidų pagal DFP 2 išlaidų kategoriją. ***7.1 priede*** pateikta visos „Gamtos išteklių“ srities ir kiekvieno iš dviejų specialiųjų vertinimų operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 380 tikrintų operacijų 112 (29 %) buvo paveiktos *klaidų*, iš kurių 90 buvo kiekybiškai įvertinamos. Mes įvertinome, kad visos srities „Gamtos ištekliai“ klaidų lygis yra 2,5 % ([15]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.9. *Komisija yra labai patenkinta EAR nustatytu faktu, kad EŽŪGF išlaidose, kurios sudaro 44 mlrd. EUR per metus, nebuvo reikšmingų klaidų. Komisija taip pat yra patenkinta, kad EAR nurodytas ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2016 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas BŽŪP bendras klaidų lygis yra labai panašus.*

Komisija laikosi požiūrio, kad grynosios finansinės pataisos, pritaikius daugiametes atitikties procedūras, taip pat iš naudos gavėjų į ES biudžetą susigrąžintos sumos, atspindi taisomąjį pajėgumą, į kurį ji atsižvelgia įvertindama galutinę riziką ES biudžetui.

Visų pirma Komisija pažymi, kad, kaip nurodyta Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2016 m. metinėje veiklos ataskaitoje, jo taisomasis pajėgumas 2016 m. sudarė 2,04 % atitinkamų BŽŪP išlaidų.

([15]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,5 % ir 3,5 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.10. ***7.2 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. bendro *įvertinto klaidų lygio* ir klaidų, darančių poveikį EŽŪGF ir kaimo plėtrai, aplinkai, klimato politikai ir žuvininkystei, pobūdžio ir dydžio pasiskirstymas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.2 langelis. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą srityje „Gamtos ištekliai“

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

EŽŪGF. Rinkos ir tiesioginė parama

7.11. Apskritai operacijų testavimo rezultatai rodo, kad šio specialiojo vertinimo klaidos nebuvo reikšmingos. Tačiau iš 217 tikrintų EŽŪGF operacijų, 49 (23 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių visos buvo kiekybiškai įvertinamos. Mes įvertinome, kad klaidų lygis yra 1,7 % ([16]).

7.11. *Komisija labai džiaugiasi, kad EAR apskaičiuota labiausiai tikėtina klaida neviršija reikšmingumo ribos ir nedaug skiriasi nuo Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2016 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytos klaidos. Tai patvirtina ankstesniais metais atitinkamų valstybių narių įgyvendintų taisomųjų veiksmų planų, visų pirma, dėl Žemės sklypų identifikavimo sistemų (ŽSIS) pagerinimo, ir Komisijos atidžiai vykdomos tų sistemų stebėsenos veiksmingumą.*

([16]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 0,8 % ir 2,6 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.12. ***7.3 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą.

7.3 langelis. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą EŽŪGF srityje

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

7.13. Iš 217 tikrintų EŽŪGF operacijų, 201 buvo susijusi su tiesioginės pagalbos schemomis ir 16 su intervencijos priemonėmis žemės ūkio rinkose bei kitais dalykais. Pagrindinė tiesioginės pagalbos išmokų valdymo ir kontrolės sistema yra *Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS)*. Kaip nurodyta anksčiau, IAKS ([17]) ir visų pirma *Žemės sklypų identifikavimo sistema (LSIS)* ([18]), labai reikšmingai prisideda prie klaidų užkardymo ir klaidų lygio mažinimo.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.13. *Komisija pritaria nuomonei, kad Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS), visų pirma, ŽSIS, labai padeda išvengti klaidų ir sumažinti jų lygį. Tai patvirtina Komisijos nuomonę, kad IAKS, įskaitant ŽSIS, yra esminė BŽŪP taikomo patikinimo modelio priemonė. Komisija toliau padeda valstybėms narėms užtikrinti šių sistemų, o taip pat su EŽŪFKP susijusių priemonių atitinkamą kokybę ir veiksmingumą.*

([17]) Žr. 2014 m. metinės ataskaitos 7.35 dalį.
([18]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 7.17 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.14. Valstybių narių institucijos taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė 6 į mūsų imtį įtrauktas operacijas. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes dėl jų 0,7 procentinio punkto sumažėjo šiam specialiajam vertinimui skirtas mūsų klaidų lygio įvertis. 16 kiekybiškai įvertinamos klaidos atvejų nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos ([19]), kad galėtų išvengti arba aptikti ir ištaisyti klaidas prieš deklaruodamos išlaidas Komisijai. Jei nacionalinės institucijos būtų tinkamai pasinaudojusios visa savo turima informacija, įvertintas šiam specialiajam vertinimui apskaičiuotas klaidų lygis būtų buvęs 0,5 procentinio punkto mažesnis.

Deklaruotas per didelis arba netinkamas plotas, įskaitant naujai žalinimo sistemai skirtą išmoką

7.15. Mes nustatėme, kad tinkami finansuoti žemės plotai buvo nustatyti tiksliau nei ankstesniais metais. Pagrindinės tokio pagerėjimo priežastys:

— peržiūrėjus *daugiamečių žolynų* apibrėžtį, kuri buvo parengta vykdant 2013 m. BŽŪP reformą, kai kurie žemės plotai, kurie anksčiau buvo netinkami finansuoti, tapo tinkamais pagal nuo 2015 paraiškų teikimo metų taikomas taisykles (žr. ***7.4 langelį***),

— kaip pažymėjome ankstesnėse ataskaitose ([20]), valstybėms narėms savo iniciatyva arba Komisijos reikalavimu įgyvendinant tęstinius veiksmų planus, ŽSIS duomenų apie žemės tinkamumą finansuoti patikimumas toliau gerėjo,

— taikant naują geoerdvinės paraiškos dėl paramos (GSAA) procedūrą ([21]), paraiškose dėl paramos sumažėjo su plotu susijusių klaidų. Teikiant paraiškas dėl paramos 2015 paraiškų teikimo metais, daugiau kaip trečdalis mokėjimo agentūrų jau taikė šią naudingą priemonę. GSAA turi būti visiškai įdiegta iki 2018 paraiškų teikimo metų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.14. *Komisija sutinka su EAR vertinimu dėl valstybių narių vaidmens ir taisomųjų veiksmų; ji toliau skatins ir rems valstybes nares, kad jos imtųsi visų būtinų veiksmų išvengti klaidų, jas aptikti ir ištaisyti.*

Visų pirma, Komisija toliau dirbs su valstybėmis narėmis, kad užtikrintų jų kontrolės ir valdymo sistemų patikimumą, atsižvelgdama į mokėjimo agentūrų ribotus išteklius netinkamoms išlaidoms nustatyti, ir sieks, kad tos sistemos būtų proporcingos rizikai.

7.15.

— *Komisija sutinka su EAR veiksmų planų, susijusių su ŽSIS, veiksmingumo vertinimu.*

Komisija tęs darbą su valstybėmis narėmis dėl ŽSIS ir IAKS bendros kokybės palaikymo.

([19]) Į patvirtinamuosius dokumentus ir duomenų bazes įtrauktos informacijos arba informacijos, gautos atlikus standartines kryžmines patikras ir kitas privalomas patikras.

([20]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 7.17 dalį ir mūsų Specialiosios ataskaitos Nr. 25/2016 „Žemės sklypų identifikavimo sistema: naudinga žemės ūkio paskirties žemės atitikties reikalavimams nustatymo priemonė, tačiau jos valdymą dar būtų galima patobulinti“ 60–64 dalis (http://eca.europa.eu).

([21]) Taip pat žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 25/2016 46–48 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.4 langelis. Nauja daugiametės ganyklos apibrėžtis padėjo sumažinti klaidų lygį

Ankstesniais metais netinkami finansuoti daugiamečiai žolynai buvo pagrindinis klaidų šaltinis ([22]). Tokių klaidų dabar reikšmingai sumažėjo tiek jų skaičiaus, tiek dydžio atžvilgiu, visų pirma dėl pagal reformuotą BŽŪP taikomos naujos daugiametės ganyklos apibrėžties.

Pagal ankstesnę apibrėžtį tinkama finansuoti buvo tik ta sklypo dalis, kurioje auga žolė arba kita žolinė augmenija, tačiau dabar taikymo sritis yra išplėsta ir apima bet kokią ganymui tinkamą augmeniją, įskaitant krūmokšnius ir medžius, jei jie nėra vyraujantys. Valstybės narės tinkamumo finansuoti sritį taip pat gali išplėsti ir į žemės sklypus, kuriuose vyrauja nežolinė augmenija, jei tai atitinka nusistovėjusią vietos praktiką. Žemiau pateiktose nuotraukose pavaizduotas politikos pasikeitimas.

1 nuotrauka. Nežolinė augmenija dabar yra tinkama finansuoti, jei ji tinkama ganyti ir nėra vyraujanti

Prieš 2013 m. BŽŪP reformą šio sklypo tinkamumo finansuoti lygis, atitinkantis jo žolės plotą, sudarė 40 %. Pagal naują apibrėžtį tinkamumo finansuoti lygis padidėjo iki 60 %, atsižvelgiant į tai, kad ganyti yra tinkama ir kita augmenija (kaip antai krūmai ir medeliai).

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

([22]) Žr. mūsų 2015 m. metinės ataskaitos 7.20 dalį, mūsų 2014 m. metinės ataskaitos 7.21 dalį, mūsų 2013 m. metinės ataskaitos 3.9 dalį, mūsų 2012 m. metinės ataskaitos 3.13 dalį, mūsų 2011 m. metinės ataskaitos 3.12 dalį.

2 nuotrauka. Nežolinė augmenija taip pat gali būti vyraujanti, jei tokia yra nusistovėjusi vietos praktika

Keletas valstybių narių ([23]) nusprendė tinkama ganymui žeme pripažinti žemę, kurioje vyrauja ganyti tinkama nežolinė augmenija (pavyzdžiui, ganomus viržynus).

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.16. Dėl naujosios žalinimo išmokos ūkininkams atsiranda papildomų reikalavimų. Žalinimo pagalbos sistema siekiama, kad ES ūkiai labiau tausotų aplinką taikydami trijų rūšių praktiką: pasėlių įvairinimą, esamų daugiamečių žolynų išsaugojimą ir ekologiniu požiūriu svarbių vietovių (EPSV) nustatymą ariamojoje žemėje ([24]). Ši trijų rūšių praktika aprašyta 7.44–7.46 dalyse.

([23]) Vokietija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Kroatija, Italija, Portugalija, Švedija ir Jungtinė Karalystė.

([24]) Ne ariamojoje žemėje tinkamos finansuoti gali būti tik tam tikrą paskirtį turinčios EPSV (pavyzdžiui, trumpos rotacijos želdiniai ir miškais apželdinti plotai). Nuolatiniai požymiai, pagal kuriuos sklypai yra tinkami finansuoti kaip EPSV, kaip antai kraštovaizdžio ypatumai ir apsaugos juostos, gali būti žemės sklype, kuris tiesiogiai ribojasi su ariamąja žeme.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.17. Mes patikrinome 63 ūkiams skirtą žalinimo išmoką ([25]). Mes nustatėme, kad visi ūkiai, kuriems buvo taikomi pasėlių įvairinimo reikalavimai, jų laikėsi. Dėl esamų daugiamečiai žolynų išsaugojimo, ŽSIS teisingai užregistruotų žemės sklypų atveju mes nenustatėme jokių pažeidimų. Tačiau ne visi daugiamečiai žolynai buvo tinkamai užregistruoti kaip tokie ([26]) ir dėl to vienu atveju aplinkos požiūriu pažeidžiamuose daugiamečiuose žolynuose (APPDŽ; žr. 7.45 dalį) buvo pažeistas APPDŽ išsaugojimo reikalavimas. Dauguma mūsų nustatytų žalinimo klaidų buvo susijusios su EPSV reikalavimais.

7.18. Žemės ūkio paskirties sklypai skirstomi į tris kategorijas: ariamoji žemė, daugiamečiai žolynai ir daugiamečiai pasėliai (pavyzdžiui, sodai ir alyvmedžių giraitės). EPSV turi būti ariamojoje žemėje arba su ja ribotis. Mes nustatėme, kad kelios mokėjimo agentūros savo ŽSIS neturėjo patikimos informacijos apie žemės kategorijas arba nesugebėjo ja pasinaudoti tikrindamos paraiškas (žr. ***7.5 langelį***).

7.5 langelis. Teisingas žemės suskirstymas į kategorijas yra svarbus siekiant užtikrinti žalinimo reikalavimų laikymąsi

ES teisės aktuose nustatyta, kad ariamoji žemė, kuri naudojama žolinei augalijai auginti, tampa daugiamete ganykla, jei joje nebuvo keičiami pasėliai penkerius metus iš eilės.

Čekijoje ir Lenkijoje ŽSIS duomenų bazėje nebuvo informacijos apie nusistovėjusią žemės paskirtį. Esant tokiai padėčiai, institucijos negali atlikti automatinės kryžminės patikros, kad patikrintų, ar žolinei augalijai naudojama ariamoji žemė tapo daugiamečiu žolynu. Dėl to iškyla rizika, kad institucijos gali neaptikti deklaruotų EPSV, kurios iš tikrųjų yra daugiamečiai žolynai (t. y. ne ariamoji žemė).

Mes taip pat nustatėme trūkumų, susijusių su daugiamečių žolynų klasifikavimu arba susijusiomis kryžminėmis patikromis Vokietijoje (Bavarijoje, Meklenburge-Pomeranijoje, Šiaurės Reine-Vestfalijoje, Saksonijoje-Anhalte, Šlėzvige-Holšteine), Prancūzijoje, Italijoje (Lombardijoje), Portugalijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.18. *Komisija žino apie kai kuriose šalyse nustatytus trūkumus. Trūkumai, kurie yra susiję tik su keliomis sritimis, atsirado pirmais naujų tiesioginių išmokų įgyvendinimo metais ir dėl jų jau taikomi taisomieji veiksmai. Prireikus Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD pradėjo atitikties patvirtinimo procedūras, kurios apsaugos ES finansinius interesus.*

7.5 langelis. Teisingas žemės suskirstymas į kategorijas yra svarbus siekiant užtikrinti žalinimo reikalavimų laikymąsi

Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD pradeda ES finansiniams interesams apsaugoti skirtas atitikties patvirtinimo procedūras.

([25]) Ne visiems aplankytiems ūkiams buvo taikomi visų trijų rūšių praktikos reikalavimai – kai kuriems jų buvo taikoma išimtis dėl vienos ar dviejų praktikos rūšių, visų pirma atsižvelgiant į jų mažą dydį.

([26]) Taip pat žr. mūsų Specialiosios ataskaitos Nr. 25/2016 37 ir 38 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Netinkamas paramos gavėjas/išlaidos

7.19. Trijų į mūsų imtį įtrauktų rinkos priemonių atveju mokėjimo agentūros kompensavo išlaidas, kurios iš dalies buvo netinkamos finansuoti. Nepaisant to, kad tokioms priemonėms tenka maža dalis visų EŽŪGF išlaidų, šios klaidos yra svarbus fondo permokų mūsų imtyje šaltinis.

Kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė

7.20. ***7.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Kaimo plėtros, aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityje iš 163 į imtį įtrauktų operacijų 63 (39 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių 41 buvo kiekybiškai įvertinama. Mes įvertinome, kad klaidų lygis yra 4,9 % ([27]). ***7.2 priede*** pateikta operacijų, kurioms taikomas *pasidalijamasis valdymas*, testavimo rezultatų apžvalga pagal valstybes nares, o ***7.3 priede*** pateikta klaidų, kurių *poveikis* sudaro ne mažiau kaip 20 % tikrintos operacijos vertės, apžvalga.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.20. *Komisija atsižvelgia į EAR apskaičiuotą klaidų lygį, kuris yra panašus į Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2016 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytą klaidų lygį.*

Kaimo plėtra išlieka sritimi, kurią verta atidžiai tikrinti, visų pirma, dėl investicinio tipo priemonių. Jei yra nustatomi kontrolės trūkumai, Komisija sistemingai prašo valstybių narių parengti taisomųjų veiksmų planus ir remia jų įgyvendinimą. Siekdama sumažinti administracines sąnaudas ir klaidas, Komisija taip pat aktyviai skatina taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą. Tačiau atsižvelgiant į poreikį suderinti teisėtumą ir tvarkingumą su politikos tikslų įgyvendinimu, kartu atsižvelgiant į įgyvendinimo (valdymo ir kontrolės) sąnaudas, nereikėtų užtikrintai tikėtis, jog pagrįstomis pastangomis bus galima pasiekti, kad išmokant kaimo plėtros lėšas išmokų naudos gavėjams klaidų lygis nesieks 2 %. Nepaisant to, valstybių narių susigrąžinimų ir Komisijos finansinių pataisų vėlesniais nei išlaidų metais taisomasis pajėgumas leidžia Komisijai gauti patikinimą dėl BŽŪP išlaidų.

([27]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 2,1 % ir 7,7 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.21. ***7.6 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą.

7.6 langelis. Įvertinto srities „Kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė“ klaidų lygio pasiskirstymas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.22. Iš mūsų tikrintų 153 kaimo plėtros operacijų 64 buvo susietos su plotu ir 89 su plotu nesusietos (paprastai investiciniai projektai). Iš šių 153 operacijų, 58 (38 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių 38 buvo kiekybiškai įvertinamos. Aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityje iš 10 į imtį įtrauktų operacijų 5 (50 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių trys buvo kiekybiškai įvertinamos klaidos.

7.23. Valstybių narių institucijos taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė 8 į mūsų imtį įtrauktas operacijas. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes dėl jų 0,4 procentinio punkto sumažėjo šiam specialiajam vertinimui skirtas mūsų klaidų lygio įvertis. 16 kiekybiškai įvertinamos klaidos atvejų nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos ([28]), kad galėtų išvengti arba aptikti ir ištaisyti klaidas prieš deklaruodamos išlaidas Komisijai. Jei nacionalinės institucijos būtų tinkamai pasinaudojusios visa savo turima informacija, įvertintas šiam specialiajam vertinimui apskaičiuotas klaidų lygis būtų buvęs 1,5 procentinio punkto mažesnis.

7.24. Klaidų tipai yra panašūs į klaidas, kurios buvo nustatytos ankstesniais metais, ir į klaidas, nustatytas mūsų specialiojoje ataskaitoje, kurioje analizuojamos klaidų kaimo plėtros išlaidose priežastys ([29]). Kaip ir ankstesniais metais, didžioji 7.20 dalyje nurodyta įvertinto klaidų lygio dalis (62 %) buvo susijusi su priemonėmis, nesusietomis su plotu.

7.25. Kalbant apie su plotu nesusijusias operacijas, pagrindinė klaidų priežastis buvo tinkamumo finansuoti reikalavimų neatitikimas. Aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srityje taip pat padarytos trys kiekybiškai įvertinamos klaidos dėl netinkamų finansuoti išlaidų.

7.26. Šiais metais trys iš didžiausių tinkamumo klaidų buvo susijusios su paramos gavėjais, kurie neatskleidė, kad buvo valdomi susijusių įmonių, kartu su jomis teikė paraišką arba vykdė iš jų pirkimą, pažeisdamos ES arba nacionalines taisykles (žr. ***7.3 priedo*** 1, 2 ir 6 pavyzdžius).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.22. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad 30 iš 38 kiekybiškai įvertinamų klaidų atveju jų lygis nesiekė 20 %.*

7.23. *Komisija žino, kad nacionalinės valdžios institucijos galėjo aptikti daugiau EAR kaimo plėtros srityje nustatytų klaidų. BŽŪP taisyklėmis valstybėms narėms suteikiamos visos būtinos priemonės, leidžiančios sumažinti didžiąją dalį klaidų rizikos.*

Komisija taip pat mano, kad valstybių narių pastangos tikrinti operacijas turi būti proporcingos.

Komisija akylai stebi ir vykdo atitikties patvirtinimo audito misijas, kurių metu ji tikrina atskirų mokėjimo agentūrų valstybėse narėse valdymo ir kontrolės sistemas ir teikia vertingą informaciją apie tų sistemų veiksmingumą apsaugant ES lėšas, už kurių išmokėjimą mokėjimo agentūros yra atsakingos.

2016 m. Komisija (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD) dėl EŽŪFKP įvykdė 56 atitikties auditus. Klaidų išvengti padeda ir valstybių narių sertifikavimo įstaigos.

7.24. *Komisija ypač daug dėmesio skiria ankstesniais metais nustatytiems faktams, taip pat su jais susijusiems tinkamiems tolesniems veiksmams ir panašių klaidų prevencijai kitose valstybėse narėse.*

Be to, Komisijos tarnybos taip pat atidžiai tikrina veiksmų planų įgyvendinimą. Komisija mano, kad sėkmingas šių veiksmų planų įgyvendinimas padeda sumažinti klaidų lygį.

([28]) Į patvirtinamuosius dokumentus ir duomenų bazes įtrauktos informacijos arba informacijos, gautos atlikus standartines kryžmines patikras ir kitas privalomas patikras.

([29]) Žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 23/2014 „Su kaimo plėtros lėšų panaudojimu susijusios klaidos: kokios jų priežastys ir kaip jos šalinamos?“ (http://eca.europa.eu).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.27. Mes nustatėme, kad iš 64 su plotu susietų operacijų 22 (34 %) atvejais žemė buvo netinkama finansuoti arba buvo deklaruotas per didelis jos plotas (žr. ***7.3 priedo*** 7 ir 8 pavyzdžius).

Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės

DG AGRI metinė veiklos ataskaita

7.28. Savo 2016 m. MVA DG AGRI nurodo, kad BŽŪP srities išlaidų bendras patikslintas klaidų lygis (PKL) sudaro 2,5 %. Šis skaičius nuosekliai atitinka mūsų audito išvadą, kad klaidų lygis šioje išlaidų srityje yra reikšmingas.

7.29. Remdamosi savo mokėjimo agentūrų kontrolės statistika, valstybės narės nurodė, kad bendras klaidų lygis sudaro 1,2 % ([30]). Vėliau DG AGRI atliko patikslinimus daugiausia pasinaudodamas savo ir mūsų per paskutinius trejus metus atliktų auditų rezultatais ir kiek mažiau remdamasis *sertifikavimo įstaigų* nuomonėmis dėl 2016 m. finansinių metų teisėtumo ir tvarkingumo ([31]).

7.30. Šiais metais mes paskelbėme specialiąją ataskaitą, kurioje įvertinome, ar Komisijos 2015 m. parengta nauja programa leido sertifikavimo įstaigoms susidaryti nuomones vadovaujantis ES reglamentais ir tarptautiniais audito standartais. Nepaisant to, kad programos įgyvendinimas buvo teigiamas poslinkis siekiant vieno bendro audito modelio, mes nustatėme, kad ji turėjo reikšmingų trūkumų ([32]). Mes pateikėme keletą gerinimo rekomendacijų, kurios turės būti įtrauktos į naujas Komisijos gaires, įsigaliosiančias nuo 2018 finansinių metų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.27. *Vykdant BŽŪP reformą ir įgyvendinat 2014–2020 m. kaimo plėtros programas taip pat buvo padaryti žemės atitikimo kriterijams taisyklių ir atitinkamai ŽSIS pakeitimai. Žr. taip pat Komisijos atsakymą į 7.13 dalies pastabas.*

7.30. *Komisija visapusiškai pritaria 5 iš 7 rekomendacijų ir patvirtino, kad jos jau laikomos įtrauktomis į sertifikavimo įstaigų gaires dėl 2018 ir vėlesnių finansinių metų. Komisija nepritarė rekomendacijai dėl to, kad pasinaudoti sertifikavimuose pateikta nuomone būtų galima tik atlikus darbą taip, kaip apibrėžta rekomendacijose, – priešingai, ji laiko, kad nepaisant to, jog gaires dėl 2015 finansinių metų galima pagerinti, jei jos taikomos teisingai, net ir dabartinės formos gairės suteikia galimybę sertifikavimo įstaigoms pateikti nuomonę dėl teisėtumo ir tvarkingumo laikantis taikomų taisyklių ir standartų.*

([30]) Vidutinis klaidų lygis, kurį nurodė valstybės narės, sudaro 1,09 % EŽŪGF srityje ir 1,78 % EŽŪFKP srityje.

([31]) Iš sertifikavimo įstaigų reikalaujama, kad jos, remdamosi reprezentatyvia imtimi, patikrintų išlaidų, kurias kompensuoti iš Komisijos paprašė mokėjimo agentūros, teisėtumą ir tvarkingumą. Savo pirmas nuomones dėl tvarkingumo sertifikavimo įstaigos paskelbė už 2015 finansinius metus.

([32]) Išsamiau žr. Specialiąją ataskaitą Nr. 7/2017 „Nauja sertifikavimo įstaigų funkcija BŽŪP išlaidų srityje: teigiamas poslinkis vieno bendro audito modelio link, tačiau būtina pašalinti reikšmingus trūkumus“ (http://eca.europa.eu).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

DG MARE, DG ENV ir DG CLIMA metinės veiklos ataskaitos

7.31. MVA buvo parengtos laikantis DG BUDG nurodymų, ir klaidų lygiui apskaičiuoti naudojamuose metoduose nėra metodinių trūkumų. 2016 m. mūsų audituotų operacijų skaičius žuvininkystės, aplinkos ir klimato politikos srityse yra statistiškai per mažas, kad galėtume palyginti šių trijų generalinių direktoratų pateiktą informaciją apie išlaidų tvarkingumą su mūsų audito rezultatais.

Išvada ir rekomendacijos

Išvada

7.32. Apskritai audito įrodymai rodo, kad išlaidų srityje „Gamtos ištekliai“ ir srityje, kuriai taikomi specialieji vertinimai, susiję su kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkyste (žr. 7.9 ir 7.20 dalis), klaidų lygis buvo reikšmingas. Tačiau EŽŪGF srityje (kuri sudaro daugiau kaip tris ketvirtadalius išlaidų MDF 2 išlaidų kategorijoje) mūsų įvertintas klaidų lygis 2016 m. yra žemiau reikšmingumo ribos (žr. 7.9 ir 7.11 dalis).

7.33. Šioje DFP išlaidų kategorijoje mūsų operacijų testavimas rodo, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 2,5 % (žr. ***7.1 priedą***).

Rekomendacijos

7.34. ***7.4 priede*** pateiktos tolesnių veiksmų peržiūros dėl 10 mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktų rekomendacijų išvados ([33]). Iš šių rekomendacijų viena buvo nebetaikoma. Komisija ir valstybės narės penkias rekomendacijas įgyvendino visiškai, tuo tarpu dvi rekomendacijos buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių ir dvi kai kuriais atžvilgiais.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.32. *Komisija labai džiaugiasi, kad EAR vertinimu, EŽŪGF klaidų lygis neviršija reikšmingumo ribos – Komisija mano, kad taip yra dėl įdiegtų valdymo ir kontrolės sistemų, visų pirma, IAKS.*

Komisija norėtų atkreipti dėmesį į Žemės ūkio ir kaimo plėtros audito ir valstybių narių atliekamos kontrolės (žr. Komisijos atsakymą į 7.9 dalies pastabas) taisomąjį pajėgumą, kuris leidžia pasiekti, kad būtų gautas patikinimas dėl BŽŪP išlaidų apskritai.

7.33. *Komisija sutinka su EAR apskaičiuotu klaidų lygiu, kuris yra labai panašus į Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD 2016 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytą klaidų lygį.*

([33]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, kad būtų galima įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.35. Remdamiesi šia peržiūra bei savo 2016 m. nustatytais faktais ir išvadomis, mes rekomenduojame Komisijai:

— **1 rekomendacija.** Peržiūrėti mokėjimo agentūrų taikomą metodą, pagal kurį jos savo ŽSIS žemę skirsto į kategorijas ir jas atnaujina bei atlieka reikiamas kryžmines patikras, siekdamos sumažinti klaidų riziką žalinimo išmokų srityje (žr. 7.17 ir 7.18 dalis bei ***7.5 langelį***).

— **2 rekomendacija.** Pateikti gaires ir skleisti geriausią praktiką (pavyzdžiui, susijusią su naujos IT technologijos naudojimu) nacionalinėms institucijoms, siekiant užtikrinti, kad vykdydamos savo patikras jos nustatytų sąsajas tarp paraiškų teikėjų ir kitų suinteresuotųjų šalių, kurie yra susiję su remiamais projektais (žr. 7.26 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Taisomieji veiksmai jau yra įgyvendinami susijusiose valstybėse narėse, kuriose ES biudžetas bus apsaugomas taikant būtinas atitikties patvirtinimo procedūras.

Komisija pritaria šia i rekomendacijai.

Atliekant auditą įvairiose valstybėse narėse keičiamasi geriausia praktika: tai apima ir keitimąsi rekomendacijomis, skirtomis kontrolės ir valdymo sistemai pagerinti. Komisija reguliariai organizuoja seminarus ir konferencijas, kuriose skleidžiama geriausia praktika. Taip pat nagrinėjamos galimybės taikyti IT sprendimus.

2 DALIS. VEIKSMINGUMAS

7.36. Šioje dalyje skelbiama apie atrinktų kaimo plėtros operacijų ([34]) ir naujos žalinimo išmokos veiksmingumą.

Kaimo plėtros projektų veiksmingumo įvertinimas

7.37. Per paskutinius trejus metus (2014–2016 m.) mes išnagrinėjome 193 projektų, kuriuos vykdant buvo investuojama į materialųjį turtą, pasirinktus su veiksmingumu susijusius klausimus. Nustatėme, kad:

— 95 % investicijų, kurios tuo metu, kai mes atlikome auditą, buvo užbaigtos, buvo įvykdytos pagal planą,

— 34 % atvejais nebuvo pakankamai įrodymų, kad išlaidos buvo pagrįstos.

([34]) Žr. mūsų 2014 m. ir 2015 m. metinių ataskaitų 7 skyriaus 2 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Investicinių projektų vykdymas

7.38. Iš 193 mūsų tikrintų investicinių projektų mūsų audito vykdymo metu buvo užbaigti 139 projektai. Mes tikrinome, ar šie užbaigti investiciniai projektai buvo įvykdyti taip, kaip planuota; 95 % investicijų atitiko šį kriterijų.

Išlaidų pagrįstumas ir galimybė dažniau taikyti supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdus

7.39. 2014–2016 m. mes išnagrinėjome 193 investicinius projektus, siekdami nustatyti, ar buvo pakankamai įrodymų dėl išlaidų pagrįstumo. 127 projektų atveju (66 %) mes nustatėme, kad buvo pakankamai įrodymų. Tačiau 66 (34 %) atvejais nebuvo pakankamai įrodymų, kad išlaidos buvo pagrįstos.

7.40. Beveik visuose 193 projektuose buvo taikoma sistema, pagal kurią buvo kompensuojamos patirtos išlaidos ([35]). 2014–2020 m. laikotarpiu valstybės narės gali kaip alternatyvą taikyti supaprastinto išlaidų skaičiavimo sistemą: standartinius vieneto įkainius, vienkartines išmokas ir nustatyto dydžio normos finansavimą ([36]). Taikant supaprastinto išlaidų apmokėjimo būdus, jei juos taikyti įmanoma, veiksmingai mažinama per didelių kainų rizika, tačiau turi būti nustatytas tinkamas jų lygis ([37]) ([38]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.39. *Už išlaidų pagrįstumo įvertinimą atsakingos valstybės narės (žr. Reglamento (ES) Nr. 809/2014 48 straipsnį). Komisija apsaugo ES biudžetą, kai atliekant atitikties patvirtinimo procedūras nustatomi trūkumai, ir teikia gaires, kaip pagerinti esamas sistemas (žr. Kaimo plėtros kontrolės ir sankcijų gaires, įskaitant išlaidų pagrįstumo įvertinimo kontrolinį sąrašą).*

([35]) Išlaidų kompensavimas susijęs su aukštesniais klaidų lygiais. Dėl šios temos taip pat žr. 2015 m. metinės ataskaitos 1.21–1.24 dalis.

([36]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 67 straipsnio 1 dalis (OL L 347, 2013 12 20, p. 320). Tam tikrus supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdus jau buvo galima taikyti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu kai kurių kaimo plėtros priemonių atžvilgiu, tačiau ne vykdant investicinius projektus.

([37]) Žr. Specialiosios ataskaitos Nr. 22/2014 „Ekonomiškumo užtikrinimas: ES lėšomis finansuojamiems kaimo plėtros projektams skiriamų dotacijų išlaidų kontrolė“ 58–63 dalis (http://eca.europa.eu).

([38]) Mūsų patirtis audituojant ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos išlaidas taip pat rodo, kad projektai, kurie įgyvendinami taikant supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdus, yra mažiau paveikiami klaidų. Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 6.15 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.41. 2016 m. dauguma mūsų tikrintų projektų buvo patvirtinti pagal 2007–2013 m. taisykles, kai supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdų dar nebuvo galima taikyti kaimo plėtros investicijų atžvilgiu. Mes peržiūrėjome 6 projektus, kurie buvo patvirtinti pagal 2014–2020 m. taisykles, ir įvertinome, kad 5 atvejais buvo taikytini supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai, bet tik vienu atveju jie buvo taikomi (žr. ***7.7 langelį***).

7.7 langelis. Supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdai gali padėti užtikrinti, kad išlaidos būtų pagrįstos

Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) mes auditavome projektą, skirtą naujos pastogės galvijų suvarymo vietoje statybai. Išmoka buvo pagrįsta standartiniu 62 Didžiosios Britanijos svarų sterlingų vieneto įkainiu vienam kvadratiniam metrui stogo, taikant maksimalią 10 000 svarų sterlingų dotaciją vienam ūkiui.

Standartinis vieneto įkainis stogui buvo nustatytas remiantis leidiniu, kuris yra vienas labiausiai skaitomų nepriklausomų žemės ūkio verslo informacijos šaltinių Jungtinėje Karalystėje. Kainos leidinyje atnaujinamos kiekvienais metais.

7.42. Mes dabar atliekame auditą, skirtą išsamiau išnagrinėti supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdų naudojimą, ir numatome paskelbti specialiąją ataskaitą šia tema 2018 m.

Žalinimo veiksmingumo įvertinimas

7.43. 2016 m. mes auditavome pirmuosius žalinimo išmokos taikymo metus. Nauja žalinimo pagalbos sistema siekiama, kad ES ūkiai labiau tausotų aplinką taikydami trijų rūšių praktiką, prisidedančią prie klimato ir aplinkos politikos tikslų:

— pasėlių įvairinimas,

— esamų daugiamečių žolynų išsaugojimą,

— ekologiniu požiūriu svarbių vietovių (EPSV) nustatymą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.41. *Pagal pasidalijamąjį valdymą valstybės narės yra visapusiškai atsakingos už savo programų ir priemonių parengimą. Komisija skatino ir rėmė supaprastintą išlaidų apmokėjimą ir darys tai ateityje, laikydama, kad tai yra veiksmingas būdas sumažinti administracines išlaidas ir klaidų.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.44. **Pasėlių įvairinimu** visų pirma siekiama pagerinti dirvožemio kokybę ([39]). Šią praktiką privalo taikyti daugiau kaip 10 ha ariamosios žemės turintys ūkiai, o didesniems ūkiams dar taikomi papildomi reikalavimai, kaip parodyta ***7.8 langelyje***.

7.8 langelis. Pasėlių įvairinimo reikalavimai

Ariamosios žemės ūkyje plotas, ha	Privalomas minimalus pasėlių skaičius	Pagrindinio pasėlio riba	Pagrindinių dviejų pasėlių riba
Nuo 10 iki 30	2	75 %	N. d.
Daugiau kaip 30	3	75 %	95 %

7.45. **Esamų daugiamečių žolynų išsaugojimo** pagrindinis tikslas yra apriboti dirvožemio išmetamo anglies dioksido kiekį ateityje ([40]). Valstybės narės turi užtikrinti, kad daugiamečių žolynų ir visos žemės ūkio paskirties žemės ploto santykis netaptų daugiau kaip 5 % mažesnis nei referencinis santykis. Jei taip atsitiktų, valstybės narės privalo įpareigoti ūkininkus išsaugoti visus savo daugiamečius žolynus ir bet kurią anksčiau konvertuotą žemę vėl pakeisti į daugiamečius žolynus. Valstybės narės taip pat turi nustatyti aplinkos požiūriu pažeidžiamų daugiamečių žolynų (APPDŽ) sritis, kurių ūkininkams neleidžiama arti ar kurių paskirties jiems neleidžiama keisti.

7.46. Pagrindinis **EPSV** tikslas yra apsaugoti ir puoselėti biologinę įvairovę ([41]). Pagal EPSV reikalavimą paraiškų dėl paramos teikėjai turi 5 % savo ariamosios žemės ploto priskirti EPSV ([42]). Valstybės narės pasirenka tinkamus žemės plotus iš ES taisyklėse pateikto sąrašo. Galimi pasirinkimai yra keletas nuolatinių požymių (pavyzdžiui, gyvatvorės, grioviai, medžių grupės ir kt.) ir tam tikra laikina, aplinkai palanki ariamosios žemės paskirtis (pavyzdžiui, žalioji danga, azotą fiksuojantys pasėliai, tarpiniai pasėliai ir pūdymui palikta žemė).

([39]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1307/2013 41 konstatuojamoji dalis (OL L 347, 2013 12 20, p. 608).
([40]) Žr. Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 42 konstatuojamąją dalį.
([41]) Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 44 konstatuojamoji dalis.
([42]) Mažiau nei 15 ha ariamosios žemės turintys ūkiai atleisti nuo EPSV reikalavimo.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.47. Be mūsų su operacijų tvarkingumu susijusio darbo (žr. 7.16–7.18 dalis), mes įvertinome, kokiu mastu pasikeitė pasėlių įvairinimas ir EPSV praktika pradėjus taikyti žalinimą. Šį įvertinimą atlikome remdamiesi 197 ūkiais, kurie gavo žalinimo išmoką. Toliau pateikiame abiejų šių praktikų rezultatus.

7.48. Esamų daugiamečių žolynų išsaugojimą mes aptariame 7.17 dalyje. Mes nenustatėme problemų, susijusių su ŽSIS teisingai registruojamais sklypais. Tačiau ne visi daugiamečiai žolynai buvo tinkamai užregistruoti kaip tokie ir dėl to vienu atveju buvo pažeistas APPDŽ išsaugojimo reikalavimas.

Pasėlių įvairinimas

7.49. Lyginant 2015 m. ir 2014 m., pasėlių įvairinimo reikalavimai nepaskatino pokyčių 89 % aplankytų ūkių. Yra dvi tokios didelės procentinės dalies priežastys. Pirma, maždaug pusė ūkių jau laikėsi pasėlių įvairinimo praktikos metais anksčiau nei buvo pradėtas taikyti žalinimas. Antra, apie trečdalis ūkių buvo atleisti nuo pasėlių įvairinimo dėl jų mažo dydžio. ***7.9 langelyje*** apibendrinti mūsų nustatyti faktai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.49. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad iki 2015 paraiškų teikimo metų ūkininkai registruoti pasėlių neprivalėjo.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.50. Mes nustatėme, kad 11 % aplankytų ūkių 2015 m. pasėlių įvairinimo plotą turėjo padidinti palyginti su 2014 m. Atsižvelgdami į ūkius, kurie buvo įtraukti į imtį, mes įvertinome, kad dėl pasėlių įvairinimo reikalavimų įvedimo pagal žalinimo sistemą buvo padaryta žemės naudojimo pakeitimų apie 2 % jų ariamosios žemės plote ([43]) ([44]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.50 ir 7.51. *Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad iki 2015 paraiškų teikimo metų daugumoje valstybių narių ūkininkai registruoti pasėlių neprivalėjo, dėl to yra sudėtinga atlikti palyginimą atskirų ūkių lygmeniu. Komisija mano, kad žalinimo reikalavimų poveikio įvertinimui reikės tinkamesnio metodo (pagrįsto tinkamu priešingos padėties scenarijumi), taip pat jo taikymas turi būt stebimas daugiau kaip vienus metus. Šiame etape neįmanoma tiesiogiai įvertinti, kiek buvo pagerintas aplinkos ir klimato veiksmingumas vietovėje, kurioje įvykdyta sėjomaina. Komisija atidžiai stebi šios naujos politikos poveikį.*

7.9 langelis. Pasėlių įvairinimo pokyčiai pradėjus taikyti žalinimo sistemą

Pasėlių įvairinimo pokyčiai	Ūkiai	%
Nesikeitė (paramos gavėjas jau atitiko pasėlių įvairinimo reikalavimus)	107	54 %
Nesikeitė (paramos gavėjui netaikomi pasėlių įvairinimo reikalavimai)	69	35 %
Pasikeitė (didesnis pasėlių įvairinimas)	21	11 %
IŠ VISO	**197**	**100 %**

([43]) Mūsų įvertis pagrįstas tikraisiais ūkių, kuriuos įtraukėme į imtį tikrindami EŽŪGF mokėjimus, įvykdytais pakeitimais. Pagal su pasėlių įvairinimu susijusį žalinimo reikalavimą pirmajam pasėliui yra nustatytos 75 % visos ariamosios žemės ribos ūkiams, turintiems daugiau kaip 10 hektarų ariamosios žemės. Taigi maksimalus galimas pokytis, kurį galima priskirti žalinimo poveikiui, yra 25 % ūkių, kuriems taikomas šis reikalavimas, ariamosios žemės (tuo atveju, kai ūkis buvo monokultūrinis 2014 m. ir įvykdė 2015 m. reikalavimą). Tačiau daugelis ūkių jau atitiko reikalavimą 2014 m., todėl šių ūkių atveju mes laikėme, kad pokyčių neįvyko. Be to, labai mažai ūkių, kurie turėjo pritaikyti savo pasėlių įvairinimą, 2014 m. iš tikrųjų buvo monokultūriniai.

([44]) Komisijos žalinimo apžvalgoje po vienų metų padaryta išvada, kad „perkeltas žemės plotas dėl įvairinimo reikalavimo“ sudarė apie 0,8 % ariamosios žemės. Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Žalinimo politikos apžvalga praėjus vieniems metams“, SWD(2016) 218, 4 priedas, 5.2.2 skirsnis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.51. Mes išnagrinėjome vidutinį ariamosios žemės plotą kiekvienoje iš trijų kategorijų toliau pateiktoje lentelėje. Duomenys rodo, kad EŽŪGF ūkių, kurie jau atitiko pasėlių įvairinimo reikalavimus 2014 m., vidutinis dydis mūsų imtyje (438 hektarai) buvo gerokai didesnis nei ūkių, kurie turėjo pakeisti savo pasėlių įvairinimą 2015 m., vidutinis dydis (87 hektarai). Tai leidžia manyti, kad vidutinio dydžio ūkius labiau paveikė naujų reikalavimų įvedimas, nes didesni ūkiai jau atitiko reikalavimus, o mažesniesiems buvo taikoma išimtis.

Ekologiniu požiūriu svarbios vietovės

7.52. Lyginant 2015 m. ir 2014 m., EPSV reikalavimai nepaskatino pokyčių 67 % audituotų ūkių. Taip įvyko dėl tų pačių priežasčių kaip ir pasėlių įvairinimo atveju: apie ketvirtadalis aplankytų ūkių jau buvo priskyrę EPSV pakankamą žemės plotą metais anksčiau nei buvo pradėtas taikyti žalinimas ir 42 % aplankytų ūkių buvo atleisti nuo EPSV praktikos taikymo dėl jų mažo dydžio. ***7.10 langelyje*** apibendrinti mūsų nustatyti faktai.

7.53. Mes nustatėme, kad 2015 m. 32 % aplankytų ūkių turėjo padidinti, kartais reikšmingai, savo EPSV palyginti su 2014 m. Atsižvelgiant į ūkius, kurie buvo įtraukti į imtį, mes įvertinome, kad dėl EPSV reikalavimų įvedimo pagal žalinimo sistemą buvo padaryta žemės naudojimo pakeitimų apie 1,5 % jų ariamosios žemės plote ([45]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.52. *Komisija pažymi, kad iki 2015 paraiškų teikimo metų ekologiniu požiūriu svarbios vietovės (EPSV) nebuvo registruojamos, dėl to palyginimas atskirų ūkių lygmeniu yra sudėtingas ir netikslus.*

7.53. *Žr. taip pat Komisijos atsakymą į 7.51 ir 7.52 dalių pastabas.*

Komisija mano, kad šiame etape neįmanoma tiesiogiai įvertinti, kiek pasikeitė žemės naudojimas dėl EPSV reikalavimų. Tikimasi, kad ekologiniu požiūriu svarbios vietovės turės platesnį poveikį.

([45]) Mūsų įvertis pagrįstas tikraisiais ūkių, kuriuos įtraukėme į imtį tikrindami EŽŪGF mokėjimus, įvykdytais pakeitimais. Kad įvykdytų EPSV reikalavimą, daugiau kaip 15 ha ariamosios žemės deklaruojantis ūkininkas turi užtikrinti, kad ne mažiau kaip 5 % jo visos ariamosios žemės sudarantis žemės plotas yra EPSV. Taigi maksimalus galimas pokytis, kurį galima priskirti žalinimo poveikiui, yra 5 % ūkių, kuriems taikomas šis reikalavimas, ariamosios žemės (tuo atveju, kai 2014 m. ūkyje nebuvo EPSV ir 2015 m. jis įvykdė reikalavimą). Tačiau daug ūkių jau atitiko reikalavimą 2014 m. ir daugumoje jų tam tikra žemės dalis jau buvo EPSV 2014 m., net jei ir ne 5 %.

7.10 langelis. EPSV pokyčiai pradėjus taikyti žalinimo sistemą

Ekologiniu požiūriu svarbių vietovių (EPSV) pokyčiai	Ūkiai	%
Nesikeitė (paramos gavėjas jau atitiko EPSV reikalavimus)	49	25 %
Nesikeitė (paramos gavėjui netaikomos EPSV taisyklės)	82	42 %
Pasikeitė (EPSV padidėjimas)	64	32 %
Nepakanka įrodymų	2	1 %
IŠ VISO	**197**	**100 %**

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.54. Mes išsamiai nagrinėjame žalinimo sistemos koncepciją ir įgyvendinimą pirmais metais, siekdami paskelbti specialiąją ataskaitą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.54. *Naujausioje (2017 m. kovo mėn. pateiktoje) ataskaitoje ([1]) dar didesnę reikšmę suteikė žemės skyrimui EPSV. 2015 m. EPSV statusas suteiktas 8 mln. ha žemės: 13 % jos sudarė šiam tikslui privaloma skirti ariamoji žemė, o 10 % – žemė, kuri buvo skirta pritaikius svertinius veiksnius.*

Ataskaitoje daroma išvada, kad EPSV praktika suteikia įvairių galimybių. Kaip rodo keliais JTC (Jungtinio tyrimų centro) modeliavimo atvejais ir specialios literatūros peržiūra pagrįsti preliminarūs rezultatai, gali būti pastebimas tam tikras teigiamas poveikis biologinei įvairovei. Pavyzdžiui, tikimasi, kad dėl apdulkintojų veiklos gėlių juostos turės teigiamą poveikį aplinkai ne tik gėlių plotuose. Be to, EPSV gali turėti teigiamą poveikį tam tikroms ekosisteminėms paslaugoms (pavyzdžiui, vandens kokybei ir apdulkintojams). Skiriant žemės EPSV taip pat būtų galima padaryti ūkius atsparesniais klimato poveikiui (pvz., sukuriant daugiau kraštovaizdžio elementų) ir intensyviau švelninti klimato kaitą (pvz., dažniau renkantis ankštinius augalus).

Tyrimas taip pat parodė, kad nauda aplinkai priklauso ne tik nuo ekologiniu požiūriu svarbių vietovių kiekybės, bet ir kokybės, kuri gali būti toliau gerinama keičiant valdymo sąlygas. Ši kryptis pasirinkta paskutiniais Deleguotojo akto (Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 639/2014) pakeitimais, kuriuos neseniai priėmė abi teisėkūros institucijos: dirbamuose plotuose, kurie yra laikomi EPSV, bus draudžiama naudoti augalų apsaugos produktus.

([1]) *COM(2017) 152 final.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Išvados

7.55. Kaimo plėtros investicinių projektų veiksmingumo nagrinėjimas parodė, kad 95 % investicijų buvo įvykdytos taip, kaip planuota, nors ir 34 % atvejų nebuvo pakankamai įrodymų, kad išlaidos buvo pagrįstos. Taikant supaprastinto išlaidų apmokėjimo būdus, jei juos taikyti įmanoma, veiksmingai mažinama per didelių kainų rizika, tačiau turi būti nustatytas tinkamas jų lygis. Mes dabar atliekame auditą, skirtą išsamiau išnagrinėti supaprastinto išlaidų skaičiavimo būdų naudojimą, ir numatome paskelbti specialiąją ataskaitą šia tema 2018 m.

7.56. Mūsų žalinimo sistemos veiksmingumui skirtas darbas parodė, kad pradėjus taikyti šią sistemą įvyko tam tikrų ūkininkavimo praktikos teigiamų pokyčių, ypač EPSV atžvilgiu. Mūsų imtyje žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame mes nustatėme teigiamų pokyčių, sudarė apie 3,5 % visos ariamosios žemės (žr. 7.50 ir 7.53 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.55. *Už išlaidų pagrįstumo įvertinimą atsakingos valstybės narės (žr. Reglamento (ES) Nr. 809/2014 48 straipsnį). Komisija apsaugo ES biudžetą, kai atliekant atitikties patvirtinimo procedūras nustatomi trūkumai, ir teikia gaires, kaip pagerinti esamas sistemas (žr. Kaimo plėtros kontrolės ir sankcijų gaires, įskaitant išlaidų pagrįstumo įvertinimo kontrolinį sąrašą). Be to, Europos kaimo plėtros tinklas organizuoja mokymus ir keitimąsi gerąja praktika. Galiausiai Komisija aktyviai skatina supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymą valstybėse narėse.*

7.56. *Komisija mano, kad vieni ar dveji metai yra per trumpas laikotarpis, kad būtų galima padaryti išvadą dėl konkretaus poveikio aplinkai. Iš tikrųjų parengti metodiką bus nelengva, nes trūksta pagrindinių duomenų apie biologinę įvairovę ir dirvožemio kokybę iki 2015 m. Be to, žemės ūkio aplinkosauginį veiksmingumą padeda pagerinti ir kiti veiksniai (pavyzdžiui, žalinimas).*

Vis dėlto, Komisija ypač atkreipia dėmesį į ūkininkavimo praktikos pokyčius po to, kai buvo pradėtas taikyti žalinimas, ir pažymi, kad, palyginti su 2014 m., 11 % tikrintų ūkių turėjo pakeisti savo pasėlių įvairinimo praktiką, o 32 % – žemės skyrimo EPSV praktiką.

Tačiau reikėtų priminti, kad pasėlių pakeitimo ir žalinimui paliekamos žemės priemonės nepakanka, kad būtų galima įvertinti žalinimo poveikį aplinkai.

Remiantis neseniai atliktu vertinimu (žalinimo apžvalga po vienerių metų, 2016 m. birželio mėn. paskelbtu Tarnybų darbiniu dokumentu (TDD) ir 2017 m. kovo mėn. paskelbta Komisijos ataskaita dėl EPSV), žalinimo tiesioginės išmokos suteikia plačias galimybes ploto aprėpimo prasme. 2016 m. žalinimas taikomas 77 % žemės ūkio paskirties žemės plotų, o 69 % ariamos žemės skiriama EPSV.

2017 m. kovo mėn. Komisijos ataskaitoje dėl EPSV buvo įvertintas tokių vietovių ploto (remiantis 2015 m. ūkininkų deklaracijomis) potencialus poveikis aplinkai.

Preliminarūs rezultatai teikia vilčių, ypač dėl žemės ūkiui nenaudojamų plotų, kurie gali tapti kraštovaizdžio elementu arba lauko riba biologinės įvairovės tikslais, o taip pat kito tipo plotais, pavyzdžiui, ankštiniais augalais apsėtais plotais kurie, priklausomai nuo valdymo būdo gali būti naudojai biologinei įvairovei ir ekosisteminėms paslaugoms.

Deleguotojo akto (Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 639/2014) pakeitimas yra svarbus žingsnis siekiant dar labiau pagerinti aplinkosauginį veiksmingumą: uždraudžiama naudoti augalų apsaugos produktus EPSV dirbamuose plotuose.

7.1 PRIEDAS

SRITIES „GAMTOS IŠTEKLIAI“ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama	**217**	180
Kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė	**163**	179
Gamtos išteklių operacijų iš viso	**380**	359
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis: rinkos ir tiesioginė parama	**1,7 %**	2,2 %
Įvertintas klaidų lygis: kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė	**4,9 %**	5,3 %
Įvertintas klaidų lygis: „gamtos ištekliai“	**2,5 %**	2,9 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	3,5 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	1,5 %	

Apatinė ir viršutinė klaidų lygio ribos žemės ūkio srityje: rinkos ir tiesioginė parama yra: 0,8 ir 2,6 %.
Apatinė ir viršutinė klaidų lygio ribos kaimo plėtros, aplinkos, klimato ir žuvininkystės srityje yra: 2,1 ir 7,7 %.

7.2 PRIEDAS

OPERACIJŲ TESTAVIMO KIEKVIENOJE VALSTYBĖJE NARĖJE KAIMO PLĖTROS, APLINKOS, KLIMATO POLITIKOS IR ŽUVININKYSTĖS SRITYJE REZULTATŲ APŽVALGA [1]

Nyderlandai	
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.	

Jungtinė Karalystė	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	7
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	8

Vokietija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	13
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	16

Švedija
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Suomija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	-
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %	4
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	4

Latvija
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Lietuva	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	6
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	8

Airija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	4
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	4

Danija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	-
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	1

Estija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	3
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	4

Lenkija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	10
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	13

Belgija
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Čekija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	8
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	4
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	12

Liuksemburgas
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Slovakija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	2
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	4

Prancūzija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	7
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	12

Austrija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	4
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	8

Portugalija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	4
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	8

Vengrija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	3
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	4

Ispanija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	3
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	4
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	2
Iš viso:	12

Rumunija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	7
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	5
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	13

Italija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	1
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	4

Slovėnija
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Kroatija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	1
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	2
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	1
Iš viso:	4

Malta
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Graikija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	4
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	3
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	1
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	8

Kipras
Nėra operacijų tikrinta dėl 2016 m.

Bulgarija	
Klaidų nepaveiktos operacijos:	9
Kiekybiškai neįvertintos klaidos:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos < 20 %:	-
Kiekybiškai įvertintos klaidos ≥ 20 %:	-
Iš viso:	9

Atlikdami savo auditą, apskaičiuojame galimo klaidų lygio visoje populiacijoje įverčius. Jie paremti imties sudarymo pagal dydžiui proporcingą tikimybę metodika ir dėl to nesuteikia informacijos apie klaidų dažnį mūsų audituojamose populiacijose (tam būtų reikalinga atsitiktinė operacijų atranka). Dėl šių priežasčių neturėtų būti suprasta, kad pirmiau minėti skaičiai parodo klaidų dažnį ES finansuojamose operacijose ar atskirose valstybėse narėse, ir klaidų dažnis iš skirtingų šalių operacijų sudarytose imtyse neparodo santykinio klaidų lygio tose valstybėse narėse.

[1] Žemėlapyje neparodytos septynios tikrintos operacijos, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas.)

77.3 PRIEDAS

KLAIDŲ, KURIŲ POVEIKIS BENT 20 % KAIMO PLĖTROS, APLINKOS, KLIMATO POLITIKOS IR ŽUVININKYSTĖS SRITYJE, APŽVALGA

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Įvadas

Taikydami bendrą ***1.1 priede*** nustatytą audito metodiką, mes testavome reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami įvertinti *netvarkingumo* lygį šios DFP išlaidų kategorijos populiacijoje. Klaidų, kurias nustatėme testavimo metu, sąrašas nėra baigtinis – į jį įtrauktos arba pavienės klaidos, arba galimi klaidų tipai. Toliau išdėstyti nustatyti faktai, susiję su klaidomis, kurių poveikis sudaro bent 20 % nagrinėtos operacijos vertės, yra pateikti kaip kaimo plėtros, aplinkos, klimato politikos ir žuvininkystės srities specialiojo vertinimo pavyzdžiai ([1]). Šios klaidos buvo nustatytos operacijose, kurių vertė nuo 1 600 eurų iki 1 milijono eurų ir kurių medianinė vertė – šiek tiek mažiau nei 100 000 eurų ([2]).

Klaidų pavyzdžiai

Kaimo plėtra, aplinka, klimato politika ir žuvininkystė

Netinkamas paramos gavėjas/išlaidos

1 pavyzdys. Parama labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms suteikta kooperatyvui, kuris priklauso didelei tarptautinei įmonei

Lietuvoje mes tikrinome išmoką, kuri buvo suteikta kooperatyvui kaip investicinė parama, skirta žemės ūkio produktų apdorojimui ir rinkodarai. Pagal ES ir nacionalines taisykles tokia parama gali būti suteikta labai mažoms, mažoms ir vidutinio dydžio įmonėms, atsižvelgiant į darbuotojų skaičių, metinę apyvartą ir metinio balanso bendrą sumą. Susijusios bendrovės, kaip antai patronuojančiosios arba patronuojamosios įmonės, turi būti įtrauktos į skaičiavimą. Mes nustatėme, kad susijęs kooperatyvas priklausė didelei tarptautinei įmonei ir neatitiko labai mažoms, mažoms arba vidutinio dydžio įmonėms keliamų reikalavimų. paramos gavėjas nebuvo tinkamas gauti paramą, todėl nustatyta 100 % klaida.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija atsižvelgia į EAR pastabą 7.2 priede, kad EAR atliktų operacijų peržiūra nėra rekomendacija dėl santykinio klaidų lygio imties valstybėse narėse. Komisija pažymi, kad ES lėšas pagal pasidalijamąjį valdymą skirstančių Komisijos departamentų metinėse veiklos ataskaitose ir jų techniniuose prieduose išsami informacija apie Komisijos ir valstybių narių audito rezultatus pateikiama apie kiekvieną valstybę narę.

([1]) Šios klaidos sudaro daugiau kaip tris ketvirtadalius bendro įvertinto šio specialiojo vertinimo klaidų lygio.

([2]) T. y. pusė visų klaidų, kurių poveikis bent 20 %, buvo aptiktos operacijose, kurių vertė mažesnė nei 100 000 eurų, o likusi jų dalis buvo nustatyta operacijose, kurių vertė didesnė nei ši suma.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2 pavyzdys. Paramos gavėjas už paramos lėšas nusipirko įrangą iš susijusios bendrovės

Mes tikrinome žemės ūkio bendrovei Vengrijoje atliktą mokėjimą, skirtą įrangos pirkimui. Mes gavome patikimų įrodymų, kad paramos gavėjas turėjo ryšių su įrangą tiekusia bendrove. Dėl to pagal nacionalinius teisės aktus visas mokėjimas yra netinkamas finansuoti, o tai yra 100 % klaida.

3 pavyzdys. Programos LIFE tinkamumo finansuoti taisyklių nesilaikymas

Mes tikrinome mokėjimą, skirtą tiesiogiai valdomam aplinkosaugos projektui, kuris buvo finansuojamas pagal programą LIFE. Mes nustatėme kelis programos LIFE tinkamumo finansuoti taisyklių pažeidimus, susijusius su išlaidomis darbuotojams; pavyzdžiui, sutartyse nebuvo paminėta programa LIFE, nebuvo patvirtinti darbo laiko apskaitos žiniaraščiai ir išlaidos nebuvo įrašytos į apskaitą remiantis faktiniu darbo laiku. Mes konstatavome 60 % tikrintų išlaidų klaidą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Pagal LIFE bendrųjų nuostatų 25 straipsnio 1 dalį (pagrįstą Finansinio reglamento 126 straipsniu) tinkamos finansuoti sąnaudos turi būti pagrįstos faktiškai patirtomis sąnaudomis, todėl jos negali būti pagrįstos biudžete numatytu dienos tarifu.

Laikas, kurį darbuotojai skiria projektui, turi būti užregistruotas atitinkamu būdu (darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose). Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jei per kalendorinius metus dirbama ne ilgiau kaip 2 dienas per mėnesį, pildyti darbo laiko apskaitos žiniaraščių nereikia. Be to, jei projektui skirtas darbuotojų laikas gali būti registruojamas pasinaudojantis alternatyviais šaltiniais (pvz., analitinės apskaitos sistemos ištraukomis), Komisija susijusias sąnaudas laikys tinkamomis finansuoti.

Nors projekto pavadinimas darbuotojo sutartyje neprivalo būti konkrečiai nurodytas, jis turi būti nurodytas darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose ir kitose laiko apskaitos priemonėse. Be to, jei laikas, kurį darbuotojas skyrė projektui, gali būti registruojamas ne žiniaraščiuose, o pasinaudojant alternatyviais šaltiniais, pavyzdžiui, analitinės apskaitos sistemos ištraukomis, susijusios sąnaudos bus laikomos tinkamomis finansuoti.

Jei darbo laiko apskaitos žiniaraščiai nėra pasirašyti darbdavio ir nepatvirtinti viršininko, jie nėra priimtino standarto ir susijusios sąnaudos yra laikomos netinkamomis finansuoti. Tačiau tokie darbo laiko apskaitos žiniaraščiai yra laikomi neatitinkančiais kriterijų tik tada, jei jie nepasirašomi ir nepatvirtinami sistemingai. Tik retkarčiais nepasirašyti ir nepatvirtinti darbo laiko apskaitos žiniaraščiai yra laikomi korektūros klaida ir paprastai nėra atmetami.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4 ir 5 pavyzdžiai. Regioninės savivaldybės institucija gavo darbams skirtą ES finansavimą, paremtą išpūstomis išlaidomis

Mes patikrinome du darbų vykdymo išlaidų punktus, kuriuos apmokėjo Andalūzijos savivaldybės institucija Ispanijoje: vieną, skirtą kaimo kelio rekonstrukcijai, ir kitą, skirtą kaimo namui ir greta esančiam ūkiniam pastatui. Abiem atvejais mes nustatėme, kad darbų sutartis buvo tiesiogiai skirta vienai bendrovei taikant išpūstas kainas. Mes konstatavome klaidas, kurios atitinkamai sudarė 33 % ir 41 % tikrintų išlaidų.

6 pavyzdys. Bendra paraiška dėl paramos nebuvo leidžiama

Mes tikrinome žemės ūkio bendrovei Estijoje atliktą mokėjimą, skirtą įrangos pirkimui. Projekto paraiška buvo teikiama kartu su kita bendrove. Pagal nacionalines taisykles bendros paraiškos suteikia teisę gauti didesnes pagalbos sumas, tačiau jos leidžiamos tik tada, jei nė vienas paraiškos teikėjas tiesiogiai ar netiesiogiai neturi dominuojamo poveikio kito atžvilgiu. Tačiau mes nustatėme, kad ši sąlyga nebuvo vykdoma, o tai lėmė 32 % klaidą.

Mes aptikome klaidų, susijusių su netinkamais finansuoti paramos gavėjais/išlaidomis (kiekybiškai įvertintų iki 20 %) Danijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Portugalijoje (žemyninėje dalyje), Italijoje (Bazilikatoje), Austrijoje ir Lenkijoje.

Deklaruotas per didelis arba netinkamas finansuoti plotas

7 pavyzdys. Parama, skirta tradicinių sodų išsaugojimui, sumokėta už žemės plotą, kuriame buvo per mažai tradicinių medžių

Portugalijoje mes patikrinome ūkininkui pagal kaimo plėtros priemonę „Žemės ūkis, aplinka, klimatas“ atliktą mokėjimą, skirtą Azorų salų tradicinių sodų išsaugojimui. Viena nacionaliniu lygmeniu nustatyta būtina sąlyga išmokai gauti buvo tai, kad sode turi būti bent viena Azoruose tradicinė augalų veislė ir, jei ji auginama su kitais medžiais, ji turi sudaryti ne mažiau kaip 80 % medžių populiacijos. Mes atlikome vizitą dviejuose deklaruotuose sklypuose ir nustatėme, kad juose nebuvo pakankamai tinkamų finansuoti medžių. Sklypai neatitiko tinkamumo finansuoti taisyklės, todėl nustatėme 100 % klaidą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8 pavyzdys. Parama sumokėta už žemės plotus, kuriuose nevykdoma žemės ūkio veikla

Pagal kaimo plėtros priemonę „Išmokos už žemės plotus, kuriuose esama gamtinių arba kitokių specifinių kliūčių“ yra remiami ūkiai tam tikrose apibrėžtose vietovėse, kaip antai kalnuotose vietovėse. Mokėjimai yra atliekami kiekvienais metais už hektarą tinkamos finansuoti žemės, siekiant kompensuoti ūkininkams visas ar dalį patirtų papildomų išlaidų ir negautas pajamas, susijusias su tokiose vietovėse patiriamais žemės ūkio gamybos apribojimais. Kad būtų tinkami paramai gauti, apibrėžtoje vietovėje ūkininkai turi vykdyti žemės ūkio veiklą.

Kroatijoje mes atlikome vizitą į ūkį, kuris gavo „kalnuotų vietovių“ kompensacinę išmoką. Mes inspektavome trijų sklypų, kuriuos paramos gavėjas deklaravo kaip ganyklai skirtą žemę, imtį. Viename sklypų mes nenustatėme jokių požymių, kad jame buvo vykdoma žemės ūkio veikla, pavyzdžiui, ganymas. Todėl sklypas nebuvo tinkamas kompensacijai gauti. Kituose dviejuose sklypuose buvo netinkamų finansuoti plotų dėl didelio miškingumo. Mes pažymime, kad mokėjimo agentūra nustatė panašių trūkumų ir tuo remdamasi pradėjo susigrąžinimo veiksmus. Remdamiesi savo imtimi, mes įvertinome, kad klaida sudarė 91 %.

Mes nustatėme klaidų, susijusių su deklaruotais per dideliais arba netinkamais finansuoti plotais (kiekybiškai įvertintų iki 20 %) Čekijoje, Vokietijoje (Saksonijoje), Ispanijoje (Estremadūroje), Prancūzijoje (Ronos-Alpių regione), Kroatijoje, Portugalijoje (Azorų salose ir žemyninėje dalyje), Slovakijoje, Suomijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje).

Viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas

9 pavyzdys. Viešoji įstaiga nepagrįstai atmetė mažiausios kainos pasiūlymą dėl darbų vykdymo

Lenkijoje mes išnagrinėjome viešajai įstaigai atliktą mokėjimą, skirtą pylimo, apsaugančio žemės ūkio paskirties žemę nuo upės potvynio, atstatymui. Statybos darbai sudarė 97 % audituotų išlaidų. Mes peržiūrėjome *viešųjų pirkimų* procedūrą, taikytą atrenkant statybos darbus vykdžiusią įmonę, ir nustatėme, kad žemiausios kainos pasiūlymas buvo atmestas be teisėtos priežasties. Todėl susijusios išlaidos buvo netinkamos finansuoti ir tai lėmė 97 % klaidą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos žiniomis, Kroatijos valdžios institucijos nustatė, kad žemė gali neatitikti finansavimo kriterijų atlikusi ŽPIS kokybės vertinimą ir siekė imtis tolesnių veiksmų klaidai ištaisyti.

Komisijos žiniomis, Kroatijos valdžios institucijos atnaujino ŽPIS po trumpo apsilankymo vietoje ir ragino, kad parama būtų grąžinta per ES teisės aktuose nustatytus terminus; todėl deklaracijoje deklaruotas perviršis finansinio poveikio neturės.

Komisijos žiniomis, sprendimą eliminuoti mažiausios kainos pasiūlymą apskundė konkurso nelaimėjęs dalyvis. Tačiau Nacionalinė apeliacijos institucija, turinti kompetencijos šioje srityje, skundą atmetė. Mokėjimo agentūra laikėsi Nacionalinės apeliacijos institucijos sprendimo.

7.4 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS SRITYJE „GAMTOS IŠTEKLIAI“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
	3.46. *Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2013 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja:*							
2013	**1 rekomendacija:** Komisijai ir valstybėms narėms imtis būtinų priemonių, siekiant pasinaudoti visomis IAKS teikiamomis galimybėmis. Tai apima ypatingas pastangas užtikrinant, kad: — valstybės narės teisingai įvertintų ir užregistruotų žemės ūkio paskirties sklypų, visų pirma daugiamečių ganyklų, tinkamumą finansuoti ir dydį, remdamosi galiojančiais ES kriterijais ir atlikdamos išsamią naujausių ortografinių nuotraukų analizę (žr. 3.9, 3.10 ir 3.20 dalis), — nustačiusios, kad IAKS yra paveikta sisteminių klaidų, ypač susijusių su neteisingu paraiškų dėl paramos tvarkymu, valstybės narės iš karto imtųsi taisomųjų veiksmų (žr. 3.15 dalį ir 3.5 langelį), — valstybių narių skolininkų knygose būtų užregistruota išsami ir patikima informacija apie skolų sumas ir pobūdį ir kad be nepagrįstų vėlavimų būtų taikomos veiksmingos susigrąžinimo/išieškojimo procedūros (žr. 3.24 ir 3.25 dalis);		X					
	2 rekomendacija: Komisijai užtikrinti, kad didesnio patikinimo procedūra būtų taikoma veiksmingai, siekiant pagerinti audito įstaigų atliekamo darbo kokybę ir palyginamumą, ir kad būtų imtasi taisomųjų veiksmų dėl nepagrįsto Italijos institucijų patikrų vietoje lygio sumažinimo (žr. 3.30–3.35);					X		

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	**3 rekomendacija:** Komisijai aktyviai stebėti taisomųjų veiksmų dėl trūkumų, susijusių su kontrolės sistema, taikoma gamintojų grupėms skirtai ES paramai Lenkijoje, vykdymą (žr. 3.36–3.38 dalis).	X						
	4.37. *Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2013 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai kaimo plėtros srityje rekomenduoja:*							
	1 rekomendacija: Valstybės narės turėtų geriau atlikti taikomas administracines patikras, pasinaudodamos visa svarbia mokėjimo agentūrų informacija, kadangi tai galėtų padėti aptikti ir ištaisyti didžiąją klaidų dalį (žr. 4.8 ir 4.20 dalis). Visų pirma investicinių priemonių atveju administracinių patikrų metu turėtų būti naudojama visa turima informacija, kad būtų galima patvirtinti išlaidų, projektų ir paramos gavėjų (įskaitant visus galutinius akcininkus) tinkamumą ir viešųjų pirkimų procedūrų atitiktį taikomoms ES ir (arba) nacionalinėms taisyklėms;			X				
	2 rekomendacija: Komisija turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į visus atvejus, kur Audito Rūmai nustatė klaidų (kaip nurodyta 4.14, 4.20 ir 4.21 dalyse bei 4.16 dalyje dėl aplinkos srities);			X				*Komisijos manymu, ji yra pateikusi EAR įrodymus, kad dėl visų atvejų buvo imtasi atitinkamų tolesnių veiksmų. Komisija atliko 4.14 ir 4.21 dalyse apibūdintų atskirų operacijų specialų auditą. 4.20 dalyje apibūdinti sisteminiai trūkumai yra susiję su tomis pačiomis problemomis, kurias nustatė Komisijos auditoriai, ir todėl yra įtraukiami į rengiant metinę darbo programą atliekamą rizikos vertinimą.* *Be to, kalbant apie 4.16 dalyje pateiktą pastabą, reikėtų nurodyti, jog vykdant galutinės ataskaitos vertinimą buvo gautas naudos gavėjo patvirtinimas raštu, kad jis negali susigrąžinti PVM, todėl Komisija neturėjo priežasčių abejoti šiuo raštišku patvirtinimu.*
	3 rekomendacija: Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad veiksmų planai, skirti ištaisyti didelį klaidų lygį kaimo plėtros politikos srityje, būtų išsamūs, įtraukdamos visus regionus ir visas priemones, visų pirma investicines priemones, ir atsižvelgti į Komisijos ir Audito Rūmų audito metu nustatytus faktus (žr. 4.30 dalį);		X					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	*ir visos BŽŪP srityje rekomenduoja:*							
	4 rekomendacija: Komisija turėtų rengti dokumentus, kaip ji apskaičiuoja su jos atitikties auditais susijusias išlaidas (žr. 4.24 dalį).	X						
	5 rekomendacija: Komisija turėtų taikyti priemones, kad dar labiau sumažintų neišnagrinėtų audito bylų skaičių, kad visi iki 2012 m. atlikti auditai būtų baigti iki 2015 m. pabaigos (žr. 4.27 dalį).	X						
	6 rekomendacija: Komisija turėtų toliau tobulinti savo LKL skaičiavimo metodą, užtikrinant, kad būtų atsižvelgiama į visas išlaidas ir visas mokėjimo agentūras (žr. 4.29 dalį).	X						
	4.38. *Be to, Audito Rūmai rekomenduoja, kad:*							
	7 rekomendacija: Su Europos žuvininkystės fondu susiję valstybėms narėms nustatyti finansiniai pataisymai būtų paremti pakankamais jų tvirtinimo įrodymais (žr. 4.34 dalį).	X						

8 SKYRIUS

„Saugumas ir pilietybė“

TURINYS

	Dalis
Įvadas	8.1–8.6
Trumpas DFP išlaidų kategorijos srities aprašymas	8.2–8.5
Audito apimtis ir metodas	8.6
Operacijų tvarkingumas	8.7
Pasirinktų sistemų nagrinėjimas	8.8–8.12
Pasidalijamasis valdymas	8.8–8.10
Tiesioginis valdymas	8.11
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	8.12

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

8.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su *daugiametės finansinės programos* (DFP) išlaidų kategorija „Saugumas ir pilietybė“ susiję faktai. ***8.1 langelyje*** pateikta pagal šią kategoriją 2016 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

8.1 langelis. DFP 3 išlaidų kategorija. 2016 m. pasiskirstymas

(milijardais eurų)

Iš viso mokėjimų per metus	3,1
- *avansai* (2)	*2,2*
+ *patvirtinti avansai* (2)	*1,5*
Auditуota populiacija, iš viso	**2,4**

(1) Apima išlaidas vartotojų, teisingumo, teisių, lygybės ir pilietybės srityse.
(2) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedą***, 10 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. *konsoliduotos finansinės ataskaitos.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas

8.2. Tai yra 3 išlaidų kategorija, kuri apima įvairias politikas, kurių bendras tikslas yra sustiprinti Europos pilietybės koncepciją sukuriant laisvės, teisingumo ir saugumo erdvę be vidaus sienų. Kaip parodyta ***8.1 langelyje***, svarbiausia išlaidų sritis yra migracija ir saugumas; finansavimas taip pat teikiamas „Maisto ir pašarų“ sričiai (ji apima mitybą, gyvūnų ir augalų sveikatą ir gyvūnų gerovę), kultūros ir kūrybos veiklai („Kūrybiška Europa“) bei programoms, kurios apima teisingumo, teisių, lygybės ir pilietybės, vartotojų ir sveikatos sritis. Didelė dalis mokėjimų atliekama per decentralizuotas agentūras ([1]).

Migracija ir saugumas

8.3. Dauguma išlaidų srityje „Migracija ir saugumas“ yra įvykdomos iš dviejų fondų: Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ([2]) (PMIF) ir Vidaus saugumo fondo (VSF). Jie apima 2014–2020 m. laikotarpį ir pakeitė programą SOLID („Solidarumas ir migracijos srautų valdymas“), kurią sudarė keturios priemonės ([3]), bei dvi programas „Nusikalstamumo prevencija ir kova su nusikalstamumu“ (ISEC) ir „Terorizmo ir kitos su saugumu susijusios rizikos prevencija, parengtis ir padarinių valdymas“ (CIPS). Kaip ir SOLID atveju, daugumos PMIF ir VSF lėšų valdymą dalijasi valstybės narės ir Komisija (Migracijos ir vidaus reikalų GD (DG HOME)). PMIF tikslas yra prisidėti prie veiksmingo migracijos srautų valdymo bei suformuoti bendrą Sąjungos požiūrį į prieglobstį ir imigraciją. VSF tikslas – pasiekti aukštą saugumo lygį Europos Sąjungoje. Jis apima dvi priemones ([4]): VSF sienos ir vizos bei VSF policija. Pagal pirmąją priemonę remiamos išorės sienų valdymo priemonės ir bendros vizų politikos rengimas, pagal antrąją daugiausia dėmesio skiriama teisėsaugos įstaigų bendradarbiavimui ir gebėjimų, skirtų su saugumu susijusios rizikos ir krizių valdymui, didinimui.

([1]) 12 tokių įstaigų šiuo metu vykdo veiklą įvairiose šios išlaidų kategorijos politikos srityse.

([2]) PMIF įsteigiantį teisės aktą galima rasti *Eur-Lex* interneto svetainėje.

([3]) PMIF įsteigiantį teisės aktą galima rasti *Eur-Lex* interneto svetainėje. Išorės sienų fondas, Europos grąžinimo fondas, Europos pabėgėlių fondas ir Europos fondas trečiųjų šalių piliečių integracijai.

([4]) Šias priemones įsteigiantį teisės aktą galima rasti *Eur-Lex* interneto svetainėje: VSF sienos ir vizos, VSF policija.

Kitos sritys

8.4. Pagrindinis programos „Maistas ir pašarai“ tikslas – užtikrinti žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatą visuose maisto grandinės etapuose. Didžiausia išlaidų eilutė apima valstybių narių išlaidų kompensavimą pagal Komisijos patvirtintas programas kai kurių gyvūnų ligų atveju.

8.5. „Kūrybiška Europa“ yra paramos kultūros bei garso ir vaizdo sektoriams ES bendroji programa. 3 išlaidų kategorija taip pat apima keletą programų, skirtų įgyvendinti saugumo ir pilietybės erdvės sustiprinimo bendrą tikslą, būtent teisingumui ir vartotojams skirtas programas bei teisių, lygybės ir pilietybės programą.

Audito apimtis ir metodas

8.6. Taikydami ***1.1 priede*** aprašytą audito metodą ir metodiką, 2016 m. mes tikrinome šiuos su sritimi „Saugumas ir pilietybė“ susijusius aspektus:

a) 15 *operacijų* imtį laikantis ***1.1 priedo*** 7 dalies. Imtis buvo sudaryta taip, kad mes galėtume susidaryti nuomonę apie viso 2016 m. biudžeto išlaidas, o ne siekiant reprezentatyviai atspindėti visas išlaidų rūšis šioje DFP išlaidų kategorijoje. Toks sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į palyginti žemą mokėjimų lygį šioje politikos srityje 2016 m. (apie 2 % visų ES išmokų). Imtį sudarė penkios operacijos, kurioms taikomas *pasidalijamasis valdymas* su valstybėmis narėmis ([5]), septynios Komisijos *tiesiogiai valdomos* operacijos ir trys operacijos, kurios apėmė avansų agentūroms patvirtinimą;

b) pagrindines Komisijos ir valstybių narių naudojamas sistemas, siekdami suteikti patikinimą dėl mokėjimų, kurie buvo atlikti iš SOLID, PMIF ir VSF. Remdami savo sistemų darbą, mes taip pat atlikome papildomus 35 operacijų imties testus: 24 operacijų pagal Komisijos ir valstybių narių pasidalijamąjį valdymą ir 11 operacijų pagal Komisijos tiesioginį valdymą. Pasidalijamojo valdymo imties atveju daugiausia dėmesio buvo skiriama programai SOLID, nes dauguma 2016 m. Komisijos patvirtintų išlaidų dar buvo susijusios su šia programa. Mes daugiausia nagrinėjome tas valstybių narių sistemas, kurios, Komisijos vertinimu, suteikė pakankamą patikinimo lygį;

([5]) Vokietija, Ispanija, Prancūzija, Italija ir Lietuva.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

c) ar DG HOME ir Komunikacijos GD (DG COMM) *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų *tvarkingumą* iš esmės atitiko mūsų rezultatus.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

8.7. Keturias iš 15 tikrintų operacijų paveikė kiekybiškai įvertinamos *klaidos*, kurių trys buvo mažesnės nei 2 % tikrintos operacijos vertės. Kadangi nebuvo siekiama, kad ši imtis būtų reprezentatyvi šios DFP išlaidų kategorijos atžvilgiu, klaidų lygis nėra apskaičiuojamas.

PASIRINKTŲ KONTROLĖS SISTEMŲ TIKRINIMAS

Pasidalijamasis valdymas

PMIF ir VSF

8.8. Mes išnagrinėjome procedūrą, pagal kurią Komisija patvirtino dešimt nacionalinių programų, jos valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų įvertinimą ir PMIF ir VSF 2016 m. finansinių ataskaitų finansinį patvirtinimą. Mes atlikome tų pačių sistemų testus vizitų į keturias valstybes nares metu ([6]). Kaip parodyta ***8.2 langelyje***, praėjus dvejiems septynerių metų *programavimo laikotarpio* metams, pažanga pagal pasidalijamąjį valdymą atliekant PMIF ir VSF mokėjimus buvo lėta.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.8. *Nors mokėjimų lygis pirmosiose ataskaitose, apimančiose 2014 ir 2015 finansinius metus, buvo žemas, Komisija norėtų pabrėžti, kad mokėjimų, apie kuriuos pranešta 2017 m. (remiantis 2016 m. ataskaitomis), skaičius, palyginti su 2014–2015 m. ataskaitomis, išaugo daugiau kaip tris kartus. Be to, remiantis 2016 m. metine įgyvendinimo ataskaita, 36 % sumų, dėl kurių įsipareigota valstybių narių lygmeniu, buvo skirta Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondui (PMIF) ir 40 % – Vidaus saugumo fondui (VSF). Todėl tikimasi, kad ateityje mokėjimų ir toliau daugės.*

([6]) PMIF Ispanijoje ir Austrijoje atveju ir VSF Vokietijoje ir Prancūzijoje atveju.

8.2 langelis. PMIF ir VSF įgyvendinimas iki 2015 finansinių metų buvo gana lėtas

Pastaba. Įgyvendinimo lygis apskaičiuojamas lėšų panaudojimą pagal pasidalijamąjį valdymą 2014 ir 2015 finansiniais metais palyginant su visais 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio asignavimais, skirtais 13 valstybių narių, kurių 2014 ir 2015 m. išlaidas Komisija patvirtino.

Šaltinis: Komisijos sprendimas dėl nacionalinių programų, susijusių su išlaidomis, kurios finansuojamos pagal 2014 ir 2015 finansinių metų PMIF ir VSF, metinių finansinių ataskaitų patvirtinimo.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.9. Mes nustatėme keletą trūkumų Komisijos (DG HOME) ir valstybių narių lygmeniu. ***8.3 langelyje*** parodyti pagrindiniai sistemų trūkumai ir jų poveikis.

SOLID

8.10. Mūsų papildomos imties nagrinėjimas (žr. 8.6 dalies b punktą) iš esmės patvirtino tai, kaip Komisija įvertino valstybių narių sistemų teikiamą patikinimo lygį.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.9. *Komisija pabrėžia, kad jos kontrolės sistema veikė gerai ir nuosekliai, todėl, kaip matyti iš metinės veiklos ataskaitos, ji sudarė sąlygas tinkamam patikinimui.*

8.10. *Komisija teigiamai vertina, kad EAR daugeliu atveju patvirtino jos vertinimą dėl valstybių narių sistemų teikiamo SOLID mokėjimų patikinimo lygio. Komisijos nuomone, tai parodo, kad patikinimo lygis taip pat yra patikimas.*

8.3 langelis. Sistemų trūkumai, susiję su SOLID, PMIF IR VSF		
Trūkumas	**Poveikis**	**Komisijos atsakymas**
Komisijos lygmuo		
1. Valstybės narės parengė ir prieš jų patvirtinimą Komisija peržiūrėjo daug PMIF/VSF programų projektų (pavyzdžiui, buvo 10 Vokietijos VSF programos versijų ir devynios JK PMIF programos versijos).	Dėl to gali vėluoti įgyvendinimas.	*Programavimo etapas buvo kartu valstybėmis narėmis vykdomas dialogas, kuris buvo būtinas siekiant užtikrinti Komisijos 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui patvirtintų nacionalinių programų aukštą kokybę.*
2. Komisijos atliekamas valstybių narių PMIF ir VSF sistemų vertinimas dažnai buvo paremtas nepakankamai išsamia informacija, ypač audito strategijų srityje.	Riboja Komisijos atliekamą valstybių narių sistemų vertinimą.	*Komisija nepritaria EAR nuomonei, visų pirma, dėl audito strategijų remdamasi toliau nurodytomis prielaidomis.* *Nors teisiniame pagrinde nėra reikalaujama, kad audito institucijos pateiktų savo sistemos audito ataskaitas, Komisija sistemingai prašė audito institucijų prireikus teikti tokias ataskaitas. Remdamasi patikinimo modeliu pagal pasidalijamąjį valdymą, Komisija nelaikė, kad būtų realu ar veiksminga peržiūrėti ir analizuoti visą visų atskirų sistemos audito ataskaitų turinį.* *Audito institucijos audito ataskaitos yra tik viena iš priemonių, leidžiančių audito institucijai ir vėliau Komisijai gauti patikinimą dėl trijų audito institucijos ataskaitose pateiktų nuomonių teisingumo. Patikinimo modelis pagal pasidalijamojo valdymo metodą yra pagrįstas keturiais kitais patikinimo ramsčiais (audito strategijos santrauka; sistemos audito darbo rezultatu; finansinio audito darbo rezultatu; jei taikoma, pakartotiniu atlikimu, ir visais kitais auditais, kuriuos ataskaitiniu laikotarpiu turėjo atlikti atsakinga institucija; Migracijos ir vidaus reikalų GD vidaus audito veikla, t. y. dokumentų patikrinimu, susirinkimais dėl sistemos peržiūros ir sistemos auditu).*
3. Programos SOLID auditą pavesta atlikti išorės įmonei: — Nepaisant to, kad valstybės narės atsakymus pateikdavo greitai, pasitaikė vėlavimų teikiant ataskaitas dėl *ex post* atitikties auditų (galutinės audito ataskaitos parengimas vidutiniškai truko 20 mėnesių).	Valstybės narės vėliau pašalina kontrolės sistemų trūkumus.	*Net jei Komisija pripažįsta, kad praeityje kai kuriais atvejais* ex post *atitikties audito ataskaitas buvo vėluojama pateikti, ji nesutinka, kad tai nulėmė pavėluotą valstybių narių kontrolės sistemų trūkumų pašalinimą.* *Pirminis* ex post *kontrolės tikslas yra nustatyti likutinių klaidų lygį audituotoje programoje arba programose; Komisijos patikinimas taip pat yra pagrįstas sistemos auditais visu programavimo laikotarpiu – tokie auditai suteikia didžiausią galimybę valstybėms narėms imtis taisomųjų priemonių sistemos trūkumams pašalinti.*

Trūkumas	Poveikis	Komisijos atsakymas
— Nepakankamai dokumentuojamos kokybės kontrolės procedūros, taikomos išorės vykdytojams pavestam auditui.	Iškyla pavojus pastoviai *ex post* atitikties auditų kokybei.	*Migracijos ir vidaus reikalų GD pasinaudojo šiais išorės rangovais siekdamas atlikti auditą pagal metinį darbo planą.* *Migracijos ir vidaus reikalų GD vykdo rangovų priežiūrą remdamasis pagrindiniais elementais, kurie neapsiriboja tik sistemingu kontrolinių sąrašų pildymu ir dėl to susidarančia administracine našta (tai yra specialios rekomendacijos dėl rizikos, skirtos peržiūros procesą koordinuojančiam vyresniajam vadovui, standartiniai projektų audito kontroliniai sąrašai, kurie buvo parengti siekiant užtikrinti nuoseklų audito metodą visose valstybėse narėse; dokumentų auditoriaus ir išorės rangovo posėdžiai siekiant informuoti apie audito užduoties mastą, riziką ir kt.).*
Valstybių narių lygmuo		
4. Austrijoje ir Ispanijoje atsakingų institucijų atliekamos patikros vietoje nebuvo pakankamai dokumentuojamos, o Ispanijoje inspektavimui atrinkti pavyzdžiai buvo atrinkti ne iš visos populiacijos.	Padidėja rizika, susijusi su finansuojamų veiksmų tinkamumu finansuoti, valdymu ir kontrole.	
5. Ispanija ir Prancūzija neturi specialios IT priemonės, skirtos lėšų valdymui ir kontrolei.		*Kalbant apie IT priemones, skirtas lėšų valdymui, Prancūzija įdiegė sistemą PRESAGE, kuri rengiant pirmąsias ataskaitas veikė tik iš dalies. Atsakinga institucija įsipareigojo iki 2017 m. vidurio įtraukti visus projektus į duomenų bazę. Tačiau tai neturėjo poveikio išlaidų tinkamumui finansuoti ir nereiškė finansinės rizikos, nes atsakinga institucija išmokėjo tik avansus.*
6. *Audito institucijų* vykdomos audito veiklos trūkumai: Vokietijoje ir Austrijoje nepakako įrodymų, kad atsakinga institucija atitiko įgaliojimo kriterijus. Prancūzijoje imčių sudarymo metodikoje nebuvo atsižvelgta į nevienodą PMIF ir VSF būdingą riziką. Vokietijoje administracinių patikrų testai buvo riboti.		*Prancūzijos audito institucija pakeitė savo imčių sudarymo metodiką.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Tiesioginis valdymas

8.11. Kalbant apie Komisijos tiesiogiai valdomas išlaidas, mūsų operacijų imties tikrinimas parodė, kad maždaug pusės jų atveju nebuvo klaidų. Nustatytos klaidos daugiausia nebuvo rimtos ir buvo susijusios su išlaidų tinkamumu finansuoti ir konkurso procedūromis. ***8.4 langelyje*** pateiktas nustatyto fakto, susijusio su neatidėliotinos pagalbos projekto ES finansavimu, pavyzdys.

8.4 langelis. Nustatyto fakto pavyzdys

Mes išnagrinėjome Komisijos mokėjimą Graikijai (Migracijos ir vidaus reikalų GD), skirtą neatidėliotinai pagalbai, susijusiai su ES nepriklausančių šalių migrantų pervežimu iš Graikijos salų į Graikijos žemyninę dalį 2015 m. rugpjūčio–lapkričio mėn. per pabėgėlių krizės paūmėjimą.

Graikijos institucijos sumokėjo 8 milijonų eurų sumą užsakytų laivų valdytojams už tai, kad laivais būtų galima pervežti migrantus, jiems suteikti prieglobstį ir užkandžių. Pagal susitarimą, kuris buvo pasirašytas su Graikijos institucijomis 2015 m. lapkričio mėn., Komisija šiam veiksmui skyrė 6 milijonų eurų *dotaciją*.

Pasirinktos laivybos bendrovės pervežė daugiau kaip 150 000 migrantų, suteikdamos jiems prieglobstį ir užkandžių, ir pareikalavo iš suaugusių migrantų sumokėti 60 eurų už vieną kelionės bilietą (vaikams buvo taikomas iki 30 eurų tarifas), uždirbdamos iki 9 milijonų eurų. Vykdami iš žemyninės dalies į salas paimti migrantų, laivai keleivių negabeno.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.11. *Komisija teigiamai vertina EAR patvirtinimą, kad nustatytos klaidos dažniausiai buvo nedidelės.*

8.4 langelis. Nustatyto fakto pavyzdys

Šimtų tūkstančių migrantų atvykimas į Graikiją iš ES pareikalavo skubių ir efektyvių ES humanitarinių veiksmų. Šiais veiksmais buvo siekiama perkelti migrantus iš salų į žemyninę dalį, kad būtų išvengta humanitarinės katastrofos. Tuo tikslu Graikija sudarė sutartis su laivybos bendrovėmis dėl laivų naudojimo. Dėl tos priežasties laivų nebuvo galima naudoti nei turistinei veiklai, nei reguliarioms paslaugoms. Veiksmų buvo imtasi labai skubiai ir jie buvo ypač naudingi; jie buvo įgyvendinti visapusiškai laikantis patikimo finansų valdymo.

Graikijos valdžios institucijos pasirašė sutartį siekdamos:

1. *užtikrinti, kad laivus, kurie nebuvo naudojami reguliarioms paslaugoms, visų pirma, turistams vasaros laikotarpiu, būtų galima panaudoti projektui dėl migrantų;*
2. *užtikrinti, kad migrantams būtų teikiamos transporto, būsto ir aprūpinimo maistu paslaugos.*

Graikijos valdžios institucijų kvietime teikti pasiūlymus buvo aiškiai nurodyta, kad rangovas turi teikti paslaugas, kurios paprastai nėra įtrauktos į bilieto kainą. Į tai įėjo aprūpinimas maistu, būstu ir t. t., o gautuose pasiūlymuose taip pat buvo aiškiai nurodyta, kad į pasiūlymo kainą įskaičiuota, kad laivai turėjo grįžti tušti. Graikijos valdžios institucijų paskelbtuose konkurso dokumentuose taip pat buvo nurodyta, kad rangovas gali už tokias keliones imti mokestį iš migrantų. Tai taip pat atsispindėjo pateiktų pasiūlymų kainoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS	KOMISIJOS ATSAKYMAI
Komisijai buvo pranešta, kad migrantams laivybos bendrovės taikė mokestį. Tačiau, 2015 m. spalio mėn. vertindama pasiūlytą veiklą ir 2016 m. kovo mėn. vertindama veiklos *veiksmingumą* prieš sumokant dotacijos likutį, Komisija neužsiminė apie galimas pajamas iš migrantų. Graikijos institucijų ir laivybos bendrovių sutarties dokumentuose buvo nurodyta, kad iš migrantų bus reikalaujama mokesčio, tačiau šios pajamos nebuvo įvertintos. Todėl šio neatidėliotinos pagalbos veiksmo atveju trūksta skaidrumo atskiriant finansavimą iš viešųjų šaltinių ir pajamas iš migrantų.	*Komisija nepritaria EAR vertinimui ir nurodytam faktui.* *Veiksmo finansinis įgyvendinimas visapusiškai atitinka su Graikijos valdžios institucijomis sudarytą dotacijos susitarimą; veiksmas yra įgyvendintas laikantis galiojančių taisyklių, todėl yra teisėtas ir tvarkingas.*
Per prekybos sezoną vidutinė bilieto į abi puses ekonominėje klasėje rinkos kaina keliaujant tuose pačiuose maršrutuose sudarė iki 90 eurų. Pajamos iš migrantų, iki 60 eurų už bilietą, prisidėjo prie pajamų ir kartu prie laivybos bendrovių pelno. ES teisės aktuose neleidžiama ES dotacijų *naudos gavėjams* įgyvendinant projektą gauti pelno, ir iš tikrųjų Graikijos institucijos, kaip dotacijos naudos gavėjas, pelno negavo.	*Bilieto kaina negali būti laikoma su sutartimi susijusiomis pajamomis, nes sutarties tikslas buvo teikti į bilieto kainą neįtrauktas paslaugas.* *Atsižvelgdama į tai Komisija mano, kad Graikijos valdžios institucijų vykdomas konkursas, pasiūlymų vertinimas, sutarčių pasirašymas ir paslaugų teikimas buvo teisėti, tvarkingi ir visapusiškai skaidrūs.* *Atsižvelgiant taip pat į tą faktą, kad migrantai naudojosi visa laive esančia infrastruktūra (įskaitant pirmą klasę ir kajutes) ir kad laivybos bendrovės neturėjo jokių pajamų iš transporto priemonių perkėlimo ar kitų paslaugų, pavyzdžiui, maitinimo, Komisija laiko, kad Graikijos valdžios institucijos už laivybos paslaugas sumokėjo teisingą kainą.* *Kaip jau buvo paaiškinta, pagal sutartį reikėjo teikti paslaugas, kurios nebuvo įtrauktos į bilieto kainą, ir bet kokios galimos pajamos arba pelnas (jei toks būtų buvęs) iš bilietų pardavimo nėra nei susijęs su dotacijos susitarimu, nei išmatuotinas.*
Graikijos institucijų sutartyse su laivybos bendrovėmis buvo nustatyta, kad laivai bus naudojami iki 20 dienų intervalais, už vieną laivą sumokant nuo 30 000 iki 40 000 eurų per dieną, ir kad iš viso bus suteiktos 228 plaukiojimo dienos. Buvo dienų, kai laivai stovėjo be darbo uoste, tačiau bendrovėms buvo sumokėta pagal sutartį. Trys laivai stovėjo be darbo uoste atitinkamai 3, 4 ir 5 dienas, už kurias laivybos bendrovėms buvo sumokėta 415 500 eurų.	*Kelios dienos, kai laivai nevykdė veiklos, kaip tai nurodė EAR, buvo tikėtinos, atsižvelgiant į tai, kad pagal sutartį dotacijos laikotarpiu laivai privalėjo būti visada paruošti, kad susidarius itin kritinei padėčiai Graikijoje jie galėtų bet kuriuo metu išplaukti į bet kurią paskirties vietą. Komisijos skaičiavimais, laivai nevykdė veiklos iš viso septynias dienas.*

Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės

8.12. DG HOME ir DG COMM metinės veiklos ataskaitos buvo parengtos laikantis Biudžeto GD pateiktų nurodymų, ir klaidų lygiui apskaičiuoti naudojamuose metoduose nėra metodinių trūkumų. 2016 m. mūsų audituotų operacijų skaičius yra statistiškai per mažas, kad galėtume palyginti šių generalinių direktoratų pateiktą informaciją apie išlaidų tvarkingumą su mūsų audito rezultatais.

9 SKYRIUS

„Europos vaidmuo pasaulyje“

TURINYS

	Dalis
Įvadas	9.1–9.5
Srities „Europos vaidmuo pasaulyje“ trumpas aprašymas	9.2–9.4
Audito apimtis ir metodas	9.5
Operacijų tvarkingumas	9.6–9.23
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	9.24–9.33
DG NEAR sistemos įvertinimas	9.24–9.27
Trūkumai audito institucijose	9.24
2016 m. LKL tyrimas	9.25–9.27
DG DEVCO sistemos įvertinimas	9.28
Metinės veiklos ataskaitos	9.29–9.33
Išvada ir rekomendacijos	9.34–9.37
Išvada	9.34–9.35
Rekomendacijos	9.36–9.37

9.1 priedas. Su sritimi „Europos vaidmuo pasaulyje“ susijusių operacijų testavimo rezultatai

9.2 priedas. Klaidų, kurių poveikis bent 20 % srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“, apžvalga

9.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

9.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su *DFP* išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“ susiję faktai. ***9.1 langelyje*** pateikta pagal šią kategoriją 2016 m. vykdytos pagrindinės veiklos ir išlaidų apžvalga.

9.1 langelis. DFP išlaidų kategorija „Europos vaidmuo pasaulyje“. 2016 m. pasiskirstymas

(milijardai eurų)

Iš viso mokėjimų per metus	10,3
- *avansai* ([1]) ([2])	*6,6*
+ *patvirtinti avansai* ([1])	*4,6*
Audituota populiacija, iš viso	**8,3**

([1]) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedo*** 10 dalį).
([2]) Įskaitant 0,3 milijono eurų mokėjimų į Išorės veiksmų garantijų fondą.

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Srities „Europos vaidmuo pasaulyje“ trumpas aprašymas

9.2. „Europos vaidmuo pasaulyje“ sritis apima visas išlaidas, susijusias su iš ES bendrojo biudžeto finansuojamais išorės veiksmais (užsienio politika). Įgyvendinant politikas siekiama:

— propaguoti ES vertybes, kaip antai žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę, užsienyje;

— spręsti svarbius pasaulinius iššūkius, pavyzdžiui, susijusius su klimato kaita ir biologinės įvairovės praradimu;

— didinti ES vystomojo bendradarbiavimo poveikį, pirmiausia siekiant padėti šalinti skurdą;

— investuoti į ilgalaikę ES kaimynystės gerovę ir stabilumą, tiek rengiant šalis kandidates narystei, tiek pasitelkiant kaimynystės politiką;

— didinti Europos solidarumą, įvykus gaivalinėms arba žmogaus sukeltoms nelaimėms;

— gerinti krizių prevenciją ir sprendimą, taikos išsaugojimą ir stiprinti tarptautinį saugumą.

9.3. Svarbiausi už išorės veiksmų biudžeto vykdymą atsakingi generaliniai direktoratai yra Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas (DG DEVCO), Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas (DG NEAR), Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos generalinis direktoratas (ECHO) ir Užsienio politikos priemonių tarnyba (FPI).

9.4. Su sritimi „Europos vaidmuo pasaulyje“ susiję 2016 m. mokėjimai sudarė 10,3 milijardo eurų, jie buvo atlikti taikant keletą priemonių (žr. ***9.1 langelį***) ir teikimo metodų ([1]) daugiau nei 150 šalių.

([1]) Pavyzdžiui, finansuoti pirkimų sutartis, dotacijas, specialias paskolas, paskolų garantijas ir finansinę pagalbą, paramą biudžetui ir kitą specialių formų pagalbą biudžetui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

9.5. Taikydami ***1.1 priede*** nustatytą audito metodą ir metodiką, 2016 m. mes tikrinome šiuos su sritimi „Europos vaidmuo pasaulyje“ susijusius aspektus:

a) 156 *operacijų* imtį laikantis ***1.1 priedo*** 7 dalies. Ši imtis buvo sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios DFP kategorijos išlaidų rūšių atžvilgiu. Imtį sudarė ES delegacijų 12-oje *paramą gaunančių* valstybių patvirtintos 68 operacijos, Komisijos būstinės patvirtintos 88 operacijos, iš kurių 24 buvo įgyvendintos humanitarinės krizės zonose per jos DG ECHO partnerius;

b) atitinkamas sistemas, siekiant nustatyti sistemų trūkumus, kai buvo nustatytos *klaidos*;

c) ar DG EVCO ir DG NEAR *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų *tvarkingumą* iš esmės atitiko mūsų rezultatus.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

9.6. ***9.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 156 mūsų tikrintų operacijų, 48 (31 %) buvo klaidų ([2]). Remdamiesi 24 mūsų kiekybiškai įvertintomis klaidomis, mes vertiname, kad klaidų lygis sudaro 2,1 % ([3]).

9.7. Komisija taikė taisomąsias priemones, kurios tiesiogiai paveikė 13 mūsų į imtį įtrauktų operacijų. Šios priemonės buvo svarbios mūsų skaičiavimams, nes jos padėjo sumažinti mūsų įvertintą su šiuo skyriumi susijusį klaidų lygį 0,3 procentinio punkto.

([2]) Kai kuriose operacijose buvo daugiau nei viena klaida. Iš viso mes pranešėme apie 56 klaidas.

([3]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % *įsitikinę*, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 0,6 % ir 3,6 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.8. Penkių kiekybiškai įvertinamų klaidų atveju Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindama išlaidas, galėtų užkirsti tokioms klaidoms kelią arba jas aptikti ir ištaisyti. Jei Komisija būtų tinkamai pasinaudojusi visa savo turima informacija, įvertintas su šiuo skyriumi *susijęs klaidų lygis* būtų buvęs mažesnis 0,7 procentinio punkto ([4]). Mes nustatėme šešias kitas operacijas, kuriose buvo klaidų ir kurias paramos gavėjo paskirti auditoriai turėjo aptikti. Šios klaidos prie įvertinto klaidų lygio prisideda 0,2 procentinio punkto.

9.9. ***9.2 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą.

9.2 langelis. „Europos vaidmuo pasaulyje". Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

([4]) Pati Komisija padarė klaidų (dviem atvejais), kurios sudaro 0,6 % klaidų lygio, o paramos gavėjai padarė klaidų (trim atvejais), kurios sudaro 0,1 % šio lygio.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.10. Dviejose srityse dėl mokėjimo sąlygų tikimybė, kad operacijose bus klaidų, yra mažesnė. Šios sritys yra *parama biudžetui* ([5]) ir sritys, kuriose „sąlyginis metodas“ taikomas tarptautinėms organizacijoms vykdant kelių paramos teikėjų remiamus projektus ([6]).

9.11. Parama biudžetui prisideda prie valstybės bendrojo biudžeto arba prie jos konkrečiai politikai ar tikslui skirto biudžeto. Mes tikrinome, ar Komisija laikėsi šalims partnerėms skirtų paramos biudžetui mokėjimų vykdymą reglamentuojančių sąlygų ir nustatėme, kad bendrų tinkamumo sąlygų buvo laikomasi (pavyzdžiui, susijusių su pakankama pažanga viešojo sektoriaus finansų valdymo srityje).

9.12. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad teisinės nuostatos suteikia galimybių įvairioms interpretacijoms, Komisija gana lanksčiai sprendžia, ar buvo įvykdytos šios bendrosios sąlygos. Mūsų tvarkingumo auditas negali aprėpti tolesnių etapų po to, kai pagalbos lėšos yra sumokamos šaliai partnerei, kadangi tuomet lėšos yra sujungiamos su šalies gavėjos biudžeto ištekliais. Dėl jokių tos šalies finansų valdymo trūkumų, nulemiančių pažeidimus nacionaliniu lygmeniu, klaidų mūsų audite neatsiranda ([7]).

9.13. Kai Komisijos įnašai į daugelio paramos teikėjų projektus susilieja su kitų paramos teikėjų įnašais ir nėra priskiriami konkretiems žinomiems išlaidų punktams, Komisija daro prielaidą, kad yra laikomasi ES tinkamumo taisyklių, jei sutelkta suma apima pakankamai tinkamų finansuoti išlaidų, kad jos padengtų ES įnašą. Į šį metodą, kurį taiko Komisija, taip pat buvo atsižvelgta mums atliekant pagrindinius testus ([8]).

([5]) 2016 m. iš bendrojo biudžeto atlikti su parama biudžetui susiję mokėjimai sudarė 1,1 milijardo eurų.

([6]) 2016 m. iš bendrojo biudžeto tarptautinėms organizacijoms atlikti mokėjimai sudarė 3,0 milijardo eurų. Mes negalime pateikti šios sumos dalies, kuriai taikomas sąlyginis metodas, kadangi Komisija jos atskirai nestebi.

([7]) Paramos biudžetui efektyvumas ir veiksmingumas nagrinėjami keliose Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose, iš kurių pastaruoju metu paskelbtos yra specialioji ataskaita Nr. 32/2016 dėl „ES pagalbos Ukrainai“, specialioji ataskaita Nr. 30/2016 dėl „ES paramos prioritetiniams sektoriams Hondūre veiksmingumo“ ir specialioji ataskaita Nr. 13/2016 dėl „ES pagalbos, skirtos stiprinti viešąjį administravimą Moldovoje“ (http://eca.europa.eu).

([8]) Mes nevykdėme pagrindinių išlaidų punktų patikrų tais atvejais, jei Komisijos įnašas neviršydavo 75 % veiksmo biudžeto. Tais atvejais, kuomet tokie įnašai siekė nuo 75 % iki 90 %, mes vertinome poreikį atlikti pagrindinių išlaidų punktų patikras kiekvienu konkrečiu atveju.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.14. Į audito imtį neįtraukus 7 paramos biudžetui ir 17 sąlyginio metodo operacijų, įvertintas klaidų lygis yra 2,8 % ([9]).

9.15. 37 % įvertinto klaidų lygio susiję su išlaidomis, kurių pagrindiniai patvirtinamieji dokumentai nebuvo pateikti (žr. 1 ir 3 pavyzdžius ***9.2 priede***).

9.16. 28 % įvertinto klaidų lygio susiję su dviem atvejais, kuomet Komisija patvirtino faktiškai nepatirtas išlaidas (žr. 4 pavyzdį ***9.2 priede***).

9.17. Dažniausiai pasitaikančio tipo klaidos, sudarančios 26 % įvertinto klaidų lygio, yra susijusios su netinkamomis finansuoti išlaidomis. Tai sutartyje nenumatytos veiklos išlaidos arba ne tinkamumo finansuoti laikotarpiu patirtos išlaidos, kilmės taisyklių nesilaikymas, netinkami finansuoti mokesčiai ir netinkamų valiutos keitimo kursų naudojimas (žr. 5 pavyzdį ***9.2 priede***).

9.18. Palyginti su kitomis paramos formomis, Komisija ir jos įgyvendinantys partneriai padarė daugiau klaidų vykdydami operacijas, susijusias su *dotacijomis* ir susitarimais dėl įnašų su tarptautinėmis organizacijomis. Iš 91 dviejų tikrintų operacijų tipų operacijos, 19 (21 %) buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų.

9.19. Neskaitant mūsų kiekybiškai įvertintų klaidų, mes nustatėme 32 kiekybiškai neįvertinamas klaidas, susijusias su teisinių arba sutartinių įsipareigojimų nesilaikymu.

9.20. Septyniose patikrintose paramos biudžetui operacijose tvarkingumo klaidų nebuvo.

9.21. Mūsų operacijų testavimas atskleidė kai kuriuos Komisijos generalinių direktoratų „Europos vaidmuo pasaulyje“ srityje sistemų kontrolės trūkumus. Kaip nurodyta 9.8 dalyje, kai kuriais atvejais paramos gavėjo paskirti auditoriai nenustatė klaidų išlaidose, dėl to Komisija patvirtino netinkamas finansuoti išlaidas ([10]).

([9]) 132 operacijų atveju apatinė klaidų riba ir viršutinė klaidų riba atitinkamai siekė 1,1 % ir 4,5 %, o patikimumo lygis sudarė 95 %.

([10]) Iš šešių 9.8 dalyje nurodytų atvejų, penki yra susiję su DG DEVCO ir vienas su DG NEAR.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.22. Mes tikrinome tris operacijas, vykdomas pagal dvejinimo ([11]) sutartis. Kadangi Komisijos dvejinimo priemonei parengtos naujos taisyklės, susijusios su vieneto sąnaudomis, nustatyto dydžio suma ir nustatyto dydžio išlaidomis, nebuvo patvirtintos audito metu, išliko 2015 m. nustatytos problemos ([12]). Kadangi dvejinimo sutartys yra pagrįstos dotacijų sutarčių modeliu, pagal negalimas joks pelnas ([13]). Jei *netiesioginių išlaidų* finansavimas nėra apribotas, įgyvendinantys partneriai gali gauti pelną.

9.23. Daugumoje operacijų, 108 (69 %) klaidų nebuvo.

METINĖS VEIKLOS ATASKAITOS IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

DG NEAR sistemų įvertinimas

Trūkumai audito institucijose

9.24. Atlikdami DG NEAR sistemos įvertinimų peržiūrą, nustatėme, kad DG NEAR auditoriai aptiko antrosios pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II) netiesioginio valdymo trūkumų, visų pirma trijų PNPP II paramą gaunančių šalių (Albanijos, Turkijos ir Serbijos) audito institucijose. Šie trūkumai buvo susiję su audito institucijų vadovų kvalifikacijos stoka, apėmė svarbius metodinius trūkumus ir organizacinius klausimus, pavyzdžiui, trūko tinkamos priežiūros ar personalo planavimo, mokymo ir įdarbinimo trūkumus. Nors Albanijos ir Serbijos audito institucijos atliko pakeitimus, siekdamos išspręsti nustatytas problemas, Turkijos *audito institucijos* sistemose yra kai kurių reikšmingų sričių, kurios vis dar gali riboti jos teikiamą patikinimą Komisijai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.22. *Komisija (remdamasi Finansinio reglamento 124 straipsniu) jau priėmė peržiūrėtą nustatytų dydžio sumų ir vieneto kainos sistemą, skirtą dvejinimo projektų įgyvendinimui. Sistemoje atskiriamos tiesioginės ir netiesioginės išlaidos – pastarosios neturi viršyti 6 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų. Ši naujoji sistema taikoma dvejinimo dotacijoms.*

([11]) Dvejinimas yra institucijų stiprinimui skirta ES priemonė, kurią parengė Komisija ir kuri yra pagrįsta partnerystės bendradarbiavimu tarp ES valstybių narių viešojo administravimo institucijų ir paramą gaunančios šalies, siekiant gauti privalomus rezultatus, dėl kurių susitariama su Komisija.

([12]) 2015 m. metinės ataskaitos 8 skyrius, 8.30 ir 8.31 dalys.

([13]) Ne pelno principas, nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 125 straipsnio 4 dalyje (OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

2016 m. LKL tyrimas

9.25. 2016 m. DG NEAR atliko savo antrąjį *likutinio klaidų lygio* (LKL) tyrimą, kad įvertintų klaidų lygį, nepaisant visų vadovybės vykdytų patikrų, skirtų išvengti klaidų, jas aptikti ir ištaisyti, visoje jos atsakomybės srityje.

9.26. Tyrimo metu buvo tikrinama operacijų, atliktų pagal sutartis, užbaigtas tarp 2015 m. rugsėjo mėn. ir 2016 m. rugpjūčio mėn. pagal DG DEVCO nuo 2012 m. taikomą metodą, reprezentatyvi imtis. Mes įvertinome šią metodiką ir nustatėme, kad ji tinkama ir veiksminga. Mūsų atlikta LKL tyrimo peržiūra parodė, kad galėtų būti atlikti kai kurie patobulinimai, visų pirma susiję su auditorių sprendimų laisvės vertinant atskirų operacijų klaidų įverčius lygiu.

9.27. DG NEAR 2016 m. LKL rezultatai pateikti MVA ([14]). Tyrimo metu įvertinta, kad DG bendras LKL yra 0,93 %, t. y. mažesnis už Komisijos nustatytą 2 % *reikšmingumo ribą*.

DG DEVCO sistemos įvertinimas

9.28. Mes taip pat vertinome DG DEVCO sistemas. Mūsų darbo rezultatai išsamiai pateikti metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų (28–33 dalyse).

([14]) Žr. DG DNEAR 2016 m. metinę veiklos ataskaitą, p. 36 ir 37.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Metinės veiklos ataskaitos

9.29. Atsižvelgiant į nagrinėjamus finansinius metus, mes peržiūrėjome DG NEAR 2016 m. metinę veiklos ataskaitą.

9.30. DG NEAR įvertino, kad su 2016 m. atliktais mokėjimais ([15]), apimančiais 2016 m. patvirtintas išlaidas (2 543 milijonai eurų), susijusi bendra rizikos veikiama suma sudarė 29 milijonus eurų (1,14 % 2016 m. išlaidų). Jis įvertino, kad iš šios sumos vėlesniais metais jam įvykdžius patikras bus atlikti 10 milijonų eurų (35 %) pataisymai ([16]). DG NEAR generalinis direktorius nurodė, kad atsižvelgiant į rizikos veikiamą sumą programų užbaigimo metu, finansinis poveikis neviršijo 2 % reikšmingumo ribos. Nors mes nustatėme reikšmingą klaidų lygį DFP išlaidų kategorijos srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“ generalinio direktoriaus pareiškimas neprieštarauja mūsų audito darbo rezultatams, kadangi tik maža mūsų klaidų lygio dalis yra susijusi operacijomis, už kurias atsakingas DG NEAR.

9.31. Dėl DG NEAR *taisomosios gebos*, mes nustatėme, kad nepaisant DG NEAR pastangų į skaičiavimą neįtraukti išankstinio finansavimo susigrąžinimų, panaikintų susigrąžinimo pavedimų ir gautų palūkanų, 2016 m. skaičiaus (10 milijonų eurų) apėmė kelias sumas, kurios neturėjo būti įtrauktos ([17]), todėl taisomoji geba, ir atitinkamai, visa rizikos veikiama suma mokėjimo metu, buvo padidintos. Nors sunku kiekybiškai įvertinti bendrą šio trūkumo apimtį, tai neveikia generalinio direktoriaus pateikto patikinimo.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.30. *Bendra rizikos veikiama suma programų užbaigimo metu yra nustatyta remiantis likutinio klaidų lygio (toliau – LKL) tyrimu.*

([15]) Išlaidų sumos, kuri buvo patvirtinta metų laikotarpiu, bet neatitinka sutartinių ir reglamentavimo nuostatų, galiojusių atliekant mokėjimą, geriausias konservatyvus įvertis.

([16]) Žr. DG NEAR 2016 m. metinę veiklos ataskaitą, p 51.

([17]) Mūsų peržiūros metu imtyje nustatėme klaidų 6 atvejais iš 25, į kurias nebuvo atsižvelgta skaičiavime.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.32. Kaip pripažino generalinis direktorius, teigiamas kontrolės procedūrų įvertinimas, iš esmės pagrįstas 2016 m. LKL tyrimu, gali paslėpti kai kurių portfelio dalių trūkumus. Todėl DG NEAR sukūrė tarptautinius kontrolės modelius (TKM), skirtus nustatyti pagrindinius trūkumus ([18]). Tačiau vis dar turi būti nustatyti rizikos rodikliai, kad būtų sustiprintas modelių naudingumas. Todėl dabartinis TKM vertinimas apsiriboja Audito Rūmų *patikinimo pareiškimo* ir LKL klaidų analize, ir turi būti labiau patobulintas, kad būtų galima vertinti šių klaidų bendrą poveikį. Be to, pažymime, kad MVA nėra tinkamai pateikiamos LKL tyrimo apimties ribos, paliginti su audito užduotimi.

9.33. Mes taip pat tikrinome DG DEVCO 2016 m. metinę veiklos ataskaitą. Jos rezultatai pateikti metinėje ataskaitoje dėl aštuntojo, devintojo dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų (34–37 dalyse).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.32. *Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad 2016 m. buvo pirmieji metai, kai LKL tyrime buvo apžvelgiamos visos jos operacijos.*

Suskirstymą pagal riziką ji toliau tobulins 2017 m.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

9.34. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Europos vaidmuo pasaulyje“ srities išlaidose buvo reikšmingas.

9.35. Šioje DFP kategorijoje mūsų operacijų testavimas parodė, kad įvertintas klaidų lygis yra 2,1 % (žr. ***9.1 priedą***).

([18]) Žr. DG DEVCO 2016 m. metinę veiklos ataskaitą, p. 38–48.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

9.36. ***9.3 priede*** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos dvi mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, išvados ([19]). Vieną rekomendaciją Komisija įgyvendino iki galo, o kitą kai kuriais atžvilgiais.

9.36. *Komisija norėtų pabrėžti, kad padaryta reikšminga pažanga įgyvendinant rekomendaciją, kuri EAR buvo įvertinta kaip „įgyvendinta kai kuriais atžvilgiais“.*

Nuo ataskaitos paskelbimo pripažintos įgyvendinamomis pagal reikalavimus penkios iš dešimties misijų, kurios sudaro didžiausią BSGP veiksmų dalį (75 proc. visų 2016 m. išmokėtų lėšų): EULEX Kosovo, EUPOL Afghanistan, EUMM Georgia, *EUPOL COPPS okupuotose Palestinos teritorijose ir* EUAM Ukraine. *Artimiausiomis savaitėmis bus oficialiai patvirtintas* EUBAM Rafah *įgyvendinimas pagal reikalavimus.*

Dabar vertinama EUCAP Sahel Mali *misija, siekiant iki 2017 m. lapkričio mėn. patvirtinti, kad ji įgyvendinama pagal reikalavimus. Iki 2016 m. atliktais vertinimais buvo nustatyta, kad* EUCAP Sahel Niger *ir* EUCAP Nestor *nebuvo įgyvendinamos pagal reikalavimus, todėl buvo parengtos jų įgyvendinimo gairės. Siekiant šias dvi misijas įgyvendinti pagal reikalavimus padaryta pažanga – ši pažanga remiantis gairėmis bus pakartotinai vertinama 2018 m.*

EUBAM Libya *auditas planuojamas 2017 m. pabaigoje (misija buvo perkelta iš Tripolio į Tunisą, o jos darbuotojų skaičius buvo sumažintas).*

9.37. Remdamiesi šia peržiūra ir 2016 m. nustatytais faktais ir išvadomis, mes rekomenduojame DG NEAR:

— **1 rekomendacija:** dirbti kartu su audito institucijomis PNPP II paramą gaunančiose šalyse, siekiant pagerinti jų kompetenciją, visų pirma organizuojant seminarus, kuriant tinklus ir naudojant turimas priemones, pavyzdžiui dvejinimą ar techninę pagalbą;

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

— **2 rekomendacija:** nustatyti rizikos rodiklius, siekiant pagerinti vertinimą, pagrįstą vidaus kontrolės modeliais, kad būtų galima geriau įvertinti klaidų poveikį;

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

— **3 rekomendacija:** kitoje metinėje veiklos ataskaitoje tinkamai pateikti LKL tyrimo apimtį bei įvertintas apatinę ir viršutinę klaidų lygio ribas.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

— **4 rekomendacija:** pagerinti 2017 m. taisomosios gebos skaičiavimą, atsižvelgiant į šioje metinėje ataskaitoje nustatytus trūkumus.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

([19]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, per kurį Komisija turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

9.1 PRIEDAS

SU SRITIMI „EUROPOS VAIDMUO PASAULYJE“ SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų	**156**	156
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**2,1 %**	2,8 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	3,6 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	0,6 %	

9.2 PRIEDAS

KLAIDŲ, KURIŲ POVEIKIS BENT 20 % SRITYJE „EUROPOS VAIDMUO PASAULYJE“, APŽVALGA

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Įvadas

Taikydami bendrą ***1.1 priede*** nustatytą audito metodiką, mes testavome reprezentatyvią operacijų imtį, siekdami įvertinti *netvarkingumo* lygį šios DFP išlaidų kategorijos populiacijoje. Klaidų, kurias nustatėme testavimo metu, sąrašas nėra baigtinis – į jį įtrauktos arba pavienės klaidos, arba galimi klaidų tipai. Toliau išdėstyti nustatyti faktai, susiję su klaidomis, kurių poveikis sudaro bent 20 % nagrinėtos operacijos vertės, yra pateikti kaip pavyzdžiai ([1]). Šios klaidos buvo nustatytos operacijose, kurių vertė nuo 281 000 eurų iki 19,0 milijono eurų ir kurių medianinė ([2]) vertė – daugiau nei 1,3 milijono eurų.

Klaidų pavyzdžiai

Pagrindinių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

1 pavyzdys. Patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

DG DEVCO – Indonezija

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su susitarimu dėl įnašo, pasirašytu su tarptautine organizacija, siekiant pagerinti vietos darbuotojų saugumo gebėjimus.

Paramos gavėjo partneriai negalėjo pateikti (visų ar kai kurių) patvirtinamųjų dokumentų, pagrindžiančių kai kurias audituotas išlaidas, visų pirma konsultavimo išlaidas, kelionės išlaidas ir kitas veiklos išlaidas, todėl šios išlaidos buvo laikomos netinkamomis finansuoti. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 41 % klaidų lygis.

Vykdoma susigrąžinimo procedūra.

([1]) Šios klaidos sudaro daugiau kaip pusę bendro įvertinto klaidų lygio srityje „Europos vaidmuo pasaulyje“.

([2]) T. y. pusė visų klaidų, kurių poveikis bent 20 %, buvo aptiktos operacijose, kurių vertė mažesnė nei 1,3 milijono eurų, o likusi jų dalis buvo nustatyta operacijose, kurių vertė didesnė nei ši suma.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2 pavyzdys. Patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

DG DEVCO – Nigeris

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su NVO, dirbančia galimybės naudotis lytinės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugomis srityje, skirta dotacija.

Paramos gavėjas negalėjo pateikti patvirtinamųjų dokumentų, pagrindžiančių kai kurias audituotas išlaidas, visų pirma personalo atlyginimus, draudimą, nacionalinį pajamų mokestį, transporto priemonių ir auditorijos nuomą. Todėl šios išlaidos buvo laikomos netinkamomis finansuoti. Susijęs klaidų lygis buvo 50 %.

Gavėjas oficialiai pareiškė, kad dokumentų nebuvo galima pateikti todėl, kad jie buvo prarasti jam persikeliant į kitus kabinetus po projekto įgyvendinimo. Todėl Komisija mano, kad tai nėra blogo administravimo arba atsisakymo leisti susipažinti su dokumentais atvejis. Nepaisant to, Komisija jau pradėjo susijusios sumos susigrąžinimą.

3 pavyzdys. Patvirtinamųjų dokumentų nebuvimas

DG DEVCO

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su įnašu patikos fondui, valdomam tarptautinės organizacijos, dirbančios pasirengimo gripo pandemijai Azijoje srityje.

Paramos gavėjas negalėjo pateikti patvirtinamųjų dokumentų, pagrindžiančių kai kurias audituotas išlaidas, visų pirma vaistams ir medicininei įrangai. Todėl šios išlaidos LKL tyrime buvo laikomos netinkamomis finansuoti, mes išvadą patvirtinome. Susijęs klaidų lygis buvo 35 %.

Sandoris yra Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi (DEVCO) generalinio direktorato vykdomo LKL tyrimo dalis. Kai tyrimas buvo baigtas, tarptautinė organizacija pateikė Komisijai įrodymų, atskleidžiančių dokumentų nepateikimo priežastis.

Dėl virusinės infekcijos vyriausybės pastate Kambodžoje ir dėl besitęsiančių darbų kitame pastate, kuris buvo iš dalies sugriautas Nepale per 2015 m. įvykusį žemės drebėjimą, gavėjas negalėjo pateikti patvirtinamųjų dokumentų, kuriais būtų pagrįstos kai kurios tikrintos išlaidos, visų pirma, vaistams ir medicininei įrangai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Nepatirtos išlaidos

4 pavyzdys. Per didelio išankstinio finansavimo patvirtinimas

DG DEVCO

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su susitarimu dėl įnašo, pasirašytu su tarptautine organizacija, siekiant išsaugoti ir tvariai naudoti gyvūnų genetinius išteklius Afrikoje.

Komisija patvirtino ir į apskaitą įrašė suma, kuri buvo didesnė nei bendra turėtų išlaidų suma, kurią deklaravo paramos gavėjas vienintelėje esamoje finansinėje ataskaitoje. Dėl per didelės ir netinkamos finansuoti sumos susidarė 82 % klaidų lygis.

Po EAR atliktos dokumentų peržiūros atitinkami patvirtinimai buvo atšaukti.

Netinkamos finansuoti išlaidos

5 pavyzdys. Nepagrįsta prekių kilmė

Užsienio politikos priemonės, Nigeris

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su įnašu viešajai institucijai, dirbančiai institucinių taikdarių kai kuriuose šalies regionuose vaidmens stiprinimo srityje.

Paramos gavėjas įsigijo motociklų vietos rinkoje, neturėdamas pakankamų įrodymų, kad jie yra tinkamos finansuoti šalies kilmės. Jei nesilaikoma „kilmės taisyklės“, susijusios išlaidos yra netinkamos finansuoti; todėl šiuo atveju Komisija jas patvirtino netinkamai. Mes nustatėme du netinkamus finansuoti mokėjimus (40 % avansą ir to paties pirkimo galutinį likučio mokėjimą). Šiose dviejose operacijose klaidų lygiai buvo, atitinkamai, 27 % ir 20 %.

Komisija pripažįsta, kad išlaidos neatitinka kilmės taisyklių, todėl jos yra netinkamos finansuoti. Komisija imsis reikiamų priemonių, kad ateityje užkirstų kelią tokioms klaidoms, jas nustatytų ir ištaisytų. Visų pirma, siekdama griežčiau prižiūrėti delegacijas, Komisija nuo 2017 m. formuos regionines komandas. Į 2017 m. priežiūros misijos planą yra įtraukta ir delegacija Nigeryje.

Komisija, siekdama veiksmingai apsaugoti ES finansinius interesus, šiuo metu vykdo netinkamai panaudotų lėšų susigrąžinimą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Rimtas viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas

6 pavyzdys. Konkurso nebuvimas

DG NEAR – Turkija

Mes tikrinome Komisijos patvirtintas išlaidas, susijusias su susitarimu su regionine organizacija, teikiančia gebėjimų stiprinimo paslaugą aplinkosaugos srityje.

Paramos gavėjas nesilaikė pirkimų taisyklių, pagal kurias reikalaujama, kad būtų konsultuojamasi su ne mažiau nei trimis teikėjais, siekiant užtikrinti konkurencinį pasiūlymą. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 20 % klaidų lygis.

9.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS SRITYJE „EUROPOS VAIDMUO PASAULYJE“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	Audito Rūmai rekomenduoja: **1 rekomendacija:** Komisijai ir visų pirma DG ELARG užtikrinti, kad darbuotojams skirtose instrukcijose būtų nurodyta, kad patvirtinimai turėtų būti atliekami tik remiantis patirtomis išlaidomis, o ne jų pačių įverčiais;	X						
	2 rekomendacija: FPI visoms BUSP misijoms suteikti akreditaciją remiantis „šešių ramsčių įvertinimu“.			X				

10 SKYRIUS

„Administravimas“

TURINYS

	Dalis
Įvadas	10.1-10.5
Trumpas DFP išlaidų kategorijos srities aprašymas	10.3
Audito apimtis ir metodas	10.4-10.5
Operacijų tvarkingumas	10.6
Metinės veiklos ataskaitos ir kitos valdymo priemonės	10.7
Pastabos dėl institucijų ir įstaigų	10.8-10.16
Bendros pastabos kelioms institucijoms ir įstaigoms	10.8-10.13
Biudžeto metinio periodiškumo principo įgyvendinimas	10.8
Darbuotojų skaičiaus sumažinimo 5 % įgyvendinimas	10.9-10.13
Pastabos dėl konkrečių institucijų ir įstaigų	10.14-10.16
Europos Parlamentas	10.15
Europos Audito Rūmai	10.16
Išvados ir rekomendacijos	10.17-10.19
Išvada	10.17
Rekomendacijos	10.18-10.19

10.1 priedas. Su „Administravimu“ susijusių operacijų testavimo rezultatai

10.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes su „Administravimu“ susijusias rekomendacijas

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

10.1. Šiame skyriuje pateikti mūsų nustatyti su DFP 5 išlaidų kategorija „Administravimas“ susiję faktai ([1]). ***10.1 langelyje*** pateikta institucijų išlaidų pagal šią kategoriją 2016 m. apžvalga.

10.1 langelis. DFP 5 išlaidų kategorija. 2016 m. pasiskirstymas

(milijardais eurų)

Iš viso mokėjimų per metus	9,3
- *avansai* ([1])	*0,1*
+ *patvirtinti avansai* ([1])	*0,2*
Audituota populiacija, iš viso	**9,4**

([1]) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamiau žr. ***1.1 priedą***, 10 dalį).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2016 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

([1]) Ši informacija apima visų ES institucijų administracines išlaidas, taip pat pensijas ir išmokas Europos mokykloms. Dėl pastarųjų rengiame specialiąją metinę ataskaitą, kurią teikiame Europos mokyklų valdybai. Šios ataskaitos kopiją siunčiame Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Komisijai.

10.2. Dėl ES agentūrų ir kitų įstaigų mes teikiame atskiras ataskaitas ([2]). Mes nesame įgalioti atlikti finansinį Europos Centrinio Banko auditą.

Trumpas DFP išlaidų kategorijos aprašymas

10.3. Administracines išlaidas sudaro išlaidos žmogiškiesiems ištekliams, kurios sudaro apie 60 % bendros sumos, bei išlaidos pastatams, įrangai, energijai, komunikacijoms ir informacinėms technologijoms. Daugelį metų mūsų atliekamo darbo rezultatai rodo, kad šios išlaidos susijusios su maža rizika.

Audito apimtis ir metodas

10.4. Taikydami ***1.1 priede*** nustatytą audito metodą ir metodiką, mes išnagrinėjome šiuos su DPF 5 išlaidų kategorija susijusius aspektus:

a) 100 *operacijų* imtį laikantis ***1.1 priedo*** 7 dalies nuostatų. Ši imtis buvo sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų atžvilgiu (žr. ***10.1 langelį*** ir 10.3 dalį);

b) su rizika su susijusių 20 įsipareigojimų ([3]), kurie buvo patvirtinti baigiantis finansiniams metams, remiantis 2016 m. asignavimais, ir kurie buvo automatiškai perkelti į 2017 m., imtį, siekdami patikrinti, kad institucijos panaudojo biudžetą pagal biudžeto metinio periodiškumo principą ([4]);

([2]) Mūsų specialiosios metinės ataskaitos dėl agentūrų ir kitų įstaigų skelbiamos Oficialiajame leidinyje.

([3]) Tris Europos Parlamento, vieną Tarybos, 12 Europos Komisijos, vieną Teisingumo Teismo ir tris Europos išorės veiksmų tarnybos.

([4]) Remiantis Finansinio reglamento 9, 13, 202 ir 203 straipsniais.

c) kaip institucijos ir įstaigos įgyvendino planą sumažinti darbuotojų skaičių 5 % ([5]) iki 2017 m. ([6]);

d) ar visų ES institucijų ir įstaigų, tarp jų Europos Komisijos generalinių direktoratų (GD) ir tarnybų ([7]), visų pirma atsakingų už administracines išlaidas, *metinėse veiklos ataskaitose* pateikta informacija apie išlaidų *tvarkingumą* iš esmės atitiko mūsų pačių rezultatus.

10.5. Pačių Europos Audito Rūmų išlaidas auditavo išorės įmonė ([8]). Jos 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų mūsų finansinės būklės ataskaitų audito rezultatai pateikti 10.16 dalyje.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

10.6. ***10.1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 100 mūsų tikrintų operacijų, 12 (12 %) buvo *klaidų*. Pagal mūsų kiekybiškai įvertintas klaidas (mokėjimai ne pagal sutartis, susijusias su pirkimų procedūra – žr. 10.15 dalį), *klaidų lygis* įvertintas 0,2 % ([9]).

([5]) Sumažinimu buvo siekiama „neutralizuoti papildomus pajėgumus, atsiradusius dėl darbo laiko pailginimo iki 40 valandų per savaitę“, jis buvo numatytas nuo 2013 iki 2017 m., remiantis 2013 m. sausio 1 d. personalo plane kiekvienai institucijai numatytų darbo vietų skaičiumi. Jis buvo patvirtintas 2013 m. gruodžio 2 d. Tarpinstituciniame susitarime (TIS) (2013 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos TIS dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo 27 straipsnis (OL C 373, 2013 12 20, p. 1)).

([6]) Į savo tikrinimą įtraukėme Europos Parlamentą, Tarybą, Europos Komisiją, Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, Europos Audito Rūmus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą, Regionų komitetą ir Europos išorės veiksmų tarnybą. Mes neįtraukėme Europos ombudsmeno ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno, kadangi jų personalo planai buvo per maži.

([7]) Žmogiškųjų išteklių ir saugumo GD, Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro (PMO), Infrastruktūros ir logistikos biuro Briuselyje ir Leidinių biuro ir Informatikos GD Liuksemburge.

([8]) Ribotos atsakomybės bendrovė, įmonių auditorė „PricewaterhouseCoopers“.

([9]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 0,0 % ir 0,8 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

METINĖ VEIKLOS ATASKAITA IR KITOS VALDYMO PRIEMONĖS

10.7. Mūsų peržiūrėtose metinėse veiklos ataskaitose nenustatyti reikšmingi klaidų lygiai; tai sutampa su mūsų audito rezultatais.

PASTABOS DĖL INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ

Bendros pastabos kelioms institucijoms ir įstaigoms

Biudžeto metinio periodiškumo principo įgyvendinimas

10.8. Mes patikrinome 20 įsipareigojimų, kurie buvo patvirtinti baigiantis 2016 finansiniams metams. 15 įsipareigojimų atveju atitinkamos paslaugos turėjo būti suteiktos tiktai arba daugiausiai 2017 m., o susiję mokėjimai turėjo būti atlikti tais pačiais metais. *Finansinio reglamento nuostatos*, pagal kurias įgyvendinamas metinio periodiškumo principas, suteikia lankstumo prisiimti šiuos teisinius įsipareigojimus prieš metų pabaigą, suteikiant prekes ir paslaugas ir atliekant atitinkamus mokėjimus kitais metais. Tačiau pažymime, kad tokie *perkėlimai* turėtų būti laikomi išimtimi metinio periodiškumo principui ir labiau atspindi faktinius poreikius, o ne naudojami kaip priemonės kiek įmanoma padidinti asignavimų panaudojimą metų pabaigoje.

EUROPOS IŠORĖS VEIKSMŲ TARNYBOS ATSAKYMAS

10.8. *EIVT mano, kad, kaip pažymi Audito Rūmai, pagal Finansinio reglamento nuostatas yra visiškai teisėta prisiimti teisinius ir biudžetinius įsipareigojimus prieš biudžetinių metų pabaigą, suteikiant prekes ir paslaugas kitais metais. Finansiniame reglamente nėra jokios nuostatos dėl šių nuostatų išskirtinio pobūdžio.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Darbuotojų skaičiaus sumažinimo 5 % įgyvendinimas

10.9. 2013 m., atsižvelgdamos į ES valstybės tarnautojų savaitinių darbo valandų padidėjimą (nuo 37,5 iki 40 – 6,6 % padidėjimas), biudžeto valdymo institucijos susitarė dėl tikslo 2013–2017 m. laikotarpiu 5 % sumažinti ES institucijų ir įstaigų personalo plane numatytų darbo vietų skaičių. Pasiekus šį tikslą tai iš esmės reiškė, kad bendras išdirbtų valandų skaičius liktų nepasikeitęs.

10.10. Mes nustatėme, kad institucijos ([10]) 2013–2017 m. laikotarpiu visos kartu sumažino personalo plane numatytų darbo vietų skaičių 4,0 % (nuo 39 649 iki 38 072 darbo vietų). 2013–2017 m. institucijos darbuotojų skaičių (faktiškai užimtos darbo vietos) sumažino 1,4 % (nuo 37 153 iki 36 657 darbo vietų – žr. ***10.2 langelį***).

PARLAMENTO ATSAKYMAS

10.10. *Parlamentas ir toliau visapusiškai laikosi įsipareigojimo įgyvendinti sutartą mažinimą. 60 pareigybių bus panaikinta 2018 m., o 59 pareigybės – 2019 m., kaip nurodyta 2015 m.* ([1]).

KOMISIJOS ATSAKYMAS

10.10. *Komisija pradėjo mažinti darbuotojų skaičių 2012 m. pradžioje ir šį procesą tęsė iki 2017 m. sausio 1 d. Šiuo penkerių metų laikotarpiu (2012 1 1–2017 1 1) darbuotojų, užimančių darbo vietas Komisijoje, skaičius sumažėjo 4 % (nuo 24 016 iki 23 045).*

([10]) Šioje metinėje ataskaitoje Europos ombudsmeno, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno ir agentūrų darbuotojų skaičiaus sumažinimas nenagrinėjamas.

([1]) *Žr. 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucijos dėl Europos Sąjungos 2016 finansinių metų bendrojo biudžeto bendro projekto, kurį Taikinimo komitetas patvirtino vykdant biudžetinę procedūrą, 3.3 bendrą pareiškimą.*

10.2 langelis. Personalo plane numatytų ir užimtų darbo vietų pokytis 2013–2017 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis institucijų pateiktais duomenimis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.11. ***10.3 langelyje*** pateikti pagrindiniai personalo plane numatyti darbo vietų skaičiaus pokyčiai. Be darbo vietų skaičiaus sumažėjimo 5 % ([11]) ir darbo vietų skaičiaus padidėjimo dėl Kroatijos įstojimo, šie pokyčiai iš esmės paaiškina darbo vietų grynąjį sumažėjimą 230 darbo vietų kategorijoje „Kiti padidinimai ir sumažinimai“.

— Europos Komisija panaikino 359 darbo vietas, kad galėtų kompensuoti darbo vietų ir išorės darbuotojų skaičiaus padidėjimą vykdomosiose agentūrose ([12]) ir darbuotojų skaičiaus padidėjimą Europos GNSS agentūroje (GSA).

— Europos Parlamentas sukūrė 93 darbo vietas, siekiant atlikti naujas užduotis ir užduotis, kurias anksčiau vykdė išorės rangovai ir sutartininkai, ir panaikino 76 darbo vietas, kad galėtų kompensuoti darbo vietų, skirtų politinėms grupėms, padidėjimą ([13]).

KOMISIJOS ATSAKYMAS

10.11. *10.3 langelyje nurodytas faktinis darbuotojų sumažinimo skaičius (1 844) yra 54 darbuotojais didesnis nei Komisijos vėliau pateiktoje lentelėje dėl darbuotojų skaičiaus sumažinimo 5 % visose institucijose nurodytas skaičius. Taip yra dėl Komisijos taikomo metodo, pagal kurį laikoma, kad institucijai skirti nestruktūriniai etatai yra įtraukiami į 5 % sumažinimo tikslą. Todėl pagal Komisijos metodą dar turi būti panaikinti 189 etatai.*

([11]) Planuojami sumažinimai susijęs su EIVT (2018 m.) ir Europos Parlamentu (2018 ir 2019 m.)
([12]) Dėl užduočių perdavimo vykdomosioms agentūroms.
([13]) Europos Parlamentas nusprendė politinių grupių neįtraukti į 5 % darbuotojų sumažinimo apimtį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— Europos Sąjungos Teisingumo Teismui buvo skirtos papildomos 137 darbo vietos iš esmės, todėl, kad padidėjo teisėjų ir generalinių advokatų skaičius.

— Institucijos sukūrė 53 darbo vietas, susijusias su laipsnišku vertimo į airių kalbą išimties panaikinimu.

10.3 langelis. Darbuotojų skaičiaus sumažinimo 5 % įgyvendinimas (2013–2017 m.)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis institucijų pateiktais duomenimis.

10.12. Mes taip pat tikrinome, kaip pasikeitė biudžete numatytas sutartininkų skaičius. Šis skaičius nuo 2013 iki 2017 m. padidėjo nuo 4 517 iki 5 417 (19,9 %). 2013 m. sutartininkai sudarė 11,4 % personalo plane numatytų darbuotojų skaičiaus dalį, o 2017 m. – 14,2 %. Šis padidėjimas iš esmės susijęs su tuo, kad Europos Parlamentas naudoja sutartininkus atlikti užduotis, kurias anksčiau vykdė išorės rangovai.

10.13. Institucijos siekia 5 % sumažinimo tikslo ([14]), panaikindamos laisvas personalo plane numatytas darbo vietas ir nepakeisdamos į pensiją išeinančių, sergančių darbuotojų ar darbuotojų, pasibaigus jų laikinosioms sutartims.

([14]) TIS nustatytas tikslas griežtai apsiribojo darbuotojų skaičiaus sumažinimu personalo plane.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Pastabos dėl konkrečių institucijų ir įstaigų

10.14. Be klausimų, kuriuos aptarėme 10.8–10.13 dalyse, nenustatėme jokių konkrečių trūkumų, susijusių su Taryba, Europos Komisija, Europos Sąjungos Teisingumo Teismu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu, Europos ombudsmenu ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu. Nustatėme keletą trūkumų pirkimų procedūrose, kurias organizavo EIVT ES nepriklausančiose šalyse; į tai paprašėme atkreipti dėmesį EIVT vadovybę. Panašių trūkumų buvome nustatę 2015 m. ([15]).

Europos Parlamentas

10.15. Vieno mokėjimo politinei grupei ([16]) atveju nustatėme trūkumų tikrinant 2015 m. patirtų, bet 2016 m. patvirtintų išlaidų leidimo išdavimą ir apmokėjimą ([17]). Mes taip pat nustatėme, kad mokėjimai atlikti ne pagal sutartis, sudarytas remiantis pirkimų procedūra (taip pat žr. 10.6 dalį). Mes nustatėme panašių trūkumų operacijoje, susijusioje su kita politine grupe 2015 m. ([18]).

PARLAMENTO ATSAKYMAS

10.15. *Parlamentas atkreipia dėmesį į šią pastabą ir informavo susijusias frakcijas. Pagal Biuro priimtų atitinkamų taisyklių 1.4 straipsnį „frakcijos atsiskaito institucijai už asignavimų panaudojimą neviršydamos Biuro joms šių taisyklių taikymui suteiktų įgaliojimų. Jos užtikrina, kad asignavimai būtų naudojami laikantis šių taisyklių, ir imasi reikiamų veiksmų, siekdamos, kad nesusidarytų šių taisyklių reikalavimų neatitinkančių išlaidų. Frakcija, kuriai atstovauja jos pirmininkas, turi leidimus suteikiančio pareigūno įgaliojimus…“*

Remdamasis frakcijos išorės auditoriaus ataskaita, Parlamentas nuspręs, ar taikyti pirmiau minėtų taisyklių 2.7.4 straipsnį: jei Biuras mano, kad asignavimai panaudoti nesilaikant šių taisyklių, asignavimai turi būti grąžinti.

([15]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 9.14 dalį ir 9.18 dalies 4 rekomendaciją.

([16]) Taikomas teisinis pagrindas yra Taisyklės dėl 4 0 0 biudžeto punkto asignavimų panaudojimo, kurias Biuras patvirtino 2003 m. birželio 30 d. (paskutiniai pakeitimai atlikti 2014 m. balandžio 14 d. ir 2015 m. balandžio 27 d. Biuro sprendimais). Politinės grupės joms skirtas lėšas valdo pagal netiesioginio lėšų valdymo principus, analogiškai taikant Finansinio reglamento 60 straipsnį ir atsižvelgiant į specialius grupių reikalavimus.

([17]) N metų išlaidos patvirtinamos n+1 metais, remiantis nepriklausomo išorės audito ataskaita dėl finansinių ataskaitų. Parlamento Biuras gali prašyti Parlamentui iš naujo skirti asignavimus, jei laikoma, kad jie nebuvo panaudoti pagal Taisykles.

([18]) Žr. 2015 m. metinės ataskaitos 9.11 dalį ir 9.18 dalies 1 rekomendaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Europos Audito Rūmai

10.16. Išorės auditoriaus ataskaitoje ([19]) konstatuojama, kad „finansinės būklės ataskaitos tikrai ir teisingai atspindi Europos Audito Rūmų finansinę būklę 2016 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų finansinius rezultatus, pinigų srautus ir grynojo turto pokyčius“.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

10.17. Bendri audito įrodymai rodo, kad klaidų lygis „Administravimo“ srities išlaidose nebuvo reikšmingas. Šioje DFP išlaidų kategorijoje mūsų operacijų testavimas rodo, kad bendras įvertintas klaidų lygis yra 0,2 % (žr. ***10.1 priedą***).

Rekomendacijos

10.18. ***10.2 priede*** pateikti mūsų tolesnės peržiūros, kaip buvo įgyvendintos trys mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos, rezultatai ([20]). Atitinkamos institucijos ir įstaigos dvi rekomendacijas įgyvendino dauguma atžvilgių, o vieną – kai kuriais atžvilgiais.

10.19. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2016 m. nustatytus faktus ir išvadas, mes rekomenduojame:

— **1 rekomendacija.** Europos Parlamentui peržiūrėti politinėms grupėms skirtų biudžeto asignavimų vykdymo stebėjimo sistemą. Jis taip pat turėtų politinėms grupėms teikti geresnes gaires ir veiksmingiau stebėti, kaip jos taiko išlaidų leidimo joms išdavimo ir jų apmokėjimo taisykles ir vykdo pirkimų procedūras (žr. 10.15 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAS

10.18. *Atsižvelgdama į rekomendaciją dėl informacijos apie darbuotojų asmeninę padėtį ir šeimos išmokų valdymą atnaujinimo, Komisija jau ėmėsi priemonių savo stebėsenos sistemoms pagerinti ir mano, kad ši rekomendacija bus visapusiškai įgyvendinta iki 2017 m. pabaigos.*

PARLAMENTO ATSAKYMAS

Parlamentas atkreipia dėmesį į šią rekomendaciją ir sieks pagerinti padėtį, išlaikant dabartinį taisyklių rinkinį.

Generalinis sekretoriatas ir toliau dės papildomas pastangas, pradėtas dėti 2016 m., kad padėtų frakcijoms patobulinti jų vidaus finansų valdymą. Visų pirma buvo organizuoti mokymai apie bendruosius biudžeto valdymo principus ir viešuosius pirkimus, jie surengti bendradarbiaujant su frakcijomis, taip pat paskelbtos konkursų organizavimo gairės frakcijoms. Pačios frakcijos taip pat deda pastangas, siekdamos tolesnio suderinimo ir tobulinimo.

([19]) Žr. 10.5 dalyje nurodytą išorės auditoriaus ataskaitą dėl finansinės būklės ataskaitų.

([20]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, per kurį institucijos ir įstaigos turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

10.1 PRIEDAS

SU „ADMINISTRAVIMU“ SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Iš viso operacijų	**100**	151
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**0,2 %**	0,6 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	0,8 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	0,0 %	

10.2 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES SU „ADMINISTRAVIMU“ SUSIJUSIAS REKOMENDACIJAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Institucijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	**1 rekomendacija (Komisija):** *Informacijos apie asmeninę padėtį atnaujinimas ir šeimos išmokų valdymas* Komisija turėtų imtis tolesnių veiksmų, siekdama užtikrinti, kad darbuotojai reguliariai pateiktų jų asmeninę padėtį patvirtinančius dokumentus, ir pagerinti sistemas, skirtas užtikrinti, kad būtų laiku tvarkomi šeimai skirtų išmokų apskaičiavimui įtakos turintys dokumentai (žr. 2013 m. metinės ataskaitos 9.11 ir 9.20 dalis).		X					
	2 rekomendacija (EIVT): *Informacijos apie asmeninę padėtį atnaujinimas ir šeimos išmokų valdymas* EIVT turėtų imtis tolesnių veiksmų, siekdama užtikrinti, kad darbuotojai reguliariai pateiktų jų asmeninę padėtį patvirtinančius dokumentus, ir pagerinti sistemas, skirtas užtikrinti, kad būtų laiku tvarkomi šeimai skirtų išmokų apskaičiavimui įtakos turintys dokumentai (žr. 2013 m. metinės ataskaitos 9.13 ir 9.20 dalis).		X					*Dėl kategorijos „Informacijos apie asmeninę padėtį atnaujinimas ir šeimos išmokų valdymas“, EIVT darbuotojams reguliariai primenamas įsipareigojimas kuo greičiau pranešti apie visus su jų šeimine padėtimi susijusius pokyčius, kadangi dažnai atliekama nepagrįstai išmokėtų išmokų susigrąžinimo procedūra. EIVT nuomone, ši rekomendacija yra įgyvendinta.*
	3 rekomendacija (EIVT): *Pirkimai* EIVT turėtų pagerinti pirkimų procedūrų koncepciją, koordinavimą ir vykdymą, užtikrinant, kad jos būstinė suteiktų delegacijoms didesnę paramą ir patobulintas gaires (žr. 2013 m. metinės ataskaitos 9.14, 9.15 ir 9.20 dalis).			X				*Dėl „Pirkimų delegacijose“ (taip pat žr. 10.14 dalį), mes aktyviai stengiamės įgyvendinti šią rekomendaciją. EIVT ir toliau stengiasi pagerinti mokymus, teikti pagalbą ir patarimus už pirkimus atsakingiems delegacijų darbuotojams. Be to, naudingos patirties reikėtų pasisemti iš bandomojo projekto, skirto administracinės paramos regionavimui (taikomam 27 delegacijoms kaimyninėse šalyse).*

METINĖ IŠ 8-OJO, 9-OJO, 10-OJO IR 11-OJO EUROPOS PLĖTROS FONDŲ (EPF) FINANSUOJAMOS VEIKLOS 2016 FINANSINIŲ METŲ ATASKAITA

(2017/C 322/02)

Metinė iš 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos 2016 finansinių metų ataskaita

TURINYS

	Dalis
Įvadas	1–5
Trumpas Europos plėtros fondų aprašymas	2–5
I skyrius. Finansinis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF įgyvendinimas	6–9
II skyrius. Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl EPF	10–36
Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I–XVIII
Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija	10–36
Audito apimtis ir metodas	10–13
Finansinių ataskaitų patikimumas	14
Operacijų tvarkingumas	15–26
Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės	27–36
Išvada ir rekomendacijos	37–40
Išvada	37–38
Rekomendacijos	39–40

1 priedas. Europos plėtros fondų operacijų testavimo rezultatai

2 priedas. Klaidų, kurių poveikis bent 20 %, apžvalga

3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas, skirtas Europos plėtros fondams

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

1. Šioje metinėje ataskaitoje pateikti mūsų nustatyti su 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondais (EPF) susiję faktai. ***1 langelyje*** pateikta 2016 m. šioje srityje vykdytos veiklos ir išlaidų apžvalga.

1 langelis. Europos plėtros fondai. 2016 m. finansinė apžvalga

	8-sis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Projektai	0	76	1 359	1 220	**2 654**
Parama biudžetui			152	492	**644**
Administravimas		0	3	114	**117**
Iš viso		**76**	**1 514**	**1 826**	**3 416**

1 lentelė. Europos plėtros fondai. Pagrindinė 2016 m. informacija

	(milijonais eurų)
Iš viso pagrindinei veiklai skirtų mokėjimų (projektai)	2 676
Iš viso pagrindinei veiklai skirtų mokėjimų (parama biudžetui)	644
Iš viso administracinių mokėjimų ([1])	96
Iš viso mokėjimų	**3 416**
- avansai ir EPF įnašai į ES patikos fondus	*2 057*
+ patvirtinti avansai ir ES patikos fondai	*1 477*
Auditutota populiacija	**2 836**
Iš viso atskirų įsipareigojimų ([2])	**4 234**
Iš viso bendrų įsipareigojimų ([2])	**6 491**

([1]) Europos plėtros fondų įnašas, skirtas padengti Komisijos ir ES delegacijų išlaidas, susijusias su administracine pagalba, būtina valdyti iš EPF finansuojamas operacijas.
([2]) Bendri įsipareigojimai, susiję su finansavimo sprendimais. Atskiri įsipareigojimai, susiję su atskiromis sutartimis.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis 2016 m. konsoliduotomis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo, 11-ojo EPF finansinėmis ataskaitomis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Trumpas Europos plėtros fondų aprašymas

2. EPF yra pagrindinė, 1959 m. pradėta taikyti priemonė, kuria Europos Sąjunga (ES) teikia Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalims bei užjūrio šalims ir teritorijoms (UŠT) skirtą paramą vystomajam bendradarbiavimui. 2000 m. birželio 23 d. Kotonu 20 metų laikotarpiui pasirašytas partnerystės susitarimas („Kotonu susitarimas“) šiuo metu yra pagrindas, reglamentuojantis Europos Sąjungos santykius su AKR šalimis ir UŠT. Jos pagrindinis tikslas – mažinti ir ilgainiui visai panaikinti skurdą.

3. EPF ypatingi, tuo kad:

a) juos finansuoja valstybės narės remdamosi kvotomis arba „įnašų raktais“, kuriuos nustato nacionalinės vyriausybės Europos Sąjungos Taryboje;

b) juos valdo Komisija atskirai nuo ES bendrojo biudžeto ir Europos investicijų bankas (EIB);

c) dėl tarpvyriausybinio EPF pobūdžio Europos Parlamentas vykdo labiau ribotą su jų veikla susijusią jų funkciją, palyginti su jo funkcija vystomojo bendradarbiavimo priemonių, finansuojamų iš ES bendrojo biudžeto atveju: jis nedalyvauja nustatant ir skiriant EPF išteklius. Tačiau Europos Parlamentas vis dar yra *biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija*, išskyrus Investicijų priemonę, kurią valdo EIB ir todėl ji nepatenka į mūsų audito apimtį ([1]) ([2]).

d) EPF netaikomas metinio periodiškumo principas: EPF sutartys paprastai sudaromos penkerių–septynerių metų įsipareigojimo laikotarpiui, o mokėjimai gali būti atlikti per daug ilgesnį laikotarpį.

([1]) Žr. 2015 m. kovo 2 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 2015/323 dėl vienuoliktajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento 43, 48–50 ir 58 straipsnius (OL L 58, 2015 3 3, p. 17).

([2]) 2012 m. trišaliame EIB, Komisijos ir Audito Rūmų susitarime (Tarybos reglamento (EB) Nr. 215/2008 134 straipsnis (OL L 78, 2008 3 19, p. 1) nustatytos Audito Rūmų atliekamo šių operacijų audito taisyklės. Audito Rūmų patikinimo pareiškimas neapima Investicinės priemonės.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4. Beveik visą Europos plėtros fondų valdymą vykdo Komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas (DG DEVCO) ([3]).

5. Šioje ataskaitoje nagrinėjamos išlaidos vykdomos taikant daugybę įvairių metodų, taikomų 79 šalyse. Daugelis taisyklių ir procedūrų, – antai viešųjų pirkimų ir sutarčių skyrimo procedūros, – yra sudėtingos.

I SKYRIUS. FINANSINIS 8-OJO, 9-OJO, 10-OJO IR 11-OJO EPF ĮGYVENDINIMAS

6. Aštuntojo EPF (1995–2000 m.) biudžetas sudarė 12 840 milijonų eurų, devintojo EPF (2000–2007 m.) – 13 800 milijonų eurų, o dešimtojo (2008–2013 m.) – 22 682 milijonus eurų.

7. Vidaus susitarimas dėl 11-ojo EPF įsteigimo ([4]) (2015–2020) įsigaliojo 2015 m. kovo 1 d. 11-ajam EPF tenka 30 506 milijonai eurų ([5]), iš kurių 29 089 milijonai eurų skirti AKR šalims, o 364,5 milijono eurų – UŠT.

8. ***2 langelyje*** parodytas EPF išteklių naudojimas ir 2016 m., ir bendrai.

([3]) Išskyrus 3 % 2016 m. EPF išlaidų, kurias valdo Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinio direktoratas (ECHO).
([4]) OL L 210, 2013 8 6, p. 1.
([5]) Įskaitant 1 139 milijonus eurų, kuriuos valdo EIB.

2 langelis. EPF išteklių naudojimas 2016 m. gruodžio 31 d.

(milijonais eurų)

	Padėtis 2015 m. pabaigoje		Biudžeto vykdymas 2016 finansiniais metais (grynasis) ([6])					Padėtis 2016 m. pabaigoje					
	Bendra suma	Įvykdymo lygis ([2])	8-asis EPF ([3])	9-asis EPF ([3])	10-asis EPF	11-asis EDF ([3])	**Bendra suma**	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	**Bendra suma**	Įvykdymo lygis ([2])
A - IŠTEKLIAI ([1])	**76 880**		**- 20**	**- 163**	**223**	**- 24**	**16**	**10 392**	**15 467**	**21 607**	**29 430**	**76 896**	
B - PANAUDOJIMAS													
1. **Bendri įsipareigojimai** ([4])	**53 607**	**69,7 %**	**- 13**	**- 104**	**- 80**	**6 688**	**6 491**	**10 391**	**15 429**	**21 058**	**13 220**	**60 097**	**78,2 %**
2. **Atskiri įsipareigojimai** ([5])	**48 797**	**63,5 %**	**- 6**	**- 46**	**541**	**3 745**	**4 234**	**10 378**	**15 309**	**19 576**	**7 769**	**53 032**	**69,0 %**
3. **Mokėjimai**	**41 989**	**54,6 %**	**0**	**68**	**1 466**	**1 816**	**3 350**	**10 376**	**15 053**	**16 476**	**3 435**	**45 339**	**59,0 %**
C - Neįvykdyti įsipareigojimai (B1-B3)	**11 618**	**15,1 %**						**15**	**376**	**4 582**	**9 785**	**14 758**	**19,2 %**
D - Turimas likutis (A-B1)	**23 273**	**30,3 %**						**1**	**38**	**549**	**16 210**	**16 799**	**21,8 %**

([1]) Apima 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF pradinius asignavimus, bendrąjį finansavimą, palūkanas, kitus išteklius ir pervedimus iš ankstesnių EPF.
([2]) Kaip išteklių procentinė dalis.
([3]) Neigiamos sumos atitinka panaikintus įsipareigojimus.
([4]) Bendri įsipareigojimai, susiję su finansavimo sprendimais.
([5]) Atskiri įsipareigojimai, susiję su atskiromis sutartimis.
([6]) Grynieji įsipareigojimai po įsipareigojimų panaikinimo. Grynieji mokėjimai po susigrąžinimų.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis 2016 m. konsoliduotomis 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo, 11-ojo EPF finansinėmis ataskaitomis. Pateikti skaičiai neapima EPF dalies, kurią valdo EIB.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9. 2016 m. visoje savo atsakomybės srityje DG DEVCO ir toliau dėjo pastangas siekdamas sumažinti senus išankstinio finansavimo mokėjimus ir įsipareigojimus, gerokai viršijančius jo tikslus ([6]) Jis taip pat siekė sumažinti atvirų pasibaigusių sutarčių skaičių ([7]). Kaip ir pastaruosius dvejus metus, DG DEVCO beveik pasiekė savo 2016 m. pasibaigusių sutarčių dalies jo visame portfelyje ([8]) tikslą, tačiau su EPF susijusi pažanga buvo ne tokia didelė ([9]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9. *Pagrindinės problemos, trukdančios EPF užbaigti pasibaigusias sutartis, – pagal susigrąžinimo pavedimus negautos lėšos, teisminės bylos ir neužbaigtos audito procedūros. Nors Komisija nekontroliuoja visų šių aspektų, ji dės pastangas paspartinti pasibaigusių sutarčių užbaigimą.*

([6]) Seno atviro EPF išankstinio finansavimo sumažinimas: pasiekta 28 % (25 % tikslas); senų nepanaudotų EPF įsipareigojimų sumažinimas: pasiekta 36 % (25 % tikslas).

([7]) Sutartis nebegalioja, jei ji vis dar yra atvira daugiau nei 18 mėnesių po jos veikimo laikotarpio pabaigos. Sutarčių užbaigimo vėlavimai padidina tvarkingumo klaidų riziką, nes gali būti sudėtinga surasti patvirtinančius dokumentus, jei jie nebuvo tinkamai archyvuojami, o pagrindiniai su projektu dirbę darbuotojai nebedirba. Dėl pavėluoto sutarties užbaigimo taip pat gali būti vėluojama susigrąžinti nepanaudotą išankstinį finansavimą ir netinkamas finansuoti išlaidas.

([8]) Pasibaigusių sutarčių DG DEVCO portfelyje skaičius sumažėjo nuo 18,62 % 2013 m. pabaigoje iki 15,15 % 2016 m. pabaigoje (15 % tikslas).

([9]) Iš 1 896 pasibaigusių sutarčių 1 058 (56 %) buvo susijusios su EPF. Nebegaliojančių sutarčių ir visų atvirų EPF sutarčių santykis sudarė 19 %, palyginti su 12 % imant visą DG DEVCO portfelį. 156 (323 milijonų eurų) iš 1 058 nebegaliojančių EPF sutarčių (14,7 % pagal skaičių; 11,4 % pagal vertę) veikimo laikotarpis baigėsi daugiau nei prieš 5 metus.

II SKYRIUS. AUDITO RŪMŲ PATIKINIMO PAREIŠKIMAS DĖL EPF

Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas dėl 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

I. Mes auditavome:

a) 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF metines finansines ataskaitas, kurias sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita ir Komisijos 2017 m. birželio 23 d. patvirtinta 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinio įgyvendinimo ataskaita; ir

(b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų, kurių finansų valdymas yra Komisijos atsakomybė, *teisėtumą* ir *tvarkingumą* ([10]),

kaip reikalaujama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnyje ir į vienuoliktajam EPF taikomo *Finansinio reglamento*, kuris taip pat taikomas ankstesniems EPF, 49 straipsnyje.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

II. Mūsų nuomone, 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų EPF metinėse finansinėse ataskaitose šių EPF finansinė būklė 2016 m. gruodžio 31 d. ir su tą dieną pasibaigusiais finansiniais metais susiję jų operacijų ir pinigų srautų rezultatai ir grynojo turto pokyčiai, vadovaujantis EPF Finansiniu reglamentu ir apskaitos taisyklėmis, pagrįstomis tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais, visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

III. Mūsų nuomone, 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Neigiama nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

IV. Mūsų nuomone, dėl klausimų, aptartų neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrinde, reikšmingumo 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai yra reikšmingai paveikti *klaidų*.

([10]) Atsižvelgiant į vienuoliktajam EPF taikomo Finansinio reglamento 43, 48–50 ir 58 straipsnius, šis patikinimo pareiškimas nėra taikomas tai EPF lėšų daliai, kurią valdo EIB.

Pagrindas pareikšti nuomonę

V. Mes auditą atlikome remdamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (TAAIS). Mūsų pagal šiuos standartus nustatytos pareigos plačiau apibūdintos mūsų ataskaitos skirsnyje „Auditoriaus atsakomybė“. Pagal Tarptautinių buhalterių etikos standartų valdybos Buhalterių profesionalų etikos kodeksą (IESBA kodeksą) bei mūsų auditui svarbius etinius reikalavimus mes esame nepriklausomi ir atlikome kitas savo etines pareigas laikydamiesi šių reikalavimų ir IESBA kodekso. Esame įsitikinę, kad savo nuomonei pagrįsti surinkome pakankamus ir tinkamus audito įrodymus.

Neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

VI. 2016 m. pagal 8-ąjį, 9-ąjį, 10-ąjį ir 11-ąjį EPF registruotos išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų. Mūsų *įvertintas* finansinėse ataskaitose atspindimų išlaidų *klaidų lygis* yra 3,3 %.

Pagrindiniai audito dalykai

VII. Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi mūsų einamojo laikotarpio finansinės būklės ataskaitų auditui. Šie dalykai buvo nagrinėjami mūsų bendro finansinės būklės ataskaitų audito kontekste ir rengiant susijusią audito nuomonę, tačiau apie juos mes neteikiame atskiros nuomonės.

Sukauptos sąnaudos

VIII. Mes įvertinome finansinėse ataskaitose pateiktas sukauptas sąnaudas (žr. 2.9 raštą), kurioms taikomas aukštas vertinimo lygis. 2016 m. pabaigoje Komisija įvertino, kad patirtos, bet naudos gavėjų dar nepraneštos tinkamos finansuoti išlaidos sudarė 3 903 milijonus eurų (2015 m. pabaigoje jos sudarė 3 797 milijonus eurų).

IX. Mes patikrinome šių sukauptų sumų įverčių skaičiavimus ir peržiūrėjome 30 pavienių sutarčių imtį, siekdami atsižvelgti į riziką, kad sukauptos sumos buvo nurodytos neteisingai. Atlikę šį darbą padarėme išvadą, kad Komisijai atlikus visus mūsų nustatytus būtinus pataisymus, galutinėse finansinėse ataskaitose pripažintos sukauptos sąnaudos buvo tinkamos.

Vadovybės atsakomybė

X. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir vienuoliktojo EPF finansinį reglamentą vadovybė yra atsakinga už Europos plėtros fondų metinių finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, bei už jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių nustatymą, vykdymą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Galutinė atsakomybė už EPF finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai.

XI. Rengiant EPF finansines ataskaitas, Komisija yra atsakinga už EPF gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą vertinimą, už deramą su tęstinumu susijusių dalykų atskleidimą ir už veiklos tęstinumo prielaidos taikymą apskaitai, nebent vadovybė ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priversta tą padaryti, neturėdama kitos realios išeities.

XII. Komisija atsakinga už vykdo EPF finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už EPF finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą

XIII. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar EPF finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, bei, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu bus visuomet nustatyti reikšmingi iškraipymai ar neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką naudotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis EPF finansinėmis ataskaitomis.

XIV. Atlikdami auditą pagal TAS IR TAAIS, per visą auditą mes remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

— Nustatome ir vertiname reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių EPF finansinių ataskaitų iškraipymų ir reikšmingo operacijų neatitikimo EPF teisinio pagrindo reikalavimams riziką, parengti ir atlikti audito procedūras, kurių buvo imtasi atsižvelgiant į šią riziką, bei gauti savo nuomonei pagrįsti skirtus pakankamus ir tinkamus audito įrodymus. Dėl sukčiavimo atsiradusio reikšmingo iškraipymo arba neatitikties neaptikimo rizika yra didesnė nei dėl klaidų atsiradusio iškraipymo neaptikimo rizika, kadangi sukčiavimas gali apimti sąmokslą, klastojimą, tyčinio pobūdžio neveikimą, klaidingų duomenų pateikimą arba vidaus kontrolės nepaisymą.

— Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume nustatyti pagal esamas aplinkybes tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo.

— Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios informacijos pagrįstumą.

— Darome išvadą dėl vadovybės apskaitos veiklos tęstinumo principo tinkamumo ir, remiantis gautais audito įrodymais, nustatyti, ar egzistuoja reikšmingas su įvykiais arba sąlygomis susijęs netikrumas, dėl kurio gali kilti didelių abejonių dėl EPF gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą. Jei mes darome išvadą, kad reikšmingas netikrumas egzistuoja, mes privalome atkreipti dėmesį savo auditoriaus ataskaitoje į susijusią atskleidžiamą informaciją konsoliduotose finansinėse ataskaitose arba, jei tokia atskleidžiama informacija yra netinkama, pakeisti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų auditoriaus ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau dėl būsimų įvykių arba sąlygų subjektas gali daugiau neužtikrinti veiklos tęstinumo.

— Įvertiname bendrą metinių finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidžiamą informaciją, ir tai, ar metinėse finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.

XV. Mes bendraujame su subjektais, atsakingais už valdymą ir informuojame juos, be kita ko, apie planuojamą audito apimtį ir tvarkaraštį bei reikšmingus audito metu nustatytus faktus, taip pat apie bet kokius reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos mes nustatome savo audito metu.

XVI. Mes tikriname visus valstybių narių įnašus ir imtį, sudarytą iš kito pobūdžio pajamų operacijų.

XVII. Išlaidų srityje mes nagrinėjame mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis nagrinėjimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą), išskyrus avansus jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai nagrinėjami tuo metu, kai *lėšų gavėjas* pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir kai institucija ar įstaiga sutinka su tuo įrodymu ir patvirtina išankstinį mokėjimą tais pačiais arba vėlesniais metais.

XVIII. Iš tų dalykų, kurie buvo pranešti Komisijai, mes nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio EPF finansinių ataskaitų auditui, ir kurie todėl yra pagrindiniai audito dalykai. Mes apibūdiname šiuos dalykus mūsų auditoriaus ataskaitoje, nebent remiantis teisės aktu ar reglamentu tokio dalyko neleidžiama viešai atskleisti arba kai mes ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateiktas mūsų ataskaitose, kadangi pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers tokio pateikimo viešojo intereso naudą.

2017 m. liepos 13 d.

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Europos Audito Rūmai

12, rue Alcide De Gasperi, Luxembourg, LUXEMBOURG

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

Audito apimtis ir metodas

10. Audito Rūmų 2016 m. metinės biudžeto vykdymo ataskaitos 1 skyriaus 1.1 priede pateikti mūsų audito metodas ir metodika. Dėmesį visų pirma reikia atkreipti į šiuos su šių metų EPF auditu susijusius dalykus.

11. Mūsų pastabos dėl EPF finansinių ataskaitų patikimumo yra pagrįstos 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo EPF finansinės būklės ataskaitomis ([11]), kurias Komisija patvirtino pagal EPF finansinį reglamentą ([12]) kartu su apskaitos pareigūno pareiškimų raštu, kurį gavome 2017 m. birželio 27 d. Mes testavome sumas ir atskleistą informaciją ir vertinome taikytus apskaitos principus bei bet kokius reikšmingus Komisijos parengtus įverčius ir bendrą finansinių ataskaitų pateikimą.

12. Atlikdami operacijų tvarkingumo auditą mes:

a) tikrinome visus valstybių narių įnašus ir imtį, sudarytą iš kito pobūdžio pajamų operacijų;

b) Tikrinome 143 operacijų imtį, parengtą taip, kad būtų reprezentatyvi visų EPF mokėjimų atžvilgiu, ir apimančią 16 ES delegacijų ([13]) patvirtintus 108 mokėjimus bei 35 Komisijos būstinės ([14]) patvirtintus mokėjimus;

c) aptikus klaidų operacijose, analizavome atitinkamas sistemas, siekdami nustatyti susijusius sistemų trūkumus;

d) įvertinome DG DEVCO ir ES delegacijų sistemas, apimančias: i) Komisijos darbuotojų, išorės auditorių ar priežiūros pareigūnų atliktas *ex ante* patikras prieš mokėjimų įvykdymą, ir ii) stebėjimą ir priežiūrą, visų pirma atsižvelgimą į išorės auditus ir DG DEVCO 2016 m. *likutinio klaidų lygio* (LKL) tyrimą;

e) peržiūrėjome DG DEVCO *metinę veiklos ataskaitą* (MVA);

f) atsižvelgėme į ankstesnes savo rekomendacijas.

([11]) Žr. Reglamento (ES) Nr. 2015/323 44 straipsnį.
([12]) Žr. Reglamento (ES) Nr. 2015/323 43 straipsnį.
([13]) Barbadosas, Beninas, Burkina Fasas, Žaliasis kyšulys, Kongo Demokratinė Respublika, Fidžis, Gambija, Gana, Dramblio Kaulo Krantas, Nigeris, Nigerija, Madagaskaras, Ruanda, Senegalas, Tanzanija ir Zambija.
([14]) DG DEVCO: 31 mokėjimą; ECHO: 4 humanitarinės pagalbos mokėjimus.

3 langelis. Auditoriai tikrina kelių storio matavimų, susijusių su mokėjimu, atliktu kelių projektui Zambijoje, tikslumą

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

13. Kaip nurodyta 4 dalyje, DG DEVCO įgyvendina didžiąją tiek iš bendrojo biudžeto, tiek iš EPF finansuojamų išorės pagalbos priemonių dalį. Mūsų pastabos dėl sistemų MVA patikimumo bei generalinio direktoriaus 2016 m. patikinimo pareiškimo yra susijusios su visa DG DEVCO atsakomybės sritimi.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Finansinių ataskaitų patikimumas

14. Praeitais metais mes pranešėme apie nepanaudoto išankstinio finansavimo, kuris buvo neteisingai įrašytas kaip veiklos pajamos, susigrąžinimus. 2016 m. DG DEVCO apskaitos testų ir mūsų atliktos susigrąžinimo pavedimų ([15]) imties peržiūros metu taip pat buvo nustatyta panašių atvejų. Nors pataisymai, kurie sudarė 3,2 milijono eurų ([16]), buvo atlikti galutinėse EPF finansinėse ataskaitose, tikėtina, kad netestuotoje populiacijoje buvo panašių klaidų. 2016 m. pabaigoje DG DEVCO savo darbuotojams pateikė išsamias šio tipo susigrąžinimo pavedimų teisingo kodavimo instrukcijas.

Operacijų tvarkingumas

Pajamos

15. Pajamų operacijose nebuvo reikšmingo klaidų lygio.

Mokėjimai

16. ***1 priede*** pateikta operacijų testavimo rezultatų apžvalga. Iš 143 mūsų tikrintų mokėjimų operacijų, 35 (24 %) buvo klaidų. Remdamiesi 26 kiekybiškai įvertintomis klaidomis, mes vertiname, kad klaidų lygis sudaro 3,3 % ([17]).

17. ***4 langelyje*** pateiktas mūsų 2016 m. įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas pagal klaidų tipą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

14. *Tarptautiniam bendradarbiavimo ir vystymosi GD parengus instrukcijas dėl susigrąžinimo pavedimų kodavimo ir atlikus pataisymus remiantis 2016 m. išduotų susigrąžinimo pavedimų patikrinimu, labai sumažėjo susigrąžinimų pavedimų kodavimo ir (arba) kitų susigražinimo srities klaidų (2015 m. EAR nustatyta suma buvo 9,6 mln. EUR, o 2016 m. Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi GD ir (arba) EAR nustatyta suma – 3,2 mln. EUR). 2017 m. Tarptautinis bendradarbiavimo ir vystymosi GD toliau stengsis gerinti padėtį.*

([15]) Mes ištestavome 15 susigrąžinimo pavedimų (bendra vertė – 7,6 milijono eurų) ir nustatėme, kad 3 susigrąžinimo pavedimai (bendra vertė – 0,5 milijono eurų) buvo neteisingai užregistruoti kaip pajamos, o ne kaip nepanaudoto išankstinio finansavimo susigrąžinimas.

([16]) 2,7 milijono eurų pataisymų sumą nustatė DG DEVCO, o 0,5 milijono eurų sumą vėliau nustatė Europos Audito Rūmų auditoriai.

([17]) Savo klaidų apskaičiavimą mes grindžiame reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Esame 95 % įsitikinę, kad įvertintas klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,0 % ir 5,6 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribų).

4 langelis. Įvertinto klaidų lygio pasiskirstymas

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

18. Iš 130 mūsų tikrintų su projektais susijusių tikrintų mokėjimų operacijų, 35 (27 %) buvo klaidų. Iš 26 (74 %) mokėjimo operacijų, kuriose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų, devynios buvo galutinės operacijos, kurios buvo patvirtintos po to, kai buvo atliktos visos *ex ante* patikros.

19. Kaip ir ankstesniais metais, palyginti su kitomis paramos formomis, Komisija ir jos įgyvendinantys partneriai padarė daugiau klaidų vykdydami operacijas, susijusias su *programų sąmatomis, dotacijomis* ir susitarimais dėl įnašų su tarptautinėmis organizacijomis. Iš 67 tikrintų šio tipo tikrintų operacijų, 23-ose (34 %) buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų, kurios sudarė 85 % įvertinto klaidų lygio.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5 langelis. Kiekybiškai įvertinamų klaidų projektų operacijose pavyzdžiai

Naudos gavėjo *pirkimų taisyklių nesilaikymas*

Mes išnagrinėjome Komisijos atliktą 3 489 416 eurų, panaudotų pagal sutartį dėl dotacijos siekiant paremti prekybos gebėjimų stiprinimą AKR šalyse, kurį įgyvendina tarptautinė organizacija, patvirtinimą. Iš 10 į imtį įtrauktų išlaidų punktų 6-iuose buvo nustatyta klaidų, įskaitant 5 punktus, kurių atveju remiantis paslaugų sutartimis prekybos patarėjams buvo sumokėti mokesčiai ir išmokos. Šios sutartys (jų bendra vertė – 570 500 eurų) nebuvo skirtos atlikus konkurencingą atrankos procedūrą, kaip to reikalaujama pagal susitarimą dėl dotacijos. Vietoj to, sutartys buvo tiesiogiai skirtos patarėjams, kurie buvo anksčiau dirbę su ankstesniu projektu.

Netinkamos finansuoti išlaidos. Sutartyje nenustatyta veikla

Mes išnagrinėjome Komisijos atliktą 10 875 375 eurų sumos, kuri buvo išleista tarptautinės įstaigos, teikiančios pagalbą įmonėms AKR šalyse, 2012 m. darbo programai, galutinį patvirtinimą. Iš 10 į imtį įtrauktų išlaidų punktų 3 punktai buvo susiję su sutartimis, pagal kurias subdotacijos buvo suteiktos trečiųjų šalių naudos gavėjams (vertė – 147 990 eurų). Specialiose dotacijos sąlygose nebuvo numatyta *nuostata* dėl subdotacijų, o tai reiškia, kad veikla buvo vykdoma pažeidžiant sutartį. Be to, subdotacijos buvo tiesiogiai suteiktos netaikant konkurencingos atrankos procedūros.

20. Dviejų kiekybiškai įvertinamų klaidų atveju Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindama išlaidas, galėtų užkirsti tokioms klaidoms kelią arba jas aptikti ir ištaisyti. Jei Komisija būtų tinkamai pasinaudojusi visa savo turima informacija, įvertintas su šiuo skyriumi susijęs klaidų lygis būtų buvęs 0,7 % mažesnis. Mes nustatėme penkias kitas operacijas, kuriose buvo klaidų ir kurias išorės auditoriai ir priežiūros pareigūnai turėjo aptikti. Šie atvejai prie įvertinto klaidų lygio prisidėjo 0,1 procentinio punkto ([18]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5 langelis. Kiekybiškai įvertinamų klaidų projektų operacijose pavyzdžiai

Naudos gavėjo pirkimų taisyklių nesilaikymas

Projektas buvo susijęs tik su regioninių arba nacionalinių prekybos patarėjų samdymu. Nepriklausomai nuo atrankos procedūros rūšies, jų samdymas vyko pagal standartinius veiklos procesus, susijusius su tarptautinio personalo samdymu, įskaitant išankstinį skelbimą apie laisvas darbo vietas.

Netinkamos finansuoti išlaidos. Sutartyje nenustatyta veikla

Komisija pradėjo susigrąžinimo procedūrą.

([18]) 0,7 procentinio punkto (vienu atveju) Komisija pati padarė klaidą ir 0,2 procentinio punkto (šešiais atvejais) atvejais klaidą padarė naudos gavėjai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

21. Be to, dar kitos 10 operacijų, kuriose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų ([19]), buvo tikrintos atliekant auditą ar išlaidų tikrinimą. Informacija, pateikta audito arba tikrinimo ataskaitose, apie iš tikrųjų atliktą darbą neleido mums įvertinti, ar klaidos galėjo būti aptiktos ir ištaisytos šių *ex ante* patikrų metu.

22. Dviejose srityse dėl finansavimo pobūdžio ir mokėjimo sąlygų operacijas klaidos paveikia mažiau. Šios sritys yra *parama biudžetui* ([20]) ir sritys, kuriose „sąlyginis metodas“ taikomas tarptautinėms organizacijoms vykdant kelių paramos teikėjų remiamus projektus ([21]).

23. Parama biudžetui prisideda prie valstybės bendrojo biudžeto arba prie jos konkrečiai politikai ar tikslui skirto biudžeto. Mes tikrinome, ar Komisija laikėsi šalims partnerėms skirtų paramos biudžetui mokėjimų vykdymą reglamentuojančių sąlygų ir nustatėme, kad bendrų tinkamumo sąlygų buvo laikomasi (pavyzdžiui, susijusių su pakankama pažanga viešojo sektoriaus finansų valdymo srityje).

24. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad teisinės nuostatos suteikia galimybių įvairioms interpretacijoms, Komisija gana lanksčiai sprendžia, ar buvo įvykdytos bendrosios sąlygos. Mūsų tvarkingumo auditas negali aprėpti tolesnių etapų po to, kai pagalbos lėšos yra sumokamos šaliai partnerei, kadangi tuomet lėšos yra sujungiamos su šalies gavėjos biudžeto ištekliais. Dėl jokių tos šalies finansų valdymo trūkumų, nulemiančių pažeidimus nacionaliniu lygmeniu, klaidų mūsų tvarkingumo audite neatsiranda ([22]).

([19]) Tokios klaidos prie įvertinto klaidų lygio prisidėjo 1,4 procentinio punkto.

([20]) 2016 m. iš EPF atlikti paramos biudžetui mokėjimai sudarė 644 milijonus eurų.

([21]) 2016 m. tarptautinių organizacijų atlikti EPF mokėjimai kelių paramos teikėjų remiamiems projektams sudarė 914 milijonų eurų. Mes negalime pateikti šios sumos dalies, kuriai taikomas sąlyginis metodas, kadangi Komisija jos atskirai nestebi.

([22]) Paramos biudžetui efektyvumas ir veiksmingumas nagrinėjami Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose, iš kurių pastaruoju metu paskelbtos yra SA Nr. 32/2016 dėl „ES pagalbos Ukrainai“, Nr. 30/2016 dėl „ES paramos prioritetiniams sektoriams Hondūre veiksmingumo“ ir SA Nr. 13/2016 dėl „ES pagalbos, skirtos stiprinti viešąjį administravimą Moldovoje“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

25. Kai Komisijos įnašai į daugelio donorų projektus susilieja su kitų donorų įnašais ir nėra priskiriami konkretiems žinomiems išlaidų punktams, Komisija daro prielaidą, kad yra laikomasi ES tinkamumo taisyklių, jei sutelkta suma apima pakankamai tinkamų finansuoti išlaidų, kad jos padengtų ES įnašą. Į šį metodą, kurį taiko Komisija, taip pat buvo atsižvelgta mums atliekant pagrindinius testus ([23]).

26. Į audito imtį neįtraukus 13 paramos biudžetui ir (22–25 dalyse nurodytų) 6 sąlyginio metodo operacijų, įvertintas klaidų lygis yra 4,4 % ([24]).

Metinė veiklos ataskaita ir kitos valdymo priemonės

27. Nuo 2012 m. kiekvienoje metinėje veiklos ataskaitoje DG DEVCO pateikia *išlygą* dėl operacijų tvarkingumo. Vėliau buvo patvirtintas veiksmų planas siekiant pašalinti DG DEVCO kontrolės sistemos įgyvendinimo trūkumus. ***6 langelyje*** parodytos ketverius pastaruosius metus dėtos pastangos.

6 langelis. DG DEVCO pastangos siekiant pagerinti jo kontrolės sistemos įgyvendinimą

Praeitais metais mes pranešėme apie patenkinamą pažangą, pasiektą įgyvendinant 2013 ir 2014 veiksmų planus; 19 veiksmų buvo visiškai įgyvendinta, o likę 4 veiksmai buvo perkelti į 2015 m. veiksmų planą.

2015 m. veiksmų plano koncepcija buvo toliau gerinama, į ją įtraukiant priemones, skirtas didelės rizikos sritims: lėšoms esant netiesioginiam valdymui pasitelkus tarptautines organizacijas ir dotacijas esant *tiesioginiam valdymui*. Visus veiksmus buvo iš pradžių numatyta užbaigti iki 2016 m. birželio mėn. Iki 2016 m. pabaigos dešimt veiksmų buvo užbaigti, penki veiksmai buvo iš dalies įvykdyti, o vienas buvo dar vykdomas.

Į 2016 m. veiksmų planą buvo įtrauktos keturios naujos tikslinės priemonės, kurių vykdymo pažanga bus įvertinta kitoje mūsų metinėje ataskaitoje.

([23]) Mes nevykdėme pagrindinių išlaidų punktų patikrų tais atvejais, jei Komisijos įnašas neviršydavo 75 % veiksmo biudžeto. Tais atvejais, kuomet tokie įnašai siekė nuo 75 % iki 90 %, mes vertinome poreikį atlikti pagrindinių išlaidų punktų patikras kiekvienu konkrečiu atveju.

([24]) Nurodytas skaičius yra geriausias įvertis, pagrįstas reprezentatyvia 124 operacijų imtimi. Esame 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje yra tarp 1,8 % ir 7,1 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų lygio ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

28. DG DEVCO kontrolės sistema orientuojamasi į *ex ante* patikras, kurios vykdomos iki patvirtinant naudos gavėjų deklaruotas išlaidas. Ir šiais metais nustatytų klaidų dažnis, įskaitant kai kurias klaidas, aptiktas galutinėse išlaidų deklaracijose, kurių atžvilgiu buvo atlikti *ex ante* išorės auditai ir išlaidų tikrinimai, parodo šių tikrinimų trūkumus.

29. Savo 2014 ir 2015 m. metinėse ataskaitose mes nurodėme priemones ([25]), kurių jau ėmėsi DG DEVCO, siekdamas pagerinti šių auditų ir tikrinimų kokybę ([26]). DG DEVCO šiuo metu tikslina auditų technines užduotis ir patikrinimus siekiant gauti informaciją, leidžiančią atlikti kokybės vertinimą, kaip mes tai buvome rekomendavę praeitų metų ataskaitoje. Nors buvo planuojama jį užbaigti iki 2017 m. birželio mėn. ([27]), šis labai svarbus tikslinimas dar nėra užbaigtas.

2016 m. LKL tyrimas

30. 2016 m. visoje savo atsakomybės srityje DG DEVCO atliko savo penktąjį likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimą, kad įvertintų klaidų lygį, nepaisant visų vadovybės vykdytų patikrų, skirtų išvengti klaidų, jas aptikti ir ištaisyti ([28]). LKL tyrimo apimtis ir jo apribojimai buvo atskleisti MVA po to, kai buvo pateikta mūsų 2013 m. rekomendacija ([29]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

29. *Auditų ir patikrinimų techninių užduočių persvarstymas tebevyksta. Komisija numato, kad persvarstymas bus baigtas iki 2017 m. pabaigos, net jeigu pakeitimai nebus visapusiškai taikomi.*

([25]) a) Rengiant metinius audito planus ES delegacijos ir DG DEVCO tarnybos turėjo atlikti privalomą rizikos analizę; b) buvo peržiūrėti dotacijos sutarties modeliai, kad DG DEVCO galėtų tiesiogiai atrinkti auditorius ar su jais sudaryti sutartis; c) DG DEVCO darbuotojams ir naudos gavėjams buvo aiškinama apie dažniausiai pasitaikančius klaidų tipus, vykdomi mokymai ir stiprinami jų gebėjimai finansų ir kontrolės srityse; d) buvo parengta kokybės lentelė siekiant įvertinti audito arba išlaidų patikrinimo kokybę.

([26]) 2015 m. metinės ataskaitos 41 dalyje mes taip pat pranešėme apie priemones, kuriomis siekiama pagerinti tiek Komisijos, tiek naudos gavėjų dokumentų valdymą ir pirkimų procedūras.

([27]) Iki 2016 m. gruodžio mėn. netiesioginio valdymo, pasitelkiant tarptautines organizacijas, atveju o iki 2017 m. birželio mėn. dotacijų esant tiesioginiam valdymui atveju, kaip nustatyta 2016 m. veiksmų plane.

([28]) EPF ir bendrasis ES biudžetas.

([29]) 2016 m. MVA 24 išnaša.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

31. Tyrimo metu buvo nagrinėjama operacijų, atliktų pagal sutartis, užbaigtas tarp 2015 m. rugsėjo mėn. ir 2016 m. rugpjūčio mėn., reprezentatyvi imtis. Mes peržiūrėjome 2016 m. LKL tyrimą ir nustatėme, kad jis buvo atliktas laikantis LKL metodikos. Visi trūkumai, apie kuriuos buvo pranešta mūsų 2013 m. ataskaitoje, buvo ištaisyti, išskyrus specialų LKL skirtą vertinimo metodą, kurį taikant vis dar liko per daug erdvės profesinei nuovokai vertinant atskirus klaidų lygius.

32. Pirma kartą 2016 m. tyrimo metu buvo įvertinta, kad LKL neviršija Komisijos nustatytos 2 % *reikšmingumo ribos* ([30]) Rezultatas sietinas su šių pagrindinių veiksnių deriniu:

a) DG DEVCO pastangomis pagerinti jo vidaus kontrolės sistemos įgyvendinimą (žr. 27–29 dalis ir ***6 langelį***);

b) DG DEVCO pastangomis gauti patvirtinamuosius dokumentus: tai leido sumažinti įverčių skaičių LKL imtyje, kadangi juose dėl jiems būdingos didesnės rizikos yra didesni likutiniai klaidų lygiai nei likusioje populiacijos dalyje ([31]).

c) Paramos biudžetui operacijų, kurių įvertintas likutinis klaidų lygis sudaro 0 %, dalies padidėjimas LKL imtyje ([32]) (taip pat žr. 22–24 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

31. *Kasmet mažėjo įverčių skaičius (2012 m. buvo 43 įverčiai, 2016 m. – 6). Kad būtų užtikrintas nuoseklumas, kiekvieną įvertį peržiūri direktorius ir partneriai. Tokia procedūra riboja nuožiūros laisvę vertinant atskirus klaidų lygius. Įverčiai apskaičiuojami, kai yra teisinė arba logistinė priežastis, dėl kurios LKL auditorius negali susipažinti su dokumentais iki audito užbaigimo termino tyrimo pabaigoje. Dėl sandorių, kurių dokumentai nepateikiami, padidėja būdinga klaidų tikimybės rizika, taigi dėl įverčių didėja klaidų lygis.*

32. *Komisijos nuomone, kasmet mažėjantis klaidų lygis susijęs su keliais veiksniais, pagrindinis iš jų – priemonės, kurių ėmėsi Tarptautinis bendradarbiavimo ir vystymosi GD vidaus kontrolės sistemai stiprinti.*

c) *Komisijos nuomone, tiesioginės sąsajos tarp paramos biudžetui operacijų LKL imtyje dalies ir klaidų lygio nėra. Paramos biudžetui vienetų skaičius imtyje visiškai priklauso nuo taikomos pinigine verte pagrįstos atrankos. Tiesa, kad paramos biudžetui sutartims klaidų poveikio beveik nėra, nes Komisija, atsižvelgdama į jūsų rekomendacijas, dėjo dideles pastangas ir patobulino nurodymus bei sprendė rizikos problemas. Tačiau kasmet klaidų lygis mažėjo, o atrinktų paramos biudžetui operacijų dalis nedidėjo. Galima teigti, kad tai – vienas iš galimų dabartinės klaidų lygio padėties veiksnių.*

([30]) 2014 m.: 2,8 %, 2015 m.: 2,2 %; 2016 m.: 1,7 %.

([31]) 2014 m.: 14 įverčių; 2015 m.: 10; 2016 m.: 6. Pagal LKL metodiką įverčiai turėtų būti naudojami tik tuomet, jei tyrimui besibaigiant yra pagrįsta teisinė arba loginė dokumentų nebuvimo iki galutinio LKL darbo užbaigimo termino priežastis. Operacijos, kurių dokumentai nėra pateikti, yra susijusios su būdinga didesne klaidos tikimybės rizika, o įverčiai turėtų būti apskaičiuojami į tai atsižvelgiant.

([32]) 2014 m.: 35 paramos biudžetui operacijos; 2015 m.: 50; 2016 m.: 73, jos atrinktos atsižvelgiant į jų atitinkamą lyginamą procentinį svorį populiacijoje.

7 langelis. DG DEVCO LKL raida nuo 2012 iki 2016 m.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis 2012–2016 m. LKL tyrimais.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2016 m. metinės veiklos ataskaitos peržiūra

33. Dėl 2012–2014 metų generalinis direktorius pateikė bendrą išlygą, susijusią su visų DG DEVCO operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Pirmą kartą 2015 m. generalinis direktorius parengė pagal riziką suskirstytą patikinimo pareiškimą ir pateikė išlygą, skirtą dviem išlaidų sritims, kurios buvo įvardytos kaip didelės rizikos sritys. i) pagal tiesioginį valdymą paskirtoms dotacijoms ir ii) netiesioginiam valdymui, dalyvaujant tarptautinėms organizacijoms.

34. 2016 m. DG DEVCO išplėtė išlygos taikymo sritį apimant dotacijas ir programos įverčius esant netiesioginiam valdymui. Nepaisant to, kad 2016 m. LKL buvo žemesnis už 2 % reikšmingumo ribą, tai buvo padaryta atsižvelgiant į visus DG DEVCO patikinimo stiprinimo proceso elementus ([33]). Išlyga pateikta laikantis mūsų pačių rekomendacijų ir pastabų, suformuluotų tiek šioje, tiek ankstesnėse metinėse ataskaitose.

([33]) Tai apima ankstesnių LKL ir Europos Audito Rūmų nustatytų klaidų rizikos analizę.

8 langelis. DG DEVCO pažanga, padaryta siekiant užtikrinti pagal riziką suskirstytą patikinimo pareiškimą

Šaltinis: Europos Audito Rūmai, remiantis DG DEVCO metinėmis veiklos ataskaitomis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

35. DG DEVCO įvertino, kad su 2016 m. atliktais mokėjimais ([34]) (5 393 milijonai eurų), apimančiais 2016 m. patvirtintas išlaidas, susijusi bendra rizikos veikiama suma sudarė 105 milijonus eurų (1,9 % 2016 m. išlaidų). Jis įvertino, kad iš šios sumos vėlesniais metais jam įvykdžius patikras bus atlikti 25 milijonų eurų (24 %) pataisymai ([35]).

([34]) Išlaidų sumos, kuri buvo patvirtinta metų laikotarpiu, bet neatitinka sutartinių ir reglamentavimo nuostatų, galiojusių atliekant mokėjimą, geriausias konservatyvus įvertis.

([35]) Žr. DG DEVCO 2016 m. metinės veiklos ataskaitos p. 50.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

36. Dėl DG DEVCO pastangų į skaičiavimą neįtraukti išankstinio finansavimo susigrąžinimų, panaikintų susigrąžinimo pavedimų ir gautų palūkanų, kaip mes rekomendavome praeitais metais, 2016 m. skaičius ([36]) (25 milijonai eurų) sudarė pusę 2015 m. įverčio. Vis dėlto 2016 m. skaičiaus patikimumą vis dar mažina i) aptiktos klaidos, kurios 2016 m. ir ankstesniais metais ([37]) nebuvo visapusiškai ekstrapoliuotos į netestuotą susigrąžinimo pavedimų populiaciją; ir ii) tai, kad skaičiavimas nebuvo sugretintas su EPF finansinės būklės ataskaitomis ([38]). Sunku kiekybiškai įvertinti bendrą šių trūkumų aprėptį ([39]).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

36. *Priemonės, kurių ėmėsi Tarptautinis bendradarbiavimo ir vystymosi GD, siekdamas užkirsti kelią susigrąžinimų kodavimo srities klaidoms ir jas ištaisyti, pateiktos 14 dalyje. Padėtis bus gerinama ir 2017 m. Be to, Tarptautinis bendradarbiavimo ir vystymosi GD užtikrins, kad galimos aptiksimos klaidos būtų visiškai ekstrapoliuotos netestuotoje susigrąžinimo pavedimų, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant taisomąją gebą, populiacijoje.*

Sistemos klaida, dėl kurios susigrąžinimo pavedimai buvo registruojami neužpildant susigrąžinimų srities lauko („nėra“ arba „kvalifikuota“), bus pašalinta 2017 m. Tai buvo vienkartinis incidentas. Klaida bus pašalinta teisingai naudojant susigrąžinimų srities funkciją pagal išduotas instrukcijas (pvz., susigrąžinimų srities vadovą) ir įgyvendinant būtiną veiklos taisyklę Komisijos apskaitos sistemoje.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada

37. Bendri audito įrodymai rodo, kad 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų EPF finansinėse ataskaitose jų finansinė būklė bei tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų, pinigų srautų rezultatai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, atsižvelgiant į Finansinio reglamento nuostatas ir apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles.

([36]) Apskaičiuojant 2016 m. taisomąją gebą buvo remiamasi metinės susigrąžinimo pavedimų, kurie buvo pateikti nustačius klaidų ir nukrypimų, sumos vidurkiu nuo 2010 m. iki 2016 m.

([37]) DG DEVCO patikrino didelę 2016 m. susigrąžinimo pavedimų imtį ir padarė išvadą, kad apie 50 % visų susigrąžinimo pavedimų, turinčių įtakos taisomajai gebai, buvo neteisingai apskaityti. 2010–2015 m. susigrąžinimo pavedimai, naudoti atliekant skaičiavimą, tokiu būdu buvo patikslinti ta pačia procentine dalimi. Savo peržiūros metu mes nustatėme kitų klaidų, į kurias nebuvo atsižvelgta ir kurios būtų padidinusios neteisingai apskaitytų susigrąžinimų procentinę dalį bent iki 62 %.

([38]) Dėl techninės problemos Komisijos apskaitos sistemoje į 2016 m. susigrąžinimų pavedimų populiaciją nebuvo įtraukti jokio susigrąžinimo konteksto neturintys susigrąžinimo pavedimai.

([39]) Maksimalus galimas šių trūkumų poveikis neturi įtakos mūsų nuomonei dėl EPF finansinių ataskaitų patikimumo.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

38. Bendri audito įrodymai rodo, kad 2016 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais finansiniais metais:

a) EPF pajamų operacijų nepaveikė reikšmingas klaidų lygis;

b) EPF mokėjimų operacijos buvo paveiktos reikšmingo klaidų lygio (žr. 16–26 dalis). Mūsų operacijų testavimas parodė, kad įvertintas klaidų lygis yra 3,3 % (žr. ***1 priedą***).

Rekomendacijos

39. ***3 priede*** pateikti tolesnių veiksmų peržiūros, kaip buvo įgyvendintos penkios mūsų 2013 m. metinėje ataskaitoje ([40]) pateiktos rekomendacijos (visas jas DG DEVCO įgyvendino visapusiškai), išvados ([41]).

40. Remdamiesi šia peržiūra ir atsižvelgdami į 2016 m. nustatytus faktus ir išvadas, mes rekomenduojame DG DEVCO:

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— **1 rekomendacija:** sustiprinti senų atvirų nebegaliojančių sutarčių stebėjimą siekiant dar labiau sumažinti jų skaičių.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

— **2 rekomendacija:** iki 2017 m. pabaigos užbaigti visų auditų techninių užduočių ir išlaidų patikrinimų tikslinimą.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Darbas pradėtas.

— **3 rekomendacija:** MVA išlygoje išplėsti jo 2017 m. veiksmų plane pateiktų veiksmų taikymo sritį apimant dotacijas ir programos įverčius pagal netiesioginį valdymą.

Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Pateikta šių dviejų sričių išlyga jau reiškia, kad buvo nustatyti taisomieji veiksmai.

— **4 rekomendacija:** apsvarstyti galimybę sumažinti atskirų žemos rizikos paramos biudžetui operacijų LKL pagrindinių testų taikymo sritį ir perskirstyti sutaupytus išteklius siekiant padidinti su projektais susijusių operacijų pagrindinių testų skaičių.

Ši rekomendacija priimta. Komisija apsvarstys EAR siūlomą metodą ir, jei tinkama, įtrauks jį į LKL metodiką.

— **5 rekomendacija:** dar labiau pagerinti 2017 m. *taisomosios gebos* apskaičiavimą šalinant šioje metinėje ataskaitoje nustatytus trūkumus.

Ši rekomendacija priimta.

([40]) Šios tolesnės peržiūros metu buvo siekiama patikrinti, ar atsižvelgiant į mūsų rekomendacijas buvo įdiegtos taisomosios priemonės, bet ne įvertinti jų įgyvendinimo veiksmingumą.

([41]) Atlikdami šių metų atsižvelgimo tikrinimą, mes pasirinkome savo 2013 m. ataskaitą, kadangi, kaip įprasta, turėjo praeiti pakankamai laiko, per kurį Komisija turėjo įgyvendinti mūsų rekomendacijas.

1 PRIEDAS

EUROPOS PLĖTROS FONDŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2016	2015
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA		
Operacijos iš viso	**143**	140
ĮVERTINTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS		
Įvertintas klaidų lygis	**3,3 %**	3,8 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	5,6 %	
Apatinė klaidų riba (AKR)	1,0 %	

2 PRIEDAS

KLAIDŲ, KURIŲ POVEIKIS BENT 20 %, APŽVALGA

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Įvadas

Taikydami bendrą 2016 m. Audito Rūmų metinės biudžeto vykdymo ataskaitos 1.1 priede ir 1 skyriuje nustatytą audito metodiką, mes testavome reprezentatyvią operacijų imtį siekdami įvertinti *netvarkingumo* lygį šios DFP paprogramės populiacijoje. Klaidų, kurias nustatėme testavimo metu, sąrašas nėra baigtinis – į jį įtrauktos arba pavienės klaidos, arba galimi klaidų tipai. Toliau išdėstyti nustatyti faktai, susiję su klaidomis, kurių poveikis sudaro bent 20 % nagrinėtos operacijos vertės, yra pateikti kaip pavyzdžiai ([1]). Šios klaidos buvo nustatytos operacijose, kurių vertė nuo 128 000 eurų iki 11,8 milijono eurų ir kurių medianinė ([2]) vertė – daugiau nei 4,8 milijono eurų.

Klaidų pavyzdžiai ([3])

Viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas

1 pavyzdys. Neteisingas statybos darbų konkurso vertinimas

Mes išnagrinėjome Komisijos atliktą poliklinikos statybos darbų Karibų baseino regione išlaidų patvirtinimą. Šio projekto viešieji pirkimai neatitiko skaidrumo ir vienodų sąlygų taikymo principų ir taip pat nebuvo laikomasi pačios Komisijos viešųjų pirkimų taisyklių. Nors, mūsų manymu, mažiausios kainos pasiūlymas atitiko visus atrankos kriterijus, jis buvo atmestas dėl susirūpinimą keliančių aspektų, susijusių su pasiūlymo teikėjo techniniais pajėgumais atlikti šį darbą. Mes neaptikome tinkamo šio sprendimo pagrindimo. Pranešimo laiške šiam pasiūlymo teikėjui buvo pateikta neteisinga atmetimo priežastis. Mūsų tikrinimo metu Komisija paaiškino, kad mažiausią kainą pasiūlęs pasiūlymo teikėjas nepateikė pakankamų minimalaus šių darbų finansavimo įrodymų. Tačiau antrajam mažiausią kainą pasiūliusiam pasiūlymo teikėjui, kuriam buvo skirta sutartis, taip pat pritrūko 10 %, kad įvykdytų minimalų kredito reikalavimą. Vertinimo komitetas suteikė antrajam mažiausią kainą pasiūliusiam pasiūlymo teikėjui galimybę suteikti daugiau informacijos apie šį atrankos kriterijų. Pirmajam pasiūlymo teikėjui ši galimybė nebuvo suteikta. Visi šie trūkumai kartu sudaro *rimtą viešųjų pirkimų* klaidą (kiekybinis įvertinimas – 100 %).

Remdamasi vertinimo ataskaitos išvadomis, vertinimo komisija nustatė, kad mažiausios kainos pasiūlymas neatitiko reikalavimų, nes pasiūlymo teikėjas neturėjo pakankamų techninių sutarties vykdymo pajėgumų, o kitas dvi sutartis perkančioji institucija jau buvo skyrusi. Mažiausios kainos pasiūlymas taip pat neatitiko minimalaus kredito reikalavimo.

([1]) Šios klaidos sudaro daugiau kaip pusę bendro įvertinto klaidų lygio.

([2]) T. y. pusė visų klaidų, kurių poveikis bent 20 %, buvo aptiktos operacijose, kurių vertė mažesnė nei 4,8 milijono eurų, o likusi jų dalis buvo nustatyta operacijose, kurių vertė didesnė nei ši suma.

([3]) Dar du klaidų pavyzdžiai pateikti pagrindinio teksto ***5 langelyje***.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS	KOMISIJOS ATSAKYMAI
2 pavyzdys. Viešųjų pirkimų procedūros dokumentacijos trūkumas	
Mes patikrinome Komisijos atliktą techninės pagalbos teikimo projekto siekiant pagerinti ES finansuojamų projektų administravimą Grenadoje galutinį išlaidų patvirtinimą. Mokėjimo prašymas apėmė kelis su konsultavimo paslaugų sutartimi susijusius punktus. Mes negavome visų su šia sutartimi susijusių viešųjų pirkimų bylų ir tokiu būdu negalėjome patikrinti, ar buvo laikomasi viešųjų pirkimų taisyklių, kaip nustatyta bendrose pirkimų sąlygose. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 30 % bendrų testuotų išlaidų klaidų lygis.	*Komisija tęsia darbą atsižvelgdama į EAR nustatytus faktus.*
Nepatirtos išlaidos	
3 pavyzdys. Naudos gavėjo nepatirtos išlaidos	
Mes patikrinome Komisijos atliktą tarptautinės organizacijos įgyvendinamo projekto siekiant paremti privataus sektoriaus vystymą AKR šalyse išlaidų patvirtinimą. Tikrindami visą patvirtintų išlaidų sumą mes pastebėjome, kad ją sudarė tarptautinės organizacijos suteikti garantiniai raštai ir valdymo mokesčiai už visą susitarimo dėl įnašo galiojimo laikotarpį. Investuotojai neišreikalavo banko garantijų, o tai reiškia, kad naudos gavėjas nepatyrė jokių faktinių išlaidų. Be to, sutarties vykdymo laikotarpis yra 20 metų ir negali būti iš anksto pareikalauta sumokėti būsimus valdymo mokesčius. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 98 % bendrų testuotų išlaidų klaidų lygis.	*Komisija ėmėsi atitinkamų taisomųjų priemonių – užginčytas patvirtinimas buvo nutrauktas.*
Nepateikti pagrindiniai patvirtinamieji dokumentai	
4 pavyzdys. Nepakankami patvirtinamieji dokumentai	
Mes išnagrinėjome Komisijos atliktą tarpinį prekybos ir žemės ūkio rėmimo Tanzanijoje išlaidų patvirtinimą. Daugumos mūsų testuotų išlaidų punktų atveju mes arba negavome jokių patvirtinamųjų dokumentų, arba pateikti dokumentai buvo nepakankami, pavyzdžiui, jie neapėmė visos punkto sumos. Todėl mes negalėjome patikrinti šių išlaidų punktų tinkamumo finansuoti. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 45 % bendrų testuotų išlaidų klaidų lygis.	*Po EAR apsilankymo Komisija teberenka papildomus dokumentus, prieš nustatydama galutinę mokėtiną sumą.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5 pavyzdys. Nepakankami patvirtinamieji dokumentai, netinkamos finansuoti išlaidos

Mes išnagrinėjome Komisijos atliktą pagal susitarimą dėl dotacijos patirtų išlaidų, – siekiant kaimo vietovėms suteikti ne pelno organizacijos Malavyje įgyvendinamas finansines paslaugas – galutinį patvirtinimą. Mokėjimo prašyme nustatėme kelias problemas. Atlyginimų mokėjimų audito tikslais buvo pateikti ne visi patvirtinamieji dokumentai (kaip antai atlyginimo lapeliai arba mokėjimų patvirtinimai), o į išlaidų deklaraciją buvo įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos, būtent importo muitai. Be to, kai kuriais atvejais vykdant viešųjų pirkimų procedūrą nebuvo laikomasi skaidrumo ir nediskriminavimas principų. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 44 % bendrų testuotų išlaidų klaidų lygis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija imsis būtinų veiksmų, kad susigrąžintų šias reikalavimų neatitinkančias sumas.

Neteisingai apskaičiuotos deklaruotos išlaidos

6 pavyzdys. Klaidos apskaičiuojant pareikalautus sumokėti mokesčius

Mes išnagrinėjome Komisijos išlaidas, susijusias su patikos fondu, kurį administruoja tarptautinė įstaiga. Į išlaidų deklaraciją buvo įtraukti techninio konsultanto mokesčiai. Šių paslaugų sutartyje nurodyta, kad konsultacinė bendrovė turėtų paversti kiekvienos dienos darbo valandas į mėnesius remiantis 30 darbo dienų mėnesiu. Vietoj to bendrovė naudojo 21 darbo dienos mėnesį, todėl buvo padidinti pareikalauti sumokėti mokesčiai. Be to, pažeidžiant sutarties nuostatas buvo pareikalauta apmokėti kelionės laiką ir viršvalandžius. Dėl netinkamų finansuoti išlaidų susidarė 25 % bendrų testuotų išlaidų klaidų lygis.

Komisija imsis būtinų veiksmų, kad susigrąžintų šias reikalavimų neatitinkančias sumas.

3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SKIRTAS EUROPOS PLĖTROS FONDAMS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Netaikoma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2013	**1 rekomendacija:** *EuropeAid* turėtų užtikrinti, kad perigaliotieji leidimus suteikiantys pareigūnai kiekvienais metais susigrąžintų didesnių kaip 750 000 eurų išankstinio finansavimo mokėjimų duodamas palūkanas (2013 m. metinės ataskaitos 51 dalis, 1 rekomendacija).	x						
	2 rekomendacija: *EuropeAid* turėtų iki 2014 m. pabaigos užbaigti kurti CRIS sistemą, kuri leistų nuo išankstinio finansavimo tarp 250 000 ir 750 000 eurų gautas palūkanas finansinėje atskaitomybėje pripažinti kaip finansines pajamas (2013 m. metinės ataskaitos 51 dalis, 2 rekomendacija).	x						
	3 rekomendacija: *EuropeAid* turėtų peržiūrėti įdiegtų kontrolės priemonių kiekybinį naudos vertinimą (2013 m. metinės ataskaitos 51 dalis, 3 rekomendacija).	x						
	4 rekomendacija: *EuropeAid* turėtų metinėje veiklos ataskaitoje nurodyti pažangą, įgyvendinant veiksmų planą, skirtą šalinti kontrolės sistemos trūkumus (2013 m. metinės ataskaitos 51 dalis, 4 rekomendacija).	x						
	5 rekomendacija: *EuropeAid* turėtų metinėje veiklos ataskaitoje atskleisti LKL tyrimo apimtį bei įvertintas apatinę ir viršutinę klaidų lygio ribas (2013 m. metinės ataskaitos 51 dalis, 5 rekomendacija).	x						

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT